

การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์
ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ

วีระยุทธ วิริยะสัจจะจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2556

**Administration of ThaiPBS' Online Radio News Program
And Task of Being a Public Broadcaster**

Veerayuth Viriyasatjajitr

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of master of Communication Arts
Faculty of Communication, Dhurakij Pandit University**

2013

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่สนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทของข้าพเจ้า นำมาซึ่งแรงผลักดันให้จัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ โดยได้รับการสั่งสอนเป็นอย่างดี ดร.โสภัทร นาวิสดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนความรู้ที่ได้รับจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.อุษากัญจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัสวิน เนตรโพธิ์แก้ว และที่ขาดไม่ได้คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระจิว ที่ชี้ทางสว่างและสละเวลาให้คำชี้แนะในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้รับการสนับสนุนข้อมูลเป็นอย่างดีจากบุคลากรขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ที่มี คุณสมชัย สุวรรณบรรณ เป็นผู้อำนวยการ คุณกนกพร ประสิทธิผล รักษาการผู้อำนวยการโครงการสื่อดิจิทัล และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ รวม 14 ท่าน ที่สละเวลาอันมาค่าในการให้ข้อมูลครั้งนี้ ขอขอบคุณ อ.อริน เจียรจันทรพงศ์ ที่ให้คำปรึกษาด้านการเรียนรู้ พี่ฟาง วชิรญาณ์ เจริญทรัพย์ รุ่นพี่ปริญญาโท ปี 53 และ พี่กั้ง ชลาลัย พงษ์ศิริ เลขานุการสาขานิเทศศาสตร์ ทำหน้าที่พี่เลี้ยงทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จได้ทันเวลา และน้ำใจไมตรีจากเพื่อนร่วมรุ่นปี 54 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เช่น ณัฐวดี พูลอำไทย์ (พินัท) กนกอร ปราสาทกลาง (สาว) และปวีณา คุรุทธาพันธ์ (เก้) ฯลฯ

สุดท้ายบุคคลที่ต้องเอ่ยถึงเป็นอย่างยิ่ง คือ คุณพ่อสมนึก และคุณแม่ชนพร รวมทั้งครอบครัว วิริยะ ตั้จะจิตร ซึ่งเป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตและคุณอิทธิพันธ์ บัวทอง รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ TNN24 ที่ให้คำปรึกษาและสนับสนุนการเรียนรู้ปริญญาโทของผู้วิจัยมาโดยตลอด

วิระยุทธ วิริยะ ตั้จะจิตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	9
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.5 นิยามศัพท์.....	10
1.6 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และวิจัยงานที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานองค์กรสื่อมวลชน.....	12
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าวและการบริหารงานข่าว.....	16
2.3 ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร.....	41
2.4 แนวคิดเรื่ององค์กรสื่อสารมวลชนด้านการกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ.....	47
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสมัยใหม่.....	51
2.6 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน.....	65
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	98
3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	98
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	99
3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล.....	100
3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
3.6 การนำเสนอผลการศึกษา.....	105
4. ผลการวิจัย.....	107
4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่ การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมือง.....	109
4.2 โครงสร้างและหน้าที่ในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์.....	128
4.3 การกำหนดวาระข่าวสารของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์.....	139
5. สรุปผลการศึกษา.....	152
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	152
5.2 อภิปรายผล.....	161
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	164
5.4 ข้อจำกัดในงานวิจัย.....	165
5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	165
บรรณานุกรม.....	166
ภาคผนวก.....	171
ประวัติผู้เขียน.....	174

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 เป้าหมายในการดำเนินงานของสถานีวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อให้ เกิดประโยชน์สาธารณะ.....	2
2.1 แนวทางการนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อและความรับผิดชอบ ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ.....	35
2.2 แนวทางการจัดผังรายการของสถานีวิทยุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	39
2.3 แผนจัดทำข่าวและรายการสื่อวิทยุ.....	92
2.4 แผนจัดทำข่าวและรายการสื่อมัลติมีเดีย.....	93
2.5 การประเมินผลงานตามตัวชี้วัดผลลัพธ์.....	94
4.1 ตัวอย่างประเด็นข่าวต้นชั่วโมงวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ปี 2555.....	142
4.2 ภาพรวมประเด็นข่าวรายการเกาะติดทิศทางข่าว เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2555.....	145
4.3 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการเกาะติดทิศทางข่าว วันที่ 1 ตุลาคม-และ 31 ตุลาคม ปี 2555.....	146
4.4 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการวาระเมืองไทย ช่วงเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน 2555.....	147
4.5 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการเสียงพลเมือง ช่วงเดือนตุลาคมปี 2555.....	148
4.6 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการ Sport Time เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2555.....	149
4.7 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการหน้าต่างโลก ช่วงเดือนตุลาคมปี 2555.....	150
4.8 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการ ASEAN UPDATE ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ปี 2555.....	151

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ผังโครงสร้างองค์กร ส.ส.ท.....	5
1.2 โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์.....	6
1.3 ผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ไตรมาส 4/2555.....	7
2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรสื่อสารมวลชน.....	13
2.2 White's Gatekeeper Model (1950).....	18
2.3 ประเด็นข่าวจากสมมติฐาน.....	25
2.4 การจับประเด็นข่าว.....	28
2.5 การวินิจฉัยคุณค่าของข่าว.....	30
2.6 ผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร.....	32
2.7 แบบจำลองการกำหนดเรื่องที่พิจารณาจากแมคคอมส์ และชอร์.....	43
2.8 การกำหนดวาระแบบสองบทบาทของสื่อมวลชน.....	44
2.9 การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต.....	55
2.10 โครงสร้างองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดเล็ก.....	68
2.11 โครงสร้างองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดกลาง.....	68
2.12 โครงสร้างองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดใหญ่.....	69
4.1 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าว วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์.....	128
4.2 ผังโครงสร้างองค์กร ส.ส.ท.ปี 2552.....	132
4.3 สถานีวิทยุภูมิภาคเชื่อมโยงสัญญาณของสถานีวิทยุไทย เพื่อเด็กและครอบครัวปี 2552.....	133
4.4 ผังโครงสร้างองค์กร ส.ส.ท.....	134
4.5 โครงสร้างสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ.....	135
4.6 โครงสร้างการบริหารงานโครงการสื่อดิจิทัล.....	136
4.7 บุคลากรในโครงการสื่อดิจิทัล.....	138
4.8 ผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์.....	141

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ
ชื่อผู้เขียน	วีระยุทธ วิริยะสังจะจิตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.โสภัทร นาสวัสดิ์
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อ” มีวัตถุประสงค์ใน 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมือง 2. เพื่อศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ และ 3. เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2555 โดยการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กลุ่มเป้าหมายจำนวน 14 คน ประกอบด้วย กรรมการนโยบายองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) 1 คน ผู้บริหาร ส.ส.ท. 3 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ส.ส.ท. 10 คน ตลอดจนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Documentary Research) ทั้งนี้ได้นำมาสังเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารจัดการ ความสามารถทางวิชาชีพ และเทคโนโลยี 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554 และระเบียบขั้นตอนของหน่วยงานของรัฐ และแหล่งข้อมูลจากภายนอก อาทิ ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมิเดีย และข้อมูลจากถึงข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

2. โครงสร้างหน้าที่ในการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิทยุออนไลน์ ฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล ฝ่ายรายการสื่อดิจิทัล และฝ่ายสร้างสรรค์ผลิตสื่อดิจิทัล

3. การกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ 1) การจัดผังรายการที่เชื่อมโยงสัญญาณกับประเด็นข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส 2) การกำหนดประเด็นข่าวสาร เป็นการกำหนดประเด็นเชิงมหภาค เช่น นโยบายของรัฐบาล

4. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยชิ้นนี้ ควรจะมีการปรับปรุงด้านการบริหารจัดการข่าว และพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อประสิทธิภาพในการนำเสนอข่าว รวมถึงปรับโครงสร้างของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ให้เป็นสำนักสื่อดิจิทัล ทั้งนี้ควรลดขั้นตอนระเบียบของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อไม่ให้成为อุปสรรคในการดำเนินงานวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ให้สอดคล้องกับสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

Thesis Title	Administration of ThaiPBS' Online Radio News Program and Task of Being a Public Broadcaster
Auhor	Veerayuth Viriyasatjajitr
Thesis Advisor	Dr. Sopat Nasawat
Department	Communication Arts
Academic Year	2012

ABSTRACT

This thesis, entitled "How The Administration Of ThaiPBS' On-line Radio News Affects Its Mission As A Public Service Broadcasting" , is a Qualitative Research which seeks to find out A) To study factors on administration of ThaiPBS' On-line Radio News to benefit the public B) To study ThaiPBS structures of the On-line Radio News as a public service broadcasting and C) To study the news agenda setting of ThaiPBS' On-line Radio News satisfying the public's needs. Information on factors affecting the administration within ThaiPBS' On-line Radio News, the structure as well as the agenda setting process of ThaiPBS' On-line Radio News were collected between October-November 2012 via documentary research, in-depth interviews, as well as participatory observation. Fourteen people interviewed in this thesis included one member of ThaiPBS' Board of Governors, three high-ranking executives of ThaiPBS and 10 operational staff of ThaiPBS. The data were analyzed and presented through description.

The research found the following:

1. Two main factors which affect the administration of ThaiPBS' On-line Radio News are 1) the internal factor, which includes internal management, literacy & skills and communications technology and 2) the external factor, which includes the Thai Public Broadcasting Act 2008, the annual report of 2011, public organization's rule book and information from outside the organization.

2. The structure of ThaiPBS' On-line Radio News comprises of 4 departments, namely, the on-line radio department, the digital news content department, the digital programs content department and the digital content production division.

3. The agenda setting process of ThaiPBS' On-line Radio News consists of 2 factors, 1) the broadcasting schedule 2) setting up the headlines.

4. Suggestions to develop ThaiPBS' On-line Radio News include developing the skills of staff to increase efficiency, restructuring the on-line radio station into a separate digital media department, as well as reduce the bureaucratic work flow process, which public organizations would normally tolerate with.

In conclusion, the administration of ThaiPBS' On-line Radio News which affect the public include internal and external factors, with the organization's structure having to support the task as well as the agenda setting process will push ThaiPBS' On-line Radio News towards success of being a public broadcasting, yet, bureaucratic red tape is pulling ThaiPBS' On-line Radio News back from where it could be.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนามากขึ้น สื่อมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในฐานะผู้รับสาร ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนการเชื่อมโยงการติดต่อสื่อสารของคนในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนการใช้สัญญาณดาวเทียม และการใช้สื่อใหม่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน เนื่องจากเข้าถึงประชาชนได้มาก มีราคาถูก และสามารถกระจายเสียงได้ไกล แต่มักตกอยู่ในการครอบครองของผู้มีอำนาจรัฐเพื่อเป้าประสงค์ทางการเมือง และมีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ภาคธุรกิจเพื่อกระตุ้นการบริโภคสินค้ามากกว่าการนำไปใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของประชาชน

ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 วิทยุกระจายเสียงได้เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆ มีระบอบการปกครองแตกต่างกัน ทั้งฝ่ายเสรีนิยมและสังคมนิยม ต่างมองเห็นศักยภาพนำมาใช้โน้มน้าวใจ หรือโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับประเทศของตน โดยส่งกระจายเสียงไปสู่ประเทศเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง แต่องค์กรวิทยุกระจายเสียงแห่งหนึ่งของประเทศอังกฤษ คือ บริษัทกระจายเสียงแห่งอังกฤษ หรือ บีบีซี (British Broadcasting Corporation-BBC) ซึ่งก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2460 (ค.ศ. 1922) ได้พยายามเน้นหนักในการทำหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญการจัดตั้งองค์กรกระจายเสียงแห่งนี้ คือ การรายงานข่าวตามความจริงและเป็นกลาง และได้พัฒนากลั่นสั่นมาใช้ในการสื่อสารจนได้ชื่อว่า เป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับโลกการกระจายเสียง (เจเล็ค เจษฎาวัลย์, 2545)

ปัจจุบัน บีบีซี เป็นองค์กรแพร่ภาพสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ให้บริการสาธารณะอย่างเป็นอิสระโดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยราชการใด โดยสำนักข่าว BBC News service ให้บริการสถานีวิทยุและโทรทัศน์ของ BBC เช่น BBC Radio และ BBC News ซึ่งถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงไปทั่วโลก และมีการพัฒนาสถานีวิทยุและโทรทัศน์ให้เป็นระบบดิจิทัลอย่าง

เต็มรูปแบบ (โครงการศึกษาวิจัยองค์กรสื่อสารณะเพื่อสนับสนุนนโยบายการสร้างคามยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมคุณภาพที่มีคุณธรรม)

บีบีซี ภาาภาษาไทย (BBC Thai Service) เริ่มกระจายเสียงตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941) ตลอดเวลา 64 ปี วิทยูบีบีซี ภาาภาษาไทย ดำรงอยู่บนคลื่นวิทยุ ก็น่าจะกล่าวได้ว่า บีบีซีไทยได้ทำหน้าที่สมทบมาโดยตลอด ซึ่งยึดถือข้อมูลที่เป็นจริง เป็นกลาง และถูกต้อง บีบีซีจึงเป็นกลไกสำคัญส่วนหนึ่งของสังคมไทย (เรื่องพิลาศ ธรรมวิเศษ และจารุภา ะสี, 2548)

การปิดตัวลงของ บีบีซี ภาาภาษาไทย เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2548 นายโนเจล แชนเมน ผู้อำนวยการบีบีซี ภาาบริการโลก ให้เหตุผลว่า มีจำนวนผู้ฟังน้อย จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณก้อนนี้สู่ภูมิภาคอื่น ซึ่งความต้องการของผู้ฟังมีมากกว่าประเทศไทย ส่งผลให้คนในแวดวงสื่อสารมวลชนและนักวิชาการของประเทศไทยรู้สึกเสียดยเป็นอย่างมาก เนื่องจาก สื่อมวลชนส่วนใหญ่ยังคงตกอยู่ในการครอบครองของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุและโทรทัศน์ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมประชาสัมพันธ์ บริษัท อสมท.จำกัด (มหาชน) และกองทัพ แม้มีการให้สัมปทานหรือแบ่งช่วงเวลาให้เอกชนก็ตามแต่ส่วนใหญ่ก็นำไปในเชิงพาณิชย์เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการตลาดและการบริโภค

หลังการเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ได้เกิดกระแสเรียกร้องจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญให้มี “สื่อสาธารณะ” ซึ่งมี บีบีซี เป็นต้นแบบ เนื่องจากเกิดข้อสงสัยในสิทธิและเสรีภาพสื่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จึงผ่านร่างพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thai Public Broadcasting Service” หรือเรียกโดยย่อว่า “Thai PBS” ทำหน้าที่เป็นองค์การสื่อสาธารณะด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งแรกในประเทศไทย

ตารางที่ 1.1 เป้าหมายในการดำเนินงานของสถานีวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ

	สื่อสาธารณะ	สื่อเชิงพาณิชย์	สื่อของรัฐ
ฐานะของประชาชน	พลเมือง	ผู้บริโภค	ผู้ถูกปกครอง
ฐานะของสื่อ	พื้นที่สาธารณะ	ตลาด	กระบอกเสียง
เป้าหมายในการดำเนินงาน	ประโยชน์สาธารณะ	การทำกำไรสูงสุด	โฆษณาชวนเชื่อ

ที่มา: ณพรัตน์ พิมพ์พิพัฒน์ (2551, น. 16) ความชอบของประชาชนที่มีต่อรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยทีวีสาธารณะ (TPBS)

นอกจากแนวคิดพื้นฐานที่ต้องห่างไกลจากกลุ่มทุนแล้ว สื่อกระจายเสียงเพื่อสาธารณะจำเป็นต้องมีหลักการสำคัญ คือ (จิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2550: 3)

1. ประชาชนทุกคนสามารถรับฟัง/รับชมได้
2. ผู้ผลิตรายการมีเสรีภาพและความเป็นกลางในการนำเสนอ
3. มีเนื้อหารายการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับประชาชนทุกกลุ่ม
4. มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ทั้งนี้ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ไม่ได้มีการแข่งขันด้านธุรกิจ เนื่องจากมีรายได้จากภาษีสรรพสามิตปีละไม่เกิน 2,000 ล้านบาท ในการบริหารงานองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแนวคิดที่ว่า Thai PBS สื่อสาธารณะไม่ใช่ (แค่) สถานีโทรทัศน์ หากต้องเป็น “สถาบันทางสังคม” ที่ใช้คลื่นและเครื่องมือสื่อสารของตัวเองเพื่อดำเนินภารกิจเสริมสร้างมาตรฐานการดำเนินชีวิตของประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้แก่พลเมืองและความไพบูรณ์ของสังคม (enriching peoples' life) ด้วยการทำภารกิจตามคตินิยมและมาตรฐานของความเป็นสื่อเพื่อสาธารณะ (Public Service Ethos) ในลักษณะเช่นเดียวกับ NHK ในญี่ปุ่น BBC ของอังกฤษหรือ PSB ในอเมริกา (ไทยพีบีเอสออนไลน์, 2554: 3 ตุลาคม)

สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เป็นสื่อหลักของ ส.ส.ท. แต่ ส.ส.ท.ได้ให้บริการข่าวสารสาระประโยชน์ และสาระบันเทิง ผ่านช่องทางสื่ออื่นๆ เพื่อให้บรรลุภารกิจของสื่อสาธารณะ ตามมาตรา 8 (1) แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ซึ่งระบุให้ ส.ส.ท. “จัดให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่น หรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ..”

แต่เนื่องจาก ส.ส.ท. ยังมีข้อจำกัดที่ยังไม่สามารถมีคลื่นความถี่วิทยุเป็นของตัวเอง จึงได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายภาคประชาชน อาทิ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ชมรมวิทยุเด็ก จัดตั้งสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว โดยใช้คลื่นความถี่ FM.105 MHz.ของกรมประชาสัมพันธ์ ออกอากาศทางกรุงเทพมหานครและปริมณฑลควบคู่กับการอากาศทางเว็บไซต์ www.radiothai.fm ภายใต้ชื่อ “สถานีวิทยุไทยเพื่อเด็ก และครอบครัว” โดยมุ่งให้เป็นสถานีวิทยุสาธารณะที่เน้นผลิตรายการเพื่อเพิ่มพื้นที่สื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงรายการสาระประโยชน์เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างรื่นรมย์ ตอบสนองกลุ่มผู้ฟังที่หลากหลาย ปราศจากการโฆษณา ป้องกันการแทรกแซงจากกลุ่มทุนธุรกิจและการเมือง (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2552 ส.ส.ท.)

การทำงานร่วมกันระหว่าง ศ.ส.ท. และ ศ.ส.ส. ในแง่ของการผลิตรายการนั้น ศ.ส.ท. รับผิดชอบในส่วนของการข่าว สถานการณ์ปัจจุบัน สารประโยชน์ และปณิธานที่ผลิต รายการที่สร้างความแตกต่างตอบสนองต่อการส่งเสริมเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารที่มีความเท่าเทียมและเท่าทันในสถานการณ์สำคัญที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต สะท้อนความสื่อสาธารณะ สอดคล้องกับหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ

สำหรับผังรายการวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 แบ่งสัดส่วน การผลิตรายการ ดังนี้ ศสส. 65.15%/ศ.ส.ท. 32.37%/กรมประชาสัมพันธ์ 2.49% (แผนการจัดทำ รายการวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว, 2553)

ผลสัมฤทธิ์จากการผลิตรายการของสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวในขณะนั้น ทำให้มีเครือข่ายวิทยุขอเชื่อมโยงสัญญาณของ FM.105 MHz. เพื่อนำรายการไปออกอากาศ มากกว่า 40 สถานีในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2553 ศ.ส.ท.)

แต่การดำเนินงานของสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2552 จนถึงปลายปี พ.ศ. 2553 ก็ต้องยุติลงโดยคลื่นวิทยุให้กรมประชาสัมพันธ์ เนื่องจากสภาพ ปัญหาด้านธุรกิจ (เว็บไซต์ข่าวสด, 2554: 15 กรกฎาคม)

ทั้งนี้ เป็นไปตามมติที่ประชุมผู้บริหารคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) โดยให้มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวปฏิบัติดังนี้ (เอกสารการดำเนินงานวิทยุสาธารณะของ ศ.ส.ท., 2554)

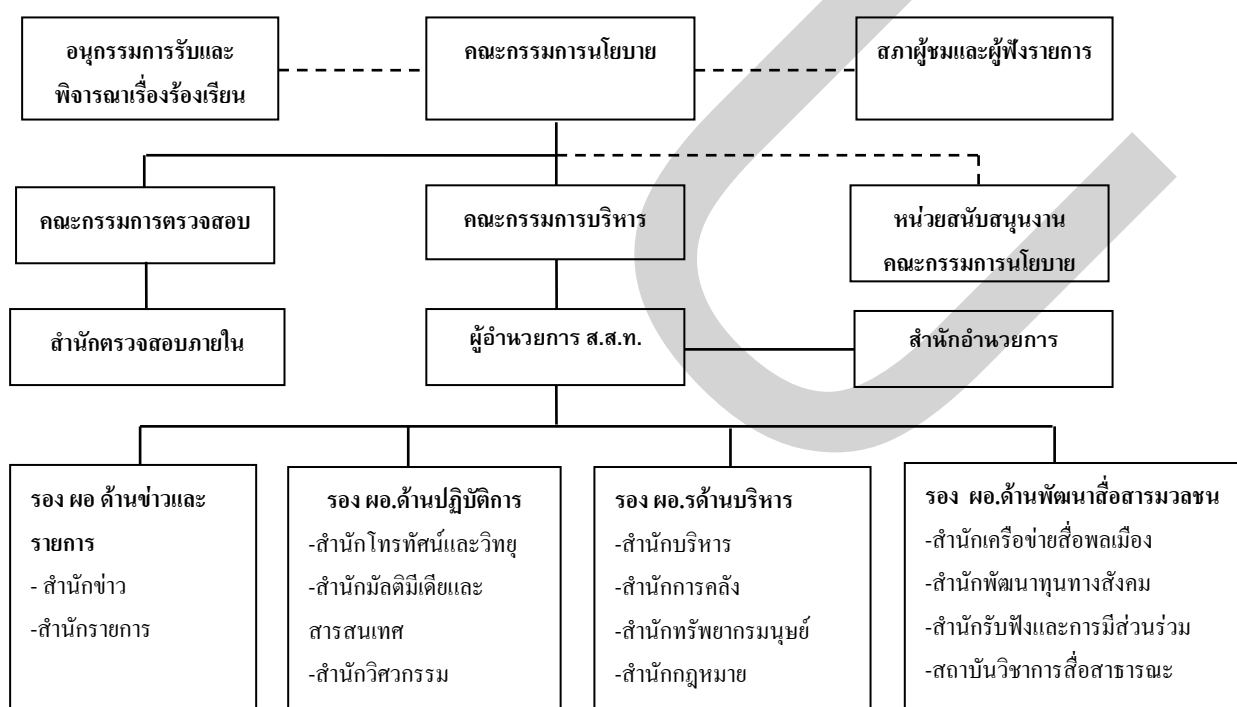
1. งบประมาณในการสนับสนุนภารกิจกรมประชาสัมพันธ์
2. ให้ถ่ายทอดข่าวต้นชั่วโมงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
3. เปลี่ยนชื่อสถานีเป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM105 คลื่นแห่ง การเรียนรู้ของเด็กและครอบครัว”

การย้ายที่ทำการของ ศ.ส.ท. ใหม่จากอาคารชินวัตร 3 ถนนวิภาวดีรังสิต ไปในย่านหลักสี่ ส่งผลให้การกระจายเสียงผ่านทางวิทยุออนไลน์ไทยพีบีเอสหยุดชะงักลงชั่วคราว ก่อนที่ในปี พ.ศ. 2554 เป็นปีแห่งการเริ่มให้บริการวิทยุออนไลน์ขึ้นเป็นครั้งแรก ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน โดยเป็นการต่อยอดจากสื่อวิทยุที่เริ่มต้นไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เนื่องจากเห็นว่า เทคโนโลยีสื่อสารในโลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าและทันสมัยมากขึ้น ประกอบกับอัตราการเติบโตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งพฤติกรรมของประชาชนในปัจจุบันที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางในการรับสารมากขึ้น จึงเป็นอีกทางเลือกที่ให้ผู้ฟังได้ติดตามข่าวสาร ข้อมูลสาระประโยชน์ ทางสื่อออนไลน์ ขณะเดียวกัน ประชาชนในพื้นที่ต่างจังหวัด จะสามารถรับฟังผ่านสถานีวิทยุชุมชน

ที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการออกอากาศร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้บริการกับประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง สมหน้าที่และบทบาทการเป็น “สื่อสาธารณะ” ตามเจตนารมณ์ของ ส.ส.ท.

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีสโลแกนว่า “วิทยุข่าวสารสาระเพื่อสาธารณะและสังคม” ปัจจุบันมีการเผยแพร่รายการระหว่าง 06.00 น. - 21.00 น. ทางเว็บไซต์ Thaibpsonline.net, www.facebook.com/ThaiPBSRadio, www.twitter.com/ThaiPBSRadio ผู้ฟังสามารถรับฟังได้ทั้งคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต ประชาชนในต่างจังหวัดสามารถรับฟังผ่านสถานีชุมชนต่างๆ ที่ทำการเชื่อมโยงสัญญาณไปออกอากาศผ่านสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังสามารถรับสัญญาณผ่านดาวเทียมด้วยเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม ที่รองรับระบบ DVB – S2 ได้ด้วยเช่นกัน (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554 ส.ส.ท.)

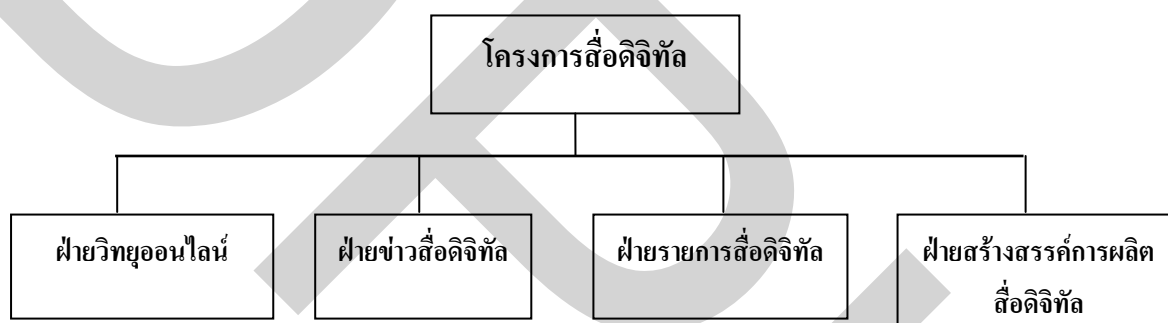
ขณะที่โครงสร้างองค์กรของ ส.ส.ท. ได้มีการแบ่งหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับบริหาร และฝ่ายปฏิบัติงาน ตลอดจนการรับเรื่องร้องเรียนและการตรวจสอบ รวมทั้งการรับฟังความเห็นจากสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ แต่ในส่วนของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์นั้น เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของหลายฝ่าย โดยสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ กับสำนักข่าว รวมทั้งมีการจ้างบุคคลภายนอกมาผลิตและจัดรายการทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ภาพที่ 1.1 ผังโครงสร้างองค์กร ส.ส.ท. (Thai PBS รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554)

การบริหารงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อยู่ภายใต้โครงการสื่อดิจิทัล โดยได้มอบหมายให้รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท.มากำกับดูแลหน่วยงานในโครงการ ที่มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิทยุออนไลน์ ฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล ฝ่ายรายการสื่อดิจิทัล และฝ่ายสร้างสรรค์การผลิตสื่อดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ข้อ คือ

1. เพื่อตอบสนองการดำเนินงานด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงสาธารณะของ ส.ส.ท.
2. เพื่อเป็นผู้นำการผลิตสื่อวิทยุออนไลน์เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณะ
3. เพื่อพัฒนาให้เกิดสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ
4. เพื่อเปิดพื้นที่สื่อสาธารณะ สร้างการมีส่วนร่วมที่มาจากประชาชนทุกภาคส่วน

ภาพที่ 1.2 โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ที่มา: โครงการสื่อดิจิทัล (2555)

ขณะที่มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ทุกไตรมาส เพื่อให้เป็นไปตามสัดส่วนของสื่อสาธารณะตามนโยบายของ ส.ส.ท. ซึ่งล่าสุดในไตรมาส 4/2555 (ตุลาคม-ธันวาคม 2555) มีการแบ่งสัดส่วนรายการโดยแยกตามกลุ่มเป้าหมาย คือ ข่าว 29.66% รายการสาระประโยชน์ 20.83% รายการสาระบันเทิง 49.50% (เอกสารขออนุมัติผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์, 2555)

พร้อมกันนั้น ยังมีการแยกสัดส่วนรายการตามประเภทการผลิต กล่าวคือ มีการการผลิตข่าวและรายการขึ้นใหม่ คิดเป็น 84.49% ส่วนรายการที่มีการนำสัญญาณเสียงสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสมาใช้ นั้น คิดเป็น 19.51% ซึ่งเป็นข่าวภาคหลัก ไม่ว่าจะเป็น ข่าวเช้า ข่าวเที่ยง ทันข่าวเด่น และข่าวภาคค่ำ ในส่วนของรายการนั้น มีรายการมีเปิดบ้าน ThaiPBS เพลงลั่นทุ่ง และดนตรีวิถีศิลป์

		เช้า					สาย		เย็น		
เวลา/วัน	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี
06.00	เช้าวันจันทร์ (TV)						สารคดีจากหอศิลป์โลก (ชุด 100 ปี หอศิลป์โลก)		06.00		
07.30	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		07.00		
08.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		07.30		
08.30	เช้านี้ (TV)						I Society (เช้าวันจันทร์)		08.00		
08.45	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		08.45		
09.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		09.00		
10.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		10.00		
10.05	วิทยุไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)	วิทยุไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)	วิทยุไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)	วิทยุไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)	วิทยุไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)	วิทยุไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)	Society (เช้าวันจันทร์)		10.05		
11.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		11.00		
11.05	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		11.05		
12.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		12.00		
13.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		13.00		
13.10	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		13.10		
14.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		14.00		
15.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		15.00		
15.05	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		15.05		
16.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		16.00		
16.05	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		16.05		
17.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		17.00		
17.30	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		17.30		
18.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		18.00		
19.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		19.00		
20.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		20.00		
20.30	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		20.30		
21.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		21.00		
22.00	เช้านี้ (TV)						ข่าวไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์)		22.00		

Email : radio@thaipbs.or.th

เช้า	สาย	เย็น
------	-----	------

UPDATE : 6/11/2012 10:56

ภาพที่ 1.3 ผังรายการไตรมาส 4/2555

ที่มา: เอกสารขออนุมัติผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

แม้ว่าสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการทำหน้าที่สื่อวิทยุสาธารณะ เพื่อรื้อการจัดสรรคลื่นความถี่จาก กสทช. แต่ก็เป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างยิ่ง หากจะพัฒนาวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ให้เป็นต้นแบบของวิทยุสาธารณะแห่งประเทศไทยในอนาคต เหมือนเช่นวิทยุบีบีซี ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่า เป็นสื่อเพื่อสาธารณะโดยทำหน้าที่รายงานข่าวตามความจริงและเป็นกลาง

อย่างไรก็ดี วิทยุออนไลน์ไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้ใช้ช่องทางผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ฟังสามารถรับฟังข่าวหรือดาวน์โหลดข้อมูลย้อนหลังได้ โดยใช้ศักยภาพของสื่อใหม่ ดังนี้ (Massey and levy, 1999 อ้างถึงใน สิริชัย วงศ์สาริตศาสตร์, 2549)

ตรงกาล (Real time) การรายงานข่าวออนไลน์สามารถนำเสนอแบบทันเหตุการณ์ตามเวลาที่เกิดขึ้นจริง

ไวกาล (Shifted time) ข้อดีของข่าวออนไลน์เมื่อเปรียบเทียบกับข่าวอื่น คือความสามารถในการเอาชนะข้อจำกัดในด้านเวลาได้ ข่าวออนไลน์สามารถนำเสนอข่าวทันเหตุการณ์ ข่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือแม้กระทั่งข่าวย้อนหลัง

ประสมสื่อ (Multimedia) การรายงานข่าวออนไลน์ต้องใช้องค์ประกอบในด้านสื่อประสม โดยนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้อความ รูปภาพ ภาพนิ่ง เสียงดนตรี ภาพเคลื่อนไหว ภาพการ์ตูน เหล่านี้เป็นต้น

ปฏิสัมพันธ์ (Interactive) การรายงานข่าวออนไลน์จะมีลักษณะที่แตกต่างจากการรายงานแบบสื่อเดิมที่มุ่งจะนำเสนอข่าวสารต่อกลุ่มผู้อ่านเป็นหลัก แต่ข่าวออนไลน์ กลุ่มผู้อ่านสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเนื้อหาที่มีลักษณะแบบปฏิสัมพันธ์ เช่น การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ไปยังผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระดานข่าวอิเล็กทรอนิกส์ (Bulletin Board System) หรือเปิดห้องสนทนา (Chat) เป็นต้น

การก่อตั้งสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์นั้น เพื่อรองรับการขยายตัวของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลออกสู่สาธารณะชน การดำเนินงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งออกอากาศทางเว็บไซต์ www.thaipbsonline.net อยู่ในระยะเริ่มต้น จึงมีผู้ฟังจำนวนไม่มาก แต่เนื่องจากทิศทางเติบโตของสื่อวิทยุออนไลน์และสื่อใหม่ในอนาคตน่าจะมีผู้รับฟังเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ต้องมีความเป็นอิสระ เป็นกลาง ปลอดจากผลประโยชน์ทางการเมืองและธุรกิจ โดยมุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์เอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ และให้ความสำคัญกับคนกลุ่มน้อย ดังนั้น

การศึกษาเรื่อง “การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์” ทั้งในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อมวลชน โครงสร้างหน้าที่ ตลอดจนกระบวนการกำหนดวาระข่าวสาร เพื่อให้วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของสังคม และนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่พลเมืองได้อย่างแท้จริง

1.2 ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยใดบ้างที่สามารถนำไปใช้ด้านบริหารจัดการข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
2. การกำหนดโครงสร้างหน้าที่ในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไรในการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ
3. กระบวนการกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้พลเมือง
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์
3. เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา “การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ” เฉพาะข่าวต้นชั่วโมง คือทันข่าววิทยุไทยพีบีเอส และการคัดเลือกรายการข่าวที่กระจายเสียงผ่านทางเว็บไซต์ www.thaipbsonline.net ทุกวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.00 น. - 17.00 น. ได้แก่ รายการเกาะติดทิศทางข่าว รายการหน้าต่างโลก รายการวาระเมืองไทย และรายการเสียงพลเมือง ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์ รายการ Sports Time และรายการ ASEAN Update ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555- วันที่ 30 พฤศจิกายน 2555

1.5 นิยามศัพท์

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ก่อตั้งโดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ออกอากาศทางเว็บไซต์ www.thaipbsonline.net เพื่อให้บรรลุภารกิจ ของสื่อสาธารณะ ตามมาตรา 8 (1) ตาม พ.ร.บ.องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ซึ่งระบุให้ ส.ส.ท “จัดให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่น หรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ...”

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าว หมายถึง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้แก่

ปัจจัยภายใน

1. การจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการข่าว การวางแผน และนโยบายที่เป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่สื่อวิทยุสาธารณะ

2. เทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมืออุปกรณ์สมัยใหม่ที่ใช้ผลิตข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

3. ความสามารถทางวิชาชีพ หมายถึง ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการผลิตและการนำเสนอข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ปัจจัยภายนอก

1. กฎหมาย หมายถึง

1.1 พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

1.2 ระเบียบข้อบังคับที่ใช้บริหารงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

2. แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกและจากประชาชนที่มีส่วนร่วมในรายการข่าวทางสถานีข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

โครงสร้างหน้าที่ หมายถึง โครงสร้างการบริหารงาน และจำนวนบุคลากรในโครงการสื่อดิจิทัล ซึ่งจัดตั้งขึ้นในการดำเนินงานสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนปี 2555 จนถึงปัจจุบัน (2556) เพื่อให้การทำงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การกำหนดวาระข่าวสาร หมายถึง การจัดผังรายการ และการกำหนดประเด็นข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ในการทำหน้าที่สื่อสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่สามารถนำไปใช้ด้านบริหารจัดการข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและสร้างความเข้มแข็งให้กับพลเมือง
2. มีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์
3. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำหนดวาระข่าวสารทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ
4. เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงด้านการบริหารงานข่าวของวิทยุออนไลน์อื่นๆ ในอนาคตเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

บทที่ 2

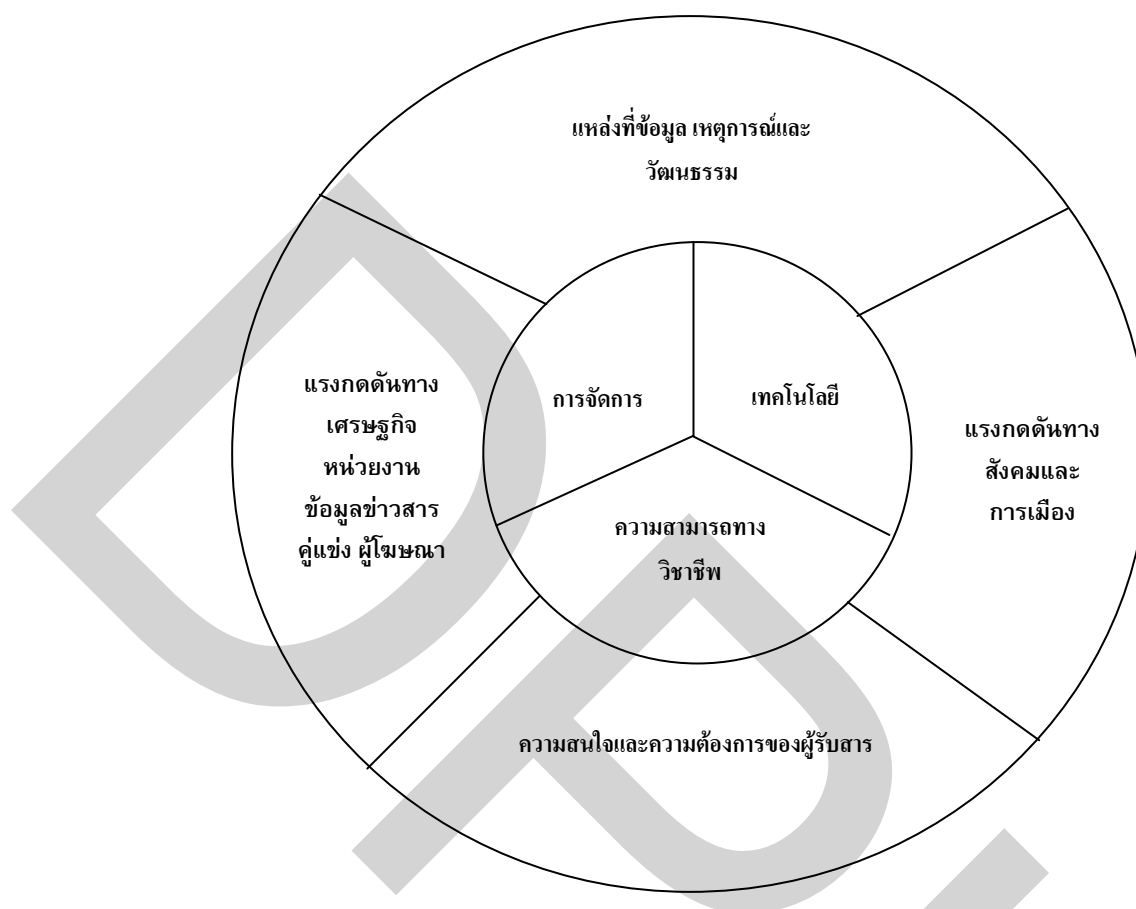
แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ” ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี มาใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานองค์กรสื่อสารมวลชน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าวและการบริหารจัดการข่าว
- 2.3 แนวคิดเรื่ององค์กรสื่อสารมวลชนด้านการกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ
- 2.4 ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร
- 2.5 แนวคิดสื่อวิทยุอินเทอร์เน็ต
- 2.6 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน
- 2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานองค์กรสื่อสารมวลชน

ในสังคมยุคสารสนเทศ สื่อมวลชนได้เข้ามาเป็นสะพานเชื่อมด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อนำเสนอสู่สาธารณชน ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของ เดนิส แม็คเควล (Danis McQuail, 1994, pp. 7-8) กล่าวว่า สถาบันสื่อสารมวลชนมีกิจกรรมหลัก คือ การผลิต (Production) การผลิตใหม่ขึ้นมา (Reproduction) และการเผยแพร่ (Distribution) ข่าวสารความรู้ต่างๆ ไปสู่ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้รับสาร ซึ่งได้สรุปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรสื่อสารมวลชนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และหลักการ ในการปฏิบัติขององค์กร รวมทั้งเนื้อหาของสารที่องค์กรสื่อสารมวลชนผลิต โดยมีปัจจัยที่แวดล้อมที่สำคัญ 2 ประการใหญ่ๆ คือ ปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอก ตามแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรสื่อสารมวลชน

ที่มา: Danis McQuail (1994, pp. 7-8)

จากภาพที่ 2.1 จะเห็นว่าองค์กรสื่อสารมวลชนจะดำเนินงานและปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความคาดหวังของสังคม ซึ่งมีปัจจัยแวดล้อมที่มากมายที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน นับตั้งแต่ ปัจจัยภายใน เช่น ระบบการจัดการภายในองค์กร ข้อจำกัดของเทคโนโลยีการผลิตและข้อกำหนดของมาตรฐานทางวิชาชีพ ส่วนปัจจัยภายนอก อาทิ ปัจจัยผู้รับสาร ซึ่งมีความสนใจและต้องการข่าวสารที่แตกต่างกันมีปัจจัยจากสังคมและการเมือง ซึ่งกำหนดโดยกฎหมายของรัฐตลอดจนบรรทัดฐานของแต่ละกลุ่มสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ มาจากคู่แข่งในธุรกิจเดียวกัน ผู้ซื้อโฆษณาที่เป็นรายได้หลักให้กับองค์กรสื่อสารมวลชน แรงกดดันจากผู้ลงทุน ปัจจัยปริมาณข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ข่าวต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวตลอดจนความร่วมมือ การต่อรองจากแหล่งข่าวต่างๆ ความเพียงพอ

ของข่าวสารด้านศิลปวัฒนธรรม บันเทิงคดีต่างๆ ที่สามารถมาป้องกันให้กับการทำงานผลิตเนื้อหาข่าวสารประจำวันของสื่อมวลชนได้ไม่ขาดตอน (2548, น. 162)

1. ปัจจัยภายใน หมายถึงปัจจัยภายในที่เป็นระบบย่อย และเป็นกลไกสำคัญทำให้กระบวนการผลิตข่าวดำเนินไปและส่งผลต่อระบบใหญ่ขององค์กร ได้แก่

1.1 การจัดการ (Management) หมายถึง การบริหารจัดการ นโยบาย การวางแผน กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในงานข่าว ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายด้านข่าวสารโดยรวมขององค์กรสื่อสารมวลชน รวมถึงการจัดการกับทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกันไปอาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ องค์กรที่ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Normative) และองค์กรธุรกิจ (Commercial)

1.2 เทคโนโลยี (Technology) เป็นปัจจัยที่ผลกระทบต่อการผลิตและการเผยแพร่รายการ โดยในการผลิตรายการนั้นต้องคำนึงว่าอุปกรณ์การผลิตมีประสิทธิภาพเพียงใด เพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ นับตั้งแต่กระบวนการผลิตตลอดจนการเผยแพร่ออกอากาศ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์หรือสื่ออินเทอร์เน็ต (Internet) ในการค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการใช้เก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการบริหาร และใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรผู้ผลิตสื่อกับกลุ่มเป้าหมาย

1.3 ความสามารถทางวิชาชีพ (Media Professional) หมายถึง แนวความคิดพื้นฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ของบรรณาธิการข่าว ผู้สื่อข่าว ที่จะทำให้การนำเสนอข่าวมีความน่าสนใจมากขึ้น

นอกจากปัจจัยภายในที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ครอบคลุมปัจจัยภายในด้านอื่นๆ ด้วย ได้แก่ งบประมาณ การบริหารงานที่มีผลต่อองค์กร ระบบ การให้รางวัลและการควบคุม วัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานขององค์กรสื่อระบบทุน หรือ งบประมาณ เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับกระบวนการผลิตข่าว จึงได้นำเรื่องดังกล่าวมาบรรจุไว้ในปัจจัยภายในด้านอื่นๆ

2. ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากภายนอกองค์กรสื่อสารมวลชนและมีอิทธิพลโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อกระบวนการผลิตข่าวของสำนักข่าว เป็นสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ ได้แก่

2.1 แรงกดดันทางสังคมและการเมือง (Social and Political Pressure) หมายถึง การผลิตงานขององค์กรสื่อสารมวลชนนั้น ต้องถูกควบคุมจากกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่รัฐบาลได้บัญญัติขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน รวมทั้งองค์กรทางสังคมต่างๆ ที่รวมตัวกัน เพื่อเรียกร้อง คัดค้านหรือเสนอแนะให้องค์กรสื่อสารมวลชนเสนอหรือไม่เสนอเหตุการณ์ใดๆ

2.2 แรงกดดันทางเศรษฐกิจ (Economic Pressure) ได้แก่ คู่แข่ง (Competitors) ในการผลิตงานขององค์กรสื่อสารมวลชนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องตรวจสอบการผลิตงานของกลุ่มแข่งขันอื่นๆ ในสื่อประเภทเดียวกันว่านำเสนอในแง่มุมใดเพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับตัว หลีกเลียงหรือให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ การนำเสนออย่างเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบรายการที่จะทำให้มีผู้ฟังและโฆษณาเพิ่มขึ้น

หน่วยงานด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Agencies) หมายถึง หน่วยงานที่ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารหรือสำนักข่าว ซึ่งมีทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่องค์กรสื่อสารมวลชนจะนำมาเป็นข้อมูลในการผลิตงานเสนอต่อประชาชน

ผู้โฆษณา (Advertisers) เป็นผู้สนับสนุนกิจการขององค์กรสื่อสารมวลชน ด้านรายได้ ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหารายการต่างๆ ขององค์กรสื่อสารมวลชนจะต้องไม่กระทบ หรือนำเสนอเหตุการณ์ในแง่ลบต่อผู้โฆษณา จึงกล่าวได้ว่าการโฆษณามีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเสนองานขององค์กรสื่อสารมวลชน

เจ้าของผู้ถือหุ้น (Owners) ผู้ที่เป็นเจ้าของและมีอำนาจในการควบคุมการปฏิบัติงานและเนื้อหาข่าว

สหภาพแรงงาน (Unions) การรวมตัวของกลุ่มพนักงานองค์กรสื่อสารมวลชน เพื่อเรียกร้องในสิ่งที่พวกเขาต้องการ

2.3 แหล่งข้อมูลเหตุการณ์และวัฒนธรรม (Event Constant Information and Culture) สถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการข่าวเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน

2.4 ความต้องการ ความสนใจของผู้รับสาร ในที่นี้หมายความว่าความคาดหวังของประชาชน ความสนใจของผู้รับสาร กลุ่มเป้าหมายที่มีต่อข่าววิทยุสาธารณะไทยพีบีเอสออนไลน์

จากแนวความคิดของเดนิส แมคเคลด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น องค์กรสื่อสารมวลชนจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและเนื้อหาสารขององค์กรสื่อสารมวลชนทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยสามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนปัจจัยใดที่มีผลต่อการบริหารงานข่าว เพื่อให้การบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีการบริหารงานข่าวที่มีประสิทธิภาพ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าวและการบริหารงานข่าว

ประเด็นข่าว (News Angle/Peg)

ในแต่ละวันมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมายเป็นหมื่นเป็นแสนเรื่อง ยิ่งในยุคสังคมข่าวสารที่เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้การสื่อสารก้าวข้ามผ่านข้อจำกัดทางด้านพื้นที่และเวลา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในซีกโลกหนึ่ง สามารถรู้กันไปทั่วโลกพร้อม/แทบจะพร้อมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ธรณีสัเทียสน การประชุมคณะรัฐมนตรี การพิพากษาของศาลในคดีต่างๆ การรุกรานป่าของนายทุน การเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ การออกนโยบายลดภาษีของกระทรวงการคลัง แผ่นดินไหวในทวีปยุโรป การแข่งขันฟุตบอลโลก ปัญหาแนวชายแดนไทย-กัมพูชา การซ้อมรบของเกาหลีเหนือในคาบสมุทรเกาหลี การเดินทางเยือนประเทศรัสเซียของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ฯลฯ (อริน เจียจันทร์พงษ์, 2554)

คำถามคือ ผู้สื่อข่าวหรือกองบรรณาธิการจะคัดเลือกเหตุการณ์ใด และแง่มุมใดมารายงานข่าวต่อสาธารณะ

ในการทำงานในสนามข่าว ผู้สื่อข่าวมือใหม่มักไม่รู้ว่าในแต่ละวันจะต้องหาข่าวเรื่องอะไร หาข่าวที่ไหน แม้องค์กรสื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน จะพยายามฝึกนักข่าวใหม่โดยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้เป็นผู้สื่อข่าวทั่วไป (General Assignment Reporter) มีหน้าที่ทำข่าวเป็นเรื่องราว เขียนไปในทุกสายข่าว (Beat) เพื่อจะได้สัมผัสกับเหตุการณ์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การศึกษา อาชญากรรม กระบวนการยุติธรรม ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เข้าใจประเด็นข่าวของแต่ละสายข่าวมากขึ้น และส่วนใหญ่ผู้สื่อข่าวมือใหม่เป็นข่าวง่ายๆ เช่น ข่าวแถลง ข่าวการประชุม ข่าวการสัมมนา

อย่างไรก็ดี ผู้สื่อข่าวมือใหม่ก็ยังประสบปัญหาอยู่ว่า จะหยิบประเด็นใด/แง่มุมใดของเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าว มาเขียนเป็นข่าว หรือ อะไรเป็นประเด็นข่าว อะไรคือจุดเน้น หรือจะอ้างคำพูดตรงไหนของแหล่งข่าวที่มีนัยสำคัญ บางครั้งผู้สื่อข่าวจึงเขียนข่าวส่งมาทั้งหมดด้วยความยาวเป็นพันๆ คำ ผลคือการวางแผนการนำเสนอข่าวในแต่ละวันขององค์กรสื่อที่ตนสังกัดต้องล่าช้าออกไป ลองคิดถึงสภาพการที่บรรณาธิการต้องมานั่งจับประเด็นข่าวใหม่ เรียบเรียงใหม่ในถึงข่าวที่ส่งเข้ามาเป็นร้อยชิ้นในแต่ละวันซึ่งไม่เป็นผลดี เพราะธรรมชาติของงานข่าวรายวันคือการแข่งกับเวลา วันต่อวัน ชั่วโมงต่อชั่วโมง นาทีต่อนาที ลักษณะดังกล่าวจึงมิใช่การทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวที่มีหน้าที่คัดกรองแยกแยะประเด็นข่าวสำคัญมานำเสนอต่อสาธารณะ หากแต่เป็นเพียงพนักงานชวเลขที่คอยจดยางานการประชุม หรือเด็กส่งเอกสารเท่านั้น

หรืออีกด้านหนึ่งคือ มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ด้วยความที่ผู้สื่อข่าวไม่ชำนาญพอในการจับประเด็นข่าว จึงลงมือทำหมดทุกข่าว บางครั้งถึงขั้นบันทึกเทปไว้และมานั่ง

ถอดเทป ซึ่งทำให้เสียเวลาและเสียพลังงานเป็นอย่างมากและสุดท้ายข่าวหลายชิ้นก็ถูกโยนลงถังขยะ แทนที่จะเอาเวลาไปตามหาประเด็นข่าวที่มีความสำคัญอื่นในวันนั้นๆ ฉะนั้นการจับประเด็นข่าวจึงถือเป็นทักษะที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับผู้สื่อข่าว

สำหรับนิยามของคำว่า “ประเด็นข่าว” นั้น หมายถึง แก่นมุมของเรื่องราว/เหตุการณ์ ซึ่งทำให้มันมีคุณค่าเป็นข่าว (News Worthy)

ทั้งนี้ คำว่า News Worthy หรือคุณค่าของความเป็นข่าวนั้น มีเงื่อนไขอยู่ 3 ประการ ประกอบเข้าด้วยกัน คือ (พิศิษฐ์ วิชาลาธวัช, 2546: 31-33)

1. ความสดของเรื่อง (Timeliness) หมายถึง เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ หรือเป็นเรื่องที่ยังไม่มีใครรู้แต่เพิ่งถูกค้นพบ
2. ความน่าสนใจ (Interests) หมายถึง เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นมีความน่าสนใจพอต่อผู้อ่าน (ประชาชนควรได้รับรู้ ต้องการรู้)
3. ความสำคัญ (Significance) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีผลกระทบในด้านต่างๆ ต่อผู้อ่าน เช่น การดำเนินชีวิต การตัดสินใจ (จึงจำเป็นต้องรู้)

มีคำกล่าวที่ว่า “News worthiness does not only depend on the topic, but also the presentation of the topic and the selection of information from that topic.”

เรื่องบางเรื่อง อาจมีความน่าสนใจแต่ทำไมไม่เป็นข่าว ซึ่งหากพิจารณาจากคำกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า คุณค่าข่าวไม่เพียงแต่จะขึ้นอยู่กับหัวข้อเรื่องนั้นๆ แต่ยังขึ้นอยู่กับการนำเสนอและการเลือกข้อมูลจากเรื่องนั้นมานำเสนอด้วย

“การจับประเด็นข่าว” คือการที่ผู้สื่อข่าวต้องสามารถวินิจฉัย/คัดเลือก ว่า แก่นมุมใดมีความสำคัญมากที่สุด สถานการณ์/เหตุการณ์/ช่วงเวลานั้นๆ และต้องมีความน่าสนใจเพียงพอต่อสาธารณชนอันจะนำไปสู่การรายงานข่าวได้ ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้ปรากฏให้เห็นเด่นชัด แต่ผู้สื่อข่าวต้องคิดพิจารณาไปกับบริบทของเหตุการณ์ จึงจะมองเห็นประเด็นข่าวที่แอบซ่อนอยู่

ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ และอังธิดา ลิ้มปัทมปาณี (อ้างถึงใน อริน เจียจันทร์พงษ์, 2554) ให้แนวทางเพิ่มเติมว่า “...ถ้าเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่นๆ หรือเหตุการณ์ในอดีต อะไรเป็นนัยยะสำคัญของเหตุการณ์ใหม่/อะไรคือความแตกต่างในเหตุการณ์ใหม่ นั่นคือประเด็นข่าว” แนวทางดังกล่าวบอกเป็นนัยว่า ผู้สื่อข่าวต้องติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ จึงจะเห็นสิ่งที่พัฒนาไปในตัวเหตุการณ์

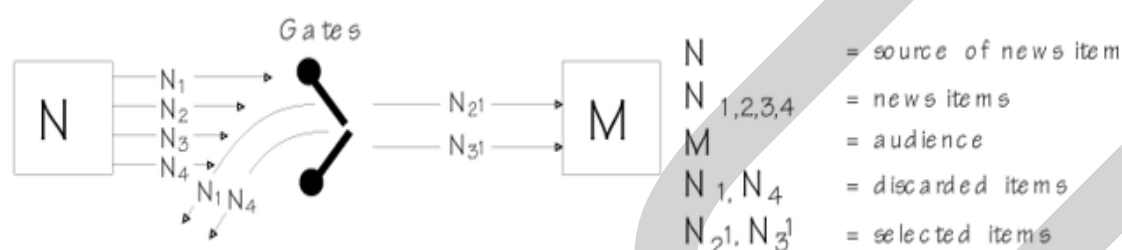
ผู้สื่อข่าวใหม่ยังต้องพยายามฝึกฝนทักษะการจับประเด็นข่าว เพื่อให้มีสิ่งที่เรียกว่า “การมีจมูกข่าว” (Nose for News) ประกอบด้วย 3 ทักษะคือ 1. มีความสามารถที่จะรู้ว่าข่าวแบบไหนเป็นที่สนใจของประชาชนโดยทั่วไป 2. มีความสามารถในการแกะรอยหรือติดตามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ อัน

จะเป็นเบาะแสไปสู่การค้นพบข่าวสำคัญ 3. มีความสามารถในการที่จะรู้ถึงความสำคัญของข้อเท็จจริงหลายอย่างที่สามารถนำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

จากนิยามดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การจับประเด็นข่าว คือ แง่มุมต่างๆ ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่มีความสำคัญที่สุดในทัศนะของผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นผู้ตัดสินว่า อะไรสำคัญที่สุดในการนำเสนอไปยังประชาชน

ผู้สื่อข่าวต้องรู้ว่า อะไรเป็นข่าวหรือไม่เป็นข่าว มีความฉับไวในการมองว่า เหตุการณ์ใด/ปรากฏการณ์ใด จะเป็นข่าวในความสนใจของผู้รับสารมากน้อยเพียงใด และข่าวหรือเหตุการณ์นั้นควรมีแง่มุมการนำเสนออย่างไรจึงจะน่าสนใจ ทั้งนี้ “ผัสสะ” หรือความสามารถในการได้ “กลิ่น” ผู้เกี่ยวข้องและความไม่ชอบมาพากลของเหตุการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การหาประเด็นข่าวใหม่ๆ หรือนำไปสู่การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอีกด้วย ซึ่งสามารถฝึกฝนโดยการหมั่นสังเกตและตั้งข้อสงสัยจากสิ่งผิดปกติเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบที่แท้จริง

ผู้สื่อข่าวมีหน้าที่เสมือนเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสารด่านแรก ที่จะคอยเลือกเหตุการณ์ที่มีประเด็นข่าวที่มีคุณค่าข่าวสูง ขณะเดียวกันก็คัดกรอง/ตัดทิ้งเหตุการณ์/ประเด็นที่มีคุณค่าข่าวน้อยกว่าออกไป ซึ่งสามารถเปรียบเทียบเบื้องต้นได้กับแบบจำลองการสื่อสารเรื่องผู้รักษาช่องทางการสื่อสารของไวท์

ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการสื่อสารเรื่องผู้รักษาช่องทางการสื่อสารของไวท์

ที่มา: White's Gatekeeper Model (1950)

นักวิชาการสื่อสารมวลชนระยะแรก เดวิด แมนนิง ไวท์ (David Manning White, 1950, อ้างถึงใน อริน เจียจันทร์พงษ์, 2554) ได้เสนอรูปแบบต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นว่า ข่าวสารจำนวนมากจะไหลผ่านองค์กรสื่อซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร ข่าวคัดไว้เผยแพร่ต่อไป อย่างไรก็ตามก็ดีแบบจำลองดังกล่าว เหมาะที่จะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการศึกษาบทบาทของสื่อเท่านั้น เนื่องจากไม่ได้นำปัจจัยอื่นๆ ในองค์กรสื่อ (เช่น ประเภทของสื่อ นโยบายองค์กร ภูมิหลังอุดมการณ์ของนัก

วิชาชีพในองค์กรที่เป็นผู้รักษาช่องทางข่าวสาร ซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ นักข่าวในสนาม รีไรท์เตอร์ บ.ก.ข่าว ฯลฯ) หรือปัจจัยภายนอก (เช่น ระบอบการเมือง โฆษณา คู่แข่ง ฯลฯ) มาร่วมพิจารณาด้วย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสาร นอกจากนี้ แบบจำลองดังกล่าว แสดงให้ช่องทางที่มีอยู่เพียงช่องทางเดียว ซึ่งความเป็นจริงในการทำงาน ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้รักษาช่องทางในการคัดเลือกข่าวสารอาจมีมากกว่าหนึ่งช่องทาง

ประเภทของประเด็นข่าว

ในวันหนึ่งมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย ผู้สื่อข่าว/กองบรรณาธิการ จะเลือกเรื่อง/เหตุการณ์ใด และแง่มุมใดมานำเสนอต่อผู้อ่านภายใต้พื้นที่อันจำกัด โดยทั่วไปอาจมีวิธีการพิจารณากำหนดประเด็นได้ 3 แบบ ได้แก่

1. ประเด็นข่าวตามเหตุการณ์
2. ประเด็นข่าวตามสายข่าว (Beat)
3. ประเด็นข่าวตามสมมติฐาน

มีรายละเอียดดังนี้

1. ประเด็นข่าวตามเหตุการณ์

หมายถึง แง่มุมข่าวที่เกิดจากการเลือกสรรของผู้สื่อข่าวที่พิจารณาจากบรรดาเหตุการณ์สถานการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในวันนั้น ซึ่งตัวเหตุการณ์เองก็เป็นประเด็นข่าวอยู่แล้ว เพราะมีความสดใหม่ในตัวเอง อย่างไรก็ดี ในแต่ละวันจะมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากมาย เช่น มีอุบัติเหตุรถชน ฆาตกรรมกันเป็นร้อยๆ กรณีในแต่ละวัน คำถามคือ เราจะหยิบเรื่องใดมารายงานเป็นข่าว เราจะคัดเลือกแง่มุมของเรื่องราว/เหตุการณ์ใด ซึ่งจะทำให้มันมีคุณค่าเป็นข่าว เพราะบรรดาเหตุการณ์ทั้งหลายนับล้านเหตุการณ์ อาจมี ความสด ความน่าสนใจและความสำคัญต่อผู้อ่านทั้งสิ้น

การพิจารณาคัดเลือกประเด็นข่าวตามเหตุการณ์ จึงอาศัยหลักการเรื่อง “องค์ประกอบข่าว” (News Elements) ในการประเมินบรรดาเหตุการณ์เหล่านั้น ที่จะทำให้อخبارที่จริงมีความน่าสนใจพอต่อประชาชน และยังช่วยจัดลำดับความสำคัญของข่าวหรือข่าวเด่นประจำวัน โดยมีเกณฑ์ 10 ประการ ซึ่งเหตุการณ์ใดมีองค์ประกอบข่าวยิ่งมากเท่าไร ยิ่งถือว่าเหตุการณ์นั้นมีคุณค่าความเป็นข่าวมาก ได้แก่

1. ความสด/ทันเหตุการณ์ (Timeliness) หรือความรวดเร็ว (Immediacy) หัวใจสำคัญประการหนึ่งของการเสนอข่าวในยุคปัจจุบันคือ การรายงานเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ยิ่งรายงานเหตุการณ์ได้เร็วเท่าไรก็ยิ่งทำให้ข่าวนั้นมีคุณค่ามากขึ้น เพราะผู้คนต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ

2. ความใกล้ชิด (Proximity/Nearness) หมายถึง เหตุการณ์ใดที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากเท่าไร เหตุการณ์นั้นก็ยิ่งมีคุณค่าของความเป็นข่าวมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ อาจแบ่งเป็นความใกล้ชิดทางกายภาพ เช่น ชุมชน-จังหวัด-ภาค –ประเทศ –ภูมิภาค-นานาชาติ อาทิ สถิติในรอบปีเกี่ยวกับ 10 จุดเสี่ยงอาชญากรรมในกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ ย่อมสนใจมากกว่าคนต่างจังหวัด

หรือความใกล้ชิดทางจิตใจ เช่น ความรู้สึก-ความเชื่อ-เชื้อชาติ-เพศ-อาชีพ-ประสบการณ์ร่วม-ศาสนา อาทิ วอลเลย์บอลหญิงไทยเข้ารอบชิงชนะเลิศชิงแชมป์โลก ผู้ชุมนุมเสื้อแดงถูกทหารปราบปรามเสียชีวิต ก่อนการรัยศึกเวสต์เทรค

ข้อสังเกต ประเด็นข่าวระดับโลกก็เป็นผลมาจากองค์ประกอบข่าวเรื่องความใกล้ชิด เพราะคนมีความรู้สึกร่วมกัน เช่น ปัญหาโลกร้อน/การจัดการสิ่งแวดล้อม การปราบปรามผู้ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย/โค่นล้มเผด็จการในนานาประเทศ สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

3. ความสำคัญหรือความเด่น (Prominence) บุคคลเด่น สถานที่เด่น เหตุการณ์เด่น เวลาเด่น ซึ่งสื่อมวลชนมักใช้องค์ประกอบนี้เป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาหนดประเด็นข่าว โดยเฉพาะความเด่นของบุคคล ยิ่งบุคคลซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในสาธารณะก็ยิ่งเป็นจุดขายดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เช่น ศาลฎีกาตัดสินนักร้องดังจำคุกคดียาเสพติด (บุคคลเด่น) ความเด่นในกรณีอื่นๆ เช่น เผาเซ็นทรัลเวิลด์ วางระเบิดรัฐสภา (สถานที่เด่น) ทหารปราบปรามผู้ชุมนุมเม.ย.-พ.ค.53 (เหตุการณ์เด่น) ฝนถล่มไฟเวลา 20.00 น.ทั่วทุกเมืองใหญ่โลก เพื่อลดปัญหาโลกร้อน เป็นต้น

4. ผลกระทบ (Consequence/Impact) เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย สูญเสีย หรือกระทบกับความเป็นอยู่ของคนจำนวนมากเพราะเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องรู้ เหตุการณ์นั้นยังมียุทธศาสตร์ของความเป็นข่าวมาก องค์ประกอบข้อนี้ยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับองค์ประกอบข่าวเรื่องความเร็วและความใกล้ชิด โดยจะช่วยให้พิจารณาว่า เหตุการณ์นั้นๆ จะเป็นข่าวหรือไม่ และหากเป็นข่าวจะเป็นข่าวเล็กหรือข่าวใหญ่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลจำนวนมากๆ ถือว่ามีคุณค่าของความเป็นข่าวมาก

อาจแบ่งเป็นผลกระทบทางลบ เช่น น้ำท่วม 2554 การปราบปรามประชาชนผู้ชุมนุม การประกาศลอยตัวค่าเงินบาท การปรับขึ้นราคาน้ำมันแบบก้าวกระโดด ฯลฯ หรือผลกระทบทางบวก เช่น การผลักดันนโยบาย 30 ยาทรักษาทุกโรค การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำเป็น 300 บาททั่วประเทศ

5. ความมีเงื่อนงำ (Suspense) คือเหตุการณ์ที่มีลักษณะปกปิด ซ่อนเร้น หมกเม็ดข้อสำคัญ เปิดเผยบางส่วนหรือไม่เปิดเผยเลย ไม่กระจ่างชัด ต้องใช้เวลาสืบเสาะค้นหาจนกว่าจะทำให้เรื่องราวมีความคลี่คลาย ทราบสาเหตุ ทราบที่มาที่ไป คล้ายภาพยนตร์ประเภทลึกลับซับซ้อน ซึ่ง

ผู้สื่อข่าวต้องติดตามประเด็นอย่างต่อเนื่องจนกว่าความจริง/เงื่อนไขของปัญหาจะถูกเปิดเผย ความน่าสนใจของเหตุการณ์จะอยู่ที่เหตุการณ์มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคมด้วยหรือไม่ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการอาชญากรรม และการทุจริต อาทิ เหตุการณ์การจ้างพรรคเล็กให้ลงสมัครเลือกตั้งเมื่อปี 2549 การฮั้วประมูลงาน การจัดซื้อจัดจ้าง การขาดกรรมแบบสยดสยองและการสืบหาผู้กระทำผิดมาลงโทษ (ดูตัวอย่างการจับประเด็นข่าวเพิ่มเติมในเอกสารแนบ)

6. ความขัดแย้ง (Conflict) ถือเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคม การเมือง เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัดแต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด จึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่หลายๆ โครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและกองทัพในการแต่งตั้งผบ.เหล่าทัพจนนำไปสู่การรัฐประหารในอดีตหลายครั้ง รวมถึงความขัดแย้งในเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์ประเภทที่มีความขัดแย้งเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวบ้าน หรือชาวบ้านกับนายทุน มักจะถูกหยิบนำมาเป็นข่าวเสมอ เนื่องจากมีความเร้าอารมณ์ผู้อ่าน ซึ่งทำให้ข่าว “ขายได้” นั่นเอง อย่างไรก็ตามในการหาประเด็นข่าวต้องคำนึงถึงการรายงานที่รอบด้านและไม่ซ้ำเติมสถานการณ์ให้มีความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น

Ross Howard (2003 อ้างถึงใน วลีลักษณ์มล จ่างมกล, 2550, น. 6) ระบุถึงสาเหตุของความขัดแย้งซึ่งอาจเกิดจาก

1. ความขาดแคลนทรัพยากร และมีการกระจายอย่างไม่เป็นธรรม
2. มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันน้อย
3. แต่ละกลุ่มมีความคิด ความเชื่อระหว่างกันอย่างไม่ถูกต้อง
4. มีปัญหาทุกขัยมาเป็นเวลานาน และไม่ได้รับการแก้ไข
5. การกระจายอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ไม่เสมอภาคกัน

เมื่อความขัดแย้งมีความสลับซับซ้อน กินเวลานาน ทำให้สาธารณะสนใจน้อยลง (หรืออีกด้านหนึ่งคือ ไม่มีพื้นที่ให้ส่งเสียง) จึงนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเผชิญหน้าและความรุนแรง ฉะนั้นหัวใจสำคัญของสื่อมวลชนคือ ต้องพยายามหาต้นตอความขัดแย้งที่แท้จริงว่าเกิดจากอะไรแน่ เวทีสื่อจึงต้องเป็นตลาดเสรีทางความคิด (Free marketplace of ideas) เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาใช้ มีเสียง ต่อรองผ่านพื้นที่สาธารณะเพื่อกำหนดความเป็นจริงร่วมกัน ผู้สื่อข่าวจึงต้องคัดเลือกประเด็นข่าวอย่างรอบด้าน เพื่อนำเสนอต่อสาธารณะนำไปสู่การถกเถียงกันอย่างมีเหตุผลเพื่อยอมรับชุดความเป็นจริงแบบหนึ่งๆ ร่วมกัน ในทางประเด็นข่าวอาจมุ่งเน้นไปที่การพิจารณาอำนาจต่อรองของกลุ่มต่างๆ และแนวทางการแก้ปัญหาด้วยทางเลือกอันหลากหลาย

7. ความผิดปกติ (Oddity/Unusual) เป็นเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยจะเกิดขึ้นบ่อยนัก ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคม เช่น ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในรอบร้อยปีทำให้ภาคกลางและกทม.น้ำท่วม หิมะตกทางตอนเหนือของพม่า

8. องค์ประกอบทางเพศ (Sex) เรื่องเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ หากนำคุณสมบัติข่าวเรื่องเพศผสมกับเรื่องความผิดปกติ ก็มักจะถูกนำมาเสนอเป็นข่าว เช่น ผู้ชายแต่งงานกับผู้ชาย นักการเมืองทำอนาจารกับเด็กสาว นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก เป็นต้น

ข้อสังเกตคือสื่อมวลชนมักจะให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว พวกข่าวดารานาโช่วสาว จึงมีประเด็นปัญหาเรื่องสิทธิส่วนบุคคล ที่สื่อมวลชนอาจล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิส่วนตัวของผู้อื่นมากเกินไปจนอาจฝ่าฝืนหลักประกันสิทธิส่วนบุคคลที่รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองด้วยข้ออ้างการที่แหล่งข่าวเป็นบุคคลสาธารณะ

9. อารมณ์ (Emotion) และความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) เหตุการณ์ประเภทสะท้อนอารมณ์ มักจะได้รับความสนใจจากทุกๆ คน เช่น เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเด็กหรือผู้หญิงที่ได้รับเคราะห์กรรม การกระทำทารุณ นักต่อสู้เรื่องสิทธิชุมชนถูกศาลตัดสินจำคุก ประเด็นเหล่านี้มักได้รับความสนใจและถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นข่าว

10. ความก้าวหน้า (Progress) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่แสดงการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าไปจากธรรมดา อันอาจนำมาซึ่งความสุขสบาย หรือชัยชนะของมนุษย์ ก็ถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่มีคุณค่าความเป็นข่าว เช่น การค้นพบสมุนไพรรักษาโรคร้าย การผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะ การสำรวจจักรวาล เป็นต้น

Harcup and O'neil (2001) ได้ทบทวนการศึกษาเรื่องปัจจัยในการประเมิน/การหาประเด็นข่าวจากข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับของประเทศไทยในทางปฏิบัติ และได้เสนอเกณฑ์ในการหาประเด็นจากองค์ประกอบข่าวที่ร่วมสมัยมากขึ้น ดังนี้

News Value: a contemporary set:

The Power Elite: เรื่องบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรสำคัญ

Celebrity: เรื่องคนดัง

Entertainment: เรื่องบันเทิง เพศ สัตว์ กีฬา อารมณ์ รูปภาพ

Surprise: เรื่องชวนงุนงง ไม่คาดคิด

Bad News: ข่าวร้าย ความขัดแย้ง โศกนาฏกรรม

Good News: ข่าวดี การช่วยเหลือ การรักษา ความดี

Magnitude: ขนาดของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือระดับผลกระทบ

Relevance: ประเด็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้อ่าน

Follow-Up: ติดตามข่าว

Newspaper Agenda: ข่าวที่ส่งเสริมองค์กรหรือประเด็นของกองบรรณาธิการ

2. ประเด็นข่าวตามสายข่าว

เป็นประเด็นข่าวที่เกิดจากการที่ผู้สื่อข่าวประจำ (คือผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่เฝ้าข่าวประจำตามสถานที่ต่างๆ) คัดเลือกแง่มุมของเหตุการณ์เฉพาะสายที่ตนเองรับผิดชอบมารายงานเป็นข่าว ซึ่งโดยปกติองค์กรสื่ออื่นๆ จะแบ่งงานความรับผิดชอบให้กับผู้สื่อข่าวแยกย่อยแตกต่างกันไป เพื่อให้การเสนอข่าวแต่ละวันครอบคลุมทั่วถึงทุกเหตุการณ์ ซึ่งผู้สื่อข่าวประจำต้องรอบรู้เชี่ยวชาญในสายข่าวนั้น ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น

สายอาชญากรรม กระบวนการยุติธรรม: ประจำที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตระเวนตามสถานีตำรวจนครบาล กระทรวงยุติธรรม ศาล เรื่องราวโดยทั่วไป เช่น ไฟไหม้ รถชน ช่างกันตาย ภัยอันตรายต่อสังคมและประชาชน ความผิดทางอาญา การลักทรัพย์ขโมยทรัพย์ ประเด็นข่าวจะอยู่ที่ตัวอุบัติเหตุ การฆาตกรรม เขื้อ แง่มุมในส่วนเงื่อนไข สาเหตุของอาชญากรรม ความเสียหายของทรัพย์สิน สถานที่เกิดเหตุ เวลาเกิดเหตุ การจับกุม พยาน การจับกุม การสืบสวน ความถี่หน้าผลของคดี การแจ้งขอกล่าวหา การฟ้องศาล กระบวนการสู่คดีในชั้นศาล ผลคำพิพากษา หรือประเด็นข่าวพวกรายการสังคม เป็นต้น

สายการเมือง: ประจำที่ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวงมหาดไทย พรรคการเมือง องค์กรอิสระ ประเด็นข่าวมุ่งเน้นไปที่การตัดสินใจสาธารณะของผู้บริหารที่มีผลกระทบต่อประชาชน และการตรวจสอบใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ อาทิ การผลักดันนโยบาย/โครงการที่มาควบคู่กับการใช้เงินงบประมาณ และความคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆ ในสังคม การทุจริตในเรื่องต่างๆ กฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชนการใช้จ่ายงบประมาณ การแต่งตั้งโยกย้ายผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งสำคัญ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่เป็นภูมิหลัง เบื้องหลังข่าวหรือข่าววงใน รวมถึงบรรยากาศ/อารมณ์ สีหน้า การแสดงท่าทางของบุคคลสำคัญในเรื่องสำคัญก็สามารถเป็นประเด็นข่าว

สายเศรษฐกิจธุรกิจ: ประจำอยู่ที่กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานประมาณ ตลาดหลักทรัพย์ ประเด็นข่าวโดยทั่วไปอยู่ที่สถานการณ์กิจกรรมการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน การแจกจ่ายทางเศรษฐกิจ การนำเข้าการส่งออก มาตรการทางการค้าและภาษี ค่าเงิน การเบิกจ่ายงบประมาณ หุ้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อคนกลุ่มต่างๆ นโยบายที่เกี่ยวกับเกษตรกร ปัญหาอะไร

เกิดขึ้นกับเกษตรกรเช่นเรื่องหนี้สิน ที่ดิน ทรัพยากร ราคาพืชผลการเกษตร เหล่านี้มันโยนโยนบ้าง ที่มีผลกระทบ การแก้ปัญหาของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นต้นทุน ตลาด

สายการศึกษา: ประจำที่กระทรวงศึกษาธิการ ประเด็นข่าวโดยทั่วไปอยู่ที่การตัดสินใจในการบริหาร ผลการดำเนินงานแต่ละภาคการศึกษา การสอบคัดเลือก ค่าเล่าเรียน การจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการบริหารบุคลากร หนี้สินครู พฤติกรรมผู้บริหาร หลักสูตร กฎระเบียบ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา งานวิจัย การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ตัวอย่างเช่น การยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการใช้ไม้เรียว ผู้สื่อข่าวต้องหาประเด็นข่าวที่มากกว่า ความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง แต่อาจมองถึงอำนาจของนักเรียนและผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน

สายสตรี เด็ก เยาวชน: ไม่มีสถานที่ประจำ แต่จะคอยติดตามกระแสความเคลื่อนไหวประจำวันที่เกี่ยวข้อง ประเด็นข่าวโดยทั่วไปมุ่งเน้นไปที่ สิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สตรี กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความสำเร็จ ปัญหาสังคม ความรุนแรง ยาเสพติด การเลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง มุมมองของเด็กและสตรี ให้เสียงที่ไม่ถูกเปิดเผยเหล่านี้สะท้อนออกมา หรือถอดรื้ออคติทางเพศ เช่น ภาพลักษณ์ผู้หญิงในละครที่พบว่า เป็นแค่มะเมียหรือเป็นแม่ เป็นต้น มิใช่แค่เสนอมุมมองจากผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจในการจัดการกับปัญหา

สายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี: ประจำที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กสทช. ประเด็นข่าวมุ่งเน้นไปที่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ การวิจัย ความผิดปกติของพืชและสัตว์ การกำกับดูแลระบบโทรคมนาคม คลื่นความถี่ ผลกระทบด้านบวกและด้านลบต่อสังคมและมนุษย์

สายสุขภาพสิ่งแวดล้อม ประจำที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นข่าวโดยทั่วไปมุ่งเน้นไปที่ ปัญหามลพิษ ดินน้ำป่า การจัดการสิ่งแวดล้อม แง่มุมคือ สิ่งแวดล้อมทรัพยากรไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวิถีชีวิตของคน ทิศทางการพัฒนาประเทศที่สนับสนุนโดยรัฐ เช่น เรื่องท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย มีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตของผู้คน ณ ที่นั่น มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อมูลในเชิงความคุ้มค่า โครงสร้างการเมืองและเศรษฐกิจ (อำนาจการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมหรือไม่) ที่ไม่เป็นธรรมชาติเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ข่าวประเภทสิ่งแวดล้อม มักมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน เอกชนกับเอกชน แง่มุมข่าวอาจมองไปที่ สิทธิชุมชนในการปกป้องจัดการทรัพยากร ภูมิหลังของเรื่องราว ส่วนได้ส่วนเสีย ผลกระทบของทั้งสองฝ่าย ปัญหาเชิงโครงสร้าง กฎหมาย สิทธิเสรีภาพ เพื่อขยายภาพให้คนได้รับรู้เรื่องราวความเป็นจริงอย่างลึกซึ้งในเหตุการณ์

สายศิลปวัฒนธรรม: ติดตามความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ดนตรี และวงการบันเทิง ทั้งบุคคลและผลงาน ซึ่งเน้นความจรรโลงใจมากกว่า เรื่องส่วนตัว

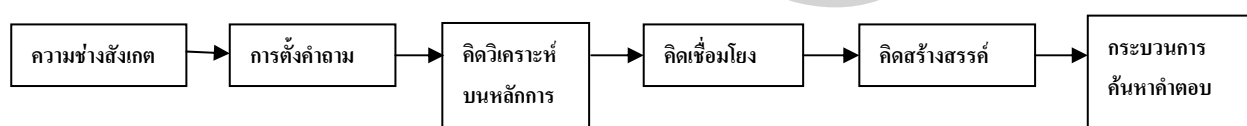
สายกีฬา: จุดเน้นอยู่ที่ใครแข่งกับใคร ที่ไหน เมื่อใด ผลการแข่งขัน บรรยากาศโดยรวมของการแข่งขัน ผู้เล่นคนสำคัญ จุดเปลี่ยนของเกม การบาดเจ็บ สถิติสำคัญ สภาพอากาศกรณีที่มีผลกับเกม คนดู ความคิดเห็นของผู้ฝึกสอน ผู้เล่นในการอธิบายสาเหตุและเหตุผลของการแข่งขัน สีสันความตื่นเต้นเร้าใจ นอกจากนี้ยังมีแง่มุมด้านการกีฬากับสังคม

สายต่างประเทศ: ประจำที่กระทรวงการต่างประเทศ และติดตามสถานการณ์จากสำนักข่าวต่างประเทศ ประเด็นข่าวมุ่งไปที่เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมแก่ประชาคมโลก ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การทำสนธิสัญญา ประเด็นเรื่องโลกาภิวัตน์ที่สามารถนำเสนอเรื่องราวหลังจากประเทศมีการเปิดการค้าเสรีตามแนวทางทุนนิยม ประเด็นข่าวอยู่ที่ผลกระทบกับคนไทย เช่น พกภาคเกษตรต้องเปลี่ยนวิธีการผลิต หรือการที่มีบริษัทข้ามชาติเข้ามาดำเนินกิจการคนไทยได้รับผลกระทบ มีข้อเสียเปรียบอย่างไรบ้าง ในแง่กฎหมาย และการค้าการพาณิชย์

สายภูมิภาค: ผู้สื่อข่าวประจำอยู่ในต่างจังหวัดทั่วประเทศ ประเด็นข่าวโดยทั่วไปเน้นแง่มุมเรื่องการดำเนินการของการเมืองท้องถิ่น สถานการณ์ในหลายๆ เรื่องในแต่ละภูมิภาค การใช้งบประมาณท้องถิ่น ประชาสังคมและการมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมืองทุกระดับ การกระจายอำนาจ

อย่างไรก็ดี ปกติในแต่ละวัน ในแต่ละสายข่าว ก็จะมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากมาย การหาประเด็นข่าวตามสายข่าว ผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการก็ยังคงคำนึงว่า แง่มุมนั้นๆ มีคุณค่าเป็นข่าวหรือไม่ และอาศัยเกณฑ์เรื่ององค์ประกอบข่าว 10 ประการ มาช่วยในการวินิจฉัยลำดับความสำคัญในการเสนอข่าวเสมอ

3. ประเด็นข่าวจากสมมติฐาน

ภาพที่ 2.3 ประเด็นข่าวจากสมมติฐาน

ที่มา: อริน เกียรติพงษ์ (2554)

โดยปกติแล้วคุณสมบัติที่สำคัญของผู้สื่อข่าวที่สำคัญประการหนึ่งคือ ต้องมีความสงสัยใคร่รู้ หมายความว่า ต้องช่างสังเกต อยากรู้ อยากเห็น ช่างสงสัย (Curiosity) เป็นนิมิต และติดตามสถานการณ์บ้านเมืองอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นใคร ทำอะไร เมื่อใด ที่ไหน อย่างไรและทำไม/เพราะอะไร ซึ่งการฝึกตั้งคำถาม ถือเป็นการฝึกการมีมุกขำว เมื่อทำมากเข้าผู้สื่อข่าวก็จะมีควมจับใจที่จะรู้ว่า มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นซึ่งมีความน่าสนใจและมีความสำคัญต่อสาธารณะ จากนั้นก็จะกระตือรือร้นที่จะสอบถาม โดยใช้ทักษะในการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและสร้างสรรค์ มีเป้าหมายเพื่อขุดคุ้ยหาความจริง หาข้อมูลเพิ่มเติมทั้งในทางกว้างและทางลึกเพื่อหาคำตอบและรายงานต่อสังคม ตัวอย่างเช่น (สฤณี อาชวานันทกุล, 2554, 30 มิถุนายน อ้างถึงใน อริน เจียจันทร์พงษ์, 2554)

1. น้ำท่วม: เกือบทุกๆ ปีในช่วงหลังทำไมน้ำท่วมหนักรอบกรุงเทพฯ?

1.1 ตรวจสอบปริมาณน้ำฝน ปริมาณในเขื่อน การปล่อยน้ำ การระบายน้ำ และพื้นที่รับน้ำ

1.2 ทางน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ ถูกเอกชน ราชการบุกรุกนำไปสร้างอาคาร บ้านเรือน

1.3 รัฐพยายามป้องกันพื้นที่เศรษฐกิจและยอมให้น้ำเอ่อล้นพื้นที่บริเวณโดยรอบแทน

1.4 เศรษฐศาสตร์และการเมืองเรื่องน้ำ

1.5 น้ำไม่ได้ไหลตามความลาดชันของผิวโลก หากถูกแนวกระสอบทรายและเครื่องสูบน้ำผลักดันให้ไปท่วมอยู่ในบริเวณของคนที่มิอำนาจต่อรองทางการเมืองลาดชันต่ำ

1.6 กลไกการแก้ปัญหาในเชิงโครงสร้างความไม่เท่าเทียมกัน เช่น มาตรการทางภาษีเพื่อให้มีความเสมอภาคมากขึ้น

1.7 ประยุกต์หลักความเสมอภาคที่ว่า ให้บุคคลที่มีสาระสำคัญเหมือนกันในแบบเดียวกัน และให้บุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกัน คนละแบบกัน

1.8 การผลักดันภาน้ำท่วม เก็บเงินชดเชยจากผู้ที่ไม่โดนน้ำท่วม

1.9 ตรวจสอบจากกรณีประเทศอื่นๆ เช่น รัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย

2. ความขัดแย้งทางการเมืองรอบ 5 ปีที่ผ่านมา: เกิดจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจริงหรือ?

2.1 ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความยากจน การถือครองที่ดิน ทรัพย์สิน มีมากกว่า 50 ปี ทำไมเพิ่งมาปะทุ แสดงว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริง

2.2 ความเหลื่อมล้ำทางการเมือง

2.3 ประชาชนมีสำนึกทางการเมืองมากขึ้น ผลจากการวางบรรทัดฐานในรัฐธรรมนูญ 2540 และการได้รับประโยชน์จากการเลือกตั้ง

2.4 อีกด้านหนึ่ง ชนชั้นนำสูญเสียอำนาจการให้การพึ่งพิงประชาชน

2.5 รัฐประหารตัดทอนอำนาจฝ่ายประชาชน

2.6 กลไกต่างๆ ในการตัดทอนอำนาจตัวแทนประชาชน เช่น ยุบพรรค ประชาชน

ต่อสู้

2.7 วาทกรรม 2 มาตรฐาน

2.8 ขัดแย้งหนักเพราะเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านเชิงอำนาจทางการเมือง

2.9 สภาพการเมืองปัจจุบันหลังเลือกตั้ง 2554 เป็นอย่างไร

การช่วงชิงพื้นที่ทางการเมืองระหว่างความจริงเรื่องประชาธิปไตย 4 แบบ ได้แก่

1. ประชาธิปไตยแบบไทย ซึ่งมีที่มาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีลักษณะเป็นชาตินิยม เน้นความมีเสถียรภาพ และศีลธรรมเชิงพุทธศาสนาเป็นตัวกำกับสังคม

2. ประชาธิปไตยในระบบเลือกตั้ง ซึ่งมีจุดอ่อนตรงที่เน้นประโยชน์ระยะสั้นมากกว่าในระยะยาว และไม่สามารถรักษาความยั่งยืนได้เสมอไป

3. ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมแบบชนชั้นกลาง โดยในส่วนใหญ่จะไม่ใช้คนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่เป็นฝ่ายที่นับว่ามีพลังและอำนาจมากกลุ่มหนึ่ง และมักมีทัศนคติว่า ประเทศไทยควรตัดสวัสดิการให้น้อยลง และเน้นการต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยคนเสื้อเหลืองและเสื้อหลากสีจัดอยู่ในพลังกลุ่มนี้

4. ประชาธิปไตยแบบปฏิรูป ซึ่งประกอบด้วยเหล่าเอ็นจีโอและภาคประชาสังคม ที่ให้ความสำคัญกับปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง โดยพลังกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จในเรื่องความเป็นตัวแทนความโปร่งใส และการตรวจสอบ (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ สถานการณ์การเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง (เว็บไซต์ประชาไท, 2554, 7 ตุลาคม อ้างถึงใน อริน เกียจันทร์พงษ์, 2554)

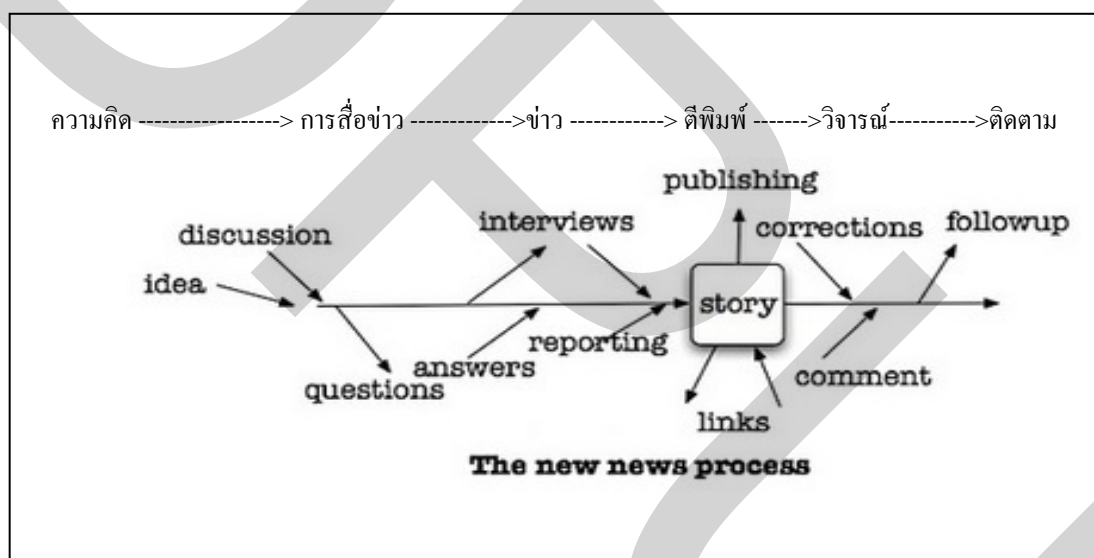
ทั้ง 4 แบบต่างเป็นหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ดังนั้นจะทำให้ทั้ง 4 แบบทำงานร่วมกันได้อย่างไร

ทางเลือกหนึ่งคือ พื้นที่ที่ต้องเป็นตลาดเสรีความคิด ฯลฯ

ด้วยคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวที่เป็นผู้สงสัยใคร่รู้ การตั้งประเด็นข่าวจากสมมติฐานก็เป็นผลตามมาจากคุณลักษณะข้างต้น กล่าวคือ เมื่อมี “จมูกข่าว” ที่เห็นความผิดปกติ เห็นแง่มุมที่มีความสำคัญและน่าสนใจต่อประชาชน ผู้สื่อข่าวสามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงอย่างเป็นองค์รวมระหว่างเบาะแส หลักการและบริบทของเหตุการณ์ นำไปสู่การคาดคะเนอย่างมีเหตุมีผล (ตั้งสมมติฐาน) การค้นหาข้อมูลหลักฐาน และสุดท้ายสามารถรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน (Investigative Reporting) เพื่อแสวงหาคำตอบ ได้ข้อสรุปสู่สาธารณะ และทำให้สังคมมีพลังกดดันให้ตัวแทนประชาชนนำไปแก้ไขหรือปฏิบัติตาม หรือไม่กระทำนอกมาตรฐานที่สังคมลากเส้นไว้

เป้าหมายของการจับประเด็นข่าว

การจับประเด็นข่าวจึงมีความสำคัญมากในแง่เป็นจุดตั้งต้นในกระบวนการติดตามข่าวสาร เพื่อให้เรื่องราวมีความสมบูรณ์รอบด้าน ได้ความจริงของเหตุการณ์เพื่อนำไปสู่การรายงานต่อสาธารณะ โดยเมื่อผู้สื่อข่าวเห็นแง่มุมของเหตุการณ์ที่มีคุณค่าของความเป็นข่าว หรือมีผู้ชี้เบาะแส (Hint) ที่ประหม่นแล้วน่าจะเป็นประเด็นข่าว จึงนำไปสู่การตรวจสอบเหตุการณ์ หรือค้นหารายละเอียดเพิ่มเติม ตลอดจนการสัมภาษณ์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดก่อนที่จะสรุปและรายงานเป็นข่าว ซึ่งในกระบวนการทำข่าวปัจจุบันที่เทคโนโลยีก้าวหน้า มีสื่อใหม่เข้ามา ยิ่งทำให้มีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อ่านอยู่ตลอดเวลาของกระบวนการรายงานข่าวอีกด้วย (ดังแผนภาพ)

ภาพที่ 2.4 การจับประเด็นข่าว

ที่มา: อลงกรณ์ ปรวิฒิพงศ์ (2553 อ้างถึงใน อริน เจียจันทร์พงษ์, 2554)

การทำให้ข่าวสมบูรณ์ (Complementing the Accounts)

ข่าวที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ ในทุกวันนี้ โดยมากเป็นการรายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริงว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ มีลักษณะการทำงานแบบรายวันตามกระแส ติดตามสัมภาษณ์แก่ผู้มีอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม ซึ่งก็เป็นเพียงความคิดเห็น หลายครั้งหลงทิศทางไปกับพลุที่นักการเมืองจุดในแต่ละวัน โดยทำหน้าที่เพียงแค่เอาไมโครโฟนไปจ่อปาก

ไวต่อกลิ่นความขัดแย้งฉาบฉวย เน้นสีสัน แต่น้อยนักที่จะตอบคำถามว่า ทำไมมันถึงเกิดขึ้น เกิดขึ้นได้อย่างไร สะท้อนอะไรหรือมีนัยอะไร อะไรจะเกิดขึ้นต่อไปและส่งผลสืบเนื่องอย่างไร ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า เหตุการณ์มีความสลับซับซ้อน ยิ่งเป็นเรื่องทางการเมือง หรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่มีพัฒนาการมายาวนาน ผู้สื่อข่าวจึงต้องพยายามหาหลักฐานเพื่อตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้ เพื่อให้ข่าวมีความครบถ้วน สาธารณะเข้าใจอย่างกระจ่างชัด มีวิธีการดังนี้ (อลงกรณ์ ปรวิฑูตพงศ์, 2553)

หาภูมิหลังของความจริง (Factual Background) เพื่อให้รู้ว่าข่าวนั้นๆ มีความสัมพันธ์กับอะไรบ้าง มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของคนมากน้อยแค่ไหน ไม่ว่าจะเป็นผู้คนในเมืองใหญ่หรือชนบท

เรื่องราวของประจักษ์พยาน (Eyewitness Accounts) ผู้สื่อข่าวต้องสื่อข่าวให้ผู้อ่านเสมือนว่าได้อยู่ในเหตุการณ์จริงและยังเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงของเหตุการณ์

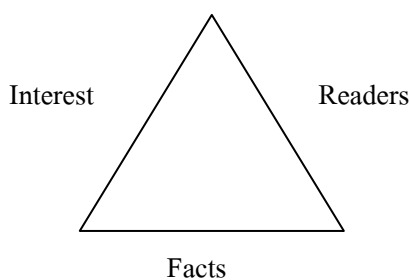
ส่วนควบหรือส่วนประกอบปลีกย่อย (Sidebar) เมื่อมีข่าวสำคัญเกิดขึ้น หากมีส่วนดังกล่าวมาแทรกในข่าวเพื่อให้มองเห็นภาพ โดยที่ไม่ได้ช่วงชิงรายละเอียดของข่าวมากเกินไป จะทำให้ข่าวมีมิติและรอบด้านมากขึ้น

จำกัดให้อยู่ในวง (Localization) ข่าวที่ไกลตัวสามารถทำให้ผู้รับสารสนใจขึ้นมาได้ ผู้สื่อข่าวอาจทำให้เกิดคำถามว่า “เหตุการณ์นั้นจะเกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง” เพื่อทำให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากขึ้น

คู่กรณี (Other Side) เรื่องคุณภาพของข่าว ความสมดุลและเป็นธรรม กล่าวคือ เมื่อเกิดข้อขัดแย้งจะต้องนำเสนอประเด็นของทั้งสองฝ่ายมานำเสนอให้สมดุลเท่าที่จะสามารถทำได้ ทั้งนี้ผู้อ่านจะสนใจทันทีว่า คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะตอบได้อย่างไร

การกำหนดประเด็นข่าว

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีจำนวนมาก นอกจากผู้ข่าวจะจับประเด็นข่าว ด้วยการพิจารณาแง่มุมของเหตุการณ์ด้วยเกณฑ์คุณค่าของความเป็นข่าว และประเมินจากองค์ประกอบข่าวแล้วในการกำหนดประเด็นข่าว ยังมีปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต่อข่าวซึ่งต้องสัมพันธ์กัน นั่นคือ “คุณลักษณะของข่าว” (Qualification of News) มี 3 ประการ ประกอบด้วย

ภาพที่ 2.5 การวินิจฉัยคุณค่าของข่าว

ที่มา: ยงยุทธ

1. เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริง (Facts)

เหตุการณ์ สถานการณ์ ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นจริงๆ ซึ่งไม่ได้มีการตัดสินเชิงคุณค่า ความถูกต้อง ความดีงาม เช่น เกิดเหตุการณ์รถชน การประชุมรัฐสภา รัฐมนตรีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการค้าข้าว ฯลฯ ซึ่งต้องมีความถูกต้อง (Accuracy) และครบถ้วนรอบด้าน ต้องมีแหล่งอ้างอิงยืนยันให้ได้ว่า มีเหตุการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นไม่จำเป็นว่าต้องเป็นข่าวทั้งหมด หากแต่ข้อเท็จจริงนั้นยังต้องมีความสัมพันธ์กับความน่าสนใจและผู้อ่านด้วย

สำหรับการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของเหตุการณ์เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นข่าว มีข้อควรคำนึง ได้แก่

ความเชื่อถือได้ของข้อเท็จจริง (The Reliability of News) เพราะถ้าข่าวที่มีข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนอาจนำไปสู่ความสับสนของสังคม หรือทำลายชื่อเสียงของบุคคลที่เป็นข่าว และสร้างความขัดแย้งขึ้น ผู้สื่อข่าวจึงต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างเนิ่นๆ ที่สุดก่อนที่จะนำมาเสนอเป็นข่าว

ข้อเท็จจริงที่สมควรและไม่สมควรตีพิมพ์ (Printable and Unprintable News) หมายถึงน้ำหนักของสิ่งที่ดีและไม่ดีของข้อเท็จจริงนั้นอย่างกำกวมกัน อาจมีผลร้ายต่อผู้อ่านหรือมีผลกระทบกับผู้อ่านข่าว ในการเขียนและการเสนอภาพข่าวจึงต้องระมัดระวังและคำนึงถึงผู้อ่านเสมอ เช่น ข่าวเกี่ยวกับการกระทำความผิด ข่าวเกี่ยวกับเด็ก เยาวชนที่ถูกกระทำหรือเป็นผู้กระทำ

2. ความสนใจหรือความน่าสนใจ (Interest)

ข้อเท็จจริงยังต้องสัมพันธ์กับความน่าสนใจและต้อง “มีความสำคัญ” ด้วย นั่นคือข้อเท็จจริงนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประชาชนควรต้องรับรู้เพราะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นข้อเท็จจริงที่จะนำมาเป็นข่าว จึงมิใช่แค่มีความน่าสนใจเพียงอย่างเดียว

สำหรับความสนใจอาจพิจารณาจากความสนใจภายใน คือ ความพึงพอใจที่มีอยู่เดิมของบุคคล บุคลิกภาพของบุคคลที่จะมีผลต่อความสนใจในข้อเท็จจริง เช่น สนใจเรื่องอำนาจ การสั่งการ ข้อเท็จจริงที่จะนำเสนอก็จะเป็นเรื่องการเมือง กฎหมาย หรือสนใจเรื่องการเรียนรู้ การพัฒนา ข้อเท็จจริงที่จะนำเสนอก็จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา การคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นต้น

อีกประการหนึ่งคือ ความสนใจภายนอก นั่นคือการดึงดูดผู้อ่านด้วยการพาดหัวข่าว การเขียนบรรณานำของข่าว ลีลาการเขียนข่าว ภาพประกอบข่าว การจัดหน้าหนังสือพิมพ์

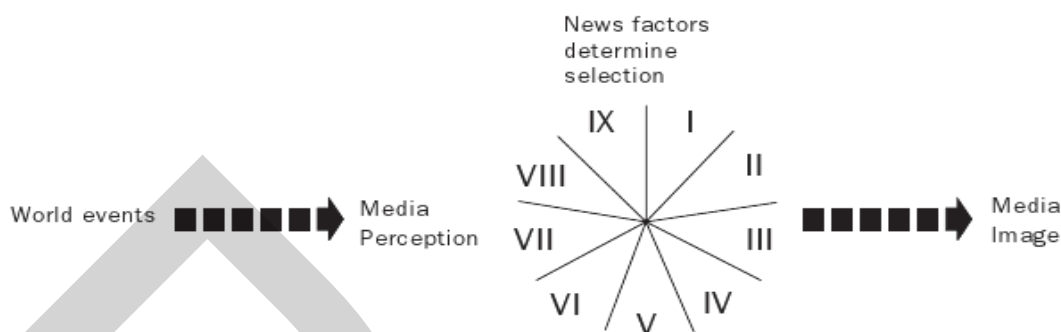
3. ผู้อ่าน (Readers) หรือผู้รับ (Receivers)

บางเรื่องมีความน่าสนใจสูงแต่มีจำนวนคนสนใจน้อย บางเรื่องมีความน่าสนใจต่ำแต่มีคนจำนวนมากสนใจ ในการพิจารณากำหนดประเด็นข่าว นอกจากข้อเท็จจริงเรื่องนั้นๆ จะมีความน่าสนใจและมีความสำคัญแล้ว ยังต้องพิจารณาว่า ผู้อ่านให้ความสนใจในจำนวนมากด้วยถึงจะเป็นข่าว ทั้งนี้ ต้องศึกษาลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้อ่าน อาทิ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ค่านิยม ความทันสมัย ภูมิฐานะ ความต้องการขอสังคมหรือลักษณะปัจจุบันของสังคมแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้นักหนังสือพิมพ์สามารถเลือกข้อเท็จจริงเสนอได้ตรงกับความต้องการและเป็นที่สนใจของผู้อ่านได้ หรือตรงกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดสรรประเด็นข่าว

เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีจำนวนมาก ผู้สื่อข่าวอาจพิจารณากำหนดประเด็นข่าวจากเกณฑ์เรื่องคุณค่าของความเป็นข่าวและองค์ประกอบข่าว ในการคัดเลือกเผยแพร่หรือคัดออก ดังเช่นแบบจำลองผู้รักษาช่องทางการสื่อสารของไวท์ (White, 1950) อย่างไรก็ดี ในความเป็นจริงยังมีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อีกมากมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระบวนการทำงานของกองบรรณาธิการข่าวที่ประกอบด้วยผู้รักษาช่องทางจำนวนมากตั้งแต่ ผู้สื่อข่าวสายต่างๆ หัวหน้าข่าวช่างภาพ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งกว่าที่จะตัดสินใจคัดเลือกและเขียนหรือนำเรื่องราวต่างๆ มาประกอบเป็นรายงานข่าวชิ้นหนึ่งๆ นั้น ในการตัดสินใจแต่ละขั้นตอนยังขึ้นอยู่กับภูมิหลังส่วนตัวของแต่ละคนในเรื่องชนชั้นของครอบครัว การเลี้ยงดู การศึกษา โลกทัศน์ ค่านิยม ปัจจัยด้านองค์การ สื่อมวลชนที่มีบรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมของแต่ละองค์กรและยังถูกกดดันจากระบบการเมือง เศรษฐกิจ ปัจจัยด้านประเภทของสื่อและวัฏจักรของข่าวในยุคการหลอมรวมสื่อ ฯลฯ

ในแง่มุมของผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร กัลตุง และ รุจ (Galtung and Ruge, 1965) อธิบายกระบวนการคัดเลือกข่าวสารในกรณีการเสนอข่าวต่างประเทศของสื่อตะวันตกว่า โลกทัศน์ของนักสื่อสารมวลชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งในการคัดเลือกเนื้อหาสาระและทำให้ข่าวกลายเป็นตัวแทนและภาพสะท้อน โลกทัศน์ของสื่อมากกว่าที่จะเป็นภาพสะท้อนที่เที่ยงตรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 2.6 ผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร

ที่มา: กัลตุง และ รุจ (อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550, น. 8)

สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่าของความเป็นข่าวของกัลตุง และ รุจ นั้น มี 12 ประการ ได้แก่

Frequency: ช่วงเวลาที่เหมาะสมระหว่างเวลาที่เกิดเหตุการณ์กับเวลาในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

Amplitude: เรื่องนั้นความสามารถในการดึงดูดหรือกระตุ้นการรับรู้ของสาธารณชน (เหตุการณ์ยิ่งใหญ่อิ่งเป็นข่าว)

Lack of Ambiguity: ความชัดเจนไม่กำกวมของเหตุการณ์ เรื่องราวสามารถเข้าใจได้ง่าย

Meaningful: เหตุการณ์นั้นๆ มีความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม

Consonance: เหตุการณ์มีความสอดคล้องกันกับสิ่งที่คนเคยรับรู้

Surprise: ความผิดปกติหรือสิ่งที่ผิดความคาดหมาย

Correspondence: ความต่อเนื่อง (ของเหตุการณ์)

Composition: องค์ประกอบเรื่องความสมดุลและความขัดแย้งของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว

Elite People: บุคคลที่มีอำนาจ

Elite Nations: ชาติที่มีอำนาจ

Personification: คนปกติ/ธรรมดา ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ/ไม่ธรรมดา

Negative: ข่าวร้าย

ต่อมา ฮาร์คัพ และ โอเนล (Harcup and O'neil, 2001) ได้ทบทวนการศึกษาเรื่องปัจจัยในการประเมิน/การหาประเด็นข่าวจากคุณค่าข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับของประเทศอังกฤษในทางปฏิบัติ และได้เสนอเกณฑ์คุณค่าของความเป็นข่าวจากองค์ประกอบข่าวที่ร่วมสมัยมากขึ้นเหลือ 10 ประการ

ตัวอย่างงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นภูมิหลัง วัฒนธรรมองค์กรของผู้รักษาช่องทางการสื่อสารที่แตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าว อาทิ วิทยานิพนธ์เรื่องการเข้าถึงสื่อสารมวลชนกระแสหลักของสำนักข่าวประชาธรรม (อริน เจียจันทร์พงษ์, 2554) พบว่า ข่าวของสำนักข่าวประชาธรรมที่เป็นสำนักข่าวทางเลือก ไม่ได้ถูกสื่อกระแสหลักที่เป็นหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับคัดเลือกให้นำเสนอมากนัก เนื่องจากเกณฑ์การประเมินคุณค่าของความเป็นข่าวมีความแตกต่างกัน คือ สำนักข่าวประชาธรรมสนใจความมีศักยภาพของชุมชน สนใจเรื่องราวของคนเล็กคนน้อยในสังคมที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงสื่อแต่มีนัยยะต่อสังคม ขณะที่สื่อกระแสหลักสนใจเรื่องราวที่มีผลกระทบต่อคนในวงกว้าง ซึ่งมักจะเป็นเรื่องราวภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ภูมิหลังของนักวิชาชีพก็มีความต่างกันคือ กองบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวประชาธรรมทำงานกับชาวบ้านชุมชนมาโดยตรง ซึ่งตรงข้ามสื่อกระแสหลักที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเอกชนที่มีกรมมองโลกอีกแบบหนึ่ง

ปัจจัยที่มีผลถัดมาคือ การพิจารณาในแง่มุมมองขององค์กรสื่อมวลชนท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยองค์กรสื่อถือเป็นสังคมหนึ่งซึ่งได้จ้างคนมาทำงานเพื่อจะผลิตเนื้อหา มีวัตถุประสงค์ในการรับใช้สังคม และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ที่ต้องแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ ทั้งนี้ในการทำงานข่าวเองก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการทำงานในองค์กรอื่นๆ คือ มีการแบ่งความรับผิดชอบ การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ให้ความสำคัญกับผู้มีอาวุโส และมีการใช้อำนาจ

แนวความคิดเกี่ยวกับข่าวในด้านคุณสมบัติของข่าวที่ดี

บรรณาธิการและผู้สื่อข่าวใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกรายงาน เหตุการณ์หรือสิ่งที่เกิด โดยต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติดังนี้ โดยอ้างอิงจาก มิเชลล์ วี.ชาร์นีย์ (Michell V.Charniey, อ้างถึงใน ชลิดา ทรุฑพนวิทย์, 2552:26)

1. ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ข่าวจะต้องมีความถูกต้อง เทียบแน่นอนในเรื่องต่างๆ ที่ได้รับการรายงานออกไปโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชื่อนามสกุล อายุ บุคคล สถานที่ เวลา ตลอดจนรายละเอียดของ ข้อเท็จจริง (Facts) อื่นๆ ในเนื้อข่าว ทั้งนี้จะต้องรวมถึงการใช้ภาษา และตัวสะกดที่ถูกต้องด้วย

2. ความสมดุล (Balance) ความสมดุลเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการรายงานข่าว ความสมบูรณ์ของข่าวอยู่ที่การเสนอข้อเท็จจริงที่สมดุลเพื่อให้ผู้รับเกิดความเข้าใจในเหตุการณ์ได้ วัตถุประสงค์หลักของการรายงานข่าวให้สมดุลก็เพื่อให้ผู้รับเข้าใจเหตุการณ์และเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ข่าวขัดแย้งต้องเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้รับการรายงานข้อเท็จจริงอย่างเท่าเทียมกัน

3. ความเป็นกลาง (Objectivity) ความเที่ยงตรง หรือเป็นกลาง เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของข่าว ซึ่งหมายถึงการ รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ หรือใส่ความเห็นผู้สื่อข่าว

4. กะทัดรัดและชัดเจน (Concise and Clear) ข่าวที่ดีควรมีรูปแบบรายการที่ชัดเจนโดยใช้ภาษาที่ไม่เยิ่นเย้อ สามารถเข้าใจได้ง่ายตรงไปตรงมา และชัดเจนในภาษา มีความหมาย และต้องมีความสมดุลในตัวเอง

5. ทันต่อเหตุการณ์ (Recentness) ความทันต่อเหตุการณ์เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่งในการรายงานข่าว ข่าวบางข่าวอาจไม่จำเป็นต้องมีเหตุการณ์เกิดขึ้นก็อาจนำมารายงานได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ถูกต้อง กับกาลเวลาปัจจุบันได้

นอกจากนี้การตัดสินใจว่าจะอะไรคือคุณค่าของข่าวนั้น ยังถูกกำหนดขึ้นตามประเพณีนิยม เทคโนโลยี นโยบายขององค์กร และสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเป็นสำคัญ แนวความคิดที่นำมาใช้บริหารงานในห้องข่าวอีกแนวคิดหนึ่ง ซึ่งเป็นแนวความคิดของจิม วิลลิส (Jim Willis อ้างถึงใน ชลิดา ทรุทัศน์วินท์, 2552: 29-30) แนวคิดนี้เรียกว่า “ทฤษฎีอี” (Theory E) และได้เสนอแนะลักษณะของผู้บริหารห้องข่าวและการบริหารห้องข่าวที่สำคัญสรุปดังนี้

ในการบริหารห้องข่าวให้เกิดประสิทธิผล วิลลิส เห็นว่า ผู้บริหารจะต้องเข้าใจในธรรมชาติของคนหนึ่งสื่อพิมพ์ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับผู้สื่อข่าวขึ้นไปจนระดับบรรณาธิการ รวมทั้งเข้าใจในธรรมชาติของงานข่าวด้วย นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องปฏิบัติต่อบุคลากรข่าวเหล่านั้นเหมือนนักวิชาชีพ ดังนั้น ความไว้วางใจให้บุคลากรในห้องข่าวได้รับการฝึกฝนและมีประสบการณ์ในวิชาชีพมาเป็นอย่างดี ได้ปฏิบัติหน้าที่เทคนิคตามความสามารถและด้วยความคิดสร้างสรรค์ของเขา จึงเป็นหลักการเบื้องต้นที่ผู้บริหารควรตระหนักในด้านเป้าหมายสำคัญของห้องข่าวคือการผลิตต้นฉบับที่ถูกถ้วนและเที่ยงตรงนั้น แนวคิดของทฤษฎี เห็นว่า บรรณาธิการนั้น ต้องกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานเช่นนี้ไว้ให้สูง พร้อมกับชี้แจงให้บุคลากรในห้องข่าวได้เข้าใจ และยอมรับมาตรฐานนั้นว่าจะเป็นหลักการที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานของห้องข่าวด้วย อย่างไรก็ดี แนวคิดเรื่องการบริหารงานห้องข่าวของวิลลิส ก็ยังยอมรับว่า การประชุมปรึกษาเพื่อการบริหารห้องข่าวมีความจำเป็น ดังนั้น เพื่อคงความเป็นผู้นำและการกระตุ้นใหม่ การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในห้องข่าว บรรณาธิการควรต้องเข้าร่วมประชุมเป็นประจำด้วย

การกำหนดเนื้อหาในสื่อวิทยุกระจายเสียง

เนื้อหารายการทางวิทยุกระจายเสียงนับเป็นหัวใจสำคัญที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสารให้เกิดการรับรู้ สนใจ และติดตามรายการต่างๆ ของสถานีวิทยุอย่างต่อเนื่อง สื่อวิทยุกระจายเสียงในแต่ละประเภทมีพันธกิจของการจัดตั้งแตกต่างกัน โดยสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละองค์การนั้นคือ สัดส่วนของเนื้อหา และผังรายการที่นำเสนอไปถึงผู้ฟัง จากการศึกษาเรื่องการจัดกรจัดการทางการสื่อสารในองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงนั้น พบว่า ปัญหาที่สำคัญ

ที่สุดในการบริหารทางด้านการสื่อสารศาสตร์นั่นก็คือ เรื่องของการกำหนดเนื้อหาหรือผังรายการที่นำเสนอผ่านสื่อ ตลอดจนถึงเป้าหมายของการกำหนดเนื้อหาในสื่อวิทยุกระจายเสียงแต่ละองค์การ ซึ่งแต่ละองค์การมีพันธกิจแตกต่างกัน มุ่งสื่อสารกลุ่มเป้าหมายต่างกัน รวมทั้งการสื่อสารถึงแนวปฏิบัติ จุดยืนการนำเสนอเนื้อหา และหลักการที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบการ ในกิจการวิทยุกระจายเสียงที่จะต้องตระหนักถึงผลกระทบอันจะเกิดขึ้นจากการนำเสนอเนื้อหาได้ เช่นเดียวกัน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียรและโกศลสงเนียม, 2551: 76)

ตารางที่ 2.1 แนวทางการนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อและความรับผิดชอบตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

ประเด็นที่ศึกษา	Mean	Std. Deviation	ความหมาย
1. แนวทางปฏิบัติที่สำคัญในการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือความคิดในสื่อมวลชนที่มีต่อผู้รับสาร			
• การชักจูงหรือชวนเชื่อ	1.39	0.916	น้อยมาก
• การควบคุมระดับรับรู้และทัศนคติ	1.76	1.027	ค่อนข้างน้อย
• การให้การเรียนรู้	2.25	1.196	ปานกลาง
• การจัดระเบียบและลำดับความสำคัญ	2.00	1.134	ค่อนข้างน้อย
• การให้ความจริงอย่างตรงไปตรงมา	2.89	1.236	ค่อนข้างมาก
• ความหวังและจินตนาการ	1.06	0.301	น้อยมาก
2. เนื้อหาที่นำเสนอในสื่อมวลชนส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องใด			
• อำนาจ ผลประโยชน์ และความขัดแย้ง	2.03	1.253	ค่อนข้างน้อย
• บันเทิงและสารบันเทิง	1.62	0.853	ค่อนข้างน้อย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	Mean	Std. Deviation	ความหมาย
● ความเป็นอยู่ของปัจเจกชน สังคม และประชาชาติ	2.76	1.116	ค่อนข้างมาก
● ความรู้และวิทยาการ	2.73	1.256	ค่อนข้างมาก
3. จุดยืนที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อตอบสนองผู้รับสาร			
● พื้นที่เมือง ชนบท หรือภูมิศาสตร์	2.39	1.117	ค่อนข้างน้อย
● ความรวดเร็ว ความสด และความทันสมัย	3.38	0.983	สูงมาก
● ภูมิหลังของคนไม่ว่าเพศ อายุ และสถานภาพเศรษฐกิจ สังคม	2.10	1.058	ค่อนข้างน้อย
4. ความคิดทั้งที่เป็นคดีและไม่เป็นคดีที่สื่อมวลชนมักเข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุด			
● หมิ่นประมาท	2.88	1.109	ค่อนข้างมาก
● การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	3.06	1.068	ค่อนข้างมาก
● การลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญา	2.11	1.064	ปานกลาง
5. มาตรการส่งเสริมความรับผิดชอบของวงการสื่อมวลชน			
● ความรับผิดชอบต่อตนเอง	3.11	1.188	ค่อนข้างมาก
● การตั้งผู้ตรวจสอบทั่วไป (Media ombudsman)	1.77	1.057	ค่อนข้างน้อย
● การมีสถาบันเป็นกลางดูแล เช่น กสช.หรือ สภาวิชาชีพ	2.38	1.160	ปานกลาง
● การจัดให้มีประชาพิจารณ์ในบางโอกาส	1.86	1.005	ค่อนข้างน้อย

ที่มา: สุรพงษ์ โสธนะเสถียรและโกศล สงเนียม การบริหารงานวิทยุกระจายเสียง (2551, น.76)

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง 201 ตัวอย่าง ในเรื่องของการกำหนดเนื้อหาในสื่อวิทยุกระจายเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังทางประชากรศาสตร์ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดในเรื่องของแนวปฏิบัติที่สำคัญในการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือความคิดในสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นการให้ความจริงอย่างตรงไปตรงมามากที่สุด (Mean=2.89) โดยถือว่าเป็นระดับคะแนนค่อนข้างมาก รองลงมาเป็นการให้การเรียนรู้ (Mean=2.25) โดยมีน้ำหนักในระดับปานกลาง ส่วนที่เห็นว่าเนื้อหาที่น่าสนใจในสื่อวิทยุกระจายเสียงเน้นการจัดระเบียบและลำดับความสำคัญ (Mean=2.00) และการควบคุมระดับการรับรู้ทัศนคติ (Mean=1.76) ค่อนข้างน้อย และการชวนเชื่อชักจูงใจ (Mean=1.39) ในระดับที่น้อยมาก

สำหรับเนื้อหาส่วนใหญ่ที่นำเสนอผ่านวิทยุกระจายเสียง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องความเป็นอยู่ของประชาชนและเรื่องที่มีความสำคัญกับประเทศสูงสุด (Mean=2.76) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับคะแนนค่อนข้างมาก ใกล้เคียงกับการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องความรู้และวิชาการ (Mean=2.73) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังทางประชากรกลุ่มผู้ใหญ่ ประชากรที่มีรายได้พอดีและเหลือเก็บ ผู้บริหารระดับต้นและระดับกลางขึ้นไป กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขนาดเล็ก เห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องเนื้อหาที่เกี่ยวกับอำนาจ ผลประโยชน์และความขัดแย้งในสังคม (Mean=2.03) ซึ่งมีน้ำหนักค่อนข้างน้อยและความบันเทิงและสาระบันเทิงที่น้อยมาก (Mean=1.62)

ในเรื่องของจุดยืนการนำเสนอเนื้อหาเพื่อตอบสนองผู้รับสารนั้น ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังทางประชากรศาสตร์ทุกกลุ่มให้น้ำหนักในเรื่องความเร็ว ความสด และความทันสมัยของเนื้อหาข่าวสาร (Mean=3.38) ในระดับคะแนนสูงมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในระดับปานกลาง (Mean=2.39) และภูมิหลังทางด้านสถานภาพทางสังคมในระดับค่อนข้างน้อย (Mean= 2.10)

ทางด้านจรรยาบรรณวิชาชีพทางด้านสื่อสารมวลชนของกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบการในสื่อวิทยุกระจายเสียงเห็นว่า ความผิดที่เป็นคดีความและไม่เป็นคดีความที่สื่อมวลชนมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุดคือ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Mean=3.06) โดยให้น้ำหนักในระดับที่ค่อนข้างมาก ใกล้เคียงกับเรื่องของการหมิ่นประมาท (Mean=2.88) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุในวัยผู้ใหญ่ ผู้บริหารระดับต้นและระดับกลางขึ้นไป ผู้ประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพวารสารศาสตร์ และผู้ที่ประกอบกิจการในสถานีวิทยุขนาดใหญ่ เห็นว่าความผิดที่เกี่ยวข้องกับคดีหมิ่นประมาทสูงสุด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้เน้นความสำคัญในเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาในระดับกลาง (Mean=2.11)

ทางด้านมาตรการส่งเสริมความรับผิดชอบของสื่อมวลชนนั้น ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องโดยเห็นว่า ความรับผิดชอบตนเอง (Mean=3.11) ของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนมีความสำคัญที่สุด โดยให้น้ำหนักในระดับค่อนข้างมาก รองลงมาเห็นว่าควรมีหน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลาง (Mean=2.38) เช่น กสช.หรือสภาวิชาชีพทำหน้าที่ดูแล โดยมีน้ำหนักในระดับปานกลาง และเห็นว่าควรกำหนดให้มีการจัดประชาพิจารณ์ (Mean=1.86) และการจัดตั้งผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานที่ของผู้ประกอบกิจการในสื่อวิทยุกระจายเสียง (Mean=1.77) ค่อนข้างน้อยดังรายละเอียดที่นำเสนอในตาราง 2.1 (สุรพงษ์ โสธนะเสถียรและโกศล สงเนียม, 2551: 77-78)

สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องของการกำหนดเนื้อหาในสื่อวิทยุกระจายเสียง ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภทได้แก่

1. การแบ่งประเภทตามเนื้อหาหลักของสถานี (Format Classification)

1.1 ประเภทเนื้อหาหลักด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ (Station Format)

1.1.1 สถานีข่าวและสาระ (News & Talk Station)

1.1.2 สถานีเพลง (Music Station)

1.2 ประเภทเนื้อหาที่มีความหลากหลาย (Program Format)

1.2.1 สถานีทั่วไป (General หรือ Full Service Station)

1.2.2 สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา (Education Station)

2. การแบ่งตามประเภทเนื้อหารายการ (Content Classification) ดังนี้

2.1 รายการแนวข่าวสารและสารคดี (News and Reality Program/Non-Fiction)

2.2 รายการแนวนันทนาการ (Imaginative Program/Fiction)

2.3 รายการแนวการมีส่วนร่วมของผู้ฟังและวิทยากรรับเชิญ (Audience Oriented Program)

2.4 รายการโฆษณา (Commercial Program)

3. การกำหนดเนื้อหาในรายการข่าว

จากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียงซึ่งมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเห็นได้จากการแข่งขันทางด้านเครือข่ายข่าวต้นชั่วโมงของหลายหน่วยงาน โดยถ่ายทอดไปยังสถานีวิทยุในส่วนภูมิภาค หรือแม้แต่สถานีวิทยุในสถาบันการศึกษา ได้กำหนดส่วนงานผลิตรายการข่าวไว้ด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นข่าวต้นชั่วโมงยังเป็นแหล่งรายได้สำคัญจากผู้สนับสนุนรายการ แต่ในด้านการกำหนดเนื้อหาข่าวของแต่ละสถานีนั้น มีความแตกต่างกันตามนโยบาย ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานได้มอบหมายงานทางด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อออนไลน์ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการข่าววิทยุด้วย

4. การจัดผังรายการวิทยุกระจายเสียง

การจัดผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการ กลยุทธ์ และทิศทางขององค์กร โดยการวางแผนการจัดผังรายการให้สอดคล้องกับผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย อันจะส่งผลในด้านความนิยมและรายได้ของสถานี ซึ่งจะขึ้นอยู่กับอำนาจการบริหาร นโยบายของแต่ละสถานี และเป้าหมายของแต่ละองค์กร จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าแต่ละสถานีให้ความสำคัญกับการปรับผังรายการตามช่วงเวลา เช่น เริ่มต้นปีปฏิทิน หรือปีงบประมาณ การปรับผังรายไตรมาส หรือการปรับผังตามกลยุทธ์การแข่งขัน การสร้างความแตกต่าง โดยมีการประเมินผลตามระยะเวลา ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แนวทางการจัดผังรายการของสถานีวิทยุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลา	องค์กร	อำนาจ	เหตุผล
ปรับทุกปีปฏิทิน	บริษัท คลิก วีโออาร์วัน เรดิโอ	ผู้บริหารระดับสูง	การแข่งขัน / ความนิยม
	สถานีวิทยุจุฬาฯ	คณะกรรมการบริหาร	ปรับเนื้อหารายการให้ทันสมัย
	สถานีวิทยุ ม.ก.	คณะกรรมการบริหาร	ปรับเนื้อหารายการ
ตามสถานการณ์	สวท.	ผู้บริหารระดับสูง	นโยบายภาครัฐ / การเมือง
	สทบ.	ผู้บริหารระดับสูง	สถานการณ์แวดล้อม
	INN	ผู้บริหารระดับสูง	ความนิยม / ส่วนแบ่งรายได้
	รุ่งสยาม	ผู้บริหารระดับสูง	ผู้สนับสนุนรายการ
	ครีเอทีฟ	ผู้บริหารระดับสูง	ผู้สนับสนุนรายการ
	อสมท.	ผู้บริหารระดับกลาง	ความนิยม / ส่วนแบ่งรายได้ / สร้างความแตกต่าง
	RK Media	ผู้บริหารระดับสูง	ความนิยม / ผู้สนับสนุน
ปรับตามปีงบประมาณ	สถานีวิทยุศึกษา	คณะกรรมการบริหาร	งบประมาณ / ความนิยม

ที่มา: สุรพงษ์ โสธนะเสถียรและโกศล สงเนียม (2551, น.77-78)

จากตาราง 2.2 พบว่า จากสถานีวิทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 11 สถานีมีการบริหารรูปแบบรายการในลักษณะเนื้อหาหลักทางด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ (Station Format) จำนวน 3 รายการ ได้แก่ บริษัท อสมท.จำกัด (มหาชน) บริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด และ บริษัท ไอ เอ็น เอ็น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด ซึ่งเป็นผู้บริหารจัดการสถานีวิทยในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในรายการประเภทข่าว และประเภทสาระ (News & Talk Radio) และคลื่นเพลงและดนตรี (Music Radio) ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีก 8 ราย เน้นการบริหารรูปแบบรายการประเภทที่มีเนื้อหาหลากหลาย เนื่องจากเป็นสถานีขนาดเล็ก และมีพันธกิจทางด้านการให้บริการสาธารณะเป็นหลัก

ประเภทเนื้อหาของรายการของแต่ละสถานีเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของการจัดตั้งสถานีวิทยแต่ละประเภท สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหาทางด้านข่าวสารและสาระเป็นหลัก องค์การที่ดำเนินการในเชิงพาณิชย์จำเป็นต้องมุ่งเน้นเป้าหมายเชิงรายได้ โดยจะให้ความสำคัญกับเนื้อหาประเภทบันเทิงเป็นหลัก ยกเว้น บริษัท ไอ เอ็น เอ็น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด ที่มุ่งผลิตเนื้อหาประเภทข่าวสาร สาระ และการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง และทุกสถานีมีประเภทเนื้อหาโฆษณาอยู่ในผังรายการไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

การกำหนดเนื้อหาสื่อในรายการประเภทข่าวของสถานีวิทยกระจายเสียงขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับความรวดเร็ว ความสด บนพื้นฐานของความถูกต้องเป็นจริง โดยข่าวต้นชั่วโมงจะเน้นข่าวเด่นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นล่าสุด รายงานความคืบหน้าของประเด็นที่เป็นที่สนใจของสังคม และบริหารเวลาสำหรับพื้นที่โฆษณา ซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญของสถานี ที่ถ่ายทอดผ่านข่าวต้นชั่วโมงยังเครือข่ายในภูมิภาค ขณะที่การผลิตและการนำเสนอข่าวของสถานีวิทยกระจายเสียงขนาดเล็กจะทำหน้าที่รายงานข่าวเฉพาะด้าน เช่น การศึกษา การเกษตร หรือรายงานกิจกรรมของผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการเสริมเนื้อหาจากข่าวกระแสหลักที่สามารถรับได้จากสื่อประเภทอื่นๆ

การจัดผังรายการของแต่ละสถานีวิทยุขึ้นอยู่กับอำนาจของผู้บริหารระดับสูง หรือคณะกรรมการเป็นหลัก โดยสถานีในเชิงพาณิชย์จะปรับผังเพื่อให้ได้รับความนิยม สร้างความแตกต่างจากคู่แข่งเป็นหลัก โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์มากกว่ากำหนดเวลาแน่นอน ส่วนสถานีวิทยสถาบันการศึกษาเป็นการปรับตามรอบปี เพื่อปรับปรุงเนื้อหารายการให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจกับผู้ฟัง ยกเว้นสถานีวิทยศึกษาที่กำหนดปรับผังตามปีงบประมาณ คือในช่วงตุลาคมของปี

จากแนวคิดด้านข่าวและการบริหารจัดการข่าว ที่ระบุนิยามของคำว่า ประเด็นข่าว หรือการจับประเด็นผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการ ตลอดจนประเภทของประเด็นข่าวที่เป็นไปตามเหตุการณ์ตามสายงานข่าว และการสมมติฐาน รวมทั้งการบริหารงานข่าว กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวจะส่งข้อมูลซึ่ง

เป็นประเด็นข่าวอย่างถูกถ้วนและตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน มาใช้อ้างอิงในการศึกษาการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ

2.3 ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-Setting Theory)

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวนั้นเป็นไปตามแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-Setting Theory) ซึ่งเริ่มจากที่ วอเตอร์ ลิพพ์แมน (Water Lippman) ใช้คำว่า “Picture in Our Heads” ในปี ค.ศ. 1992 เขาเสนอความเห็นที่สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญช่วยให้ประชาชนรับทราบ และเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ภายนอก ซึ่งตามปกติประชาชนไม่มีโอกาสสัมผัสด้วยตนเอง ในปี ค.ศ. 1925 โรเบิร์ต เอซรา พาร์ค (Robert Ezra Park) ชี้ถึงอิทธิพลของการเสนอข่าวทางหนังสือพิมพ์ที่มีต่อชุมชนต่างๆ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1942 นักสังคมวิทยา พอล ลาซาเฟลด์ (Paul LaZafeld) และคณะได้ทำการวิจัยบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา และอธิบายให้เห็นถึงผลสำคัญของสื่อมวลชนในการรณรงค์หาเสียง

การศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดวาระนั้น มุ่งวิเคราะห์หน้าที่หรือผลของสื่อมวลชนในด้านข่าวสาร (Information) แทนการชักจูง (Persuasion) สมมติฐานสำคัญกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการที่สื่อมวลชนเลือกเน้นประเด็นสำคัญของหัวข้อ (Topic) หรือปัญหา (Issue) ในการรายงานข่าวสารกับการที่ผู้รับสารหรือมวลชนตระหนักถึงสาระสำคัญของหัวข้อประเด็นหรือปัญหาต่างๆ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดวาระนี้แทนที่จะเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเห็นตามแนวความคิดสมัยเก่า กลับมุ่งวิเคราะห์วิวัฒนาการของความคิด (Cognition) เกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หากมองด้านการสื่อสารหมายถึง การเน้นความสำคัญของหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร (Information) มากกว่าหน้าที่ในการชักจูง (Persuasion) ตามแนวคิดนี้ถือว่าสื่อมวลชนเป็นผู้กำหนด (Set) วาระการประชุม (Agenda) เกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นเรื่องต่างๆ ประชาชนผู้รับสารทั่วไปเปรียบเสมือนผู้เข้าร่วมประชุม จึงย่อมจะทราบหรือตระหนักถึงปัญหาหรือประเด็นปัญหาต่างๆ ตามที่กำหนดในวาระนั้น

การแพร่กระจายข่าวสารจากสื่อมวลชนสู่สมาชิกในสังคม นอกจากจะก่อให้เกิดช่องว่างทางข่าวสาร หรือมีความเหลื่อมล้ำทางข่าวสารความรู้ในหมู่ประชากรกลุ่มต่างๆ แล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในกลุ่มสาธารณะต่างๆ ด้านการรับรู้การให้ความสนใจ และการให้ความสำคัญต่อประเด็นเหตุการณ์ข่าวประจำวันต่างๆ ที่สื่อมวลชนนำเสนอเข้มข้นมากน้อยในระดับต่างด้วยผลในเชิงความคิด (Cognitive effects) นี้เกิดจากบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่เรียกว่า การกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting Function of Mass Media) (พีระ จิระโสภณ, 2552: 52)

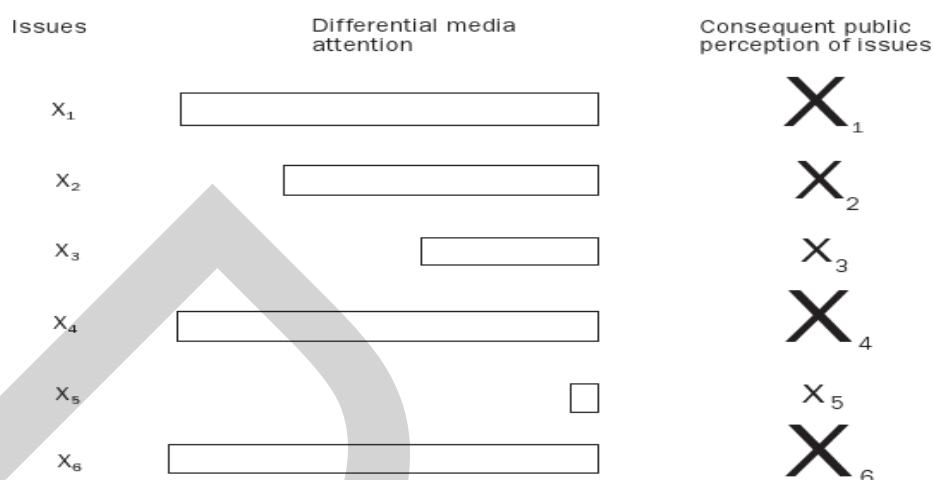
ทฤษฎีบทบาทและผลของสื่อมวลชนในการกำหนดวาระข่าวสารนั้น มีรากฐานมาจากแนวคิดดั้งเดิมที่กล่าวถึงโดย วอเทอร์ ลิพพ์แมน ในหนังสือ Public Opinion (Lippman, 1992) ด้วยบทบาทในการสร้างภาพในหัวสมองที่ถูกแต่งแต้มจากการรับรู้ผ่านประสบการณ์ทางอ้อมที่น่าเสนอโดยสื่อมวลชน โคเฮน (Cohen, 1963) นำแนวคิดของลิพพ์แมนมาใช้ในการวิเคราะห์บทบาท การกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชน โดยอธิบายแนวคิดนี้ว่า "หนังสือพิมพ์ (สื่อมวลชน) มีบทบาทความสำคัญมากกว่าการเป็นผู้เสนอข่าวสารและความคิดเห็นเท่านั้น สื่อมวลชนอาจไม่ประสบความสำเร็จอย่างมากนักในการบอกให้ประชาชนคิดอย่างไร (what to think) แต่มักจะประสบความสำเร็จอย่างมากในการบอกให้ประชาชน (ผู้อ่านหนังสือพิมพ์) คิดเกี่ยวกับอะไร (What To Think about)"

ในการทำงานของสื่อมวลชนที่ต้องมีการเลือกเรื่องหรือประเด็นในการนำเสนอข่าว ทำให้สื่อมีบทบาทในการเป็นผู้กำหนดกรอบของเรื่องราวที่น่าเสนอและประเด็นโต้แย้งแสดงเหตุผลของสังคม สื่อมวลชนจึงถูกมองว่าเป็นผู้ทำหน้าที่กำหนดประเด็นให้แก่สังคม (Agenda Setting) เรื่องใดที่สื่อนำมาเผยแพร่บ่อยๆ ก็มีน้ำหนักมาก และกลายเป็นประเด็นใหญ่ของสังคม หรือที่เรียกว่าเป็นวาระทางการเมือง หรือที่เรียกว่าเป็นวาระทางการเมืองและสังคม (Social and Political Agenda)

แม็คคอมบัส และ ชอว์ (McCombs and Shaw, 1972, อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547 น. 12-13) ได้ชี้ให้เห็นว่าการทำงานของสื่อมวลชนในลักษณะของการกำหนดวาระนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีคิดและวิธีการมองโลกของพวกเราทุกคน พลังที่สำคัญอย่างยิ่งของสื่ออยู่ที่ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ และความเข้าใจของปัจเจกบุคคล

แม็คคอมบัส และ ชอว์ ได้ศึกษาแนวคิดนี้ด้วยวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ และพบว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เพียงแต่ได้รับรู้ว่ามีประเด็นอะไรที่น่าเสนอผ่าน แต่ยังรับรู้ถึงความสำคัญมากขึ้นของแต่ประเด็นที่น่าเสนอด้วย โดยรับรู้ได้จากจำนวนหรือปริมาณความถี่ของข่าวสารในประเด็นนั้นๆ รวมทั้งตำแหน่งที่ข่าวสารปรากฏในสื่อว่าโดดเด่นสำคัญแค่ไหน ซึ่งกระบวนการเลือกสรรตกแต่งของสื่อดังกล่าวนี้คือการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting) ให้กับผู้รับสารในสังคม

การวิจัยในช่วงปี 1970 เกี่ยวกับการกำหนดวาระข่าวสารมักเป็นเรื่องการรณรงค์ทางการเมือง โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งมักเชื่อมโยงตนเองกับประเด็นสาธารณะที่กำลังเป็นวาระที่สนใจและมีความสำคัญในสังคมขณะนั้น นักการเมืองมักเป็นผู้เสนอวาระข่าวสารของประชาชนชาวอเมริกันในช่วงนั้น โดยเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ข่าวอื่นๆ และได้เสนอแบบจำลองที่แสดงบทบาทของสื่อมวลชนกับผลต่อการรับรู้เรื่องนั้นสำคัญมากด้วย ดังภาพข้างล่างนี้ (ขนาดของความยาวของแท่งแนวนอนแสดงถึงความสำคัญที่สื่อมวลชนกำหนด และขนาดเครื่องหมาย X แสดงถึงความสำคัญที่ผู้รับสารรับรู้)

ภาพที่ 2.7 แบบจำลองการกำหนดเรื่องที่พิจารณาจากแมคคอมส์ และ ชอว์

ที่มา: พีระ จิระ โสภณ (2552, น. 52)

จากแบบจำลองนี้อธิบายได้ว่า X1-X6 คือประเด็นปัญหาหรือหัวข้อต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม สื่อมวลชนได้หยิบยกมานำเสนอให้ประชาชนทราบและเน้นแต่ละเรื่องมากน้อยแตกต่างกัน (แสดงตามรูปแท่งแนวนอน) ผลคือ ประชาชนรับรู้ประเด็นเรื่องเหล่านั้นแตกต่างกัน ประเด็นใดได้รับการนำเสนอมากจะได้รับการพิจารณาเป็นหัวข้อเรื่องที่มีความสำคัญมากด้วยเช่น ขนาดของ X1, X4, X6 ส่วนประเด็นอื่นๆ เช่น X2, X3, X5 จะมีความสำคัญรองลงไป

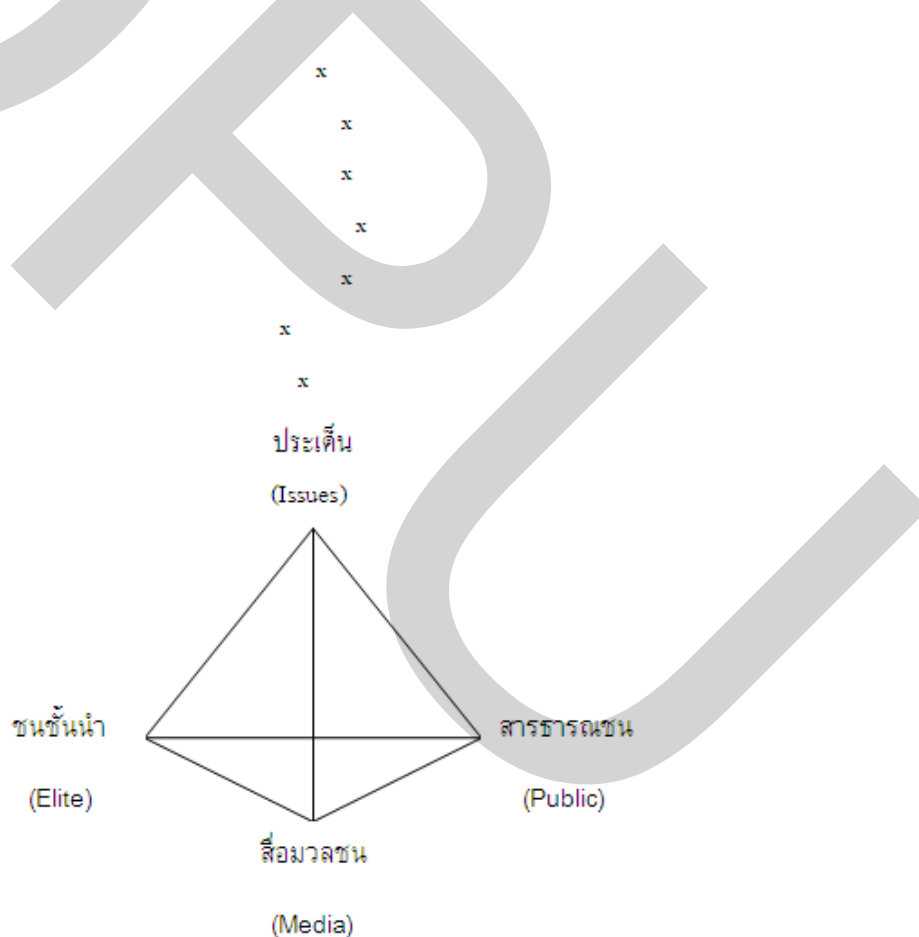
นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความหมายของการกำหนดวาระข่าวสารโดยสื่อมวลชน เช่น "People tend to include from their cognitions what the media include or exclude from their content"

“การที่ประชาชนจะเอาอะไรมาคิดหรือไม่เอามาคิดในสมองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มักเกิดจากที่สื่อมวลชนนำเสนอหรือไม่นำเสนอเรื่องนั้นๆ ในทำนองเดียวกัน”

"The mass media force attention to certain issues. They build up public images of political figures. They are constantly presenting objects suggesting what individuals in the mass should think about, know about, have feeling about." เคิร์ต แลง และ แกลดีส์ เองเกล (Kurt Lang and Gladys Engel, 1959, อ้างถึงใน พีระ จิระ โสภณ, 2552)

"สื่อมวลชนมักกระตุ้นให้ประชาชนสนใจในบางเรื่อง บางประเด็นเป็นพิเศษ สร้างภาพลักษณ์ในสาธารณะให้กับนักการเมืองบางคน สื่อมวลชนนำเสนอเรื่องราวสิ่งต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ชี้นำให้ปัจเจกบุคคลในสังคมมวลชนว่าควรคิดในเรื่องอะไร ควรรู้ในเรื่องอะไร และความรู้สึกเกี่ยวกับอะไร"

นอกจากนี้ แม็คไควล และ วินดาห์ล (McQuial & Windahl, 1986, อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547: 14) ยังได้โต้แย้งว่าต้องมองลึกลงไปว่าวาระต่างๆ ที่สื่อนำเสนอ นั้นมีที่มาจากใครบ้าง เช่น วาระอาจถูกกำหนดโดยสถาบันหรือองค์กรทางการเมืองอย่างพรรคการเมือง หรืออาจถูกกำหนดโดยกลุ่มพลเมือง หรือกลุ่มนักธุรกิจ หรือปัจเจกบุคคล ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดวาระของตนที่แตกต่างกันออกไป แม็คไควล และ วินดาห์ล ต้องการชี้ให้เห็นว่า สถาบันหรือองค์กรอย่างพรรคการเมืองกำหนดวาระผ่านสื่อเพื่อให้การสร้างสรรค์มตินี้ในเรื่องที่พรรคต้องการ ในขณะที่ถ้าเป็นวาระที่กำหนดขึ้นโดยกลุ่มพลเมืองหรือปัจเจกบุคคล เป็นการกำหนดวาระเพื่อสื่อสารจากคนข้างล่างไปสู่กลุ่มชนชั้นนำในทางสังคมและการเมือง แม็คไควล และ วินดาห์ล เสนอว่าลักษณะการกำหนดวาระเช่นนี้ น่าจะเรียกว่าเป็นการทำงานแบบสองบทบาทของสื่อมวลชน (Dual Role Model)

ภาพที่ 2.8 การกำหนดวาระแบบสองบทบาทของสื่อมวลชน

ที่มา: (McQuial & Windahl's 1986 (อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547, น. 15)

ดังนั้น การกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชนซึ่งมีความสำคัญต่อการรับรู้ของสาธารณชน จึงต้องมองอย่างแยกแยะด้วยว่า เป็นการกำหนดวาระข่าวสารของใคร เพื่อสื่อสารไปยังคนกลุ่มใด

ประการสุดท้าย แม็คไกวล และ วินคาห์ล ยังให้เสนอให้พิจารณาว่า นอกจากจะต้องจำแนกให้เห็นว่าใครเป็นผู้ริเริ่มในประเด็นในการกำหนดวาระแล้ว ยังต้องมองว่าสื่อมวลชนนำเสนอวาระเหล่านั้นด้วยความสนใจในประโยชน์สาธารณะของเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง หรือว่าเป็นการให้ความร่วมมือกับชนชั้นนำและกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจอยู่ในสังคมเพื่อสร้างมติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชนชั้นนำเท่านั้น

นอกจากนี้ การกำหนดวาระหรือประเด็นทางการเมืองและสังคมของสื่อ ยังอาจแบ่งย่อยออกเป็นการกำหนดวาระระดับจุลภาค (Micro-Agenda-Setting) และกำหนดวาระระดับมหภาค (Macro-Agenda-Setting) การกำหนดวาระแบบจุลภาค หมายความว่า สื่อสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ความเข้าใจ และวิธีการมองโลกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านตัวเนื้อหาและด้วยวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นๆ อย่างเฉพาะเจาะจง ส่วนการกำหนดวาระระดับมหภาคนั้น สื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุและโทรทัศน์มีศักยภาพในการเป็นผู้สร้างภาพ ทศนคติ และอคติต่อเรื่องต่างๆ อย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือสถาบันสื่อสารมวลชนเอง เช่น เพื่อผลประโยชน์ในด้านธุรกิจของสื่อในระบบพาณิชย์นิยมและทุนนิยม (ฟังก์เฮาเซอร์ และชอว์, Funkhouser and Shaw, 1990, อ้างถึงในอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547: 16)

การชูประเด็น (Priming) และการสร้างกรอบการรับรู้ (Framing) กับกำหนดวาระข่าวสาร

การกำหนดวาระข่าวสารเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับผลสื่อมวลชนในการกำหนดการรับรู้ของเราว่าประเด็นอะไรเป็นเรื่องสำคัญในเวลานี้ การชูประเด็นเป็นบทบาทสื่อมวลชนที่เบนความสนใจของเราให้หันเหไปทางใดทางหนึ่ง ประเด็นบางประเด็นที่สื่อมวลชนให้ความสนใจมีอิทธิพลทำให้เราประเมินบุคคลหรือสถานการณ์ใดๆ โดยใช้มาตรฐานจากประเด็นที่รับรู้ผ่านสื่อมวลชนขณะนั้นและมองข้ามประเด็นอื่นๆ ไป เช่น ในการเลือกตั้ง สื่อมวลชนอาจให้ความสำคัญชูประเด็นเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื้อฉาวของนักการเมือง ทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งพิจารณาตัดสินใจเลือกตั้งนักการเมืองนี้จากเรื่องส่วนตัวมากกว่านโยบายหรือความสามารถทางการเมืองอื่นๆ เป็นต้น

จากงานวิจัยในสงครามอ่าวเปอร์เซีย เมื่อปี ค.ศ. 1990-1991 พบว่าการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนเกี่ยวกับสงครามครั้งนี้เป็นวาระข่าวสำคัญในสังคมอเมริกัน ทำให้การประเมิน

ประธานาธิบดี จอร์จ บุช จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวอเมริกันขณะนั้นได้รับคะแนนสูง โดยนโยบายต่างประเทศเรื่องสงครามอ่าวนี้มีน้ำหนักสูงสุด ทั้งๆ ที่ก่อนเกิดสงคราม น้ำหนักด้านการบริหารเศรษฐกิจมีน้ำหนักสูงสุด (เอียนการ์ และ ไชมอน, Iyengar and Simon, 1993) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากการกำหนดวาระข่าวสารแล้ว สื่อมวลชนยังมีบทบาทในการเลือกกำหนดความสำคัญในประเด็นต่างๆ ได้ด้วย และส่งผลไปถึงการรับรู้ของประชาชนทั้งในทางบวกหรือลบต่อสิ่งนั้นๆ ได้

Serverin and Tankard Jr (2001) ได้ให้คำนิยามคำว่า การชูประเด็น (Priming) คือ “กระบวนการซึ่งสื่อมวลชนมุ่งให้ความสนใจต่อประเด็นบางอย่างหรือบางเรื่อง แต่ละเลยหรือไม่สนใจด้านอื่นๆ ส่งผลให้มาตรฐานที่ประชาชนใช้ในการประเมินบุคคล (เช่น ผู้สมัครเลือกตั้ง) หรือสิ่งต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปตามที่สื่อให้ความสำคัญ”

นอกจากแนวคิดการกำหนดวาระข่าวสารจะเกี่ยวข้องกับการชูประเด็นแล้ว อาจพิจารณาตามแนวคิด Framing หรือการกำหนดกรอบรับรู้ของสื่อมวลชนได้อีกด้วย การกำหนดกรอบความคิดของสื่อมวลชนนี้มองได้ในมิติของเนื้อหาและรูปแบบ วิธีการนำเสนอ หรือมิติด้านความคิด (Cognitive) และมิติด้านความรู้สึก (Affective) สื่อมวลชนสามารถกำหนดเนื้อหาและวิธีการนำเสนอว่าจะเบนความสนใจไปในหัวข้ออะไร และในหัวข้อนั้นจะให้ความสนใจประเด็นไหนอย่างไร และรู้สึกอย่างไร แม็คคอมบัส และ เอสตราดา (McCombs and Estrada, 1997) นำบทบาทและอิทธิพลสื่อมวลชนที่เป็นทั้ง Agenda Setting, Priming และ Framing มาขยายความหมายของการกำหนดวาระข่าวสารจากสารที่ โคเฮน (Cohen) เคยกล่าวไว้มาพูดใหม่ว่า “The media may not only tell us what to think about, they also may tell us how and what to think about it, and even what to do about it” นั่นคือสื่อไม่ใช่แค่บอกเราให้คิดเรื่องอะไร แต่ยังบอกให้เราคิดอย่างไร แล้วยังแนะให้ว่าเราควรเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างไรด้วย

Tankard et al. (1991) นิยามการสร้างกรอบของสื่อมวลชน (Media Framing) ว่า เป็นการจัดระเบียบข่าวสารของสื่อมวลชนด้วยกลวิธีการเลือกสรร (Selection) การเน้น (Emphasis) การเจาะจง (Exclusion) และการขยายตกแต่ง (Elaboration) อย่างไรก็ตามก็ดี เขาเห็นว่าการสร้างกรอบของสื่อมวลชนซึ่งทำให้ดูน่าเชื่อถือสมจริงน่าสนใจนั้น อาจจะอันตรายกว่าการลำเอียงของสื่อมวลชนเสียอีกเพราะการลำเอียงสามารถเห็นได้ชัดเจนกว่าแต่การ Framing กำหนดความจริงจากข้อเท็จจริงที่ดูสมจริง แต่เป็นความจริงเพียงในกรอบที่สื่อมวลชนกำหนดเท่านั้น

การสร้างกรอบรับรู้ที่ดันต่อมาจากแหล่งข่าว แล้วใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ เช่น นักการเมือง นักประชาสัมพันธ์ มักจะเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ ส่วนผู้เฝ้าประตูข่าวสารในสื่อมวลชนโดยทั่วไปก็ทำหน้าที่สร้างกรอบการรับรู้ว่าที่รายงานต่อสาธารณะ ผ่านกระบวนการ

เลือกสรร ตกแต่ง เขียนพาดหัวข่าว เขียนความนำ ส่วนในบทความก็ใช้การดึงข้อความหรือคำพูดมาเน้นเพื่อนำความสนใจไปสู่ประเด็นนั้นๆ เป็นต้น

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารมาใช้ในการศึกษาว่า สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีการกำหนดกรอบเรื่องราวการนำเสนอ และการคัดเลือกข่าวสารที่มีความสำคัญ ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ข่าวสารของคนในสังคมและเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของการเป็นสื่อเพื่อสาธารณะ

2.4 แนวคิดเรื่ององค์การสื่อสารมวลชนด้านการกระจายเสียงเพื่อบริการสาธารณะ (Public Service Broadcasting)

ในการพิจารณาการทำหน้าที่สื่อควรดูที่ เจตนารมณ์ (Purpose) เป็นหลักซึ่งจะเป็นเครื่องชี้นำพฤติกรรมขององค์กรด้วย หน่วยงานวิจัยด้านการกระจายเสียงของอังกฤษ คือ Broadcasting Research Unit (BRU) โดย มาร์ค ราบอย (Marc Raboy, อ้างถึงใน กิตติมา ชาญวิชัย, 2548, น. 25-26) ได้พยายามอธิบายความหมายของการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะโดยเอาเจตนารมณ์ขององค์กรเป็นที่ตั้งไว้ดังนี้

1. ต้องเข้าถึงคนทุกคน (ในทางภูมิศาสตร์)
2. นำเสนอเนื้อหาที่เป็นรสนิยมและความสนใจของคน
3. ให้ความสนใจกับคนกลุ่มน้อยเป็นพิเศษ
4. ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกัน และเอกลักษณ์แห่งชาติ
5. ปลอดจากผลประโยชน์
6. รับเงินอุดหนุนโดยตรงจากสาธารณะ
7. แข่งขันเพื่อรายการที่มีคุณภาพไม่ใช่แข่งขันเพื่อแย่งจำนวนผู้ชม
8. มีแนวทางการดำเนินงานที่ให้อิสระภาพแก่ผู้ผลิตมากกว่าการควบคุมผู้ผลิต

วัตถุประสงค์ขององค์การสื่อสารมวลชนด้านการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ

วัตถุประสงค์ขององค์การสื่อสารมวลชนเพื่อสาธารณะ ควรจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ขององค์กร รวมไปถึงการเชื่อมโยงได้กับกระแสความเป็นไปของข้อมูลข่าวสารในแต่ละยุคสมัย ในภาพรวมการดำเนินกิจการสื่อสารมวลชนด้านการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะควรบรรลุวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. ต้องมีเจตนาที่แตกต่างจากภาคเอกชน จึงจะช่วยขยายโอกาสและให้อำนาจในการเลือกแก่ผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารมีรายการให้เลือกหลากหลายขึ้น

2. ต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะสามารถส่งอิทธิพลในทางบวกต่อคุณภาพและพฤติกรรมของสื่อกระจายเสียงของประเทศทั้งระบบ

3. ต้องออกอากาศเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วประเทศ เป็นช่องที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้ เพื่อทำหน้าที่เป็นเครื่องช่วยถ่วงมิให้เกิดปัญหาที่ผู้รับสารถูกสื่อสมัยใหม่แยกกระจ่ายเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย (Fragmentations) ขาดการรับรู้ร่วมกัน (Common Knowledge) และความรู้สึกนึกคิดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตแต่ดั้งเดิมของสังคมแตกสลายไป

แนวคิดของ British Peacock Report (1986) อ้างถึงใน วิชา อุดมฉันทน์, 2541: 204) อธิบายว่า สื่อสาธารณะ คือ “ความพยายามเปลี่ยนแปลงให้นโยบายสาธารณะเป็นตัวกำหนดรูปแบบรายการแทนที่จะเป็นกฎเกณฑ์ทางการค้า” ซึ่งสอดคล้องกับ เคฟ และ บราวน์ (Cave and Brown, 1990 and 1996) ที่มองว่า การกระจายเสียงควรจะมีวัตถุประสงค์มากกว่าการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมและผู้ฟัง และมีได้แสวงหากำไรสูงสุดให้แก่ผู้ผลิตเช่นเดียวกับสื่อเชิงพาณิชย์ (นวนล้อย ตริรัตน์ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (บรรณาธิการ), 2547, น. 172-210) เพื่อแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานของสื่อสาธารณะที่ชัดเจนยิ่งขึ้น แอทกินสัน และ ราบอย (Atkinson and Raboy, 1997) ได้สรุปถึงแรงผลักดัน 3 ประการที่ทำให้เกิดสื่อสาธารณะขึ้น ดังนี้

ประการแรก คือ ปัจจัยทางเทคนิค เนื่องจากคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการเข้ามาจัดสรรทรัพยากรนี้ให้มีความเหมาะสมและเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

ประการที่สอง เนื่องจากความสำคัญของระบบกระจายเสียงที่มีศักยภาพสูงต่อระบบการเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า หากประชาชนในประเทศใดได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและสมบูรณ์แล้ว (Perfect Information) รัฐบาลของประเทศนั้นย่อมไม่สามารถควบคุมระบบสื่อสารเพื่อใช้ในทางมิชอบได้

ประการสุดท้าย มาจากความไม่เชื่อมั่นในกลไกตลาดจะทำให้ระบบการกระจายเสียงเป็นไปเพื่อการบริการสาธารณะได้ เนื่องจากหากปล่อยให้สื่อมวลชนอยู่ในการครอบครองของนักธุรกิจหรือกลุ่มทุน สื่อเหล่านั้นย่อมมุ่งผลิตเนื้อหาเพื่อให้มีผู้ชมรายการมากที่สุด ดังนั้น ระบบการกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะ จึงไม่สามารถเป็นระบบธุรกิจที่มุ่งหวังกำไรสูงสุดได้

คุณลักษณะและบทบาทของสื่อกระจายเสียงสาธารณะ

แบรนท์ส และ ซูน (Brants and Siune) ได้สร้างกรอบกว้างๆ เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาองค์การกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ ซึ่งอย่างน้อยควรจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้ (บาร์เกอร์, Barker, 1997: 32)

1. มีหน้าที่ต้องรายงานตรงต่อตัวแทนทางการเมืองของประชาชน ผ่านองค์กรบริหารของระบบเพื่อสาธารณะอื่นๆ

2. มีเงินรายได้บางส่วนจากสาธารณะ

3. มีการควบคุมด้านเนื้อหา

4. ให้บริการที่ทั่วถึงเพื่อพลเมืองของสังคม

5. มีความสามารถในการป้องกันตัวเองจากการแข่งขันได้ในระดับหนึ่ง

ในทัศนะของ Graham and Davies (1997 อ้างถึงใน วิภา อุดมพันธ์, 2544, น. 244-247) ซึ่งให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสื่อสาธารณะว่า ต้องมีขนาดใหญ่ต้องเป็นเครือข่ายระดับประเทศ และต้องเป็นอิสระจากการเมืองและธุรกิจ โดยมองว่าสื่อสาธารณะจะต้องเป็น “ศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศ” (Center of Excellence) ที่ต้องดำเนินการผลิตรายการและออกอากาศด้วยตัวเอง เป็นผู้วางมาตรฐานให้กับตลาด และสามารถกระตุ้นสื่อกระจายเสียงทั้งระบบซึ่งศูนย์กลางเช่นนั้นสามารถมีมากกว่าหนึ่งแห่ง อย่างน้อยจะต้องมีสักองค์กรหนึ่งที่มีขนาดใหญ่และมีกิจการที่รวมศูนย์ในแนวตั้ง เพราะองค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะจะต้องสนใจงานทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียง เช่น การฝึกอบรม การผลิต การวางแผนรายการ และการออกอากาศ นอกจากนี้ องค์กรเช่นนี้ยังมีหน้าที่ต้องพัฒนาและส่งต่ออุดมการณ์การทำงานไปให้กับบุคลากรภายในองค์กรรุ่นต่อไปด้วย องค์กรที่ทั่วโลกยอมรับว่า เป็นสื่อกระจายเสียงเพื่อสาธารณะคือ BBC ของอังกฤษ ซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นอิสระ มีรายได้จากค่าธรรมเนียมที่เก็บจากประชาชน โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขององค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะพอจะกล่าวได้ดังนี้

1. ต้องมีขนาดใหญ่ หมายความว่า องค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะที่พึงประสงค์จะต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะส่งอิทธิพลต่อตลาด หากไม่เช่นนั้น จะไม่สามารถเป็นหลักค้ำประกันด้านคุณภาพให้แก่ระบบกระจายเสียงทั้งระบบ เพราะรอบๆ องค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะนี้ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้ผลิตรายเล็กๆ อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งผู้ผลิตสื่อทางเลือก สื่อท้องถิ่น และสื่อเพื่อชุมชนกลุ่มต่างๆ กลุ่มเหล่านี้ตามลำพังของตนเองจะไม่สามารถส่งอิทธิพลใดๆ ต่อสถานีเพื่อการค้าในตลาด แม้ว่าจะผลิตรายการที่ดีเพียงใดก็ตาม ดังนั้น ขนาดขององค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะจึงมีความสำคัญในแง่ของความสามารถมีอำนาจต่อรองในสังคม

2. ต้องออกอากาศเป็นเครือข่ายระดับประเทศ หมายความว่า องค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะที่พึงประสงค์จะต้องออกอากาศเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วประเทศเป็นช่องทางที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้ (Universal Access Channel) จนสามารถสนองความต้องการที่หลากหลายของชุมชน สร้างความรู้ร่วม (Common Knowledge) ให้แก่พลเมืองของประเทศ แก้ปัญหาความรู้ที่แยกย่อยกระจัดกระจาย ซึ่งเป็นผลจากสื่อเอกชนเพื่อการค้าในยุคโลกาภิวัตน์

3. ต้องเป็นอิสระจากอิทธิพลการเมืองและการค้า หมายความว่า องค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะที่พึงประสงค์จะต้องปลอดจากแรงกดดันทางการค้าอย่างแท้จริง จะต้องไม่ถูกผลักดันให้ใช้มาตรฐานทางการค้าเป็นเกณฑ์ในการทำงาน อีกทั้งต้องสามารถอยู่รอดทางเศรษฐกิจได้ด้วยโครงการทางการเงินที่มั่นคงและเป็นแผนระยะยาวปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง

ในกรณีของ BBC มีปัจจัยที่ได้เปรียบหลายด้านในการเป็นสื่อที่พึงประสงค์ของสังคม เพราะออกอากาศเป็นเครือข่ายระดับชาติที่เข้าถึงได้ง่าย เป็นระบบกระจายเสียงที่อุทิศตนให้บริการแก่สังคม และมีพื้นฐานน่าเชื่อถือ มีแรงกดดันจากตลาดน้อย มีสถานภาพที่เป็นอิสระจากทั้งรัฐและเอกชน อีริก บารเอนด์ (Eric Barendt) นักวิชาการกฎหมายด้านการสื่อสารมวลชนจาก University College of London (UCL) ในประเทศอังกฤษ ได้ให้หลักการเกี่ยวกับโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะว่าควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. ต้องเป็นบริการที่ผู้ชมทุกกลุ่มสังคมและทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงได้
2. มุ่งส่งเสริมรวมทั้งอนุรักษ์เอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติเป็นสำคัญ
3. เป็นอิสระจากการแทรกแซงด้านเนื้อหารายการโดยหน่วยงานรัฐและผู้สนับสนุน

รายการใดๆ

4. มีความเป็นกลางในด้านรายการ
5. มีความหลากหลายทางด้านรายการ
6. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ

หน่วยงานวิจัยด้านการกระจายเสียงของอังกฤษ (Broadcasting Research Unit: BRU) โดย แอทกินสัน และ ราบอย (Atkinson and Raboy, 1997) ได้อธิบายถึงแนวคิดของการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะว่า ต้องมีองค์ประกอบ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สามารถเข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่
2. มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรสนิยมและความสนใจของทุกคน
3. ให้ความสำคัญกับชนกลุ่มน้อยเป็นพิเศษ
4. มีบทบาทในการสร้างชุมชนและเอกลักษณ์ของชาติ
5. ปราศจากผลประโยชน์
6. ได้รับเงินอุดหนุนโดยตรงจากสาธารณะ
7. มุ่งผลิตรายการที่มีคุณภาพเป็นสำคัญมากกว่าความต้องการจำนวนผู้ชม
8. ผู้ผลิตรายการมีเสรีในการนำเสนอ

นอกจากนี้ มอร์ด็อก (Murdock, 1997) ยังได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของสื่อสาธารณะในด้านพัฒนาประชาธิปไตย โดยเห็นว่าสื่อสาธารณะจะต้องมีบทบาทสำคัญ 4 ประการ คือ

1. เป็นพื้นที่สำหรับการแสดงออกและอภิปรายอย่างมีเสรีภาพ ปราศจากอิทธิพลจากกลุ่มทุน และรัฐบาล
2. ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่นี้ได้โดยไม่เสียค่าบริการ
3. เป็นเวทีสำหรับกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์แตกต่างกัน สามารถนำเสนอความเห็นของตนได้
4. ผู้ชมสามารถเข้าถึงสื่อสาธารณะในฐานะ “ประชากร” ไม่ใช่ “ผู้บริโภค”

World Radio and Television Council ซึ่งเป็นองค์กรของเอกชนอิสระ (Non-Governmental Organization) ที่ได้รับการสนับสนุนจาก ยูเนสโก (UNESCO) ได้กำหนดนิยามและหลักการของสื่อสาธารณะไว้ในแง่ของหลักการและเนื้อหารายการ ซึ่งนับเป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมแนวคิดต่างๆ ดังต่อไปนี้ในแง่ของหลักการพื้นฐาน (Principle) ซึ่งสิ่งที่สื่อสาธารณะควรยึดถือได้แก่

1. เข้าถึงประชาชนทุกคน
2. มีความหลากหลาย
3. มีความเป็นอิสระ
4. มีความโดดเด่นในแง่ของเนื้อหารายการ (Program Content)
5. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางและเป็นประโยชน์
6. ผลิตรายการเพื่อการบริการและผลประโยชน์ของสาธารณะ
7. ผลิตรายการที่มีจุดเด่น
8. ผลิตรายการด้วยตัวเอง
9. ผลิตเนื้อหาที่น่าสนใจเพื่อส่วนรวม

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่ององค์กรสื่อสารมวลชนด้านการกระจายเสียงเพื่อบริหารสาธารณะ ซึ่งมีวิทยุกระจายเสียง BBC ของประเทศอังกฤษเป็นต้นแบบ มาศึกษาด้านการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งทำหน้าที่สื่อสาธารณะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสมัยใหม่ (New media)

สื่อใหม่ (New media) เป็นคำศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลายรูปแบบ โดยยังไม่มีข้อสรุปโดยแท้จริง ว่าคำว่า New media หรือสื่อใหม่นั้นมีนิยามว่าอย่างไร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่อใหม่นั้นมีการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วย วิวัฒนาการทางเทคโนโลยี จึงเกิดสื่อใหม่ในรูปแบบต่างๆ ขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามเกี่ยวกับสื่อใหม่ไว้ ดังนี้

Rogers นักทฤษฎีกลุ่มแนวคิดเป็นตัวกำหนด (อ้างในกาญจนา แก้วเทพ, กิตติ กันภัย และปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2543) ได้นิยามสื่อใหม่ (New media) ว่าเป็นเทคโนโลยีหรือสื่อที่เอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารบนฐานของคนจำนวนมากไปสู่คนจำนวนมาก (Many to many basis) ผ่านระบบการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นศูนย์กลาง

Kawamoto (1997) ให้นิยามว่า “สื่อใหม่” (New media) หมายถึง ระบบการสื่อสาร หรือระบบที่มีการเชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ของเครือข่ายในระดับโลก เป็นสื่อที่เกิดขึ้นจากปัจจัยหลายๆ ปัจจัย ได้แก่ เทคโนโลยี ระบบเครือข่าย ภาคอุตสาหกรรม ปังเอกชน รวมทั้งชุมชนในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

Neuman (1991 อ้างถึงใน Wikipedia, 2009) กล่าวถึงสื่อใหม่ว่า

1. สื่อใหม่ช่วยเพิ่มจำนวนการสื่อสารให้มากขึ้น
2. สื่อใหม่ช่วยให้การสื่อสารรวดเร็วขึ้น
3. สื่อใหม่ช่วยทำให้เกิดการสื่อสารแบบสามารถโต้ตอบได้มากยิ่งขึ้น
4. สื่อใหม่ทำให้รูปแบบของสื่อดั้งเดิม ที่เคยทำงานแยกออกจากสื่อใหม่อย่างชัดเจน

ถูกนำมาผสมผสานในการใช้งานเพื่อการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

Shapiro (1999 อ้างถึงใน Wikipedia, 2009) ได้ให้คำจำกัดความของสื่อใหม่ไว้ว่า สื่อใหม่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ส่งสัญญาณถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางแห่งอำนาจในการควบคุมข้อมูลข่าวสาร ประสิทธิภาพ และทรัพยากร

Manovich (2000 อ้างถึงใน Wikipedia, 2009) ได้กล่าวถึงคำนิยามของสื่อใหม่ไว้ว่าเป็นกระบวนการในการใช้ระบบดิจิทัลที่อยู่บนพื้นฐานของระบบการเก็บข้อมูลเป็นตัวเลข (Analog) จากการป้อนคำสั่งผ่านอุปกรณ์ที่ถูกควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และแปลงข้อมูลคำสั่งนั้นเข้าสู่รหัสฐานสอง (Binary code)

กุลทิพย์ ศาสตรระจุ ได้ให้นิยามว่า สื่อใหม่ หมายถึง การรวมตัวของสื่อมวลชนเดิม อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ โดยมีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อกลางในการทำงาน ซึ่งต้องใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการผลิต ตัดต่อนำเสนอ นอกจากนี้ ยังรวมถึง การนำเสนองานในระบบอินเทอร์แอคทีฟ (Interactive) ต่างๆ นอกเหนือจากการนำเสนอโดยมีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อแล้ว ยังมีการนำเสนอทั้งด้านซีดีรอม (CD-ROM) โทรทัศน์แบบอินเทอร์แอคทีฟ (Interactive television) บรอดแบนด์ (Broadband) และดีวีดี (DVD) ตลอดจนการนำเสนอในงานในนิทรรศการต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการร่วมกันทำงานระหว่างสื่อ (Media) และเทคโนโลยี (IT)

จากคำนิยามข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อใหม่คือรูปแบบการสื่อสารที่ใช้ระบบดิจิทัล หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการสื่อสาร เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้รับสื่อ โดยที่ผู้รับสื่อเหล่านั้นสามารถเข้ามามีส่วนร่วม หรือมีอำนาจในการควบคุมรูปแบบของข้อมูลข่าวสาร หรือรูปแบบการเปิดรับข้อมูลข่าวสารตามรูปแบบที่ตนเองต้องการได้มากขึ้น

การเปรียบเทียบสื่อแบบดั้งเดิม (Tradition media) และสื่อใหม่ (New media)

บทบาทของเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ มีผลกระทบต่อ “สื่อแบบดั้งเดิม” ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “การปฏิวัติแห่งระบบตัวเลข” (Digital revolution) ทำให้ข้อความไม่ว่าอยู่ในรูปแบบใด เช่น ข้อความเสียง ภาพเคลื่อนไหว รูปภาพ สามารถอ่านและส่งผ่านได้อย่างรวดเร็วด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และยังสามารถนำเสนอในลักษณะใดก็ได้ตามความต้องการของผู้ใช้งาน ความเปลี่ยนแปลงนี้ถูกเรียกว่า “การทำให้เป็นระบบตัวเลข” (Digitization) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิด “สื่อใหม่” (New media) ซึ่งเป็นสื่อที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับระบบตัวเลข เครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบสะท้อนกลับ หรือ Interactive

สื่อใหม่ (New media) หมายถึง ระบบการสื่อสาร หรือระบบที่มีการเชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ของเครือข่ายในระดับโลก ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของ “ผู้แสวงหาข้อมูล” (Seeker) ได้มีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อดั้งเดิม เนื่องจากสื่อใหม่ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลา (Time) และเนื้อหา (Space) เหมือนอย่างที่เคยเป็นข้อจำกัดของสื่อดั้งเดิมมาก่อน รวมทั้งเรื่องค่าใช้จ่ายยังไม่สูงมากเมื่อเทียบกับสื่อดั้งเดิมอีกด้วย

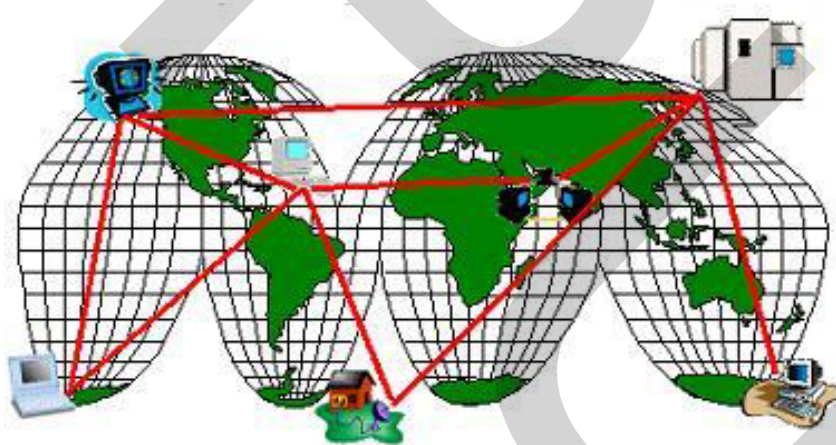
สื่อใหม่เปิดโอกาสให้องค์กรด้านข่าวสารแบบดั้งเดิม ธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจขนาดย่อม องค์กรไม่แสวงกำไร องค์กรภาคเอกชน นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไปทุกระดับจากทั่วโลกสามารถเป็นผู้ส่งสารให้แก่ผู้รับสารทั่วโลก ที่มีจำนวนมากจนไม่อาจคาดคะเนจำนวนได้

สื่อแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัดมากกว่าสื่อใหม่ เช่น หนังสือพิมพ์และนิตยสารมีเนื้อที่จำกัดสำหรับข่าว ข้อมูล และการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เช่นเดียวกันกับข้อจำกัดในด้านเวลาออกอากาศของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ส่วนสื่อใหม่ก็มีข้อจำกัดอยู่บ้างตรงที่ไม่ได้เป็นการตีพิมพ์ข้อมูลข่าวสารลงบนกระดาษ รวมทั้งไม่ได้เป็นการออกอากาศรายการวิทยุและโทรทัศน์ไปยังผู้คนจำนวนมากมายาวนานที่แน่นอน ข้อมูลที่มีอยู่จะสามารถตอบสนองผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารได้ก็ต่อเมื่อผู้รับสารมีความต้องการและเปิดหน้าจอคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่แนวโน้มในปัจจุบันจำนวน

ประชาชนที่เล่นอินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว น่าจะเป็นการลดปัญหาในประเด็นนี้ไปได้จำนวนหนึ่ง

กล่าวได้ว่าขณะที่สื่อดั้งเดิมส่งข้อมูลข่าวสารให้กับผู้รับสารในลักษณะที่เป็น “Passive receivers” แต่ผู้รับสารของสื่อใหม่เป็นผู้รับสารที่มีลักษณะ “Active seeker” คือ เป็นฝ่ายแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง ตามความสนใจของตนเองโดยอิสระเสรี ดังนั้นข้อมูลที่ไม่สามารถหาได้จากสื่อดั้งเดิม อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ก็สามารถหาได้จากสื่อใหม่ได้โดยไม่มีขีดจำกัด

การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต มีหัวใจสำคัญอยู่ที่ลักษณะพิเศษของสื่อ คือ อินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งมาจากคำว่า Inter connection network หมายถึง เครือข่ายของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบต่างๆ ที่เชื่อมโยงกัน ลักษณะของระบบอินเทอร์เน็ต เป็นเสมือนใยแมงมุม ที่ครอบคลุมทั่วโลก ในแต่ละจุดที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตนั้น สามารถสื่อสารกันได้หลายเส้นทาง โดยไม่กำหนดตายตัว และไม่จำเป็นต้องไปตามเส้นทางโดยตรง อาจจะผ่านจุดอื่นๆ หรือเลือกไปเส้นทางอื่นได้หลายๆ เส้นทาง ดังภาพประกอบที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต

ที่มา: รายงานผลการวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิรูปสื่อในมุมมองขององค์กรกำกับดูแลและเฝ้าติดตาม (2554, น. 24)

Peter (1998 อ้างถึงใน Chaffy, Dave, et al., 2006, p. 20) ได้กล่าวถึงการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อใหม่นั้นมีความแตกต่างกับการใช้สื่อแบบดั้งเดิมในสี่ประการ ประการแรกคือรูปแบบการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงที่มีความรวดเร็วและสามารถส่งมอบบริการให้แก่ลูกค้าผ่านทางออนไลน์ได้ ประการที่สองการเป็นสังคมเสมือนคือการเกิดกลุ่มสังคมที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความเข้าใจ ความอบอุ่น มีการพูดคุยปรึกษากันในกลุ่มสังคมออนไลน์ ประการที่สามลูกค้าสามารถควบคุมการติดต่อได้ตามที่ต้องการ ประการสุดท้ายลูกค้าสามารถควบคุมเนื้อหาที่จะสื่อสารผ่านเว็บไซต์ได้เช่น

ข้อมูลส่วนบุคคลจากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นได้ถึงความแตกต่างระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาผสมผสานกับสื่อดั้งเดิม เพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการสื่อสารระหว่างบริษัทกับลูกค้า ผ่านช่องทางต่างๆ เช่นอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์แบบดิจิทัล โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ ขึ้น โดยการสื่อสารการตลาดผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตนั้นมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นอยู่หลายประการที่นักสื่อสารการตลาดจำเป็นต้องศึกษาเพื่อนำไปปรับใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.1 เว็บไซต์ (Web site)

เว็บไซต์ (Web site) เป็นสื่อใหม่สำหรับส่งข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิง และโฆษณาผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่สามารถเข้าถึงและมีอิทธิพลต่อผู้บริโภค เนื่องจากมีรูปภาพ และเรื่องราวที่หลากหลาย สามารถเปิดรับได้ตลอด 24 ชม. ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารกับลูกค้าผ่านทางเว็บไซต์นับเป็นการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพอีกช่องทางหนึ่ง (พรทิพย์ พิมลสินธุ์, 2548, อ้างถึงใน รายงานผลการวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิรูปสื่อในมุมมองขององค์กรกำกับดูแลและเฝ้าติดตาม, 2554)

ปัจจุบันมีเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตจำนวนหลายร้อยล้านเว็บไซต์ เปิดให้บริการหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การให้บริการข่าวสารข้อมูล การให้บริการติดต่อสื่อสาร การให้บริการค้นหา การให้บริการซื้อขายสินค้า การให้บริการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็น การให้บริการการศึกษา การให้บริการธุรกรรมออนไลน์ต่างๆ ซึ่งทั้งหมดเราสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. เว็บไซต์บริการเนื้อหา (Content service web site) เป็นเว็บไซต์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นมาเพื่อเน้นการให้บริการข่าวสารข้อมูลเป็นสำคัญ เว็บไซต์ประเภทนี้มักมีขนาดใหญ่เนื่องจากมีเว็บเพจจำนวนมาก การจัดการเว็บไซต์ต้องดีเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน้าได้อย่างถูกต้องและใช้งานได้สะดวก

เว็บไซต์ที่จัดอยู่ในประเภทนี้มีทั้งที่เป็นการให้บริการข่าวสารข้อมูลหลากหลาย ได้แก่ เว็บไซต์บริการข่าว ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องราวความเคลื่อนไหวแทบทุกวงการ และเว็บไซต์ประเภทที่เน้นให้บริการข่าวสารข้อมูลเฉพาะเรื่องเฉพาะทาง ซึ่งมีตั้งแต่เว็บไซต์ส่วนบุคคล จนถึงเว็บไซต์ขององค์การที่ให้ความรู้ในเรื่องที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ

2. เว็บไซต์นำเสนอ (Present web site) เป็นเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงตัวให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณะ โดยมีเนื้อหาเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของเว็บไซต์เพื่อสร้างความ รู้จัก และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งอาจจัดทำในฐานะองค์การหรือตัวบุคคลก็ได้ นอกจากการให้ข่าวสารข้อมูลเพื่อแสดงตัวตนเอง เว็บไซต์ประเภทนี้อาจนำเสนอบริการ หรือข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับผู้อินเทอร์เน็ตมารวมอยู่ด้วยเพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูดให้มีการกลับมาใช้ซ้ำอีก

3. เว็บไซต์บริการ (Service Web site) เป็นเว็บไซต์ที่มุ่งให้บริการแบบออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งบริการทั่วไปสำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ บริการติดต่อสื่อสาร บริการค้นหาข้อมูล บริการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็น (เว็บบอร์ด) หรือบริการดาวน์โหลดและบริการธุรกรรมต่างๆ หรือเว็บไซต์บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ธรรมชาติของสื่อเว็บไซต์

สื่อเว็บไซต์ เป็นส่วนหนึ่งของอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการบรรจบกัน (Convergence) ขององค์ประกอบ 3 C ได้แก่

1. Contents หรือ เนื้อหา หมายถึง ข่าวสารและข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว

2. Computer หรือ ระบบคอมพิวเตอร์ หมายถึง ระบบการทำงานที่มีความสามารถในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

3. Communication หรือ การสื่อสาร หมายถึง เครือข่ายโทรคมนาคมที่เชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์เข้าหากัน

ด้วยเหตุนี้การทำงานของอินเทอร์เน็ตจึงต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพื้นฐาน คือ ผ่านกระบวนการบันทึกข้อมูลด้วยอุปกรณ์ที่ทำงานแบบดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องดิจิทัล วิดีโอดิจิทัล สแกนเนอร์ จากนั้นนำมาจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลแบบดิจิทัลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และเผยแพร่ข้อมูลนั้นๆ ผ่านเครือข่ายโทรคมนาคมแบบดิจิทัลไปยังกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สื่อเว็บไซต์มีคุณสมบัติใหม่ๆ ที่ไม่เคยปรากฏในสื่อเดิมมาก่อน ซึ่งมีทั้งด้านที่เป็นจุดเด่นและข้อจำกัด

จุดเด่นของสื่อเว็บไซต์

1. ผลิตง่ายและรวดเร็ว การผลิตเนื้อหาของสื่อเว็บไซต์มีกระบวนการไม่ซับซ้อนยุ่งยากเหมือนสื่อดั้งเดิม โดยสามารถประมวลผลข้อมูลรูปแบบต่างๆ นำมาประกอบและจัดทำเป็นเว็บเพจ

แล้วส่งข้อมูลขึ้นแสดงบนเว็บไซต์เว็บได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียว ดังนั้นการปรับปรุง (update) เนื้อหาจึงทำได้ง่าย ทำให้สามารถสื่อสารสู่ผู้รับได้รวดเร็ว

จุดเด่นข้อนี้ทำให้เว็บไซต์สามารถรายงานข่าวที่เกิดขึ้นได้ในเวลาเพียงไม่กี่นาที จนช่วงชิงบทบาทการเปิดข่าวสำคัญๆ มาจากหนังสือพิมพ์ซึ่งเคยเป็นสื่อที่โดดเด่นทางด้านนี้มาก่อน ไม่เพียงแต่ข่าวใหญ่เท่านั้นที่จะปรากฏบนสื่อเว็บไซต์ก่อนสื่ออื่นๆ แม้แต่ประเด็นอื่นๆ เช่น การเปิดตัวสินค้าใหม่ หรืองานกิจกรรมที่น่าสนใจ ก็จะถูกนำเสนอก่อนสื่ออื่นเสมอ

2. เลือกกลุ่มเป้าหมายได้ สื่อเว็บไซต์สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้หลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับกลุ่มกว้างๆ ที่กำหนดด้วยอายุเป็นเกณฑ์ เช่น เว็บพอร์ทัล (Web portal) ที่รองรับกลุ่มผู้ใช้งานขนาดใหญ่ด้วยบริการอันหลากหลายในเว็บเดียว กลุ่มที่สนใจเฉพาะด้าน เช่น เว็บข่าว เว็บรถยนต์ และแคบลงไปจนถึงเว็บเฉพาะเรื่อง

3. สื่อสารโต้ตอบกันได้ สื่อดั้งเดิมส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะสื่อสารทางเดียว (One-way communication) จึงวัดผลการตอบรับได้ยาก แต่สื่อเว็บไซต์มีลักษณะสื่อสารสองทาง (Two-way communication) มีช่องทางให้ผู้รับสามารถสื่อสารกลับมาได้ (Interactive) ทำให้วัดผลสะท้อนกลับ (Impact) ได้รวดเร็ว

4. เชื่อมโยงข้อมูลกันได้ ข่าวสารข้อมูลที่ปรากฏในเว็บเพจใดเว็บเพจหนึ่งเราสามารถกำหนดให้เชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่นๆ เพื่อดูรายละเอียดเพิ่มเติม หรือดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ โดยการกำหนด Hyperlink ที่ข้อความนั้น ความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันแบบนี้ทำให้สื่อเว็บไซต์แตกต่างจากสื่อเดิมอย่างสิ้นเชิง

5. เรียกดูซ้ำได้ ข้อมูลที่แสดงบนสื่อเว็บไซต์จะถูกจัดเก็บไว้ที่เซิร์ฟเวอร์เพื่อเรียกดูซ้ำๆ ได้ อีกทั้งสามารถสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็วทันใจด้วยเครื่องมือสืบค้น เช่น เสิร์ชเอนจิน (Search engine) ที่มีให้เลือกใช้ได้ตามความพอใจ ทั้งนี้ สื่อเว็บไซต์มีการสะสมเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างเนื้อหาใหม่เพิ่มเติมจากเนื้อหาเก่า มิใช่การสร้างเนื้อหาใหม่แทนเนื้อหาเก่าเหมือนสื่อเดิม ทำให้ยิ่งนานวันข้อมูลบนเว็บไซด์นั้นยังมีมากขึ้น

6. ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สื่อเว็บไซต์ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงจึงไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ขณะเดียวกันก็ไม่มีข้อจำกัดทางด้านภูมิศาสตร์เหมือนสื่อเดิม เพียงผู้ใช้สามารถเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใดก็สามารถเรียกดูเว็บไซต์ที่ต้องการได้

ข้อกีดขวางของสื่อเว็บไซต์

1. ข้อจำกัดของกลุ่มผู้ใช้ เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่ทั่วถึง อีกทั้งคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตยังมีราคาค่อนข้างแพง ทำให้ประชาชนจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงสื่อเว็บไซต์ จึงเกิดสภาพความเหลื่อมล้ำในสังคมระหว่าง

ผู้มีกับผู้ขาดเทคโนโลยี ผู้ที่สามารถเข้าถึงสื่อนี้ได้จึงจำกัดอยู่ในกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาก่อนข้างดี

2. ข้อจำกัดด้านการรับข้อมูล ผู้ใช้สื่อเว็บไซต์มีพฤติกรรมเป็นผู้รับสารแบบเชิงรุก (Active audience) คือ มีอิสระในการเลือกค้นและเลือกรับข่าวสารข้อมูลได้เองตามความพึงพอใจ โดยมีเครื่องมือสืบค้นข้อมูลเป็นผู้ช่วยในการเลือกสรรข่าวสารข้อมูลที่ต้องการ ขณะที่สื่อดั้งเดิมผู้ผลิตสื่อจะเป็นผู้กำหนดและเลือกป้อนข่าวสารให้แก่ผู้รับ จึงเป็นเรื่องไม่ง่ายนักที่จะทำให้ผู้รับพบเห็นข่าวสารข้อมูลที่เผยแพร่ทางสื่อเว็บไซต์ในวงกว้าง

2.5.2 เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking) หมายถึง เว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกัน โดยเว็บไซต์เหล่านี้จะมีพื้นที่ให้ผู้คนเข้ามารู้จักกัน มีการให้พื้นที่บริการเครื่องมือต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างเครือข่ายสำหรับเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวบทความ รูปภาพ ผลงาน เป็นที่พบปะ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือความสนใจร่วมกัน รวมไปถึงเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล (Duhe, 2007)

“เครือข่ายสังคมออนไลน์” มาจากคำว่า Social network เป็นเครือข่ายของการสื่อสารข้อมูลขนาดใหญ่ อันประกอบด้วยเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมาก เชื่อมโยงแหล่งข้อมูลจากองค์กรต่างๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน โดยคำว่า “เครือข่าย” หมายถึง

1. การที่มีคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ 2 เครื่องขึ้นไป เชื่อมต่อเข้าด้วยกันด้วยสายเคเบิล (ทางตรง) หรือสายโทรศัพท์ (ทางอ้อม)
2. มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์
3. มีการถ่ายเทข้อมูลระหว่างกัน

เครือข่ายสังคมออนไลน์ถือเป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สากลที่เชื่อมต่อเข้าด้วยกันภายใต้มาตรฐานการสื่อสารเดียวกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ สื่อสารและสืบค้นสารสนเทศจากเครือข่ายต่างๆ ทั่วโลก ดังนั้น อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งรวมสารสนเทศจากทุกมุมโลก ทุกสาขาวิชา ทุกด้าน ทั้งบันเทิงและวิชาการตลอดจนการประกอบธุรกิจต่างๆ

เครือข่ายสังคมออนไลน์มีหลายประเภท ได้แก่ ประเภทแหล่งข้อมูลให้ความรู้ (data/knowledge) ประเภทสร้างเครือข่ายทางสังคม (community) ประเภทสื่อ (media) ประเภทเกมออนไลน์ (Online game) ประเภทฝากภาพ (Photo management) ประเภทซื้อขาย (business/commerce) ฯลฯ (พ.อ. เศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ, 2551)

Breakenridge (2008) กล่าวว่า ปัจจุบันองค์กรธุรกิจใช้ประโยชน์จาก Social network เพื่อการสร้างตราสินค้า (Brand) ให้กับองค์กร นอกจากนี้ ยังใช้เป็นช่องทางในการสร้างกลุ่มผู้สนับสนุน หรือเป็นช่องทางในการตรวจสอบข้อร้องเรียนต่างๆ ขององค์กรด้วยเหตุผลสำคัญที่ทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้รับความนิยมแพร่หลายคือ

การสื่อสารในสังคมออนไลน์ ไม่จำกัดระบบปฏิบัติการของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ต่างระบบปฏิบัติการก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ นอกจากนี้ ผู้ใช้ยังสามารถมีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างอิสระ และยังสามารถสร้างกลุ่มความสนใจขึ้นได้เองอีกด้วย

การสื่อสารในสังคมออนไลน์ไม่จำกัดรูปแบบของข้อมูล ซึ่งมีได้ทั้งข้อมูลที่เป็นข้อความอย่างเดียว หรืออาจมีภาพประกอบ รวมไปถึงข้อมูลชนิดมัลติมีเดีย คือมีทั้งภาพเคลื่อนไหว และมีเสียงประกอบด้วย

Rafaeli's (1988) กล่าวถึงทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสาร (Interactive media theory) ว่า ปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารนั้น เป็นการแสดงออกของส่วนขยายของกระบวนการแลกเปลี่ยนในการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารย้อนกลับในครั้งต่อไปจะเกี่ยวพันกับความเข้มข้นในการสื่อสาร ซึ่งเกิดขึ้นก่อนหน้านี้ย้อนลงไปจนถึงการสื่อสารในครั้งแรก” ลักษณะของกระบวนการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ นี้มาจากการสื่อสารระหว่างบุคคลและมักเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face to face communication) โดยไม่ผ่านตัวกลาง แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารได้ถูกพัฒนาขึ้นจนทำให้รูปแบบของ การมีปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคลต้องเปลี่ยนไป โดยที่ผู้สื่อสารสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ ผ่านเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ได้ เช่น โทรศัพท์และระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย จนทำให้เกิดการ พัฒนาระบบการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ ให้เป็นสื่อที่สามารถสร้างกระบวนการปฏิสัมพันธ์ได้

Steuer (1992) กล่าวว่า กระบวนการปฏิสัมพันธ์ คือ ขอบเขตซึ่งผู้สื่อสารสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับเปลี่ยน แกไขรูปแบบและเนื้อหาในบรรยากาศการสื่อสารผ่านตัวกลาง ณ เวลานั้น Steuer ให้คำนิยามการสื่อสารในลักษณะนี้ว่า Telepresence vier of mediated communication ซึ่ง Telepresence คือ การรับรู้ในตัวกลางของบรรยากาศการสื่อสาร คำอธิบายตามทฤษฎีนี้ คือ กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้น จะเป็นการสื่อสารระหว่าง บุคคล โดยที่ผู้ร่วมสื่อสารไม่ได้มีการสื่อสาร แบบเผชิญหน้า ซึ่งกันและกัน หากแต่เป็นการสื่อสาร ต่างสถานที่ เป็นการสื่อสารผ่านตัวกลาง ซึ่งผู้ร่วมสื่อสาร สามารถรับรู้ในกระบวนการแลกเปลี่ยน ข่าวสารที่เกิดขึ้นในการสื่อสาร และ สร้างปฏิสัมพันธ์ ในการสื่อสารระหว่างกันได้ โดยผ่านตัวกลาง ซึ่ง ณ ที่นี้ คือการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์นั่นเอง

2.5.3 สื่อวิทยุอินเทอร์เน็ต

เมื่อร้อยปีเศษมาแล้ว ได้ส่งสัญญาณวิทยุเป็นคลื่นแพร่กระจายออกไปในอากาศได้สำเร็จ หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาเครื่องรับวิทยุทั้งแบบ เอเอ็ม และ เอฟเอ็ม ต่อมา มีการพัฒนาวิธีการส่งสัญญาณโทรทัศน์ ทำให้มีการส่งข่าวสารผ่านทางวิทยุและโทรทัศน์ จนทำให้วิทยุและโทรทัศน์ ได้รับความนิยมทั่วโลก และเมื่อการประยุกต์ใช้ไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้เริ่มมีการจัดการข้อมูลข่าวสารไว้บนเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) โดยผู้ใช้ (User) สามารถเรียกใช้ข้อมูลข่าวสารทางเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย (Client) โดยมีโปรแกรมเชื่อมโยง (Browser) ทำการติดต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายด้วย http (Hyper Text Transport Protocol) ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานในการติดต่อสื่อสารระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการประยุกต์ใช้ที่เรียกว่า เวิลด์ ไวด์ เว็บ (World Wide Web= WWW) หรือเครือข่ายใยแมงมุม เมื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้พัฒนาให้ก้าวหน้ามากขึ้น การใช้งานข้อมูลข่าวสารนั้นได้ก้าวเข้าสู่มัลติมีเดีย (Multimedia) ที่มีการเก็บข้อมูล รูปภาพ เสียง และวิดีโอ ซึ่งการเก็บข้อมูลเสียงและวิดีโอในยุคแรกนั้น ยังเป็นเพียงการเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย เมื่อผู้ใช้งานต้องการใช้ข้อมูลต่างๆ ติดต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายผ่านทางคอมพิวเตอร์ลูกข่าย เพื่อทำการโอนย้ายข้อมูลโดยวิธีการคัดลอกเพิ่มข้อมูลเหล่านั้นผ่านเครือข่ายมายังเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย เมื่อคัดลอกมาได้ครบจึงจะเริ่มแสดงผลได้ ลักษณะการใช้งานจึงเป็นเพียงวิธีการโอนย้ายข้อมูลตามปกติ ไม่ได้เป็นการส่งกระจายแบบเวลาจริง (ยืน ภู่วรรณ, 2548)

ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีการบีบอัดข้อมูลได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นจนสามารถบีบอัดข้อมูลเสียงและวิดีโอให้มีขนาดเล็กลงได้ ทำให้ส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายที่มีข้อจำกัดทางด้านปริมาณข้อมูลต่อวินาทีลดลง เพราะหากผู้ใช้ติดต่อเครือข่ายด้วยโมเด็ม (Modem) ผ่านสายโทรศัพท์ ปริมาณข้อมูลต่อวินาทีที่รับส่งได้ยังอยู่ในกรอบจำกัด เช่น รับส่งได้สูงสุดเพียง 28.8 กิโลบิตต่อวินาที เมื่อข้อมูลเสียงหรือวิดีโอได้รับการบีบอัดลง จึงทำให้การสื่อสารผ่านสายไปบนอินเทอร์เน็ตมีความเป็นไปได้มากขึ้น การส่งสัญญาณเสียงแบบออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต (Real Audio) และการส่งวิดีโอบนอินเทอร์เน็ตเสมือนการกระจายสัญญาณโทรทัศน์บนเครือข่าย (Real Video) นับเป็นจุดเริ่มของวิทยุอินเทอร์เน็ตและโทรทัศน์อินเทอร์เน็ต

ระบบวิทยุอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เข้ารหัสสัญญาณเสียง (Encoder) เป็นเครื่องที่สามารถรับสัญญาณเสียงโดยตรงจากแหล่งสัญญาณเสียง (Source) เช่น สัญญาณเสียงจากเครื่องรับวิทยุ หรือสัญญาณจากห้องจัดรายการวิทยุ (Studio) โดยตรง หลังจากนั้นจะแปลงสัญญาณให้เป็นข้อมูลแบบดิจิทัล พร้อมทำการบีบอัดให้เล็กลง เพื่อส่งไปยังเครื่อง

คอมพิวเตอร์แม่ข่ายสำหรับให้บริการกระจายเสียงไปยังเครื่องผู้ฟัง ซึ่งจะต้องมีโปรแกรมสำหรับเปิด เช่น โปรแกรม Real Player หรือ Window Media Player เป็นต้น

เมื่อผู้ใช้ติดต่อไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายจะเปิดช่องสื่อสารระหว่างกัน เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายจะส่งข้อมูลไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะเลิกการติดต่อ แต่เนื่องจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่มีสภาพแบ่งกันใช้งาน ไม่สามารถกำหนดคุณภาพของการรับส่งโดยตรงได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการรับสัญญาณแบบออนไลน์ ดังนั้น ทางเครื่องลูกข่ายซึ่งต้องสร้างที่พักข้อมูลชั่วคราว (Buffer) ในหน่วยความจำไว้เพื่อว่าบางขณะข้อมูลที่ส่งมาจากหน่วยความจำยังรองรับการใช้งานได้ชั่วขณะหนึ่ง เพื่อให้สัญญาณต่อเนื่อง โดยปกติหากรับสัญญาณเสียงจะมีการกำหนดช่องสื่อสารที่ต่อเนื่องขนาด 16 กิโลบิตต่อวินาที ดังนั้น ถ้าช่องสื่อสารจริงมีความจุมากกว่านี้ จะทำให้การรับสัญญาณเสียงที่ต่อเนื่องเหมือนฟังวิทยุได้ ถ้าหากรับสัญญาณวิดีโอช่องสัญญาณจะต้องมีความจุมากกว่า โดยทั่วไปอยู่ที่ประมาณ 23-30 กิโลบิตต่อวินาที ถ้าได้รับความเร็วสูงกว่านี้ก็จะทำให้ภาพต่อเนื่อง แต่หากได้ความเร็วต่ำกว่านี้ ภาพจะขาดเป็นช่วงๆ และเครื่องให้บริการวิทยุอินเทอร์เน็ตทุกเครื่องจะมีข้อจำกัดสำหรับจำนวนเครื่องลูกข่ายที่ติดต่อมา เพราะแถบกว้างของช่องสื่อสารมีจำกัดกับขีดความสามารถของคอมพิวเตอร์มีจำกัด

สถานีให้บริการที่พบเห็นกันบนเครือข่ายขณะนี้ยังจำกัดจำนวนอยู่ที่ 60-240 สายสัญญาณ ถ้ามีผู้นิยมใช้บริการกันมาก ข้อจำกัดจะต้องได้รับการพัฒนา แต่เนื่องจากการติดตั้งสถานีบริการทำได้ง่ายจึงมีผู้ตั้งสถานีบริการวิทยุอินเทอร์เน็ตกันมาก การตั้งสถานีจะมีอยู่ในโฮมเพจ โดยทุกโฮมเพจสามารถใส่ข้อมูลแบบมัลติมีเดียสำหรับเป็นสื่อไว้ใช้ติดต่อกัน เช่น ร้านค้าอาจมีสถานีวิทยุสำหรับโฆษณาขายสินค้ามีสถานีส่งภาพเพื่อให้ลูกค้าได้เห็นสินค้าปัญหาที่สำคัญคือความต้องการใช้เครือข่ายจะมากขึ้นอีกมาก ทำให้ถนนของข้อมูลข่าวสารไม่สามารถรองรับได้ พัฒนาการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เรียกว่าทางด่วนข้อมูล (Information Highway) จึงต้องพัฒนาให้มีปริมาณการรับส่งข้อมูลได้มากขึ้น

วิทยุอินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ เป็นทบทพิสูจน์บทเริ่มต้นถึงความเป็นไปได้ในการตั้งสถานีวิทยุและโทรทัศน์บนเครือข่าย และทำให้เพิ่มจำนวนสถานีเหล่านี้ได้มาก ที่สำคัญ คือ ข่าวสารจะเป็นแบบไร้พรมแดน ที่รัฐบาลเองก็ไม่สามารถควบคุมได้อีกต่อไป เพราะจะมีผู้ตั้งสถานีบนเครือข่ายมากขึ้น (ยีน ภูววรรณ, 2548)

วิทยุอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า Web Radio, Net Radio, Streaming Radio, E-Radio Webcasting เป็นการส่งสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต กระจายเสียงโดยใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า “สตรีมมิง”

วิทยุอินเทอร์เน็ตกระจายสัญญาณอย่างต่อเนื่องโดยไม่สามารถกดพักชั่วคราวหรือเล่นซ้ำ ซึ่งหลักส่วนใหญ่จะเหมือนกับการกระจายเสียงแบบดั้งเดิม/วิทยุอินเทอร์เน็ตหลายแห่งมักมี

ความเกี่ยวข้องกับสถานีวิทยุหรือระบบเครือข่ายวิทยุ ออกอากาศโดยสามารถรับฟังได้จากทุกมุมของโลก เช่น สามารถฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตที่มีต้นทางที่ออสเตรเลียได้ในขณะที่ตัวเองอยู่ในทวีปยุโรปหรือทวีปอเมริกา แต่ก็มีวิทยุอินเทอร์เน็ตบางแห่งจำกัดการเข้าถึงการฟัง เช่น CBS Radio และ Citadel Broadcasting ในสหรัฐอเมริกาจำกัดให้เข้าถึงได้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่สหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุผลลิขสิทธิ์เพลงและการโฆษณา วิทยุอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มผู้ฟังที่ต้องการรับฟังอะไรที่แตกต่างไปจากสิ่งที่สถานีวิทยุแบบดั้งเดิมมีเช่น วิทยุอินเทอร์เน็ตเปิดเพลงแนวยูโรแดนซ์ โพรเกรสซีฟ ร็อก คนตรีแนวแอมเบียนท์ คนตรีโฟล์ค คนตรีคลาสสิก เป็นต้น รวมถึงนำเสนอข่าวสาร กีฬา การสนทนา ด้วย

วิทยุอินเทอร์เน็ตออกอากาศครั้งแรกที่ซีแอตเทิล สหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994 จากนั้นหนึ่งสัปดาห์ต่อมาคอนเสิร์ตของวงโรลลิง สโตนส์ (Rolling Stones) ก็เป็นคอนเสิร์ตที่ออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตเป็นครั้งแรก ซึ่ง มิก แจ็กเกอร์ (Mick Jagger) นักร้องนำได้กล่าวว่า “ผมอยากจะขอต้อนรับทุกคนที่ฟังผ่านอินเทอร์เน็ตในคืนนี้เป็นพิเศษ..ผมหวังว่ามันจะไม่ล่มนะ”

เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994 WXYC กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา กลายเป็นสถานีวิทยุแบบดั้งเดิมแห่งแรกที่ประกาศว่าจะกระจายเสียงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต WXYC ได้ทดลองการออกอากาศมาตั้งแต่ต้นเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1994 ระหว่างนั้น WREK ซึ่งเป็นสถานีวิทยุในแอตแลนตาก็ได้ลองออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตด้วย

ค.ศ. 1995 Progressive Networks ได้ออก “Real Audio” ให้เป็นฟรีดาวน์โหลด ซึ่งนิตยสารไทม์ได้กล่าวว่า Real Audio ได้นำความล้ำหน้าของดิจิทัลมาใช้ประโยชน์และนำคุณภาพของระบบเสียงแบบวิทยุเอเอ็มเข้าสู่สิ่งที่เรียกว่าเรียลไทม์ แต่บริษัทต่างๆ เช่น Nullsoft และ Microsoft ก็ออก Audio Player ให้เป็นฟรีดาวน์โหลดด้วยเช่นกัน และตั้งแต่ซอฟต์แวร์ Audio Player ไม่ใช่สิ่งที่หายากอีกต่อไป สถานีวิทยุออนไลน์ก็เกิดขึ้นราวดอกเห็ด

ค.ศ. 1996 เอ็ดเวิร์ด ไลแมน (Edward Lyman) ได้สร้าง Sonicwave.com ซึ่งเป็นสถานีวิทยุอินเทอร์เน็ตแห่งแรกของสหรัฐอเมริกา ออกอากาศสดตลอด 24 ชั่วโมงทางอินเทอร์เน็ต

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1996 เวอร์จินเรดิโอ-ลอนดอน (Virgin Radio London) เป็นสถานีวิทยุแห่งแรกในประเทศแถบยุโรปที่ออกอากาศทุกรายการเต็มๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตตลอด 24 ชั่วโมง

ปลายทศวรรษที่ 1990 เมื่อวิทยุอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ สื่อและนักลงทุนต่างๆ จึงเริ่มให้ความสนใจ และนับจากนั้นเป็นต้นมาวิทยุอินเทอร์เน็ตก็เริ่มมีมูลค่าในตลาดหุ้นเพราะมีนักลงทุนเข้าไปลงทุนกับธุรกิจวิทยุอินเทอร์เน็ต

ประเภทของวิทยุอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการผลิตและการนำเสนอรายการวิทยุอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยของ พัชร บุญรัตนกรกิจ (2546: 46-55) พบว่าเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

เว็บไซต์ขององค์กรหรือบริษัทที่เป็นเจ้าของสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียง

1. เว็บไซต์ของผู้ดำเนินการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งผู้ดำเนินการเหล่านี้ได้นำรายการของทั้งสถานี หรือบางรายการที่ผลิตมาออกมออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต

2. เว็บไซต์วิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต คือเว็บไซต์ที่มีการจัดรายการเพื่อถ่ายทอดเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรายการวิทยุกระจายเสียงเลย

3. เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม คือ เว็บไซต์ที่มีการถ่ายทอดรายการวิทยุกระจายเสียง พร้อมกับการจัดรายการเพื่อถ่ายทอดเฉพาะอินเทอร์เน็ตด้วย

ข้อได้เปรียบของวิทยุอินเทอร์เน็ต

เคย์ และ มีดอฟฟ์ (Kaye & Medoff, 1998: 80-82) กล่าวถึงการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตว่ามีข้อได้เปรียบกว่าวิทยุกระจายเสียงหลายประการ ดังนี้

1. แฟ้มข้อมูลในรูปเสียงสามารถเรียกฟังได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาออกอากาศ ผู้ฟังไม่ต้องถูกผูกติดกับตารางเวลาออกอากาศ สามารถเลือกฟังจากไฟล์ที่ถูกจัดเก็บไว้ (Archived file) ได้ แม้ว่าสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตบางสถานีจะออกอากาศสดแต่รายการวิทยุและข่าวต่างๆ ก็จะถูกเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ในรูปแบบ Audio on Demand เมื่อต้องการฟังเมื่อใดก็สามารถเรียกฟังได้

2. วิทยุบนอินเทอร์เน็ตสามารถรับฟังได้จากทั่วทุกมุมโลก โดยไม่ต้องคำนึงถึงต้นกำเนิด คือ แทนที่จะเปิดฟังรายการรายงานข่าวหรือรายการจากวิทยุท้องถิ่น ผู้ฟังสามารถรับฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตข้ามไปถึงประเทศสหรัฐอเมริกา หรือฟังไปได้ไกลถึงประเทศฟินแลนด์ ผู้ฟังทางอินเทอร์เน็ตในรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) สามารถฟังรายงานการแข่งขันกีฬาจากเว็บไซต์ของสถานีมหาวิทยาลัยมิชิแกน หรือมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้

3. ผู้ฟังบนอินเทอร์เน็ตจะไม่เพียงได้ยินเสียงแค่เสียงเท่านั้น แต่จะได้เห็นภาพด้วยทั้งเนื้อเพลง การแสดงคอนเสิร์ตของวงดนตรีร็อก หรือข่าวสารต่างๆ จะถูกส่งผ่านมาในรูปแบบของข้อความ ภาพกราฟิกหรือวิดีโอ เหล่านี้เป็นสิ่งซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงไม่สามารถทำได้ ผู้ฟังบนเว็บจะไม่ถูกจำกัดให้รับฟังแค่เสียงเพียงอย่างเดียว

4. ความสามารถในการประกอบกิจกรรมอย่างอื่นในขณะที่ฟังวิทยุจะเพิ่มขึ้นเทคโนโลยีที่เรียกว่า Multitasking ทำให้ผู้ฟังบนอินเทอร์เน็ตสามารถฟังวิทยุไปพร้อมๆ กับการทำงานบน

หน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือการท่องโลกอินเทอร์เน็ต แทนที่จะต้องเสียเวลานั่งรอดาวน์โหลดโปรแกรมเสียงก่อนฟังด้วยการ Stream เสียง หรือ บีบอัดเสียง ผู้ฟังจะสามารถได้ยินเสียงเพลงหรือข่าวผ่านลำโพงได้ทันที ในขณะที่ทำงานบนโปรแกรมเอกสารหรือขณะค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ

เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ได้มีส่วนช่วยให้เกิดการนำเสนอข่าวสารร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ ต่างให้ความสนใจและใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ในฐานะที่เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของตน โดยมีวัตถุประสงค์หลักๆ ดังนี้ (สิริชัย วงษ์สาธิต ศาสตร, 2549: 50-52)

1. ส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร

ในระยะเริ่มต้นสื่อมวลชนไทยนั้นใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางการส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่องค์กร ได้แก่ภาพลักษณ์ของความทันสมัย และความก้าวหน้าขององค์กรในด้านการใช้เทคโนโลยี อันจะช่วยส่งเสริมศักยภาพความน่าเชื่อถือของตัวองค์กรให้เกิดขึ้น โดยการนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชาสัมพันธ์บริษัท ภาพรวมของตัวองค์กร รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังใช้เป็นศูนย์รวมของสื่อต่างๆ ในเครือ ไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร หรือรายการต่างๆ โดยการจัดทำหน้าที่เชื่อมโยง (Link page) เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้น ช่วยให้ผู้ใช้งานรู้จักสื่อในเครือได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการติดตามในสื่อปกติต่อไปได้

2. เพิ่มโอกาสในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร

นอกจากการใช้เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรของตนแล้ว สื่อออนไลน์ยังถูกใช้เป็นช่องทางเสริมสำหรับสื่อหลัก หรือถูกกำหนดเป็นสื่อหลักในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลอีกช่องทางหนึ่ง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารไปถึงผู้รับให้ได้มากที่สุด ด้วยการขยายฐานกลุ่มเป้าหมายของตน และเป็นการเพิ่มโอกาสในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปถึงผู้อ่านที่มีทางเลือกน้อย ได้แก่ ผู้รับสารที่อยู่ต่างประเทศ ซึ่งมีข้อจำกัดในการบริโภคข่าวสารจากประเทศไทย

3. เสริมช่องทางการตลาด

Hoffman (1996) กล่าวว่า ปรากฏการณ์ของการยอมรับสื่อออนไลน์ หรือ เวิลด์ไวด์เว็บ ในฐานะของสื่อเพื่อการค้า ซึ่งเกิดขึ้นภายในเวลาอันรวดเร็ว นั้น ทำให้หน่วยงานต่างๆ ต้องย้อนกลับมาพิจารณากันอย่างจริงจัง เพื่อหาวิธีการทำการตลาดบนระบบเครือข่ายสื่อสารนี้

จะเห็นได้ว่า องค์กรสื่อมวลชนไทยได้ให้ความสำคัญและมุ่งประโยชน์จากสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น นอกจากวัตถุประสงค์หลักในการจัดทำเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างภาพลักษณ์ทางด้านความทันสมัย หรือประชาสัมพันธ์องค์กรแล้ว ยังให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล และเป็นการขยายตลาดไปสู่กลุ่มผู้รับสารกลุ่มใหม่ๆ ที่สื่อดั้งเดิมไม่สามารถ

ให้บริการได้ รวมทั้งมีนโยบายที่จะเริ่มศึกษาแนวทางการสร้างรายได้ และการทำธุรกิจจากรายงานข่าวผ่านสื่อออนไลน์อย่างจริงจังมากขึ้น รวมทั้งการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรในการรายงานข่าวและการนำเสนอข้อมูล เช่น เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม หรือเป็นช่องทางการสื่อสารทั้งภายใน และระหว่างองค์กรอีกด้วย

จากแนวคิดวิทยุอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยนำมาใช้อ้างอิงเพื่อศึกษาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ โดยการจัดตั้งสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้ฟังเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

2.6 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน (Structural Functionalist Approaches)

โครงสร้างองค์กรโดยทั่วไปจะกำหนดอธิบายจัดสรรงานและความรับผิดชอบของบุคคลและหน่วยงานทั้งองค์กร โดยจะสะท้อนอยู่ในแผนภูมิโครงสร้างองค์กรหลักการสำคัญของการกำหนดโครงสร้างองค์กรประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และโกศล สงเนียม, 2551)

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) เพื่อให้ได้ประโยชน์จากความชำนาญเฉพาะด้าน โดยผู้บริหารจะแบ่งงานทั้งหมดขององค์กรออกเป็นด้านๆ ตามความชำนาญดังนี้

1.1 งานถูกแบ่งตามความชำนาญพิเศษของแต่ละคน (Personal Specialization) เช่น แบ่งตามสาขาวิชาชีพด้านบัญชี วิศวกร วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

1.2 แบ่งตามความชำนาญเฉพาะด้านแนวนอน (Horizontal Specialization) คือเป็นการแบ่งเป็นกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการทำงานในองค์กร เช่น ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย ฝ่ายจัดส่ง

1.3 งานแบ่งความชำนาญเฉพาะด้านตามแนวตั้งขององค์กร (Vertical Specialization) หรือตามโครงสร้างสายการบังคับบัญชาจากสูงไปต่ำ

2. การแบ่งโครงสร้างหน่วยงานภายใน ซึ่งมีหลายวิธี ได้แก่

2.1 การแบ่งตามหน้าที่ (Division of Labor) โดยจะเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการเงิน ฯลฯ ซึ่งจะเหมาะสมกับสถานการณ์ที่คงที่ลักษณะเทคโนโลยีเป็นงานประจำการพึ่งพาอาศัยระหว่างหน่วยงานไม่มากนักซึ่งจะมีข้อดีที่จะทำให้เกิดการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) เพราะจะทำให้คนทำงานหน้าที่เดียวกันทำงานอยู่ด้วยกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และส่งเสริมให้เกิดทักษะความชำนาญ แต่จะมีข้อจำกัดในด้านที่จะเห็นความสำคัญในหน่วยงานย่อยของตัวเองมากกว่าเป้าหมายรวมขององค์กร

2.2 การแบ่งตามผลผลิต (Produce Classification) จะเป็นการจัดกลุ่มโครงสร้างตามผลผลิต (Output) ขององค์กร ซึ่งโครงสร้างจะจำแนกตามผลผลิตสนับสนุนการประสานงานข้ามสายงานภายในหน่วยงานรวมทั้งจะมีค่าใช้จ่ายสูง

2.3 การแบ่งตามพื้นที่ (Territorial Classification) จะเป็นการจัดกลุ่มตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในองค์กรขนาดใหญ่ หรือองค์กรที่มีภารกิจหรือทางด้านการตลาดค่อนข้างกว้างขวาง จึงต้องกระจายหน่วยงานของตนให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ การจัดองค์กรในลักษณะนี้จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการจัดการ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องความเป็นเอกภาพของนโยบายโดยรวมขององค์กร

2.4 การแบ่งตามกลุ่มลูกค้า (Customer Classification) จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์ให้กับลูกค้าเป็นหลัก เช่น ธุรกิจทางด้านธนาคาร เป็นต้น

2.5 การแบ่งแบบเมทริกซ์ (Matrix Structure) จะมีลักษณะเด่นคือการนำจุดดีและแก้ไขจุดอ่อนของแต่ละหลักการมาใช้ โดยโครงสร้างจะให้การจำแนกตามประเภทสินค้าและจำแนกตามหน้าที่พร้อมกันโดยจะรายงานต่อผู้บริหารของสินค้านั้นๆ และผู้บริหารตามหน้าที่ โครงสร้างแบบเมทริกซ์มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า องค์กรแบบโครงการ (Project Organization)

3. ช่วงการควบคุม (span of control) คือ จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ผู้บังคับบัญชาแต่ละคนสามารถดูแลให้เหมาะสม ซึ่งช่วงการควบคุมจะกว้างหรือแคบขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

3.1 ปริมาณความสัมพันธ์ของบุคคล (Volume of Interpersonal Relationships) ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดไม่ใช่เฉพาะตำแหน่งตามโครงสร้างเท่านั้น

3.2 คุณภาพของความสัมพันธ์ซึ่งหมายถึงความถี่และความแน่นแฟ้น (Frequency and Intensity) ของความสัมพันธ์

ระดับของความชำนาญเฉพาะด้าน (Degree of Specialization)

4. การมอบหมายหน้าที่ (Degree of Authority) เป็นกระบวนการกระจายอำนาจหน้าที่ลงไปยังส่วนล่างขององค์กร ซึ่งผู้บริหารต้องคำนึงถึงข้อดีของการรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจอย่างรอบคอบ ดังนี้

4.1 เหตุผลของการกระจายอำนาจ (Decentralization)

4.1.1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารแต่ละระดับให้เกิดทักษะในการตัดสินใจและพัฒนาเพื่อก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงกว่า

4.1.2 เพื่อให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันภายในองค์กร

4.1.3 เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความอิสระคล่องตัวในการทำงาน

4.2 เหตุผลของการรวมอำนาจ (Centralization)

4.2.1 การอบรมผู้บริหารในการตัดสินใจมีค่าใช้จ่ายสูง

4.2.2 การกระจายอำนาจต้องมีการวางแผนและระบบการรายงานที่ดีและ

รอบคอบ

4.2.3 เพื่อความรวดเร็วในการตัดสินใจ

4.2.4 เพื่อเอื้อต่อการบริหารที่มุ่งประสิทธิภาพ

4.3 การพิจารณาการกระจายอำนาจหรือรวมอำนาจขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

4.3.1 องค์การที่มีลักษณะงานประจำสามารถใช้การตัดสินใจแบบรวมศูนย์

4.3.2 องค์การที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตัดสินใจได้ควรกระจายอำนาจลงไปได้

4.3.3 การสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจให้คนที่มีความสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหากต้องการกระจายอำนาจ

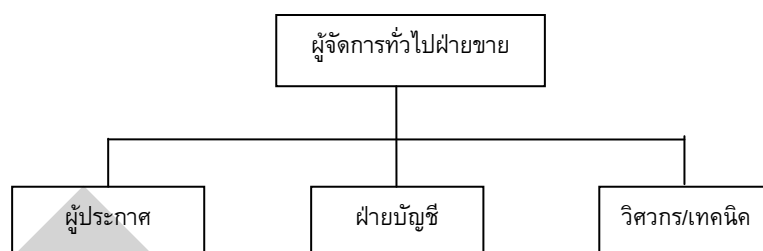
4.3.4 การวิเคราะห์ผลประโยชน์และผลเสียที่เกิดขึ้นหากมีการกระจายหรือรวมอำนาจ

4.3.5 ภาระงานของผู้บริหารในองค์การที่มีการรวมศูนย์อำนาจมีปัญหาเนื่องจากภาระงานที่มากเกินไปและต้องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานประจำมากกว่าที่จะใช้เวลาในการวางแผนระยะยาวที่เกี่ยวข้องกับอนาคตขององค์การ

โครงสร้างในองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียง

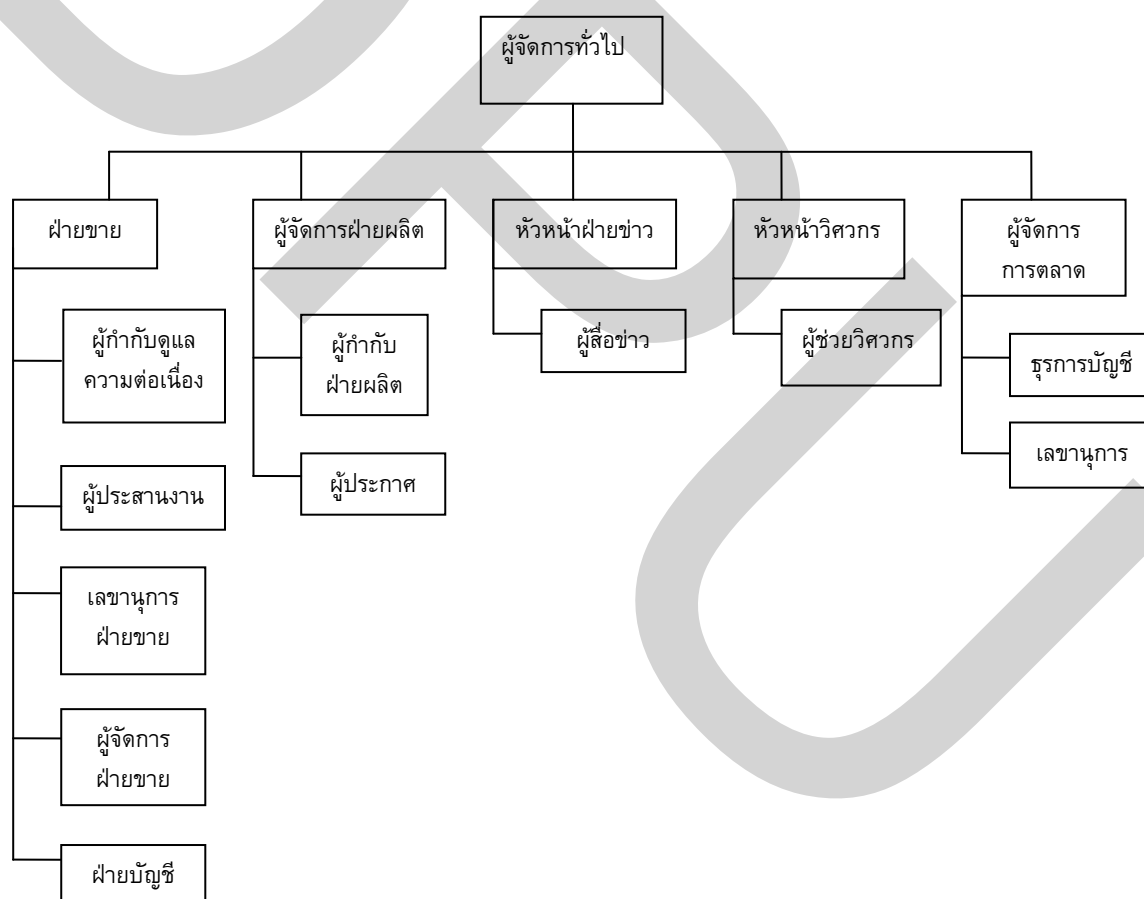
ในประเทศที่มีอุตสาหกรรมทางด้านสื่อสารมวลชนขนาดใหญ่เช่นประเทศในแถบตะวันตก ได้จัดแบ่งประเภทโครงสร้างของการบริหารงานในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Media) ไว้อย่างชัดเจน โดยการแบ่งโครงสร้างตามผลผลิต (Produce Classification) จะเน้นที่ผลของงาน (Output) เป็นสำคัญ โดยจะมีความแตกต่างของโครงสร้างและหน้าที่ตามกระบวนการผลิต (Process) ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดขององค์การที่มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งนี้การจัดแบ่งโครงสร้างในองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่บริหารงานในเชิงพาณิชย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะกำหนดโครงสร้างขององค์การโดยยึดขนาดของตลาดเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละสายการผลิตในแต่ละกลุ่มงาน ตลอดจนถึงจำนวนบุคลากรของสถานีวิทยุที่แตกต่างกันไป

Peter K. Pringel, Michael F. Starr and William E. McCavitt (1995 pp. 16-17) ได้อธิบายโครงสร้างการบริหารงานในองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงออกเป็น 3 ประเภท ตามขนาดของตลาดเป็นหลัก ได้แก่

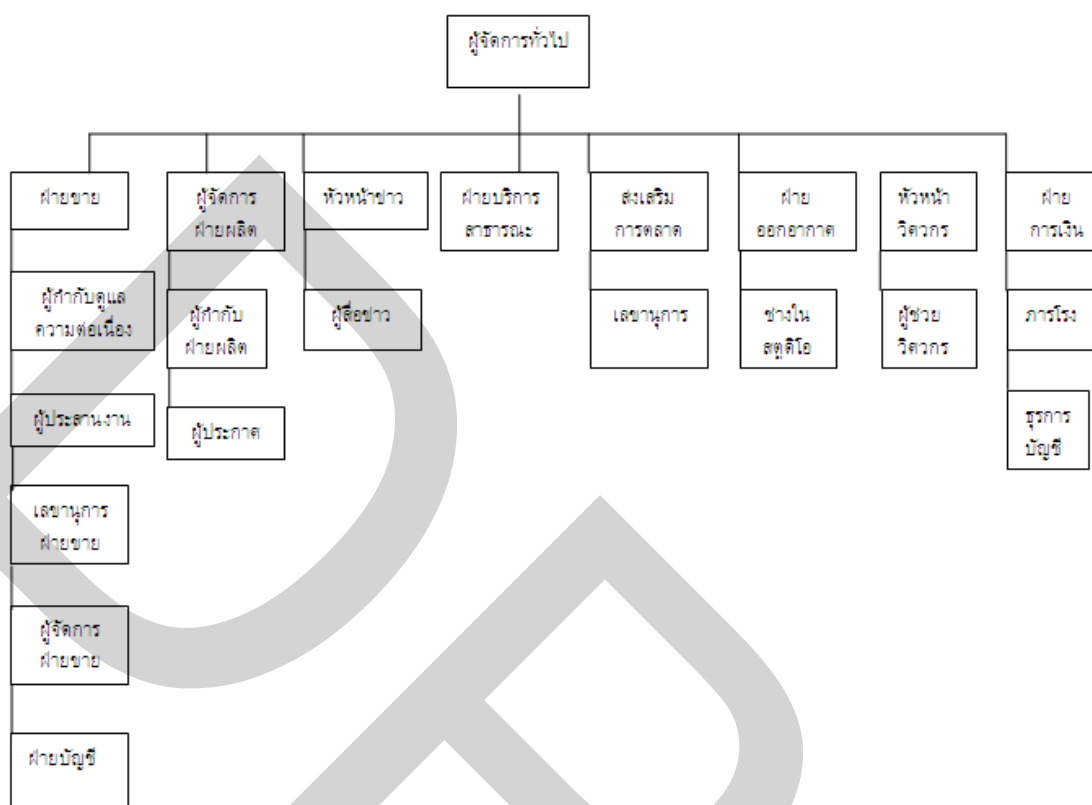
ภาพที่ 2.10 โครงสร้างองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดเล็ก (Organization of a Small-Market Radio Station)

ที่มา: Peter K. Pringel, Michael F. Starr and William E.McCavitt (1995 pp. 16-17)

ภาพที่ 2.11 โครงสร้างองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดกลาง (Organization of a Medium-Market Radio)

ที่มา: Peter K. Pringel, Michael F. Starr and William E.McCavitt (1995 pp. 16-17)

ภาพที่ 2.12 โครงสร้างองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดใหญ่ (Organization of Large-Market Radio Station)

ที่มา: Peter K. Pringel, Michael F. Starr and William E. McCavitt (1995 pp. 16-17)

โครงสร้างและหน้าที่ในองค์กรวิทยุกระจายเสียง

โครงสร้างการบริหารงานในองค์กรสื่อวิทยุกระจายเสียง แบ่งโครงสร้างตามหน้าที่ (Functional Classification) โดยจะเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตรายการและข่าว ด้านวิศวกรรมและเทคนิค และด้านการบริหารงานภายในสำนักงาน เป็นโครงสร้างระบบเปิด (Open System) ที่ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับภายนอก ระบบการผลิตที่มีปัจจัยนำเข้า (Input) มีกระบวนการ (Process) และมีผลผลิต (Output) ในส่วนของรูปแบบโครงสร้างองค์กรนั้น ส่วนใหญ่ยังเน้นการบังคับบัญชา (Scalar Chain) เป็นหลัก โดยเมื่อพิจารณาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างการศึกษา พบว่า ด้านวิศวกรรมและเทคนิค และกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรขนาดใหญ่ เห็นว่า องค์กรสื่อวิทยุกระจายเสียงใช้หลักการทางด้านการเมืองในการบริหารจัดการมากที่สุด สำหรับแนวทางการบริหารงานในองค์กรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าองค์กรสื่อวิทยุกระจายเสียง

บริหารงานโดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของคนมากที่สุด ยกเว้นรายงานตัวอย่างที่มีภูมิหลังทางประชากรศาสตร์ในด้านรายได้เหลือเก็บ เห็นว่าองค์การสื่อวิทยุกระจายเสียงบริหารโดยใช้หลักการทำงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้เทคนิคการผลิตและการบริหารงานโดยใช้การไหลเวียนของข่าวสารน้อยสุด (2551: 14)

นอกจากนี้ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน เป็นแนวทางการศึกษาแบบหนึ่งที่ใช้ศึกษาสื่อมวลชน ทฤษฎีนี้จัดอยู่ในประเภททฤษฎีทางสังคมวิทยา เมอร์ตัน (Merton, 1957, อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2527) กล่าวว่า เป็นการพยายามอธิบายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซาก และกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ถูกรวบรวมจัดขึ้นในรูปของความเป็นสถาบันด้วยเหตุผลในแง่ “ความจำเป็น” ของสังคม สังคมนั้นถูกพิจารณาว่าเป็นระบบหนึ่งที่ส่วนต่างๆ หรือระบบย่อย มีความเกี่ยวพันติดต่อกัน ซึ่งสื่อมวลชนก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบด้วย ระบบย่อยๆ เหล่านี้แต่ละระบบจะช่วยกันผดุงรักษาระบบใหญ่เอาไว้

ในทฤษฎีนี้สื่อมวลชนถูกเน้นว่าเป็นตัวเชื่อมเพื่อทำให้เกิดการรวมตัวกันเข้าของทุกส่วนในสังคม เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม สื่อมวลชนพยายามที่จะสนองต่อความต้องการของสมาชิกในสังคม ทั้งที่เป็นรายบุคคลและที่เป็นกลุ่มก้อนอย่างสม่ำเสมอ ผลก็คือสื่อมวลชนได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมโดยไม่ได้ตั้งใจในแง่ที่สามารถรวมสมาชิกทั้งหมดเข้าไว้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้นทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่จึงไม่ต้องยึดกับฐานคติที่เกี่ยวกับว่า สื่อมวลชนเป็นผู้ชี้นำทางอุดมการณ์ที่ถูกกำหนดมาจากสถาบันอื่นในสังคม แต่สื่อมวลชนได้เป็นทั้งผู้ชี้นำและผู้แก้ไขด้วยตัวของสื่อมวลชนเอง ภายใต้กฎเกณฑ์บางประการที่กำหนดมาจากสถาบันที่ควบคุมตัวสื่อมวลชนอยู่

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ จึงแตกต่างจากทฤษฎีแนวความคิดเชิงมาร์กซิสต์ทั้งหลายอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างในเรื่องของความไม่อคติ การไม่เอาตัวผู้ศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนศึกษา และการนำไปใช้ได้โดยทั่วไป ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมือง จึงเข้ากันได้กับโครงสร้างความคิดพื้นฐานทางด้านสังคมของกลุ่มพหุนิยมกับกลุ่มสมัครใจนิยม และทฤษฎีนี้ยังมีแนวที่เป็นอคติในแบบอนุรักษนิยมที่ต้องการให้สื่อมวลชนมีภารกิจในการผดุงรักษาสังคมมากกว่าที่จะเป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้แล้วในส่วนของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ยังเป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายถึงแนวความคิดที่ว่าสังคมคาดหวังที่จะได้รับอะไรบ้างจากกิจกรรมของสื่อมวลชน นั่นก็คือการกล่าวถึงภารกิจต่างๆ ของสื่อมวลชนทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของสื่อมวลชนในแง่ที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวภายในสังคม ซึ่งเกือบทุกหนแห่งสื่อมวลชนมักถูกคาดหวังว่าเป็นตัวที่ปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ และให้การสนับสนุนค่านิยมหลักบางประการรวมทั้งรูปแบบของพฤติกรรมบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะสงครามหรือยามวิกฤตในสังคมที่กำลังพัฒนา และ

ในรัฐสังคมนิยมบางรัฐ บทบาทหลักค่นให้เกิดการเคลื่อนไหวในสังคมมักจะถูกมอบหมายให้เป็นภารกิจของสื่อมวลชน ซึ่งสามารถแยกพิจารณาภารกิจของสื่อมวลชนได้ดังต่อไปนี้

1. ภารกิจหรือหน้าที่พื้นฐานของสื่อมวลชนต่อสังคม (Principal Functions of Mass Media for Society) ซึ่งสื่อมวลชนจะมีหน้าที่พื้นฐานต่อสังคม ดังนี้ (สมควร กวียะ, 2527)

1.1 ด้านสารสนเทศ หรือให้ข่าวสาร (Information)

1.1.1 สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการให้ข่าวสารหรือให้สาระเกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพหรือเงื่อนไขของสังคมและสถานการณ์ของโลก

1.1.2 สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ของอำนาจ

1.1.3 สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเผยแพร่นวัตกรรม การปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการพัฒนา (ความก้าวหน้า)

1.2 แสดงความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวพัน (Correlation)

1.2.1 ให้คำอธิบาย แปลความหมาย (ให้การตีความ) และให้ข้อเสนอแนะ (วิจารณ์) เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร (สาระ)

1.2.2 ให้การสนับสนุนต่อองค์การต่างๆ (ผู้ที่อยู่ในอำนาจ) ในสังคมและปทัสถานที่มีอยู่

1.2.3 ให้การอบรมบ่มนิสัยทางสังคม

1.2.4 ประสานสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ ในสังคมให้เข้าด้วยกัน

1.2.5 สร้างความสมานฉันท์ หรือสร้างประชาคม

1.2.6 จัดลำดับความสำคัญของชนชั้นต่างๆ ในสังคม หรือเป็นการกำหนดระดับความสำคัญและระบุสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

1.3 นำเสนอความต่อเนื่อง (Continuity)

1.3.1 นำเสนอวัฒนธรรมหลักหรือวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อสังคม ตระหนักหรือยอมรับวัฒนธรรมย่อยๆ ที่เกิดขึ้นในส่วนต่างๆ และการพัฒนาวัฒนธรรมใหม่ๆ ขึ้นมา

1.3.2 ส่งเสริมและรักษาค่านิยมที่ดีๆ ในสังคม

1.4 ให้ความบันเทิง (Entertainment)

1.4.1 ให้ความสนุกสนาน ความบันเทิง ความหลากหลายและเป็นการพักผ่อนหย่อนใจหรือเป็นวิธีผ่อนคลายอารมณ์

1.4.2 ลดความตึงเครียดในสังคม

1.5 การผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวในสังคมหรือระดมสรรพกำลังในสังคม (Mobilization)

1.5.1 การรณรงค์โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเรื่องทางสังคม ภายในขอบเขตหรือบรรยากาศทางการเมือง สงคราม การพัฒนาเศรษฐกิจ การทำงาน บางครั้งเป็นเรื่องทางศาสนา

ทั้งนี้และทั้งนั้นเราควรจะเน้นว่าเราไม่สามารถกำหนดลำดับความสำคัญของจุดมุ่งหมายหรือภาระหน้าที่ของสื่อมวลชนเหล่านี้ได้ และเราก็ไม่สามารถแจกแจงความบ่อยครั้งที่เกิดขึ้นได้ ความสอดคล้องกันระหว่างภารกิจ (จุดมุ่งหมาย) กับเนื้อหาไม่ตรงกันทีเดียว เพราะภารกิจหรือบทบาทหน้าที่อันหนึ่งอาจไปคาบเกี่ยวกับการอีกอันหนึ่ง และจุดมุ่งหมายบางอย่างก็ครอบคลุมกว้างขวางมากกว่าจุดมุ่งหมายอีกอันหนึ่ง เกินกว่าขอบเขตงานของสื่อมวลชน รายละเอียดของบทบาทหน้าที่ประการที่ 1 ถึง 5 เกี่ยวข้องกับเรื่องการเปลี่ยนแปลง และบทบาทหน้าที่ประการที่ 2, 3 และ 4 เกี่ยวข้องกับเรื่องของ "การรวมตัว" จากที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น เราไม่สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่สื่อมวลชนได้กระทำลงไปกับสิ่งที่สถาบันอื่นได้กระทำโดยใช้สื่อมวลชนได้ นั่นก็คือส่วนหนึ่งของเหตุผลที่ว่าเราจำเป็นต้องแยกพิจารณาสื่อมวลชน จากทัศนคติที่เป็น "นายหน้าหอ" ให้กับสถาบันต่างๆ

2. บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อภารกิจของการเป็น “นายหน้าหอ”

ภารกิจของสื่อมวลชนจะแตกต่างกันอย่างมากระหว่างแต่ละสถาบัน ทั้งนี้ เราไม่จำเป็นต้องเสนอในรายละเอียด และไม่จำเป็นต้องเพิ่มหัวข้อหรือประเด็นเกี่ยวกับการกิจขึ้นมาใหม่ จากที่มีอยู่เดิมแล้ว 5 ประการข้างต้น ดังนั้นภารกิจในระดับกลุ่มสังคมที่เรียกว่า “ความบันเทิง” จึงไม่ใช่เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายมากมาย นอกจากในตัวของกิจการอุตสาหกรรมความบันเทิงเองเท่านั้น อย่างไรก็ตามเราอาจจะเพิ่มรายละเอียดในแต่ละภารกิจของสื่อมวลชนเพื่อที่จะครอบคลุมภารกิจเฉพาะอย่างสำหรับผู้สร้างสารในทางการเมืองและทางธุรกิจได้

2.1 สารสนเทศ

2.1.1 ให้สาระเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และเกี่ยวกับกิจกรรมขององค์กรต่างๆ

2.1.2 ให้สาระ เกี่ยวกับเหตุการณ์ และสถานการณ์ภายนอกที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตามผลประโยชน์ของผู้เป็น “นายหน้าหอ”

2.1.4 ให้สาระ และเรียกร้องความสนใจในแง่ของการโฆษณา

2.1.5 ให้การศึกษาโดยตรง และรณรงค์ด้านข่าวสาร

2.2 การตีความ

2.2.1 ตีความสาระและเหตุการณ์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของผู้ประกอบสาร (นายหน้าหอ)

2.2.2 สร้างความคิดเห็น ประชาสัมพันธ์ สร้างภาพพจน์

2.2.3 วิพากษ์วิจารณ์คู่แข่ง

2.3 การแสดงออก

2.3.1 แสดงออกในแง่ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์และหลักการต่างๆ

2.3.2 ช่วยพัฒนาจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของ (ตัวอย่างเช่น ของพรรคการเมืองของชนชั้น หรือของกลุ่ม)

2.4 การผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวภายในสังคม

2.4.1 กระตุ้นความสนใจ กระตุ้นให้เกิดการสนทนารุนแรง

2.4.2 จัดดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ให้แก่สมาชิก

2.4.3 พยายามที่จะโน้มน้าวใจและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (การโฆษณาชวนเชื่อ)

2.4.4 การหาเงินทุน

2.4.5 สร้างอิทธิพลต่อผู้บริโภคร่วมโดยการโฆษณา

3. บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อภารกิจของตนเอง

ความแตกต่างของอุดมการณ์เป็นเรื่องปกติสามัญทั้งของสื่อมวลชนแต่ละประเภทและของบุคคลที่สวมบทบาทแตกต่างกัน และมีการรับรู้ที่มีต่อบทบาทที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้อุดมการณ์มีความแตกต่างกันไปด้วย ในที่นี้เราต้องการแสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชนมองบทบาทของเขาในส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อสังคมอย่างไร คำตอบของคำถามนี้ส่วนใหญ่ยังคงยึดอยู่กับประเด็นของเรื่องเดิม คือ

3.1 สารสนเทศ

3.1.1 รวบรวมสาระที่น่าจะอยู่ในความสนใจ และเกี่ยวข้องกับผู้รับสาร

3.1.2 เลือกสรร จัดทำ และเผยแพร่สารดังกล่าว

3.1.3 ให้การศึกษาแก่สาธารณชนโดยทั่วไป

3.2 การตีความ

3.2.1 แสดงความคิดเห็นในเชิงเสนอแนะ

3.2.2 ให้สาระที่เป็น "ภูมิหลัง" และการวิพากษ์วิจารณ์

3.2.3 ทำหน้าที่ในลักษณะของผู้วิจารณ์ หรือยามเฝ้าระวังผู้ที่คุมอำนาจอยู่

3.2.4 สะท้อนให้เห็นถึงประชามติ

3.2.5 ให้เป็นเวทีสำหรับนานาทัศนะ

3.3 การแสดงออกทางวัฒนธรรม และทำให้เกิดความต่อเนื่อง

3.3.1 การแสดงออกหรือสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและค่านิยมหลักของประเทศ ของภูมิภาคและของท้องถิ่น

3.3.2 นำเสนอ วัฒนธรรมและค่านิยมของกลุ่มย่อย

3.4 ความบันเทิง

ตอบสนองต่อผู้ชมด้วยการให้ความสนุกสนาน ความหลากหลาย ฯลฯ

3.5 การผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวภายในสังคม

3.5.1 ทำการโฆษณาหรือโฆษณาชวนเชื่อ ในฐานะเป็น “นายหน้าหอ” ของ

ลูกค้า

3.5.2 เข้าร่วมรณรงค์ เมื่อมีปัญหาบางอย่างเกิดขึ้น

3.5.3 ให้มีการเพิ่มขึ้นและมีการจัดระเบียบการใช้สื่อมวลชนโดยผู้รับสาร

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าสื่อมวลชนในสังคมไทยมีพันธกิจพื้นฐานที่สำคัญ 5 ด้าน คือ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547 p. 7)

1. พันธกิจทางเศรษฐกิจในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรม
2. พันธกิจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
3. พันธกิจการเป็นเวทีความคิดเห็นสาธารณะ
4. พันธกิจในการเป็นสื่อกลางของงานศิลปวัฒนธรรม

พันธกิจในการเป็นผู้กำหนดค่านิยมความเชื่อและสร้างความเป็นจริงในสังคม

ประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับภารกิจของสื่อมวลชนข้างต้นนี้ ไม่ได้ระบุถึงภารกิจทางด้านการสื่อสารสื่อมวลชนเอาไว้ เช่น การดำเนินงานทางธุรกิจ การหากำไร การจัดให้มีงานทำ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการทำให้ภารกิจอื่นๆ ของสื่อมวลชนเกิดขึ้นได้ ภารกิจทางด้านองค์การนี้ ถึงแม้ว่าจะสำคัญ แต่ก็ไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อสังคมหรือต่อบุคคลอื่น ที่อยู่นอกองค์การสื่อมวลชน และไม่สามารถกำหนดออกมาเป็นภารกิจที่แน่ชัดตายตัวขึ้นมาได้ ดังนั้นภารกิจทางด้านองค์การสื่อมวลชนเอง จึงไม่อาจนำมาระบุเป็นภารกิจของสื่อมวลชนได้อย่างเต็มที่

4. บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกชน

บทบาทหน้าที่ต่อปัจเจกชน (Individual Functionalism) ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของปัจเจกชน แรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและผลกระทบต่อปัจเจกชนซึ่งเกิดจากพฤติกรรมนั้น จุดเชื่อมต่อระหว่างทฤษฎีนี้กับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ก็คือ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่าสาเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในสังคม การแสดงออก และความพอใจ

ซึ่งเกิดจากปรากฏการณ์ในสังคมและผลลัพธ์ของมันจะสะท้อนออกมาเป็นโครงสร้างสังคมโดยส่วนรวม

ข้อสรุปที่ว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อสังคมโดยวงกว้างนั้น ได้รับการส่งเสริมจากสื่อ (ซึ่งอาศัยการเปิดรับโดยสมัครใจจากปัจเจกชนอื่น) ซึ่งในทางกลับกันสื่อมวลชนเองก็มีความคาดหวังต่อการเลือกรับสื่อของปัจเจกชน เราอาจสรุปได้ว่าสื่อมวลชนคงไม่สามารถแสดงบทบาทที่จะก่อประโยชน์ให้กับสังคมได้ หากว่าบทบาทนั้นมีได้ดำเนินไปเพื่อปัจเจกชน

สำหรับเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกชนนั้น นักทฤษฎีแนว Individual Functionalist ส่วนใหญ่พยายามศึกษาวิจัยผู้รับสื่อในเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications) ในช่วงเวลากว่า 50 ปีที่ผ่านมา นักวิจัยได้พยายามหาคำตอบต่อคำถามที่ว่าทำไมคนเราจึงควรเลือกที่จะรับสื่อ และควรจะได้รับสื่อทุกๆ ไป หรือเฉพาะสื่อใดสื่อหนึ่ง หรือเนื้อหารายการประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น รายการลักษณะใดจึงจะตอบสนองความพอใจตามที่ผู้รับคาดหวัง และอะไรคือประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเปิดรับสื่อเหล่านั้น จากที่กล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ในทัศนะของผู้รับสาร เมื่อพิจารณาในแง่การใช้สื่อมวลชนกับการตอบสนองความพินิจพอใจนั่นเอง จากทัศนะนี้เราเพียงต้องการจะระบุถึงจุดมุ่งหมายของสื่อมวลชน เมื่อมองในแง่ของผู้รับสารที่ต้องการได้รับสิ่งที่ตนต้องการจากสื่อมวลชน หัวข้อดังต่อไปนี้มาจากการย่อยผลของการวิจัยผู้รับสารที่ได้มีผู้ทำเอาไว้แล้ว เนื่องจากเราได้เปลี่ยนการมองจากตัวผู้สร้างสารมาเป็นตัวผู้รับสาร ดังนั้นกรอบความคิดที่ใช้อยู่จึงไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราจึงนำเอาตัวแบบความคิดที่เสนอโดย (McQuail (1972) มาปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับเรื่องของการใช้สื่อมวลชนโดยผู้รับสาร

McQuail (1972, อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2527) ได้เสนอว่าปัจเจกชนควรจะได้รับอะไร บ้างจากสื่อมวลชน ซึ่งมีดังนี้ คือ

1. ได้รับข่าวสาร หรือสารสนเทศ

1.1 ได้ทราบเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน สถานการณ์แวดล้อมในสังคมและโลกอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์

1.2 ได้รับข้อเสนอแนะ และทางเลือกเกี่ยวกับประเด็นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ มติ หรือการตัดสินใจ

1.3 ได้รับการตอบสนองความกระหายใคร่รู้และความสนใจต่างๆ ไป

1.4 ได้รับการเรียนรู้ และการศึกษาด้วยตนเอง

1.5 ได้รับความมั่นคงจากการสังสมประสบการณ์และความรู้

2. ได้สร้างรูปแบบของความเป็นตัวของตัวเอง
 - 2.1 ได้พบแรงเสริมที่จะสร้างค่านิยมส่วนบุคคล
 - 2.2 ได้ทราบถึงรูปแบบต่างๆ ของพฤติกรรม
 - 2.3 ได้เปรียบเทียบความแตกต่างกับบุคคลที่ปรากฏในสื่อ
 - 2.4 ให้ความรู้สึกเป็นตัวตน
3. สร้างการติดต่อสัมพันธ์ในสังคมและก่อให้เกิดการรวมตัวกันของคนในสังคม
 - 3.1 ได้ทราบความเป็นไปของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อกัน
 - 3.2 ได้รู้จักบุคคลอื่น และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
 - 3.3 ได้ทราบถึงพื้นฐานของการสนทนาและการติดต่อสัมพันธ์ในสังคม
 - 3.4 มีตัวแทนของความสัมพันธ์อันเพื่อนในชีวิตจริง
 - 3.5 ช่วยที่จะให้คนเราดำเนินบทบาทของตนในสังคมอยู่ได้
 - 3.6 ทำให้คนเราสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัว เพื่อน และสังคมได้
4. ให้ความบันเทิง
 - 4.1 ทำให้คนเราสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาได้ชั่วขณะ
 - 4.2 ได้พักผ่อนหย่อนใจ
 - 4.3 มีความรู้สึกเป็นเจ้าของวัฒนธรรมหรือศิลปกรรม
 - 4.4 ได้ใช้เวลาว่าง
 - 4.5 ได้ปลดปล่อยอารมณ์
 - 4.6 กระตุ้นความรู้สึกทางเพศ

เป็นการยากที่จะเชื่อมโยงแรงจูงใจ ความคาดหวัง หรือประโยชน์ที่ผู้ชมได้รับให้เข้ากับเนื้อหาประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะการใช้สื่อมวลชนในลักษณะต่างๆ ไปอย่างที่เป็นอยู่ อาจจะทำให้ประโยชน์แก่ผู้รับทุกข้อ หรือบางข้อจากที่กล่าวข้างต้นในเวลาเดียวกันก็ได้

ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในกระบวนการสื่อสารนั้น ย่อมมีทั้งบทบาทที่ประสบความสำเร็จและบทบาทที่ล้มเหลวคือไม่เป็นไปตามหน้าที่ที่ควรจะเป็นก็ถือว่าล้มเหลวแล้ว

บทบาทหน้าที่และบทบาทหน้าที่ที่ล้มเหลว (Functions and Dysfunctions)

แม้ว่าความเกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกันระหว่างบทบาทหน้าที่ในระดับต่างๆ จะเป็นที่น่าสนใจแล้ว แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งถ้าเราจะกล่าวถึงระดับความเข้มข้นของการสื่อข้อความ เพราะถ้าคำอธิบายในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนสามารถพิจารณาได้หลายข้อแตกต่างกันก็จะมีตัววัดถึงการสื่อข้อความระหว่างส่วนต่างๆ เพราะฉะนั้นเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะบรรลุถึงระดับสังคม จึงจำเป็นที่สื่อมวลชนและผู้ทำการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนควรจะกำหนดวิธีปฏิบัติต่างๆ ที่ชัดเจน

และผู้รับสารก็จะสามารถเลือกรับสารจากสื่อต่างๆ ได้ ในทางปฏิบัติสังคมที่เป็นอยู่นี้มีหลายลักษณะด้วยกัน ด้วยเหตุว่าในการพบปะของผู้คนในสังคมนั้น มีหลายวัตถุประสงค์ หลายจุดมุ่งหมายด้วยกัน ซึ่งวิธีการชุมนุมของคนในสังคมนี้จะมีระบบที่เป็นเอกภาพและมั่นคงเพียงใด หากว่ามีความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างจุดมุ่งหมายของระดับต่างๆ ของสังคมก็ย่อมสะท้อนถึงความขัดแย้งภายในสังคม และบางทีอาจรวมถึงความล้มเหลวของสื่อในการที่จะพยายามตอบสนองความต้องการของทุกส่วนในสังคมได้

ในการอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อ เราได้อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ที่เปิดเผยและเป็นเชิงบวกไปแล้ว ความจริงอาจมีบทบาทหน้าที่ที่ซ่อนเร้นและกระบวนการที่ไม่ควรรู้เกี่ยวกับการทำงานของสื่อมวลชนซึ่งเข้ามาเปลี่ยนแปลงหรือบังคับธรรมชาติที่แท้จริงของจุดมุ่งหมายของสื่อ ซึ่ง Wright (1960) ได้เสนอสมมติฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ซ่อนเร้นและบทบาทหน้าที่ที่ล้มเหลวของสื่อมวลชน ซึ่งอธิบายถึงแหล่งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายแอบแฝงและผลกระทบที่เราไม่ได้มุ่งหวัง

จุดมุ่งหมายของการเสนอข่าวสาร อาจกลายเป็นการไม่ได้ให้ข่าวสารหรือความรู้ใดๆ เลยก็ได้ เนื่องจากความมีอคติในการเลือกหรือการไม่เป็นตัวแทนที่แท้จริงกิจกรรมของการแปลความหมายในทางปฏิบัติแล้วอาจเป็นรูปหนึ่งของการควบคุมทางสังคมในรูปของการตีความหรือประเมินค่า และในท้ายที่สุดความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมอาจจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการปิดบังรูปแบบใหม่หรือภาพของวัฒนธรรมที่ต่างออกไป ความบันเทิงอาจหมายถึงสิ่งที่ไร้สาระและการควบคุมจิตสำนึกในสถานการณ์ที่บ้านเมืองตกอยู่ในอำนาจของผู้เผด็จการ การสร้างความเข้าใจอาจถูกตีความว่าเป็นการล้าสมองและการบังคับขู่เข็ญ ซึ่งสิ่งนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความว่างเปล่าของคำอธิบายเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อ หรืออาจจะหมายถึงความยึดหยุ่นและสะดวกของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้ตรวจสอบ แต่อย่างไรก็ตามถ้ามองในความเป็นจริงแล้ว บทบาทในด้านนี้ยังไม่ถึงขั้นที่บรรลุผลนัก

จากการศึกษาทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้อธิบายถึงโครงสร้างการทำงานและภารกิจหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรสื่อสารมวลชน ซึ่งผู้วิจัยจะนำทฤษฎีนี้มาใช้เป็นกรอบการศึกษาโครงสร้างของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยการจัดตั้งโครงการสื่อดิจิทัล เพื่อใช้บริหารงานสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ในการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภารัตน์ ธนกุลพรรณ (2553) ศึกษาเรื่องสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย:แนวคิดปรัชญากลยุทธ์และปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงาน ผลการศึกษาพบว่า

1. แนวคิด ปรัชญาสื่อสารสาธารณะ คือ แนวคิดสำคัญที่นำมาสู่การเป็นสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) เพราะสื่อสารสาธารณะนั้นมีบทบาทสำคัญต่อสังคม โดยเผยแพร่ข้อมูลการส่งต่อข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน ดังนั้นสื่อสารสาธารณะจะต้องมีแนวคิด ปรัชญาของการส่งเสริมสติปัญญาให้แก่ประชาชน โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง และสร้างคุณค่าให้กับสังคมมากกว่าการเน้นในเชิงพาณิชย์เพียงอย่างเดียว ดังนั้นสื่อสารสาธารณะต้องมีเป้าหมายในการบริการสังคม ปลอดภัยจากอิทธิพลด้านต่างๆ เพื่อที่จะเป็นสื่อบริการสังคม นำไปสู่สื่อเพื่อการพัฒนาสังคม

2. แนวคิด ปรัชญา สื่อสาธารณะ มีผลต่อการจัดรูปแบบองค์กรสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) โดยมีรูปแบบการจัดองค์กรและระบบสื่อสารมวลชนภาคใต้รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ซึ่งนโยบายในการใช้สื่อจะเน้นในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เป็นเวทีของความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ของสังคม หลีกเลี่ยงสาระที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสาธารณชนโดยส่วนรวม ดังนั้นสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) จะต้องมีความเป็นอิสระในด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการเงิน ด้านผังและเนื้อหารายการ ด้านการตรวจสอบการทำงาน รวมถึงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นสื่อสารสาธารณะจะต้องปลอดภัยจากการแทรกแซงทางการเมืองและกลุ่มทุน นอกจากนี้สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) ให้ความสำคัญและมีแรงจูงใจในการผลิตมาจาก “คุณค่า” (Value) โดยมีเป้าหมายให้บริการเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนทุกภาคส่วนของสังคมเป็นหลักสำคัญ

3. กลยุทธ์การบริหารงานของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) ได้จัดทำแผนแม่บทพัฒนา ส.ส.ท. ปี 2554-2556 ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (2552) ได้มีเป้าหมายที่สำคัญ 5 ประการ ฉะนั้นแผนแม่บทเหล่านี้ได้ช่วยสร้างกลยุทธ์ของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) ให้มีแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน หรือเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนทุกคน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานีเพื่อสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับประชาชนที่รับข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอไปต้องเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม พัฒนาคน พัฒนาระบบประชาธิปไตยและพัฒนาสิทธิเสรีภาพของประชาชนในสังคม

4. ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการบริหารสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ในส่วนปัจจัยภายในนั้น โครงสร้างการบริหารและบุคลากรเป็นส่วนสำคัญหลักในการบริหาร ส่วนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยมากที่สุดนั่นคือ สังคมและ

ความต้องการของผู้ชม รองลงมาคือกฎหมาย การเมืองและรัฐบาล ซึ่งปัจจัยแวดล้อมเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการบริหารงานของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) ทั้งสิ้น

5. ปัญหาและอุปสรรคที่สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย (TPBS) ณ ขณะนี้ก็คือ ในด้านบุคลากรที่จะต้องมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องสื่อสารสาธารณะ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ วัฒนธรรมองค์กร นอกเหนือจากนี้ในด้านรายการของทีวีไทยจำเป็นต้องมีความหลากหลายของรายการมากขึ้น โดยเฉพาะรายการบันเทิง ส่วนใหญ่เห็นว่ารายการบันเทิงต้องมีสาระด้วย และควรมีเอกลักษณ์หรือรูปแบบที่เป็นของทีวีไทยเองไม่ใช่ละครน้ำเน่าแบบช่องอื่นๆ ควรเพิ่มให้มีรายการสารคดีประวัติศาสตร์ รายการท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่ควรที่จะเพิ่มช่องทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

เนติมา ทองนะ (2550) ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานข่าวผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของสำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารงานข่าวผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีนโยบายการดำเนินงานข่าวอย่างเป็นอิสระ เน้นการพัฒนาวงรอบการนำเสนอข่าวสารให้ทันต่อกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ นำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ครอบคลุมทุกสายข่าว ยึดหลักบทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณของการสื่อสารมวลชน ด้วยยุทธศาสตร์ในการนำเสนอข่าวที่สด ใหม่ จับใจรวดเร็ว ตรงไปตรงมา ด้วยแนวคิด “สดทันทีที่มีข่าว” โดยมีการวางแผนปฏิบัติงานข่าวร่วมกันในทีมข่าวอย่างมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดทิศทางการผลิตข่าวตาม “ธงขาว” และในการปฏิบัติงานเพื่อนำเสนอข่าวผ่านสื่อต่างๆ โดยมีกระบวนการผลิตข่าวอย่างเป็นลำดับตามวงรอบการหมุนของข่าวสาร และในการผลิตเนื้อหาข่าวต้องสามารถนำเนื้อหาข่าวไปประยุกต์ใช้นำเสนอข่าวที่หลากหลายด้วย

สำหรับการจัดโครงสร้างการบริหารข่าวสำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น มีลักษณะโครงสร้างการบริหารข่าวที่ไม่ซับซ้อน บริหารงานแบบกระจายอำนาจ ในการบริหารงานบุคลากรตั้งแต่การเลือกสรรบุคลากรใหม่มาร่วมงาน คัดเลือกจากประสบการณ์ทางด้านงานข่าว ความรู้ทางวิชาชีพ ความมุ่งมั่น และรักในงานข่าว โดยติดตามความเคลื่อนไหวของประเด็นข่าวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาประสิทธิภาพด้านวิชาชีพข่าวแก่บุคลากรทั้งเก่าและใหม่ด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์ข่าวจากผู้บริหารงานข่าวระดับต่างๆ มากกว่าการจัดอบรมทางวิชาชีพอย่างเป็นทางการ และแน่นอนว่าในทุกๆ องค์การสื่อสารมวลชนด้านข่าวจะต้องมีการควบคุมคุณภาพงานข่าวก่อนที่จะนำเสนอสู่สาธารณชน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่สังคม โดยควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานข่าว ทั้งผลิตข่าวและนำเสนอข่าวให้เป็นไปตามธงขาวที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารข่าวระดับสูง

จะสุ่มตรวจสอบเนื้อหาข่าว รวมทั้งควบคุมความถูกต้องของเนื้อหาข่าวที่นำเสนอ โดยในทุกขั้นตอนการผลิตและนำเสนอต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของรายละเอียดในเนื้อหาข่าว และก่อนที่จะนำเสนอข่าวผ่านสื่อต่างๆ ต้องผ่านการตรวจสอบข่าวอีกครั้ง

ผลการศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของสำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น พบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของสำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น คือ นโยบายและวิสัยทัศน์ เทคโนโลยี ความสามารถทางวิชาชีพ บุคลากรและค่าตอบแทน คุณภาพข่าว และวัฒนธรรมองค์กร ส่วนปัจจัยภายนอกมีผลต่อการบริหารงานข่าวของสำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น ได้แก่ คู่แข่งขัน คุณภาพงาน และความคาดหวังของประชาชน โดยเฉพาะบริการข้อความสั้น (SMS)

ชลิตา ทรูทัศนวิทย์ (2552, น. 1-3) ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงจากวิทยุเอเอ็ม เอฟเอ็ม เป็นวิทยุออนไลน์: กรณีศึกษาการบริหารธุรกิจของสถานีวิทยุออนไลน์เรดิโอบางกอกคอตเน็ต ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสื่อวิทยุเดิมระบบเอเอ็ม เอฟเอ็ม มาเป็นสื่อใหม่วิทยุออนไลน์นั้น เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ตทำให้สื่อวิทยุมีความก้าวหน้าจากอดีตไปอย่างมาก และมีประสิทธิภาพในการนำเสนอข่าวสารที่เหนือกว่า เช่น ผู้ฟังวิทยุ กระจายเสียงเอเอ็ม เอฟเอ็ม จะรับสารได้เพียงแค่เสียง แต่ผู้ฟังวิทยุออนไลน์จะรับสารได้ทั้งที่เป็นเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและตอบโต้กับสถานีได้อย่างฉับพลัน มีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ที่มากกว่าสื่อวิทยุเดิม ผวนกับการลงทุนธุรกิจสื่อวิทยุออนไลน์ที่น้อยกว่าแต่ได้การกลับมาของผลกำไรที่สูง สื่อนี้ยังไม่มีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ หรือมีน้อยกว่าวิทยุเดิม จึงทำให้สื่อวิทยุออนไลน์ได้รับความนิยมมากขึ้น ตอบสนองไลฟ์สไตล์คนรุ่นใหม่ที่ชอบแสวงหาสิ่งใหม่ๆ และบริโภคสื่อที่ทันสมัย

ผลการศึกษาการบริหารธุรกิจสถานีวิทยุออนไลน์เรดิโอบางกอกคอตเน็ตที่เป็นกรณีตัวอย่างนั้น พบว่า ทางสถานีมีโครงสร้างการบริหารภายในองค์กรที่ไม่ซับซ้อน เป็นองค์กรขนาดเล็ก แนวทางการบริหารงานขององค์กรจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมราบรื่น ปัจจัยแวดล้อมที่เป็นปัญหาและอุปสรรคทั้งภายในและภายนอกองค์กร ไม่ว่าจะเป็น เรื่องเงินลงทุนหมุนเวียนในธุรกิจ ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ และไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน การแข่งขันในธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งทางผู้บริหารต้องหาทางแก้ไขและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดต่อไปได้ อาทิ การลดต้นทุนในการผลิตรายการ การลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ไม่จำเป็นภายในองค์กร การเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานของพนักงาน การเข้าร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจกับสื่อและบริษัทต่างๆ เป็นต้น ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาคุณภาพของสื่อวิทยุออนไลน์ของตนให้ดีที่สุด รวมถึงการรักษาจรรยาบรรณทางวิชาชีพสื่อมวลชนด้วย

ชิดชนก ชะนะภัย (2550, น. 1) ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตของชาวกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า ลักษณะประชากรของผู้ฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-15,000 บาท

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยุอินเทอร์เน็ต รองลงมา คือ ปัจจัยด้านเทคนิคการนำเสนอบนเว็บไซต์ ปัจจัยด้านประเภทรายการ ปัจจัยด้านรูปแบบรายการ และปัจจัยด้านเนื้อหารายการ

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่รับฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตมาเป็นเวลา 1-2 ปี โดยรับฟัง 4-6 ครั้ง/สัปดาห์ นาน 1-3 ชั่วโมง/ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าฟังมากที่สุด คือ ช่วงเวลากลางวัน เวลา 09.00 น. -16.00 น. ฟังคนเดียวจากที่บ้าน โดยใช้โปรแกรม Window Media Player และเรียกดูข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์ขณะรับฟังรายการวิทยุอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่

กิตติมา ชาญวิชัย (2548, น. 1) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของรายการสารคดีของสถานีโทรทัศน์ NHK ประเทศญี่ปุ่น พบว่า

1. ปัจจัยความสำเร็จของสารคดีของโทรทัศน์ NHK ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน อันได้แก่ ระบบบริหารจัดการ เทคโนโลยี ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ หน่วยงานที่สนับสนุน การทำงานของบุคลากร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐในแง่การออกกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อความเป็นสื่อสาธารณะ ความร่วมมือจากสถาบันต่างๆ ในสังคม ช่องทางการเผยแพร่ ผู้สนับสนุนรายการ ความต้องการและความสนใจของผู้รับสาร

2. ปัจจัยภายในที่มีความโดดเด่นที่สุดคือ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงหรือสื่อสารมวลชน แต่มีใจรักและมีความสนใจในงานสารคดี เมื่อได้รับการคัดเลือกมาจะถูกหล่อหลอมจากการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ NHK ทั้งในด้านการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ และการเรียนรู้งานโดยการปฏิบัติงานจริง การถูกส่งไปทำงานในสถานี่ต่างจังหวัด มีระบบพี่เลี้ยงสอนงานจนมีความชำนาญ ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อทำงานสารคดีเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ทำงานอย่างมืออาชีพ เป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีผลงานที่น่าสนใจ

พ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

มาตรา 7 ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (www.thaipbs.or.th)

(1) สนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้าน สมดุล และเชื่อถือต่อจรรยาบรรณ

(2) ผลิตรายการทางด้านการข่าวสาร สารประโยชน์ทางการศึกษา และสารบันเทิงอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพสูง เน้นความหลากหลายในมิติต่างๆ โดยมุ่งดำเนินการอย่างปราศจากอคติทางการเมืองและผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ และยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(3) ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อประโยชน์ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านการให้บริการข่าวสารและสารประโยชน์อื่น

(4) ส่งเสริมเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน

(5) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทางการให้บริการขององค์กรเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(6) สนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่น

การดำเนินการตาม (2) (3) (4) และ (5) ให้คำนึงถึงการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมของประชาชน

และมาตรา 8 เพื่อให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ให้องค์การมีอำนาจหน้าที่หลักดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่นหรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศหรือให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพิ่มเติมเป็นเครือข่าย ไม่เก็บค่าสมาชิกและไม่หารายได้จากการโฆษณา เว้นแต่เป็นการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนองค์กร

(2) ให้บริการผลิตสื่อโสตทัศน์ หรือบริการระบบเครือข่ายสารสนเทศอื่น หรือบริการอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่รายการ

(3) ให้การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและการสร้างสรรค์การผลิตรายการของผู้ผลิตรายการอิสระ

(4) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน ชุมชน หรือหน่วยงานต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ หรือสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ขององค์กรสื่อสารสาธารณะของต่างประเทศ ในการผลิตรายการอันเป็นการส่งเสริมความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือสร้างความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างกัน

(5) กระทำการอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ด้านนโยบายได้มีประกาศคณะกรรมการนโยบายองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ที่มี ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒนาเสีธรรม เป็นประธาน

ประกาศ ณ วันที่ 15 มีนาคม 2553 เรื่องนโยบายด้านสื่อและเทคโนโลยีการผลิต การเผยแพร่รายการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย กำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การในมาตรา 7 (1) กฎหมายมาตรา 8 (1) (2) สนับสนุนให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่นหรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศหรือให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์เพิ่มเติมเป็นเครือข่าย ให้บริการผลิตสื่อโสตทัศน์ หรือบริการระบบเครือข่ายสารสนเทศอื่น หรือบริการอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่รายการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อประโยชน์ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ผ่านทางการให้บริการข่าวสารและสารประโยชน์อื่น และมาตรา 29 (5) ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารในการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาเครือข่าย

เพื่อให้วัตถุประสงค์นี้บรรลุเป้าหมาย คณะกรรมการนโยบายจึงเห็นสมควรกำหนดนโยบายด้านสื่อและเทคโนโลยีการผลิต การเผยแพร่รายการ และเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ดังนี้

1. ส.ส.ท.พึงใช้เทคโนโลยีด้านการผลิต การเผยแพร่รายการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้มาตรฐาน ทันสมัยอย่างเหมาะสมเพียงพอและคุ้มค่า คำนึงถึงการรับและการใช้บริการสื่อ ส.ส.ท. ของประชาชน ที่เป็นไปอย่างทั่วถึง ประหยัด สะดวก สำหรับประชาชนหลากหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเฉพาะกลุ่มและกลุ่มด้อยโอกาส

2. มีแผนแม่บทการพัฒนาเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ด้วยระบบส่งสัญญาณที่มีคุณภาพ และมีแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อให้บริการหลากหลายรูปแบบ ซึ่งประชาชนผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและประหยัด

3. แผนบริหารจัดการด้านสื่อและเทคโนโลยี พึงมีสาระที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แผนแม่บทของประเทศ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่ประกาศใช้แล้วและที่จะประกาศใช้ในอนาคตอันใกล้ ส.ส.ท. มีภารกิจในการสื่อสารเพื่อแสดงท่าทีผลักดันนโยบายสาธารณะ โดยคำนึงถึงสิทธิในการแสดงออกของสื่อและประชาชน ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชน ในฐานะผู้บริโภคสื่อ การเข้าถึงและการใช้บริการสื่อ รวมไปถึงผลประโยชน์ต่างๆ จากเทคโนโลยีใหม่ๆ

4. จัดทำแผนเพื่อใช้กลไกของ ส.ส.ท.เสริมสร้างศักยภาพแก่ประชาชนในการเข้าถึงสื่อและบริการ ควบคู่ไปกับแผนบริหารจัดการด้านสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ จริยธรรม และวัตถุประสงค์ของ ส.ส.ท. โดยเฉพาะภารกิจส่งเสริมการศึกษา

การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดทำแผนให้ผ่านขั้นตอนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย รับฟังและแลกเปลี่ยนอย่างครอบคลุมกับผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก ส.ส.ท.

5. ส.ส.ท.ในฐานะสถาบันสื่อสารสาธารณะของประเทศ พึงจัดแผนงานเพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีของประเทศทั้งระบบ โดยจัดเตรียมบุคลากรและข้อมูลเพื่อเสนอขอใช้คลื่นความถี่ ช่อง สัญญาณ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งแผนงานเปลี่ยนผ่านจากระบบอนาล็อกเป็นดิจิทัล เน้นการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อแสดงสิทธิและการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและทิศทางการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีของภาครัฐ หรือองค์กรอิสระด้านสื่อและโทรคมนาคม รวมทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดในการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และคุ้มค่า

6. กระบวนการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์และกำหนดงบประมาณตามแผนบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยี ต้องคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า ธรรมาภิบาล และความโปร่งใส ตรวจสอบได้ อุปกรณ์ดังกล่าวจะต้องมีขีดความสามารถรองรับภารกิจทั้งปวงขององค์กร ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ใช้มาตรฐานเปิด (Open Standard/Source) ที่มีความยืดหยุ่นเพื่อขยายหรือปรับระบบได้อย่างประหยัดคุ้มค่า (Scalable Platforms) ไม่ติดกับรูปแบบเทคโนโลยีอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องมีคุณสมบัติสามารถทำงานประสานกับส่วนต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบเสริมประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรทุกระดับได้เป็นอย่างดี

7. ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาความรู้และทักษะแก่บุคลากรด้านการผลิตสื่อ รายการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งผู้ทำงานด้านรายการกลุ่มข่าว (News and Current Affairs) ผู้มีหน้าที่จัดซื้อจัดหารายการต่างๆ (Program Commissioners) ผู้ผลิตรายการของ ส.ส.ท. และผู้ผลิตอิสระ รวมทั้งผู้ทำงานด้านสารสนเทศ ให้สามารถใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อยกระดับคุณค่าของรายการ (Value Added) อย่างบูรณาการ การนำเสนอด้วยสื่อที่หลากหลาย (Multi-Platforms) เพื่อให้เทคโนโลยีสามารถสนับสนุนประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรองค์กรทุกระดับ และทุกส่วน

8. มีแผนงานศึกษา วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เพื่อจัดกระบวนการพัฒนาความรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยีสื่อกระจายเสียง แพร่ภาพและเทคโนโลยีสารสนเทศ แก่บุคลากร ส.ส.ท.ภาคีเครือข่าย ผู้สนใจ และประชาชนทั่วไป

9. แผนการบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีต้องระบุให้สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ และซอฟต์แวร์ หรือระบบการทำงานของอุปกรณ์ที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพแก่บุคลากรอย่าง

ทั่วถึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ประเมินและออกแบบการพัฒนาความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องของบุคลากรทุกระดับ กำหนดแนวทางปฏิบัติและคู่มือการปฏิบัติงานด้านสื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งกำหนดระเบียบ ข้อบังคับหลักปฏิบัติในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ตระหนักถึงข้อบังคับทางกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

10. มีแผนการศึกษาเพื่อติดตามความก้าวหน้าและแนวโน้มของสื่อและเทคโนโลยี โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบเทคโนโลยีทางเลือกต่างๆ เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย

ตามข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของ กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน พ.ศ. 2551 ระบุให้

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) เป็นองค์การสื่อสารสาธารณะ จัดตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีลักษณะแตกต่างจากสื่อมวลชนโดยทั่วไป กล่าวคือต้องมุ่งรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ สร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากสังคมคณะกรรมการนโยบายจึงได้มีมติให้กำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง ขององค์การ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุพันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์การ (www.thaipbs.or.th)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28 (7) แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 คณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ 38/2551 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2551 ให้ออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อบังคับนี้ เรียกว่า “ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของ กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน พ.ศ. 2551”

ข้อ 2. ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. ในข้อบังคับนี้

“องค์การ” หมายความว่า องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการนโยบายและกรรมการบริหารองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

“ผู้บริหาร” หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์การ และผู้บริหารระดับสูงขององค์การ

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงาน และลูกจ้าง ที่ไม่มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการองค์การ หรือ ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ

“จริยธรรม” หมายความว่า หลักเกณฑ์หรือกฎที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ควรปฏิบัติ และการกระทำใดเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

ข้อ 4. จริยธรรมองค์การ

กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักการต่อไปนี้

(1) หลักผลประโยชน์สาธารณะ

กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ การตัดสินใจใดๆ ของระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานต้องไม่มีผลประโยชน์ทั้งทางตรงและแอบแฝง ทั้งส่วนตน ครอบครัว และพวกพ้อง

(2) หลักความเป็นอิสระ

กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพ โดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด

(3) หลักสิทธิมนุษยชน

กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ต้องเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(4) หลักความสุจริต

กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานต้องรักษาความซื่อตรง ไม่ก่อให้เกิดความสงสัยว่ามีเจตนาอันไม่สุจริต หรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการชี้นำของบุคคลหรือกลุ่มผลประโยชน์

(5) หลักความโปร่งใส

กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานต้องแสดงให้เห็น และพร้อมชี้แจงความโปร่งใสในการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานขององค์การ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกและบุคคลภายในองค์การ

(6) หลักการยอมรับการตรวจสอบ

กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานต้องยอมรับการตรวจสอบและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

(7) หลักคุณธรรมของผู้นำ

กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับการบังคับบัญชาต้องประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องใช้หลักประเมินความดีความชอบตามผลงานที่ประจักษ์

(8) หลักความคุ้มค่า

กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้จ่าย

ข้อ 5. จริยธรรมของ กรรมการ และผู้บริหารองค์การ

กรรมการ และผู้บริหารขององค์การ คือผู้ได้รับการคัดสรรแล้วว่า มีคุณวุฒิ มีภาวะผู้นำ มีความสามารถควบคุมการดำเนินงานขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรรมการ และผู้บริหารองค์การ ต้องมีข้อประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(1) บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์การ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์

(2) บริหารงานด้วยความโปร่งใส ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก และบุคคลภายในองค์การโดยรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และการกระทำของตนเอง ตลอดจนสามารถชี้แจงหรืออธิบายได้

(3) บริหารงานด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ โดยประยุกต์ความรู้ และทักษะการบริหารจัดการอย่างสุดความสามารถในทุกกรณี และไม่สร้างข้อผูกมัดที่อาจขัดแย้งกับหน้าที่ของตนในภายหลัง

(4) เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการงานและส่วนตัวให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังข้อเสนอแนะของพนักงาน และปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรับผิดชอบต่อสังคม

(5) ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยใช้ข้อมูลใดๆ ขององค์การ ซึ่งยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ และไม่ดำเนินการใดๆ ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(6) รักษาความลับ โดยต้องรักษาข้อมูลขององค์การไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารขององค์การที่ยังไม่ควรเปิดเผย และไม่ให้ข่าวสารหรือข้อมูลใดๆ ที่ผู้มีอำนาจสั่งการยังไม่ได้รับอนุญาต

(7) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ขององค์การอย่างเคร่งครัด

(8) ควบคุมดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามที่มอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พร้อมทั้งให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติ ตลอดจนให้คำปรึกษาด้วยความเป็นมิตรในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

(9) ปฏิบัติต่อพนักงานอย่างสุภาพ เคารพต่อความเป็นปัจเจกบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลีกเลี่ยงการดำเนินการใดๆ ที่อาจคุกคาม สร้างความกดดันต่อสภาพจิตใจของพนักงาน รวมทั้งการแทรกแซง ครอบงำ ความคิดสร้างสรรค์ และเสรีภาพ ที่ไม่ขัดต่อหลักจริยธรรมและความรับผิดชอบของวิชาชีพสื่อมวลชน

(10) ถ่ายทอดและสอนงานในความรับผิดชอบให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา หรือเพื่อนร่วมงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ปิดบัง และด้วยความปรารถนาดี

(11) มีความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติต่อผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อสนองประโยชน์หรือความต้องการของตนทั้งทางตรงและทางอ้อม

(12) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทั้งของตนเอง และพนักงาน โดยให้โอกาสการพัฒนาความรู้ ความสามารถของพนักงาน อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

(13) เน้นย้ำให้พนักงานรู้และเข้าใจในพันธกิจ และวัตถุประสงค์องค์กร รวมทั้งจริยธรรม และแนวทางปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามข้อบังคับด้านจริยธรรมองค์กร และจริยธรรมวิชาชีพ

(14) การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและผู้ได้บังคับบัญชา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความรับผิดชอบต่อประสิทธิผลเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้จ่าย

ข้อ 6. จริยธรรมว่าด้วย ความยุติธรรม สุจริต โปร่งใส ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ของผู้บริหารและพนักงานองค์กร

ผู้บริหารและพนักงานทุกคนต้องมีมาตรฐานสูงด้านจริยธรรม ความยุติธรรม ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ยึดถือประโยชน์สาธารณะ โดยมีหลักปฏิบัติ คือ

(1) ไม่ให้ประโยชน์ส่วนตน ครอบคร้ว และพวกพ้อง มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร

(2) ปฏิเสธการรับของขวัญ ของชำร่วยที่มีมูลค่าสูง การให้อย่างมีข้อแลกเปลี่ยน การรับรองที่เกินเลยความเหมาะสม

(3) ไม่ใช้ข้อมูลภายใน หรือใช้ชื่อขององค์กร เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบคร้ว และพวกพ้อง

(4) ไม่มีพฤติกรรมที่อาจทำให้องค์การเสียชื่อเสียง ขาดความน่าเชื่อถือ

(5) หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นและการให้ข้อมูลข่าวสารต่อสื่อมวลชน และในเวทีสาธารณะที่สร้างความเสื่อมเสีย หรือ ความเสียหายให้แก่องค์กร

นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เพื่อแสดงถึงความสุจริต โปร่งใส ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้บริหาร และพนักงาน องค์การต้องจัดให้มีการกรอกแบบแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตามที่องค์การกำหนด

ข้อ 7. จริยธรรมของพนักงาน ส.ส.ท.

พนักงานองค์การ ต้องมีข้อประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(1) ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดบังหรือแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบจากการทำงาน หรือเห็นแก่อำิสสินจ้างใดๆ อันส่อเจตนาไปในทางทุจริตไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(2) ปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ เสียสละ และมีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จของงาน เพื่อประโยชน์แก่องค์การเป็นส่วนรวม ไม่เกี่ยงงาน ไม่ทอดธุระ ในภาระงานที่มีผลกระทบต่อองค์การ

(3) ประพฤติตนเหมาะสมกับการเป็นพนักงานองค์การ ทั้งด้านกิริยา มารยาท การวางตัว และการแต่งกาย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเองและองค์การ

(4) รักษาชื่อเสียงของตนเองและชื่อเสียงอันดีงามขององค์การ โดยไม่ให้ร้ายหรือให้ข้อมูลข่าวสารอันจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่องค์การ

(5) รักษาผลประโยชน์ขององค์การ โดยไม่กระทำการใดๆ ที่ทำให้องค์การสูญเสียประโยชน์ ไม่เบียดบังประโยชน์ขององค์การไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลอื่น

(6) รักษาทรัพย์สินขององค์การไม่เปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารขององค์การที่ยังไม่ควรเปิดเผย และไม่ให้นำข่าวสารหรือข้อมูลใดๆ ที่ผู้มีอำนาจสั่งการยังไม่อนุญาต

(7) รักษาความลับขององค์การไม่เปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารขององค์การที่ยังไม่ควรเปิดเผย และไม่ให้นำข่าวสารหรือข้อมูลใดๆ ที่ผู้มีอำนาจสั่งการยังไม่อนุญาต

(8) ปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบของผู้บังคับบัญชา ไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบ หรือการกระทำใดๆ อันเป็นการส่อเจตนาไม่สุจริต

(9) ร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานแก่เพื่อนร่วมงาน

(10) ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพ เสียสละ อดทน อดกลั้น ให้อภัยซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ โดยไม่แบ่งแยก หรือ ยกตนข่มผู้อื่น

(11) ไม่รับของขวัญซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าปกติที่วิญญูพึงให้กันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ว่าโอกาสใดๆ ก็ตาม

(12) ไม่รับของขวัญที่มีมูลค่าเกินกว่าปกติประเพณีนิยม หรืออามิสสินจ้างจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีกิจกรรมกับองค์กร

(13) ไม่ทำธุรกิจโดยอาศัยชื่อขององค์กร หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจการที่เกี่ยวข้องกับองค์กร หรือแอบอ้างใช้ชื่อเสียงขององค์กรในกิจการของตน หรือบุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

การจงใจโดยเจตนาไม่ปฏิบัติหรือละเลยข้อบังคับอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรถือเป็นความผิดทางวินัย

ตามประกาศ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) เรื่อง แผนบริหารกิจการ ส.ส.ท. ประจำปี 2555-2557 ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2554

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ให้จัดตั้งองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรสื่อสารสาธารณะด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นผู้นำในการผลิตและสร้างสรรค์รายการข่าวสารคุณภาพสูงที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและส่วนรวม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริงและสมดุล มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ดำเนินการภายใต้ทุนทรัพย์สินและรายได้ขององค์กร

ภายใต้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ส.ส.ท. ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะแห่งแรกที่มีภารกิจข้อมูลข่าวสารสาธารณะแก่ประชาชน การบริหารกิจการ ส.ส.ท. ด้วยการใช้งบประมาณแผ่นดินซึ่งเป็นภาษีของประชาชน จึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในการตอบแทนต่อสังคม และเพื่อให้การพัฒนาระบบงานและผลผลิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย ส.ส.ท. จึงต้องมีการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ จากการใช้งบประมาณด้วย ดังนั้น การจัดทำแผนบริหารกิจการขององค์กรจึงมีความจำเป็นในฐานะเครื่องมือในการควบคุมการใช้จ่ายเงินภาษีราษฎรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการองค์กรให้สอดคล้องรับกับบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนา ส.ส.ท. ให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนเป็นสถาบันสื่อสารสาธารณะที่สร้างสรรค์สังคม คุณภาพ คุณธรรม การจัดทำแผนภารกิจ ส.ส.ท. ปี พ.ศ. 2555-2557 จึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1.1.1 เพื่อเป็นเครื่องมือในการดูแลการบริหารกิจการขององค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ส.ส.ท.

1.1.2 เพื่อเป็นกรอบดำเนินงานของทุกภาคส่วนในองค์กร ทั้งในด้านนโยบายและแผนปฏิบัติงาน

1.1.3 เป็นเครื่องมือติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจ ส.ส.ท.

1.1.4 เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้เงินรายได้จากภาษีประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ

1.2 เป้าหมาย

1.2.1 เป็นสถาบันสื่อของสังคมปฏิบัติตามหลักจริยธรรมวิชาชีพด้วยวัฒนธรรมสื่อสาธารณะเป็นที่เชื่อถือและได้รับการยอมรับทั้งระดับประเทศและนานาชาติอย่างยั่งยืน

1.2.2 เป็นภาคยุทธศาสตร์กับสังคมในทุกมิติงานเพื่อการสื่อสารที่หลากหลายมีคุณค่าพัฒนาความเป็นพลเมืองและปฏิรูปสังคม

1.2.3 ผลิตสื่อและรายการที่หลากหลายโดดเด่นมีมาตรฐานตามกรอบจริยธรรม แนวนโยบายแผนการจัดทำรายการเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยคำนึงถึงกลุ่มเฉพาะและผู้ด้อยโอกาสในสังคม

1.2.4 บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล คำนึงถึงความคุ้มค่า ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มุ่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.2.5 จัดหาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อและสารสนเทศ เพื่อการให้บริการอย่างทั่วถึงเหมาะสม คุ้มค่า ใช้ประโยชน์ได้ง่าย ปกป้องสิทธิประโยชน์และการเข้าถึงได้ของผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ยุทธศาสตร์

แผนบริหารกิจการ ส.ส.ท. ปี 2555-2557 กำหนดกรอบประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability)

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การบริหารจัดการทรัพยากรคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด (Resource Efficiency)

ยุทธศาสตร์ที่ 3: การเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน (Sustainability)

ตารางที่ 2.3 แผนจัดทำข่าวและรายการสื่อวิทยุ

แผนงาน	ผลผลิต/ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
แผนผลิตรายการ สถานีวิทยุไทย พีบีเอส	1. มีสถานีวิทยุออนไลน์ออกอากาศ ตลอด 24 ชั่วโมง ในปี 2555 2. ส.ส.ท.ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ ภายใน ปี 2555 และพร้อมออกอากาศทาง คลื่นความถี่วิทยุในปี 2556 3. มีการพัฒนาผู้ผลิตอิสระในการ ผลิตรายการวิทยุอย่างต่อเนื่อง 4. มีรายการประเภทละครวิทยุ 5. มีโครงการเพื่อสร้างและพัฒนาการ มีส่วนร่วมกับผู้ผลิตอิสระอย่าง น้อยปีละ 2 ครั้ง 6. สร้างพันธมิตรและเครือข่ายเพื่อ เผยแพร่รายการเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 10% ต่อปี	สื่อวิทยุ : - สำนักรายการ - สำนักข่าว สื่อวิทยุออนไลน์ - สำนักรายการ - สำนักมัลติมีเดียฯ สื่อวิทยุออนไลน์ - สำนักรายการ - สำนักมัลติมีเดียฯ	

ที่มา: ประกาศ ส.ส.ท. เรื่อง แผนบริหารกิจการ ส.ส.ท.ประจำปี 2555-2557

ตารางที่ 2.4 แผนจัดทำข่าวและรายการสื่อมัลติมีเดีย

แผนงาน	ผลผลิต / ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
1. แผนผลิตข่าวมัลติมีเดีย	1. มีคอลัมน์ข่าวเพิ่มเติมในหมวดข่าวเทคโนโลยี ข่าวดี ข่าวบริหารสาธารณะ และศูนย์ข่าวอาเซียน 2. มีบทวิเคราะห์จากคอลัมน์ชื่อดังทั้งภายในและภายนอก ด้านประชาสังคมต่างประเทศ สังคม และคุณภาพชีวิต 3. ภาพข่าวต่างประเทศที่ได้รับลิขสิทธิ์อย่างถูกต้อง	- สำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ - สำนักรายการ - สำนักข่าว - สำนักเครือข่ายสื่อพลเมือง	
2. แผนผลิตรายการ (ชุดความรู้)	1. มีการเผยแพร่ชุดความรู้ข่าวและรายการ 10 เรื่อง เรื่องละ 3-10 นาที เช่น ชุดความรู้กฎหมายรอบตัว เรียนรู้ภัยพิบัติ โรคนี้มีด้วยหรือ เป็นต้น		
3. แผนพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์	1. มีช่องทาง (Application) ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารร่วมกับผู้ชมกลุ่มสื่อสารสังคม (Social Media) 2. เกิดช่องทางใหม่ๆ ในการรับข้อคิดเห็นรายการหรือการให้ข้อมูลของไทยพีบีเอสกับคนรุ่นใหม่หรือกลุ่มออนไลน์ได้รวดเร็ว		
4. แผนพัฒนาบุคลากรข่าวออนไลน์ (Online Journalist)	1. ความสามารถของบุคลากรด้านข่าวในการพัฒนาผลงานสื่อหลักเพื่อสื่อออนไลน์ 2. บุคลากร ศ.ส.ท. ได้เรียนรู้เข้าใจและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์		

ที่มา: ประกาศ ศ.ส.ท.เรื่อง แผนบริหารกิจการ ศ.ส.ท.ประจำปี 2555-2557

การติดตามประเมินผล

การติดตามการดำเนินการตามแผนบริหารกิจการ ส.ส.ท. ปี พ.ศ. 2555 – 2557 และการประเมินผล สัมฤทธิ์ของแผนฯ ประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. ประเมินผลงานตามตัวชี้วัดผลลัพธ์ (key result indicator-KRI) ซึ่งได้กำหนดไว้ทั้งสิ้น 20 ตัวชี้วัด ตามเป้าหมายทั้ง 5 เป้าหมาย คือ

ตารางที่ 2.5 การประเมินผลงานตามตัวชี้วัดผลลัพธ์

5 เป้าหมาย	20 ตัวชี้วัดผลลัพธ์
1. เป็นสถาบันสื่อของสังคม ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมวิชาชีพด้วยวัฒนธรรมสื่อสารณะเป็นที่เชื่อถือและได้รับการยอมรับทั้งระดับประเทศและนานาชาติอย่างยั่งยืน	1.1 ผลผลิตของ ส.ส.ท.ได้รับความเชื่อถือ ทำไปใช้อ้างอิงในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญ 1.2 ผลผลิตรายการของส.ส.ท.ได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับมีองค์การทางสังคมนำไปใช้ประโยชน์และขยายผลอย่างกว้างขวาง
	1.3 เป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อการนำเสนอและการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางหลากหลาย 1.4 ได้รับการยอมรับให้ความร่วมมือปกป้อง สนับสนุนทุกภาคส่วนของสังคม
2. เป็นภาคยุทธศาสตร์กับสังคมในทุกมิติงานเพื่อการสื่อสารที่หลากหลายที่มีคุณค่าพัฒนาความเป็นพลเมืองและปฏิรูปสังคม	2.1 มีภาคยุทธศาสตร์ที่หลากหลายซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปสังคม 2.2 ผลผลิตของ ส.ส.ท.มีผลส่งเสริมให้เกิดกลุ่มกิจกรรมความเคลื่อนไหวของสังคมที่ช่วยยกระดับความเป็นพลเมืองเพื่อสังคมประชาธิปไตยที่เป็นธรรม 2.3 ผลผลิตของ ส.ส.ท.ที่มีส่วนเสริมสร้างความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยและการเมืองภาคพลเมืองอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

5 เป้าหมาย	20 ตัวชี้วัดผลลัพธ์
3. ผลิตสื่อและรายการที่หลากหลาย โดดเด่นมีมาตรฐานตามกรอบ จริยธรรมแนวนโยบายแผนการ จัดทำรายการเพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยคำนึงถึงกลุ่มเฉพาะ และผู้ด้อยโอกาสในสังคม	3.1 ผลผลิตรายการมีมาตรฐานมีจริยธรรมของสื่อสาธารณะ ได้รับรางวัลจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับในสังคม 3.2 ผลผลิตของรายการมีความหลากหลายทั้งประเภทสื่อเนื้อหา และรูปแบบ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายและผู้ผลิต 3.3 มีนวัตกรรมรายการที่สร้างเสริมศักดิ์ศรีและโอกาสให้กลุ่ม เฉพาะและผู้ด้อยโอกาสในสังคม
4. บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล คำนึงถึงความคุ้มค่า ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคล มุ่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.1 บุคลากรขององค์กรมีทัศนคติทักษะพฤติกรรม ที่เป็นไปตามกรอบจริยธรรมและหลักการสื่อสาธารณะ 4.2 ผ่านเกณฑ์การประเมินในประเด็นธรรมาภิบาล โดยภาค ยุทธศาสตร์ 4.3 ผลการสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากร สะท้อนให้เห็นว่ามี ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นเป็นลำดับ 4.4 มีจำนวนของบุคลากรที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติ ในระดับและมีเพิ่มมากขึ้น 4.5 มีระบบการจัดการความรู้ในองค์กรแลกเปลี่ยนเรียนรู้การ สรุปบทเรียนเพื่อต่อยอดและพัฒนาความรู้ 4.6 มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสื่อสาธารณะที่ สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านสื่อสาธารณะ

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

5 เป้าหมาย	20 ตัวชี้วัดผลลัพธ์
5. จัดหาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อและสารสนเทศเพื่อการให้บริการอย่างทั่วถึงเหมาะสม คุ่มค่าประโยชน์ได้จ่ายปกป้องสิทธิประโยชน์และการเข้าถึงได้ของผู้ด้อยโอกาสในสังคม	5.1 มีการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คุ่มค่า สอดคล้องกับสภาพสังคม 5.2 บุคลากรมีความพร้อมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์และระบบดิจิทัล 5.3 การเผยแพร่และให้บริการสื่อเป็นไปอย่างทั่วถึง ใช้บริการได้อย่างสะดวกและครอบคลุมทั่วประเทศ 5.4 มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสื่อและสารสนเทศ

ที่มา: ประกาศ ส.ส.ท. เรื่อง แผนบริหารกิจการ ส.ส.ท. ประจำปี 2555-2557

2. ประเมินผลตามวิธีการงบประมาณประจำปีเป็นการติดตามและประเมินผลจากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้งบประมาณประจำปีจากงบแสดงฐานะทางการเงินงบรายได้และค่าใช้จ่าย รวมทั้งการประเมินผลสำเร็จของเงินงบประมาณโครงการ

3. ประเมินผลตามการประเมินคุณภาพของรายการที่มีการเผยแพร่ตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 มาตรา 29 (6)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การบริหารกิจการของ ส.ส.ท. เป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กร

2. การดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติของแต่ละภาคส่วนใน ส.ส.ท. เป็นไปในทิศทางสอดคล้องกัน

3. ส.ส.ท. มีกลไกติดตามประเมินผลการดำเนินการตามภารกิจ ส.ส.ท.

4. การใช้จ่ายเงินรายได้จากภาษีประชาชนเป็นไปอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพสูงสุดต่อสาธารณะ

5. ส.ส.ท. สามารถเติบโตอย่างมีเสถียรภาพยั่งยืนเป็นสถาบันสื่อที่สร้างสรรค์สังคม

ความคาดหวังของคนในสังคมหลังจากมีการก่อตั้ง องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพ
สาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) โดยมีสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสเป็นสื่อหลัก และ ส.ส.ท. ได้
พยายามเปิดช่องทางของสื่อใหม่ โดยเฉพาะวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพื่อทำหน้าที่สื่อวิทยุสาธารณะ
เพื่อสามารถเข้าถึงพลเมืองทุกคน และทำหน้าที่เสนอวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมและค่านิยมที่มี
ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เนื่องจากสื่อวิทยุของเอกชนเป็นสื่อเพื่อการค้า ขาดความหลากหลาย
ในด้านเนื้อหา ดังนั้น วิธีการที่จะลดข้อบกพร่องของสื่อเอกชนเพื่อการค้าได้ก็คือ ต้องมีการส่งเสริม
ให้มีสื่อวิทยุออนไลน์ที่มีเจตนารมณ์เพื่อประโยชน์สาธารณะ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Dept Interview) และการทำแบบสอบถามผู้บริหารข่าวระดับต่างๆ รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานข่าวของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบกับการสังเกตการณ์ (Observation Research) นโยบาย โครงสร้างหน้าที่และกระบวนการบริหารจัดการข่าว รวมทั้งประมวลผลข้อมูลเอกสาร เนื้อหาข่าวที่นำเสนอทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 ถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดเพื่อมาศึกษาวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการบริหารงานข่าวที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ ตลอดจนการกำหนดทิศทางแนวนโยบายและข้อเสนอที่จะเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาด้านการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ในอนาคต ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านสื่อวิทยุสาธารณะ เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง ซึ่งการอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวต้องศึกษาโดยมีระเบียบวิธี ดังต่อไปนี้

3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

3.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

แหล่งข้อมูลบุคคล ซึ่งเป็นประธานและกรรมการนโยบาย ผู้บริหารงานข่าวระดับต่างๆ และผู้ปฏิบัติงานข่าวของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยอาศัยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

แหล่งข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย วารสารเพื่อไทยพีบีเอส บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย และข่าวทางหนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การบริหารงาน ตลอดจนทิศทางของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ฯลฯ

3.1.3 แหล่งข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์ www.thaipbs.or.th ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงสร้างการบริหารงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ที่มีการแบ่งแยกภารกิจหน้าที่ และนโยบายของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ที่แยกออกจากการบริหารงานข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสอย่างชัดเจน

เว็บไซต์ www.thaipbsonline.net ได้เผยแพร่ตารางการออกอากาศของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ การติดตามฟังเนื้อหารายการข่าวและข่าวย้อนหลัง และการออกอากาศสด โดยเลือกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 น. - 17.00 น. วันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 18.00 น.-20.30 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการกระจายเสียงเกี่ยวกับเนื้อหาข่าวและรายการข่าวทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยทำการศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555 - วันที่ 30 พฤศจิกายน 2555

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสังเกตและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Dept Interview) ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มีทั้งหมด 14 คน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามบทบาทหน้าที่ในทำงาน ตั้งแต่ระดับกรรมการนโยบาย ส.ส.ท. ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. กรรมการนโยบาย

รองศาสตราจารย์ธีรภัทร สงวนนชกร กรรมการนโยบาย ส.ส.ท.ผู้บริหาร

นายสมชัย สุวรรณบรรณ ผู้อำนวยการ ส.ส.ท.

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท.

น.ส.กนกพร ประสิทธิ์ผล รักษาการผู้อำนวยการ โครงการสื่อดิจิทัล

นางเย็นจิตร สติรมงคลสุข บรรณาธิการกล่าวข่าววิทยุและนิวมีเดีย

2. ผู้ปฏิบัติงาน

น.ส.จิรชดา เอี่ยมรัศมี ผู้ประกาศและผู้จัดการรายการ “ASIAN UPDATE”

น.ส.เสาวลักษณ์ จักรวิวัฒนากุล ผู้ประกาศข่าวและผู้จัดการรายการ “หน้าต่างโลก”

นายสุรพงษ์ เพ็ช่อ โปรดิิวเซอร์รายการข่าววิทยุไทยพีบีเอส ออนไลน์

น.ส.ปรัศนี นามแปลง ผู้ช่วยโปรดิิวเซอร์สถานีวิทยุไทยพีบีเอส ออนไลน์

น.ส.ภัทรา ชวนชม ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดีย

น.ส.ฉัฐวรรณ ตริกิจพานิชกร ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดีย

น.ส.วลัยลักษณ์ แสงเปล่งปลั่ง ผู้สื่อข่าวและผู้จัดรายการวาระเมืองไทย

น.ส.เบญจมาศ บุญฤทธิ์ เจ้าหน้าที่อาวุโสสำนักเครือข่ายสื่อพลเมืองและผู้จัดรายการ

3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาจึงใช้การสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลแบบเจาะลึก (In-Dept Interview) อย่างมีโครงสร้างสำหรับการเก็บข้อมูล พร้อมกับการสังเกตการณ์ด้านการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โครงสร้างหน้าที่ และการกำหนดวาระข่าวสารวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ดังนี้

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอส ออนไลน์ และส่งผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะหรือไม่

ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไร

ปัจจัยภายในด้านความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากรวิทยุไทยพีบีเอสเป็นอย่างไร

ปัจจัยภายในด้านเทคโนโลยีของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไร

ปัจจัยภายนอกด้านกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551 ส่งผลต่อการบริหารงานข่าวหรือไม่อย่างไร

ปัจจัยภายนอกด้านระเบียบขั้นตอนของหน่วยงานรัฐส่งผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร

โครงสร้างหน้าที่ส่งผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร

มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่ อย่างไร

แนวทางการจัดทำผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร

การกำหนดประเด็นข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไร

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยกำหนดกรอบของคำถามสำหรับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นบุคคลภายในดังนี้

1. กรรมการนโยบาย

วัตถุประสงค์และแนวคิดการก่อตั้งสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์คืออะไร

นโยบายของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไร

ทิศทางและเป้าหมายของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างไร

จะอย่างไรให้วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นสื่อที่ทำหน้าที่เพื่อสาธารณะและเป็นประโยชน์แก่สังคม

การใช้ช่องทางสื่อใหม่ของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะสามารถดึงดูดความสนใจผู้ฟังได้มากน้อยแค่ไหน จะอย่างไรให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์ของสื่อสาธารณะ

แนวโน้มที่ ส.ส.ท. จะได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงจาก กสทช. มาบริหารจัดการเอง

นโยบายด้านข่าวและการแผนการจัดทำรายการของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไร ตอบโจทย์การทำหน้าที่สื่อสาธารณะหรือไม่

เหตุผลที่ยังเชื่อมต่อสัญญาณเสียงจากโทรทัศน์มาใช้ออกอากาศทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากรวิทยุไทยพีบีเอสเป็นอย่างไร จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพการทำงานข่าววิทยุมากน้อยแค่ไหน

มีการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพวิชาชีพมากน้อยแค่ไหน

การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการผลิตข่าวและรายการข่าว

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่อย่างไร

ระเบียบข้อบังคับขององค์กรมีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานข่าวอย่างไร

เหตุผลที่ยังดึงสัญญาณเสียงจากโทรทัศน์ไทยพีบีเอสมาใช้ออกอากาศทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

แหล่งข้อมูลภายนอกมีผลต่อการกำหนดนโยบายวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร

มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร เพราะเหตุใดจึงต้องปรับโครงสร้างเป็นโครงการสื่อดิจิทัล

จำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่

มีแนวคิดในการกำหนดสัดส่วนผังรายการ และจัดทำผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสื่อสาธารณะ

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาด้านการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เพื่อทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ

2. ผู้บริหาร

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์คืออะไร

ทิศทางและเป้าหมายของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างไร

จะอย่างไรให้วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะและเป็นประโยชน์แก่สังคม

ได้นำนโยบายของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ไปสู่การปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหนอย่างไร

การบริหารจัดการข่าวและรายการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไรมีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร

เหตุผลที่ยังคงสัญญาณเสียงจากโทรทัศน์ไทยพีบีเอสมาใช้ออกอากาศทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยเฉพาะข่าวหลักของสถานี

การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการผลิตข่าวและรายการข่าว

การใช้ช่องทางสื่อใหม่ของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะสามารถดึงดูดความสนใจผู้ฟังได้มากน้อยแค่ไหน จะอย่างไรให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์ของสื่อสารสาธารณะ

ความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากรวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไรจะต้องมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานข่าววิทยุหรือไม่อย่างไร

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่อย่างไร

ระเบียบข้อบังคับขององค์กรมีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานข่าวอย่างไร

แหล่งข้อมูลภายนอกมีผลต่อการกำหนดนโยบายวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร

มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานวิทยุออนไลน์ไทยพีบีเอสเป็นอย่างไร

มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร เพราะเหตุใดจึงต้องปรับโครงสร้างเป็นโครงการสื่อดิจิทัล

จำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่

ส่วนผังรายการ และจัดทำผังรายการวิทยุไทยพีบี-เอสออนไลน์อย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสื่อสาธารณะ

การกำหนดผังรายการอย่างไร และควรที่จะมีการเพิ่มเติมช่วงข่าวและรายการข่าวหรือไม่

มีการกำหนดทิศทางข่าว ประเด็นข่าว หรือคุณค่าข่าวอย่างไรเพื่อวิทยุไทยพีบีเอสตอบสนองการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ

3. ผู้ปฏิบัติการ

จะอย่างไรให้วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ทำหน้าที่สื่อเพื่อสาธารณะและเป็นประโยชน์แก่สังคม

ได้นำนโยบายของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ไปสู่การปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหนอย่างไร

การบริหารจัดการข่าวและรายการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไรมีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร

การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการผลิตข่าวและรายการข่าวหรือไม่อย่างไร

การใช้ช่องทางสื่อใหม่ของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะสามารถดึงดูดความสนใจ

ผู้ฟังได้มากน้อยแค่ไหน จะอย่างไรให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์ของสื่อสาธารณะ

ความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากรวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นอย่างไรจะต้องมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานข่าววิทยุหรือไม่อย่างไร

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่อย่างไร

ระเบียบข้อบังคับขององค์กรมีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานข่าวอย่างไร

แหล่งข้อมูลภายนอกมีผลต่อการกำหนดนโยบายวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร

โครงสร้างการบริหารงานเป็นอย่างไร มีส่วนช่วยสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการทำงานของวิทยุออนไลน์ไทยพีบีเอสออนไลน์

จำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์หรือไม่

มีแนวคิดในการกำหนดสัดส่วนผังรายการ และจัดทำผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสื่อสาธารณะ

การกำหนดผังรายการอย่างไร และควรที่จะมีการเพิ่มเติมช่วงข่าวและรายการข่าวหรือไม่

กำหนดทิศทางข่าว ประเด็นข่าว หรือคุณค่าข่าว อย่างไรเพื่อให้สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ตอบสนองการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานข่าว และการปฏิบัติงานข่าว ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารต่างๆ และเว็บไซต์ www.thaipbs.or.th และ www.thaipbsonline.net รวมทั้งการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาข่าวที่นำเสนอออกอากาศทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ด้วยตัวผู้วิจัยเอง เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบกันเพื่อค้นหาข้อสรุป เรื่อง การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลประเภทบุคคล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Dept Interview) กรรมการนโยบาย ส.ส.ท. ผู้บริหารระดับต่างๆ รวมทั้งผู้ปฏิบัติการของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยผู้วิจัยจะสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีข้อกำหนดที่แน่นอนโดยการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าอย่างดี มีลักษณะการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล (Face-to-Face) โดยการเลือกเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ไม่ยึดติดเวลาในการสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างเปิดเผยข้อเท็จจริง แสดงความเห็น และอธิบายขยายความ หรือย้อนคำถามกลับมาได้บ้างเพื่อให้บรรยากาศเป็นกันเอง หรือหากผู้วิจัยมีข้อสงสัยในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจก็จะใช้วิธีโทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะชี้แจงหัวข้อสนทนาและบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้จะแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกภาพและเสียงจากเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และจดบันทึก ซึ่งผู้วิจัยจะจดบันทึกเฉพาะใจความสำคัญตามความเป็นจริงที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลจากการเข้าไปสังเกตการณ์

ผู้วิจัยจะเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ด้านการบริหารงานข่าว ตลอดจนการนำเสนอข่าวและรายการข่าวจริง โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

นโยบาย โครงสร้างหน้าที่ต่างๆ กระบวนการผลิตข่าวและบริหารจัดการข่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น

3. ข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตของ ส.ส.ท.

ติดตามรับฟังข่าวและรายการข่าวที่ออกอากาศในสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ รวมทั้งการฟังย้อนหลังทางเว็บไซต์ www.thaipbsonline.net และการรวบรวมข้อมูลการจัดลำดับการนำเสนอข่าว เนื้อหาข่าวที่นำเสนอทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอข่าวและรายการข่าว ตลอดจนประเด็นข่าวที่นำเสนอต่อสาธารณะ ตลอดระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม – 30 พฤศจิกายน 2555 โดยตรวจสอบและจัดหมวดหมู่ข่าวที่นำเสนอเพื่อศึกษาการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

4. ข้อมูลประเภทเอกสาร

การศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความ วารสารสิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในห้องสมุด รวมทั้งข้อมูลของ ส.ส.ท. และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยตนเองแบบเจาะลึก ซึ่งผู้วิจัยจึงจำแนกเนื้อหาคำตอบออกเป็นประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โครงสร้างหน้าที่ในการบริหารงานข่าว และกระบวนการกำหนดวาระข่าวสาร โดยนำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลในระดับกรรมการนโยบาย ระดับบริหารงาน และระดับปฏิบัติงาน มาสรุปเป็นภาพรวมและนำมาจัดกลุ่มในหัวข้อที่กำหนด ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ด้านการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

3.6 การนำเสนอผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มข้อมูลตามกรอบแนวคิด โดยแบ่งผลการศึกษาเป็นเรื่องๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

1. ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานข่าวของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์
2. ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานข่าวของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ส่วนที่ 2 โครงสร้างหน้าที่ในการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ส่วนที่ 3 การกำหนดวาระข่าวสาร ได้แก่ การจัดทำผังรายการและการกำหนดประเด็น
ข่าวสาร

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ทำหน้าที่สื่อในสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพื่อนำไป
ใช้ปรับปรุงแก้ไข ต่อยอดและพัฒนาบทบาทการทำหน้าที่สื่อของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์
ให้เกิดประโยชน์และบรรลุเป้าหมายการเป็นสื่อเพื่อสาธารณะอย่างแท้จริง จากระเบียบวิธีวิจัย
ข้างต้นนี้จะนำมาซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วน โดยจะนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและ
กล่าวไว้ในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ก่อตั้งโดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ออกอากาศทางเว็บไซต์ www.thaipbsonline.net เพื่อให้บรรลุภารกิจของสื่อสาธารณะ ตามมาตรา 8 (1) ของ พ.ร.บ.องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ซึ่งระบุให้ ส.ส.ท. “จัดให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่น หรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

ในการศึกษา “การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อตอบปัญหาการนำวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยใดบ้างที่สามารถนำไปใช้ด้านบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

4.2 การกำหนดโครงสร้างหน้าที่ในการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์อย่างไรในการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ

4.3 กระบวนการกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นอย่างไร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Documentary Research) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน อันประกอบไปด้วย คณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ผู้บริหาร ส.ส.ท. และกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ส.ส.ท. หลังจากผู้วิจัยได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้วนั้น ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาตอบปัญหาการนำวิจัย โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมือง

ตอนที่ 2 โครงสร้างและหน้าที่ในการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ตอนที่ 3 การกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

เดิมมีการจัดตั้งวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวออกอากาศทาง FM 105.0 เมกกะเฮิร์ซ เมื่อวันที่ 2 เมษายน ปี 2552 โดยเป็นความร่วมมือระหว่างองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อทำรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เนื่องจาก สสส.มีความหวังว่าสื่อวิทยุในประเทศไทย 44 คลื่นในกรุงเทพฯ ไม่มีคลื่นใดเลยที่สนับสนุนสถาบันครอบครัวหรือป้อนความต้องการของเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว ส่วนใหญ่จะเป็นคลื่นบันเทิง คลื่นข่าว หรือคลื่นกีฬาไปเลย ไม่ได้ตอบสนองผู้ฟังกลุ่มนี้ จึงตั้งสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวขึ้น โดยไทยพีบีเอสไม่ได้เป็นเจ้าของสถานี แต่รับผิดชอบดูแลช่วงข่าวต้นชั่วโมง รายการข่าว รายการสารประโยชน์ และรายการสาระบันเทิง โดยมีเครือข่ายจาก สสส.ร่วมผลิตรายการ ในสมัยที่ นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลสื่อรัฐ ที่ต้องการให้วิทยุสีขาว โดยไม่มีฝ่ายการเมืองหรือราชการมาแทรกแซงในการทำงาน แต่ภายหลังเปลี่ยนรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็น นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ นโยบายวิทยุสีขาวได้ลดความเข้มลง ส่งผลให้กรมประชาสัมพันธ์นำคลื่นความถี่วิทยุกลับไปดำเนินการเอง

ภารกิจในการผลิตข่าวและรายการทาง FM 105.0 เมกกะเฮิร์ซ วิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวของ ส.ส.ท. ได้สิ้นสุดความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ตามมติที่ประชุมผู้บริหารคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) โดยให้มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวปฏิบัติดังนี้

1. งบประมาณในการสนับสนุนภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์
2. ให้ถ่ายทอดข่าวต้นชั่วโมงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
3. เปลี่ยนชื่อสถานีเป็น "สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM105 คลื่นแห่งการเรียนรู้ของเด็กและครอบครัว"

จากมติดังกล่าวทำให้สถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว ต้องยุติการออกอากาศทางคลื่นความถี่วิทยุ FM 105.0 เมกกะเฮิร์ซ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) พ.ศ. 2551 มาตรา 7 (1) กำหนดให้ ส.ส.ท. ต้องดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาสังคมคุณภาพและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้าน สมดุล และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ แต่ ส.ส.ท. ยังไม่มีคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงเป็นของตนเอง โดยต้องรอการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ตั้งแต่ วันที่ 1 มิถุนายน 2554 เป็นต้นมา

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนของประวัติดูความเป็นมาของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ตั้งแต่จุด เริ่มต้นจนมาถึงปัจจุบันจะช่วยทำให้มองเห็นภาพรวมและง่ายต่อการทำความเข้าใจในการ นำเสนอผลงานวิจัยเป็นตอนๆ โดยเฉพาะในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุ ไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมือง ที่จะนำเสนอ ในตอนต่อไป

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมือง

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทางเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ด้วยการสังเกตการณ์ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทำให้ผู้วิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ ขับเคลื่อนการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มี 2 ส่วน คือ 1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ การ บริหารจัดการ ความสามารถทางวิชาชีพ และเทคโนโลยี 2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กฎหมาย และ แหล่งข้อมูลจากภายนอก ซึ่งทั้งสองปัจจัยมีผลต่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการข่าวสถานีวิทยุ ไทยพีบีเอสออนไลน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

4.1.1 ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารจัดการ ความสามารถทางวิชาชีพ และเทคโนโลยีจาก การศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1.1 การบริหารจัดการ

คณะกรรมการนโยบายองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ได้ประกาศนโยบายด้านสื่อและรายการ 14 ข้อ โดยยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติจนถึง ปัจจุบัน (ปี 2555) มีดังต่อไปนี้ (ไทยพีบีเอสออนไลน์, 15 พฤศจิกายน 2555)

1) ส.ส.ท. ต้องเป็นเจ้าของคลื่น และปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจการสื่อกระจายเสียง และแพร่ภาพเพื่อสาธารณะ

เพื่อจัดให้มีการบริการประชาชนอย่างทั่วถึง ครอบคลุมทั่วประเทศ ด้วยระบบการส่ง สัญญาณที่หลากหลาย รองรับการใช้บริการประชาชนกลุ่มต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แม้สื่อหลักของ ส.ส.ท. คือสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพแต่ ส.ส.ท. พึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อใหม่ รวมทั้ง การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การเผยแพร่ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ ส.ส.ท. ทำหน้าที่ บริการเนื้อหาสาระ ผ่านสื่อและช่องทางการสื่อสารหลากหลายรูปแบบด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ที่ทันสมัย ประกันการเข้าถึงได้ของประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และกลุ่มเฉพาะต่างๆ ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

2) แผนการจัดทำรายการและผังรายการ

แผนการจัดทำรายการ เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินการด้าน รายการกลุ่มข่าว และรายการต่างๆ ในสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพของ ส.ส.ท. ที่ตอบสนองสาระ ในพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และแนวนโยบายด้านสื่อและรายการที่คณะกรรมการนโยบาย กำหนด รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความคิดเห็น ความต้องการ และข้อเสนอแนะ ที่มีต่อการ ให้บริการสื่อของ ส.ส.ท. ความตระหนักในความทุกข์ ความสุขของสังคม ความมุ่งมั่นตั้งใจใช้สื่อ สาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้สังคมที่มีสุขภาวะ สันติ ยุติธรรม อย่างคำนึงถึง ความคุ้มค่าใช้จ่ายในผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมาย แผนการจัดทำรายการยังเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพ ของกรรมการและผู้บริหาร ในงานด้านข่าวและรายการ การตอบสนองสาระสำคัญในพระราช บัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เป็นแนวนโยบาย ด้านการสื่อสาร ทั้งนี้ ภาพรวมของรายการทั้งหมดในผังรายการสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ส.ส.ท. ซึ่งปรับเปลี่ยนได้ทุก 3 เดือน พึงตอบสนองแผนการจัดทำรายการ ในขณะที่เนื้อหาอื่นของ ส.ส.ท. สถานการณ์ทางสังคม สภาพสื่อและการรับสื่อของประชาชน รวมทั้งความคิดเห็น ความ ต้องการ และข้อเสนอแนะของประชาชนกลุ่มต่างๆ

3) การจัดทำแผนการจัดทำรายการ

มีแผนหลักที่จัดทำเป็นรายปี โดยอาจมีแผนย่อยรายไตรมาส ในแผนการจัดทำรายการ พึงระบุหลักการเหตุผลในการกำหนดสัดส่วนและประเภทของเนื้อหา รูปแบบ กลุ่ม เป้าหมาย รายการ แหล่งที่มาของรายการ รวมทั้งการคาดหวังผลทางความนิยม ประโยชน์ต่อประชาชนและ สังคม แนวทางการบริหารและการดำเนินงานด้านรายการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุประสิทธิผล หรือผลสัมฤทธิ์ที่ระบุในแผนการจัดทำรายการของแต่ละปี พร้อมแสดงแผนการใช้งบประมาณที่ คำนึงถึงความคุ้มค่าและการสร้างประโยชน์ต่อสาธารณะเป็นสำคัญ

แผนการจัดทำรายการของปีถัดไป ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบาย ในเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน ก่อนการประกาศใช้ผังรายการของไตรมาสแรก

4) กลุ่มเป้าหมายหลักการขององค์การ

คือ ประชาชนทุกภาคส่วนของประเทศในทุกภูมิภาคต่างๆ ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม กลุ่มที่ไม่เป็นที่รู้จักและยอมรับในอัตลักษณ์ กลุ่มที่ขาดโอกาสและการมีส่วนร่วมในนโยบาย และประเด็นสาธารณะ อันเป็นกลุ่มคนที่ ส.ส.ท. พึงกระตุ้นสร้างความสนใจและความมีส่วนร่วม

ในการรับสารผ่านสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพของ ส.ส.ท. เพื่อรับข้อมูล ความรู้ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น แรงบันดาลใจ และจินตนาการ นำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่าง มีคุณภาพ เป็นการตอบสนองเป้าหมายของการสร้างพลเมืองที่ตื่นตัวสนใจในการพัฒนาตนเอง พัฒนารอบครัว พัฒนาสถานะแวดล้อมรอบตัว เป็นพลเมืองที่มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่และ การมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนและสังคมที่พึงปรารถนา

5) จำนวนและสัดส่วนรายการ สัดส่วนรายการข่าว กลุ่มข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน: รายการกลุ่มสารประโยชน์เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้: รายการกลุ่มสาระบันเทิง คือ 40:30:30 โดยประมาณ ทั้งนี้ ในแผนการจัดทำรายการมีการอธิบายเหตุผลในการกำหนดสัดส่วนของกลุ่ม รายการ และในรายงานการประเมินผลการดำเนินการ มีการอธิบายกรณีสัดส่วนรายการไม่เป็นไปตามที่กำหนดในแผนการจัดทำรายการ เพื่อการรับรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน

6) แหล่งผลิตรายการ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของรายการในภาพรวม เป็นรายการที่ผลิต ในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 25 ในแต่ละกลุ่มรายการสารประโยชน์เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ และ กลุ่มรายการสาระบันเทิงเป็นรายการนำเข้าจากต่างประเทศ มีการกระจายสัดส่วนแหล่งผลิตรายการ ทั้งในและต่างประเทศอย่างเหมาะสม การนำเข้ารายการจากต่างประเทศ ไม่ควรเน้นกระแสดลาด ความคุ้นชินในการบริหารจัดการ แต่ให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนได้รับรู้ และเรียนรู้เรื่องราว จากแหล่งผลิตรายการในประเทศต่างๆ เป็นรายการที่มีคุณภาพ คุณค่าและความน่าสนใจ โดดเด่น และแตกต่าง จากสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพอื่น โดยให้ความสำคัญกับรายการจากองค์กรสื่อ สาธารณะในต่างประเทศมากกว่า องค์กรองค์กรผลิตสื่อเพื่อธุรกิจการค้า

7) เนื้อหารายการ ตอบสนองวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการของ ส.ส.ท. รวมทั้งนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด อย่างคำนึงถึง สภาพการณ์และความต้องการทางสังคม รายการทุกรายการที่นำเสนอมีคุณภาพสูง เน้นความหลากหลาย ในมิติต่างๆ ทั้งเนื้อหา รูปแบบ แหล่งข้อมูลรายการ และกลุ่มผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสด้านต่างๆ ทางสังคม และกลุ่มเฉพาะต่างๆ ปราศจากอคติ ทางการเมือง และผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

8) กระบวนการผลิตและการเผยแพร่รายการ มีกลไกกำกับดูแลมาตรฐานในทุก ขั้นตอนของกระบวนการผลิตและการเผยแพร่รายการ คำนึงถึงจริยธรรมองค์กร จริยธรรม วิชาชีพ และแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด เพื่อผลผลิตรายการที่มีคุณค่า และ มาตรฐาน มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ เป็นรายการต้นแบบของสื่อสาธารณะที่ แตกต่างจากสื่อกระจายเสียงและการแพร่ภาพ สามารถสร้างความยอมรับและความเชื่อถือจาก สังคมได้เป็นอย่างดี

9) การประเมินคุณค่า คุณภาพ ความนิยม ความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์รายการ ให้คณะกรรมการบริหารกำหนดแผนงาน กลไกและกระบวนการประเมินคุณค่า คุณภาพ ความนิยม และผลสัมฤทธิ์รายการ รวมทั้งความคุ้มค่าใช้จ่าย โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจน มีแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่าเสมอ มีมาตรฐานตามหลักการประเมินสื่อสาธารณะที่เป็นสากล สามารถสร้างความเชื่อถือและการยอมรับได้เป็นอย่างดี ผลการประเมินนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการจัดทำรายการ ปรับผังรายการ พัฒนาการบริหารจัดการงานรายการทั้งกระบวนการ รวมทั้งเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการบริหาร ทั้งนี้ ให้นำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการนโยบาย และรายงานต่อสาธารณะ ทุกไตรมาส หรือทุกครึ่งปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

10) การจัดหา จัดซื้อ จัดจ้างรายการ ผลิตรายการ การสร้างความร่วมมือ การรับการสนับสนุนและสนับสนุนผู้ผลิตอิสระ ให้มีแผนการทำงานด้านการจัดหา จัดซื้อรายการ และการผลิตรายการกับแหล่งผลิตและผู้ผลิตที่หลากหลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ กับทุกกลุ่มผู้ผลิต ทั้งกลุ่มอาชีพ หน่วยงาน หรือองค์กร กลุ่มประสังคม กลุ่มประชาชน กลุ่มเชิงประเด็น กลุ่มความสนใจ และกลุ่มเฉพาะต่างๆ ฯลฯ รวมทั้งสถาบันวิชาการ ด้วยรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย มีทั้งการซื้อลิขสิทธิ์เพื่อเผยแพร่ การร่วมมือ การสนับสนุน การส่งเสริม การสร้างโอกาส การพัฒนาศักยภาพ โดยมีแผนงานการณรงค์ แผนการจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นและเชิญชวนให้บุคคล กลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม นำเสนอโครงการ ความคิดสร้างสรรค์ด้านรายการ ซึ่งมีแผนงานการพัฒนาผู้ผลิตอิสระ เพื่อผลในการสร้างนวัตกรรมรายการ การพัฒนาคุณภาพ และคุณค่ารายการ ด้วยการดำเนินการที่เป็นระบบ อย่างต่อเนื่อง เปิดเผยโปร่งใส เป็นธรรม คำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรและสาธารณะเป็นสำคัญ

การดำเนินการจัดหา จัดซื้อ จัดจ้างรายการ การผลิตรายการ การสร้างความร่วมมือ การรับการสนับสนุน และการสนับสนุนผู้ผลิตอิสระ ให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรมของ ส.ส.ท. โดยมีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจนตรงกัน ระหว่างบุคลากร ส.ส.ท. และผู้ร่วมงาน ผู้สนับสนุน ภายนอก

11) การรับการสนับสนุน การร่วมมือ หรือสนับสนุนการผลิตสื่อกับบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และองค์กร ต้องดำเนินการอย่างถูกต้อง ชอบธรรม มีจริยธรรม มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบและชี้แจงได้ ไม่มุ่งหวังหรือก่อให้เกิดหรือทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำต่างตอบแทน หรือส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระ และความเคร่งครัดในข้อบังคับแห่งจริยธรรม ส.ส.ท. ในบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งบุคคลภายนอกที่รับผิดชอบด้านการผลิตรายการของ ส.ส.ท.

ผู้ให้การสนับสนุน ส.ส.ท. ผู้ร่วมงานด้านต่างๆ กับ ส.ส.ท. ต้องไม่เป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน ที่มีกิจกรรมและการดำเนินการอันขัดต่อสภาวะของสังคม รวมทั้งไม่กระทำการใดที่อาจแทรกแซง หรือทำให้สาธารณะเข้าใจว่า สามารถแทรกแซงความเป็นอิสระของวิชาชีพสื่อสาธารณะของ ส.ส.ท.

การดำเนินการเพื่อสนับสนุน หรือพัฒนาความร่วมมือด้านรายการกับบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนการจัดทำรายการ และกรอบเกณฑ์ความต้องการรายการที่กำหนดอย่างชัดเจน ด้วยกระบวนการที่เปิดเผย โปร่งใส ไม่ขัดต่อจริยธรรม ส.ส.ท. ไม่ผูกขาดยึดติดกับบุคคล สถาบัน หน่วยงาน หรือองค์กรใด คำนึงถึงการเปิดโอกาสให้บุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน องค์กร หลากหลาย ที่ไม่สามารถหรือไม่สนใจในการแข่งขันของอุตสาหกรรมธุรกิจสื่อ แต่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจสร้างผลิตรายการกับ ส.ส.ท. เพื่อประโยชน์ของสาธารณะเป็นสำคัญ

12) การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะในสื่อ และประชาธิปไตยในการสื่อสาร ส.ส.ท. ให้ความสำคัญกับการเปิดพื้นที่ของสื่อสาธารณะ เพื่อนำเสนอวิถีชีวิต รวมทั้งปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอของกลุ่มต่างๆ ในสังคมต่อประเด็น หรือนโยบายสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วม และการดำเนินชีวิตของบุคคล กลุ่มชุมชน โดยการทำหน้าที่ตามข้อบังคับจริยธรรม ชำรงความเป็นอิสระของวิชาชีพสื่อสาธารณะ มุ่งสร้างสรรค์รายการที่มีคุณค่าโดดเด่น แตกต่างด้วยคุณภาพ ตอบสนองแนวโน้ม นโยบาย แผนการจัดทำรายการ และแผนงานของ ส.ส.ท.

13) ส.ส.ท. พึงพัฒนาศักยภาพหน่วยงานผลิตรายการในส่วนภูมิภาค ทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์หลักและอุปกรณ์สนับสนุนต่างๆ เพื่อให้สามารถผลิตรายการที่มีคุณค่า คุณภาพหลากหลาย เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ และเพื่อประสิทธิภาพการทำงานพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ เพื่อสนับสนุนความเสมอภาค ในการนำเสนอ ข่าวสาร ข้อมูล ความคิดเห็น ของประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศ และเพื่อคุณค่าด้านความหลากหลายของรายการ และผู้ร่วมผลิตรายการของ ส.ส.ท.

14) รายการที่นำเสนอทางสื่อทุกประเภทและรูปแบบต้องมีเนื้อหาและวิธีการทำงานที่ไม่ขัดต่อข้อบังคับจริยธรรมของ ส.ส.ท. ที่ประกาศให้บุคลากรทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตและนำเสนอรายการของ ส.ส.ท. ถือปฏิบัติ ทั้งต้องไม่เป็นช่องทางในการนำเสนอเนื้อหาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อประโยชน์บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

นโยบายด้านสื่อและรายการของ ส.ส.ท. พร้อมแนวทางปฏิบัตินี้ ถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุม กำกับ ดูแล การทำงานด้านสื่อและรายการของ ส.ส.ท. ที่ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

“ด้วยความเป็นสื่อสาธารณะ หน้าที่ คือการส่งข่าว ข้อมูล รายการที่ดีและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผ่านสื่ออะไรก็ได้ ซึ่งวิทยุก็เป็นสื่อหนึ่ง ถ้าส่งผ่านคลื่นความถี่วิทยุได้ก็ส่งผ่านคลื่นแต่คลื่นความถี่วิทยุเป็นของจำกัด ที่ถูกดูแลโดย กสทช. ภายใต้กฎหมายและหน้าที่ ส.ส.ท. เมื่อส่งผ่านคลื่นไม่ได้ วิธีที่ทำได้ก็คือ การส่งผ่านออนไลน์” (ธีรภัทร สงวนนชกร, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

วันที่ 9 ตุลาคม 2555 คณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) มีมติแต่งตั้งให้ สมชัย สุวรรณบรรณ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ส.ส.ท. แทนตำแหน่งของ เทพชัย หย่อง ผู้อำนวยการ ส.ส.ท. ที่หมดวาระการดำรงตำแหน่ง (ไทยพีบีเอสออนไลน์, 15 พฤศจิกายน 2555)

โดยผู้อำนวยการ ส.ส.ท. ได้ประกาศยุทธศาสตร์ 5P ซึ่งประกอบด้วย 1. Place 2. People 3. Programmer 4. Platform และ 5. Participation (เว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจ, 12 พฤศจิกายน 2555)

1. Place (องค์กร) จะปรับโครงสร้างการทำงานให้มีขนาดกะทัดรัดมากขึ้น ลดการทำงานแบบลำดับชั้น (hierarchy) ให้น้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็หาวิธีการในการบริหารให้หลุดจากระบบกึ่งราชการ เพื่อความคล่องตัวมากขึ้น แต่ยังคงตรวจสอบได้ พร้อมสร้างความเป็นเอกภาพให้กับองค์กรในทุกระดับ ผ่านการสื่อสารจากส่วนบนไปสู่พนักงานทุกคน

2. People (ทรัพยากรมนุษย์) พัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลในลักษณะ Multitasking โดยปรับกระบวนการฝึกอบรม ประสานงานกับสถาบันฝึกอบรมสื่อทั้งในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตข่าวและรายการข่าว ปฏิรูประบบการบริหารงานบุคคลให้พนักงานทุกระดับมีโอกาสสลับสับเปลี่ยนหน้าที่การทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากร ระดับรองได้ขยายส่วนงานที่ท้าทายมากขึ้น

3. Programmes (รายการ เนื้อหา) จะจัดหาทีมวิจัยข่าวและสนับสนุนข้อมูล เพื่อเสริมรายการข่าวและรายการที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพิ่มความลึกและหลากหลาย พร้อมให้บริบทด้านอื่นๆ กับเนื้อหารายการ รวมถึงวางแผน "เปิดช่องทาง" รายงานข่าวภาคจากสนามในกลุ่มอาเซียน โดยการส่งนักข่าวไปประจำหรือแต่งตั้งผู้สื่อข่าวชั่วคราวในเมืองต่างๆ เริ่มที่ ฮานอย โฮจิมินห์ ย่างกุ้ง เวียงจันทน์ พนมเปญ กัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ ภายใน 3 ปี และขยายต่อไปยังบรูไน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียภายใน 5 ปี

4. Platform (ช่องทางสื่อ) จะปฏิรูปเว็บไซต์ออนไลน์ทั้งหมด โดยจะเปิดเว็บทำ (Portal web) ขององค์การ ให้สะดวกแก่ผู้ใช้งานได้อย่างรวดเร็ว และวางแผนเป้าหมายเปิดเว็บข่าว ภาษาอังกฤษ

ใน 1 ปี ขณะเดียวกันจะประสานกับ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ขอใบอนุญาตคลื่นวิทยุอย่างน้อย 1 คลื่นในขั้นต้น เพื่อขยายสื่อสารณะให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น

5. Participation (การมีส่วนร่วม) โดยจะขยายแนวร่วมภาคประชาชน หรือเครือข่ายพลเมืองให้กว้างขึ้น เพิ่มความหลากหลายของเนื้อหาทั้งในและต่างประเทศ และหาโอกาสใหม่ๆ ในการระดมทุนที่เป็นตัวเงิน สำหรับการขยายฐานผลิตและระดมทุนทางสังคมเพื่อสนับสนุนให้ไทยพีบีเอสมีความมั่นคงในระยะยาว

นอกจากนี้ องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) วางแผนจัดทำรายการประจำปี 2555 เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อทำหน้าที่สื่อสารณะโดยครอบคลุมการผลิตและเผยแพร่รายการของ ส.ส.ท. ทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ วิทยุออนไลน์ และเว็บไซต์ เพื่อให้เห็นภาพรวมในด้านการบริหารงานพร้อมกำหนดยุทธศาสตร์ตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย ส.ส.ท. มียุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพรายการ

ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายการที่นำเสนอไว้ในช่วงของการประเมินก่อนบรรจุผังรายการ และรักษาคุณภาพทางการนำเสนอได้อย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาของการออกอากาศ จัดให้มีระบบการตรวจสอบคุณภาพรายการอย่างเข้มข้น ทั้งในด้านเนื้อหา การนำเสนอ และคุณภาพทางเทคนิคทุกตอนก่อนออกอากาศ โดยทุกรายการต้องมีบันทึกในส่วนของคุณภาพวัตถุประสงค์ของรายการ และลักษณะเฉพาะของรายการไว้อย่างชัดเจน เพื่อประเมินได้ในทุกระยะของการผลิตรายการและการนำเสนอรายการออกอากาศ ทุกรายการที่ผลิตขึ้นเพื่อนำเสนอทางสื่อของ ส.ส.ท. จะต้องรักษาจรรยาบรรณของสื่อสารณะอย่างเคร่งครัด

2. ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วม

ด้วยความเป็นองค์กรสื่อสารณะ ส.ส.ท. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นพิเศษ ทั้งในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการผลิตรายการ ส.ส.ท. ร่วมกับภาคียุทธศาสตร์ จัดการฝึกอบรม พร้อมกับให้พื้นที่แก่เครือข่ายสื่อภาคพลเมือง เพื่อให้รายการต่างๆ ของ ส.ส.ท. สะท้อนความต้องการ และการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองอย่างแท้จริง แผนจัดทำรายการในปี 2555 มุ่งหมายให้เวลาการออกอากาศของสื่อพลเมือง มีเวลา 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเพิ่มขึ้นต่อไปในปี 2556 และ 2557

3. ยุทธศาสตร์ภาพรวมในการนำเสนอ

การจัดผังรายการทั้งรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุออนไลน์ และรายการที่ผู้ชมสามารถเลือกรับชมที่จะเผยแพร่บนเว็บไซต์ จะมีการพิจารณาการร้อยเรียง ความเหมาะสม อย่างถี่ถ้วน

สมัครเสนอ ผังรายการสื่อของ ศ.ส.ท. จึงนำเสนอกรอบใหญ่ในแต่ละปี เพื่อประเมินและปรับปรุงในปีต่อไป รวมทั้งคณะกรรมการบริหารดำเนินการพิจารณาผังรายการในแต่ละไตรมาสตามภารกิจอีกด้วย โดยผังรายการทั้งผังหลักของปีและผังรายการในแต่ละไตรมาส จะได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม

3.1 ผังรายการที่ประกาศสู่สาธารณะ แยกประเภทรายการเป็นรายการข่าวสารประโยชน์และสาระบันเทิง ต้องระบุคำจำกัดความของรายการแต่ละประเภทให้ชัดเจน เพื่อให้การบรรจุรายการลงผังเป็นไปอย่างถูกต้องตามประเภทรายการ

3.2 สำหรับรายการทางวิทยุออนไลน์ในช่วงของการทดลองออกอากาศ จะใช้สัดส่วนของรายการสารประโยชน์และสาระบันเทิงต่อรายการข่าว มีสัดส่วนเป็น 70:30

3.3 จัดให้มีช่วงเวลาของการออกอากาศซ้ำของรายการที่แน่นอน เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ชม และประกาศในผังรายการทุกไตรมาส

3.4 รายการวิทยุออนไลน์ จะเผยแพร่รายการตามผังรายการตั้งแต่วันที่ 06.00 น. ถึง 21.00 น. และจะดำเนินการจัดรายการตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อ ศ.ส.ท. มีคลื่นความถี่และบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงของตนเอง โดยวิทยุออนไลน์จะลดบทบาทลงมาเป็น Live cast ของวิทยุกระจายเสียง

3.5 เผยแพร่รายการโทรทัศน์ออนไลน์ในลักษณะ Live cast จากหน้าจอของไทยพีบีเอส และจัดเสนอ event cast สำหรับรายการหรือกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากผู้ชม นอกจากนี้ ศ.ส.ท. ยังมีแนวคิดที่จะจัดรายการเพื่อกลุ่มเครือข่ายผู้พิการและกลุ่มคนดูเฉพาะที่สามารถใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตรับชมและรับฟังรายการที่ต้องการ ในเวลาที่เหมาะสมกับตนเองได้ และยังสามารถจัดพื้นที่สำหรับการสะท้อนคำติชมของผู้ชมรายการและกิจกรรมเสริมในรายการไว้ในเว็บไซต์ของ ศ.ส.ท.

3.6 การจัดหารายการสำหรับเด็กสำหรับสื่อวิทยุออนไลน์

3.7 ในปี 2555 เป็นต้นไป ศ.ส.ท. จะส่งเสริมให้มีการผลิตสารคดีในประเทศ ให้มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น โดยคาดหวังว่าจะได้มีสารคดีที่เป็นต้นแบบของ ศ.ส.ท. ได้ในปี 2557 สารคดีของ ศ.ส.ท. ที่มีความลุ่มลึก รอบด้าน และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

3.8 เนื้อหารายการยังคงมุ่งกำหนดประเด็นตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนดไว้ในปี 2555

4. ยุทธศาสตร์การเข้าถึงของผู้ชม

พัฒนาทางด้านเทคนิค เพื่อส่งสัญญาณภาพและเสียงให้เข้าถึงผู้ชมอย่างทั่วถึงแล้ว การผลิตรายการของไทยพีบีเอส ยังมีแนวทางในการเปิดกว้างต่อการเข้าถึงของผู้ชมซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาส ซึ่งอาจจะเป็นผู้พิการทางได้ยิน ผู้พิการทางสายตา

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เริ่มต้นเดือนมิถุนายน 2554 เป็นการเตรียมความพร้อมทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหารายการ จำนวนบุคลากร และทดสอบความพร้อมของเครื่องมือเทคนิคด้านการออกอากาศ เพื่อรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.)

“พูดตรงๆ ว่าเพิ่งเริ่มดำเนินการ ระหว่างนี้เหมือนเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อทำคลื่นหลักในอนาคต เพราะถือเป็นภารกิจของไทยพีบีเอสที่ต้องทำนอกเหนือจากการทำทีวี ซึ่งในช่วงที่ไม่มีการจัดสรรคลื่น ไม่มีองค์กรกำกับดูแล ไม่มีคลื่นก็ทำในคลื่นของคนอื่น แต่ช่วงนี้ทำบนเว็บไซต์เพื่อให้พร้อมทันทีที่ กสทช.จัดสรรคลื่นก็จะสามารถดำเนินการได้ทันที” (วสันต์ ภัยหลิกี้, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

“เป็นการเตรียมความพร้อมของการผลิต ผลิตมาส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของคนที่นี่ให้มีความสามารถในการผลิตเนื้อหา (Content) วิทยุ ซึ่งเมื่อยังไม่มียุคลื่น เราก็มาผลิตเนื้อหาผ่านคลื่นวิทยุออนไลน์ไปก่อน นี่คือการที่ไปของวิทยุออนไลน์” (สมชัย สุวรรณบรรณ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555)

จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีความแตกต่างกันตามรูปแบบการนำเสนอข่าว และรายการข่าว สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. ข่าวต้นชั่วโมง ช่วงทันข่าววิทยุไทยพีบีเอส และ 2. รายการข่าว จำนวน 6 รายการ

1. ข่าวต้นชั่วโมง ช่วงทันข่าววิทยุไทยพีบีเอส

การบริหารจัดการข่าวในช่วงทันข่าววิทยุไทยพีบีเอส (ข่าวต้นชั่วโมง) ออกอากาศสดทุกวันจันทร์-วันศุกร์ มี 5 ช่วงต่อวัน เป็นข่าวต้นชั่วโมงตั้งแต่เวลา 10.00-16.00 นาฬิกา ได้นำแหล่งข้อมูลจากข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส มาใช้เกือบทั้งหมด โดยนำมาแก้ไขเพิ่มเติม (Rewrite) คือ นักข่าวโทรทัศน์ทำข่าวมา 100% ออกหน้าจอได้สักประมาณ 40% แต่ว่าทีมข่าวโปรดิวเซอร์เป็นข้อมูลทั้งหมดมา (Rewrite) เพราะเวลาของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีไม่จำกัด ขณะเดียวกันก็มีนักข่าววิทยุและมัลติมีเดียทำข่าวป้อนเว็บไซต์ด้วย อาจเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกับหน้าจอหลัก แต่จะลึกกว่า เพราะสามารถต่อยอดสรุปข่าวได้มากกว่า หรือไม่ก็แตกต่างจากหน้าจอหลัก เช่น บางคนชอบทำข่าวเรื่องนวัตกรรม ก็จะทำข่าวที่น่าสนใจมากกว่า ความอิสระในการนำเสนอข่าวมีมากกว่า

หน้าจอทีวี หรือไปในงานเสวนา ที่นักข่าวโทรทัศน์อาจไม่ได้ไปทำข่าว แต่ทีมข่าววิทยุและนิวมีเดีย ก็จะได้ประเด็นที่มาจากข่าวและฟอนอินเข้ามา

“ข่าวกระแสนรายวัน ในฐานะที่เป็น บรรณาธิการข่าววิทยุและนิวมีเดีย ที่ต้องเข้าประชุม ร่วมกับบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ถ้ามีอะไรก็จะบอกทีมงานว่าให้จับตาประเด็นข่าวนี้ เอาเรื่องนี้ขึ้นเป็นข่าวหลัก แต่ถ้าไม่ประชุมก็จะไปช่วยๆ กันดู ซึ่งแต่ละคนก็จะรู้อยู่แล้วก็จะ ติดตามข่าวจากถึงข่าวโทรทัศน์ หรือมอนิเตอร์จากทวิตเตอร์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เดิมทำน้อย แต่ขณะนี้ต้องทำมากขึ้น เพราะเป็นนโยบาย และถือเป็นการแข่งขัน แต่ข่าวของไทยพีบีเอส ต้องบอกว่า ใช้เวลาตรวจสอบความถูกต้องมาก ตอนนี้มีคนเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นคุณภาพงานก็ควรจะเร็วขึ้น และมีข่าวมากขึ้น ให้เห็นเป็นพัฒนาการขึ้นเรื่อยๆ” (เย็นจิตร ศถิรมงคลสุข, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ขั้นตอนในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีบรรณาธิการข่าววิทยุและนิวมีเดีย ทำหน้าที่ผู้จัดการฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล รับผิดชอบดูแลเนื้อหาข่าวทั้งวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (www.thaipbsonline.net) และเว็บไซต์ไทยพีบีเอส (www.thaipbs.or.th) โดยจะเข้าร่วมประชุม ร่วมกับกองบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ในทุกช่วงเย็น เพื่อทราบถึงทิศทางข่าวและ เพื่อให้การนำเสนอข่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส จากนั้นบรรณาธิการข่าววิทยุและนิวมีเดีย จะแจ้งไปยังผู้ได้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล เกี่ยวกับทิศทางข่าวที่จะนำเสนอในวันถัดไป

ขณะที่การประชุมข่าวในฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล จะประชุมกันเดือนละ 2-3 ครั้ง เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการจัดเวร ทิศทางข่าวของ ส.ส.ท. และสิ่งที่ต้องปรับปรุงและข้อผิดพลาดต่างๆ ทั้งในส่วน of ข่าววิทยุออนไลน์ และเว็บไซต์ไทยพีบีเอส

“จากเมื่อก่อนไม่มีผู้สื่อข่าวในมือ ต้องหาข่าวเอง เมื่อก่อนทุกอย่างหาเองหมดเลย อยากได้อะไรคิดเอง หาเอง ทำเอง แต่ตอนนี้มีพีพี (บรรณาธิการข่าววิทยุและนิวมีเดีย) มาช่วย ถ้าอยากได้อะไร ก็จะคิดประเด็นให้ เพราะพีพีเข้าไปประชุม ทีวีทำอะไร วิทยุทำอะไรตามเค้า คือ พวกหนูก็ช่วยมอนิเตอร์ไปในทางไหน” (ปรีศนิ นามแปลง, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555)

ขณะที่ผู้สื่อข่าวในภาคสนามมี 2-3 คน ซึ่งทำข่าวหลักที่ทำเนียบรัฐบาล ทุกคนรู้หน้าที่ในแต่ละวันอยู่แล้ว เพราะเป็นงานข่าวประจำ (Routine) แต่ถ้าบรรณาธิการข่าววิทยุและนิวมีเดียต้องการข่าวอื่นเป็นพิเศษ ก็จะมอบหมายงานเพิ่มเติม หรือถ้าอยากได้ประเด็นเพิ่มเติม รวมถึงสถิติ มีสีสัน และมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น ก็จะให้ไปนำเสนอในรายการข่าวอื่นๆ เช่น รายการเปลี่ยนโจทย์ หรือหากเป็นช่วงสถานการณ์พิเศษ ก็จะมีการประชุมวางแผนกันเพื่อทีมข่าววิทยุและนิวมีเดียทำงานทั้งวันเสาร์และวันอาทิตย์ จากเดิมที่สับกันหยุดในวันหยุด

“เคยมีหมายที่นอกเหนือจากทำเนียบรัฐบาล ที่บรรณาธิการมอบหมายให้ไปทำข่าวที่อื่น เช่น ที่ศาลปกครอง คดีย้ายปลัดกระทรวงกลาโหม กระบวนการทำข่าว ถ้าได้สัมภาษณ์เสร็จก็โทรศัพท์ส่ง SMS เสร็จก็พิมพ์ข่าววิทยุ ความยาว 1 นาที- 1.30 นาที พิมพ์บนเครื่องไอแพด ที่สถานีให้มาที่พิมพ์ข่าวเว็บไซต์และพิมพ์ข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ที่ส่งทั้ง 2 อย่างก็เพราะตำแหน่งเป็นนักข่าววิทยุและนิวมิเดีย ซึ่งทีมงานเว็บไซต์และวิทยุออนไลน์ก็จะคัดเลือกข่าวออกอากาศเอง” (ภัทรา ชวนชม, สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2555)

รายการข่าวจำนวน 6 รายการ จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ทั้งหมด 6 รายการ ได้แก่ 1. รายการเกาะติดทิศทางข่าว 2. รายการวาระเมืองไทย 3. รายการเสียงพลเมือง 4. รายการหน้าต่างโลก 5. รายการ ASEAN UPDATE และ 6. รายการ Sport Time พบว่า ทั้ง 6 รายการ ไม่ได้มีการประชุมร่วมกับกองบรรณาธิการข่าววิทยุและนิวมิเดีย เพื่อวางแผนงานและกำหนดทิศทางข่าวของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์แต่อย่างใด แต่มีลักษณะการบริหารจัดการข่าวโดยมอบหมายความรับผิดชอบให้กับผู้จัดรายการและโปรดิวเซอร์เป็นผู้กำหนดทิศทางข่าว หาข้อมูล และคัดเลือกประเด็นข่าวเอง

“ด้วยตำแหน่งผู้สื่อข่าววิทยุและเว็บไซต์ แต่โปรดิวเซอร์สั่งให้ผู้สื่อข่าวไปทำข่าววิทยุออนไลน์ให้ไม่ได้ เพราะตำแหน่งมันทับซ้อนกันอยู่ วิธีการแก้ปัญหาก็ต้องโทรศัพท์สัมภาษณ์แหล่งข่าวเอง เพราะไม่มีนักข่าวลงพื้นที่ ยังมีช่องว่างด้านการประสานงานกันที่ต้องทำมากกว่านี้กับรายการข่าว เพราะไม่เคยมีการประชุมทิศทางข่าว เพียงแต่คุยกันว่าจะนำเสนอเนื้อหาอย่างไร เพราะไว้วางใจการผู้จัดรายการที่จะนำเสนอเนื้อหา” (สุรพงษ์ เพ็ชร์, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

“กระบวนการผลิตรายการ (ASEAN UPDATE) ขอมรับว่า ไม่ใช่รายการวิทยุที่ดี เพียงแค่ข่าวความคืบหน้าสถานการณ์ไปเล่าให้ฟังว่า ในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมามีเรื่องราว หรือข่าวสารอะไรที่เกี่ยวข้องกับประเทศในกลุ่มอาเซียนบ้าง เรื่องที่น่าสนใจ เรื่องที่อาจไม่รู้กันบ้าง รวมทั้งข่าวเด่นๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียนไปเล่าให้ฟัง แต่จริงๆ แล้วอยากให้มีความเสียงประกอบข่าว (Sound) และกระบวนการผลิตข่าว (Production) ที่ดีกว่านี้ แต่เนื่องจากทำคนเดียว แหล่งข้อมูล (Source) ก็ยาก่อนข้างยากนิดหนึ่ง ก็แปลกนะ ประเทศในกลุ่มอาเซียนก็ไม่มีข้อมูลเท่าไร ส่วนใหญ่ต้องไปหาทางอินเทอร์เน็ต มันก็ลำบากกับการผลิตเราอีก ยกเว้นที่จะให้ทีมงานวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มาช่วย แต่เนื้อหาข่าวที่ต้องการไม่มี เหมือนเล่าอย่างเดียว ไม่มีป้อยเสียง ไม่มีเสียงสัมภาษณ์ ไม่มีเสียงบรรยายภาพ แต่บางทีก็ไปหาเพลงมาเพิ่มและเล่าให้ฟังว่า เนื้อหามันเป็นอย่างนี้นะ ส่วนการติดต่อก็มีโปรดิวเซอร์ทำให้ ตรงไหนพูดผิดถูก สั้นไปยาวไป ตรงไหนต้องตัดออก พออัดเสร็จก็เดินไปบอก ถ้าจะเอาเพลงก็จะไปบอกว่าส่งลิงค์ไปทางเฟสบุ๊ค” (จิรัชดา เอี่ยมรัศมี, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2555)

“ยอมรับว่า ยังมีปัญหา เพราะเป็นช่วงเริ่มต้นของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ อย่างว่าแต่คนนอกเลย คนในไทยพีบีเอส บางคนยังไม่รู้เลยด้วยซ้ำ แต่เราก็พยายามแก้ไขไม่เรื่อยๆ เริ่มต้นจากการตั้งสถานีวิทยุ อย่างแรกต้องทำให้ออกอากาศให้ได้ก่อนทั้งวิทยุและโทรทัศน์ พอได้แล้วก็จะประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักมากขึ้น (ธีรภัทร สงวนนชกร, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

4.1.2 ความสามารถทางวิชาชีพ

ความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากรของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ในการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพด้านงานวิทยุของบุคลากรที่มีศักยภาพในการทำงานได้หลายหน้าที่ เช่น โพรดิวเซอร์วิทยุฯ สามารถทำหน้าที่จัดรายการและเป็นผู้ประกาศข่าวได้

“นอกเหนือจากนโยบาย ต้องลงมือปฏิบัติได้ แต่ต้องมีประสบการณ์ เทคนิค และการพัฒนาคน ถ้าคนทำได้มันก็สามารถตอบสนองนโยบายได้ แต่ตอนนี้ทำได้ แต่ยังไม่ถึงความคาดหวังเป้าหมาย แต่ตอนนี้ก็ยังไม่ค่อยมีคนทำงานมีประสบการณ์น้อย ก็ต้องสร้างคนใหม่” (เย็นจิตร สติรมงคลสุข, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2555)

“สังเกตได้ว่ารางวัลส่วนใหญ่ที่เราได้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับประชาชนทั้งนั้น เช่น ส่งเสริมสถานภาพสตรี ซึ่งช่องอื่นไม่ค่อยทำ หรือเรื่องส่งเสริมสถาบันครอบครัว เรื่องการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมทุกอย่างพวกนี้เป็นของเราหมด ภารกิจของเราที่เขียนไว้ในนี้ คือเรื่องการส่งเสริมความเท่าเทียม การรักษาสังแวดล้อม ดูแลคนพิการ มีไหมสื่อไหนที่สนใจเรื่องพวกนี้ ก็เราไง” (สมชัย สุวรรณบรรณ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555)

“จุดแข็งของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งส่วนตัวก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้ว เพราะได้รับรางวัลจากสารคดีเชิงข่าวส่งเสริมสิทธิเด็กประจำปี 2555 ขององค์กรยูนิเซฟ เรื่อง "กินพอดิ ไม่มีอ้วน" คิดว่า น่าจะเป็นตัวอย่างให้ทีมงาน หรือผู้บริหารคิดว่า เราน่าจะทำได้ ทั้งที่ ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้สื่อข่าว” (สุรพงษ์ เพ็ชร์, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

อย่างไรก็ตาม หากบุคลากรไม่เคยมีประสบการณ์ด้านงานวิทยุมาก่อน แต่เมื่อมีการปรับโครงสร้างการทำงานในโครงการสื่อดิจิทัลให้เป็นผู้สื่อข่าววิทยุ ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านความสามารถทางวิชาชีพ เช่น การใช้น้ำเสียง อัดกระ และการใช้ภาษาในการรายงานข่าววิทยุ เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายดูแลเนื้อหา (Content) ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว หลังการปรับโครงสร้างการทำงาน ดังนั้น ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาวิชาชีพ จึงควรผลักดันให้บุคลากรภายในสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เข้ารับการฝึกอบรมการรายงานข่าววิทยุ โดยเฉพาะเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อสารสาธารณะ

“ฐานะที่เราตั้งตัวเป็นสื่อสารสาธารณะ ก็ควรส่งคนเข้ารับการอบรมร่วมกับสื่อสารสาธารณะระดับโลก อย่าง BBC รอยเตอร์ ที่เคยจัดให้มีการอบรมที่มีแนวทางในการนำเสนอข่าวผ่านสื่อ

สาธารณะ ซึ่งจะได้เรียนรู้เทคนิคการนำเสนอข่าวที่เหมาะสม เพราะทุกวันนี้การจัดวิทยุของเราเอง แม้แต่รายการของตัวเองพบว่าความสนใจน้อยไป ซึ่งอาจมีเทคนิคอื่นๆ ที่สามารถดึงดูดใจได้มากขึ้น อาจเพราะว่ายังไม่มีแรงบันดาลใจ จึงต้องเห็นสิ่งแปลกใหม่ ก็จะช่วยจุดไฟให้วิทยุของเรามีความน่าสนใจมากขึ้น ไม่ใช่ทำแต่เรื่องเดิมๆ เทคนิคเดิมๆ” (สาวลักษณ์ จักรวิวัฒนากุล, สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2555)

4.1.3 เทคโนโลยี

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท) ให้ความสำคัญด้านการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ระบบดิจิทัล เพื่อรองรับภารกิจงานด้านวิทยุกระจายเสียงของ ส.ส.ท. ผ่านช่องทางออกอากาศทางสื่อใหม่ (New Media) ด้วยการออกอากาศรายการวิทยุผ่านอินเทอร์เน็ต โดยสามารถเผยแพร่ในช่องทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ www.thaibsonline.net รวมถึงอุปกรณ์พกพา (Smart Device) ต่างๆ อาทิเช่น Smart Phone, Tablet เป็นต้น เนื่องด้วยเห็นว่าเทคโนโลยีสื่อสารในโลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าและทันสมัยมากขึ้น ประกอบกับอัตราการเติบโตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งพฤติกรรมของประชาชนในปัจจุบันที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางในการรับสารมากขึ้น จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ให้ผู้ฟังได้ติดตามข่าวสารข้อมูลสารประโยชน์ทางสื่อออนไลน์ ขณะเดียวกัน ประชาชนในพื้นที่ต่างจังหวัด จะสามารถรับฟังรายการผ่านสถานีวิทยุชุมชนที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการออกอากาศร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้บริการกับประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง สมหน้าที่และบทบาทการเป็น “สื่อสาธารณะ” ตามเจตนารมณ์ของ ส.ส.ท

พบว่า ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีความพร้อมในการออกอากาศเกือบ 100% โดยมีศักยภาพด้านอุปกรณ์ระบบดิจิทัลในการรองรับการผลิตข่าวที่ทันสมัย ได้แก่ การสร้างห้องจัดรายการวิทยุ จำนวน 3 ห้อง การจัดซื้อเครื่องบันทึกเสียงระบบดิจิทัลที่สามารถตั้งเวลาในการปล่อยเสียงแหล่งข่าวได้ ไมโครโฟนที่สามารถตัดเสียงรบกวนได้ ทำให้เสียงจากแหล่งข่าวที่มีความชัดเจนมากขึ้นและการผลิตข่าวรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ ผู้สื่อข่าวภาคสนามยังได้รับการสนับสนุน Tablet สำหรับใช้ในการผลิตข่าว ส่งข่าว คลิปเสียง และภาพของแหล่งข่าวได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

“เครื่องมือที่ใช้ในการออกอากาศ เช่น ห้องสตูดิโอ ระบบ MCR ต่างๆ มีความพร้อมที่จะออกอากาศเป็นวิทยุคลื่นความถี่แล้ว เพราะตั้งแต่ย้ายสำนักงานของ ส.ส.ท. ใหม่ ก็ได้เตรียมความพร้อมไว้อยู่แล้ว” (กนกพร ประสิทธิผล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

จากการสังเกตจำนวนผู้ฟังวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 5-9 พฤศจิกายน 2555 และวันที่ 12-16 พฤศจิกายน 2555 ช่วงเวลา 08.00 น. - 08.30 น. พบว่า มีผู้ฟังเฉลี่ย 20-25 คนต่อวัน

แม้ว่าวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะมีผู้ฟังจำนวนน้อย แต่เนื่องจากเป็นสื่อใหม่จึงมีข้อดีในเรื่องการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้จัดรายการและผู้ฟังผ่านห้องสนทนา (chat room) ในเว็บไซต์วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งการสื่อสารลักษณะดังกล่าว สามารถสะท้อนคำติชมและข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ฟังรายการ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบรายการ และการนำเสนอข่าวในรายการ

“วิทยุมีช่องแซท ถ้าเกิดแค่ออกเสียงภาษาไทยผิดก็มีมาแล้ว และบอกได้ว่ามีคนฟังอยู่กี่คน มีการแซทโต้ตอบกัน แต่เฉพาะในส่วนในเว็บไซต์นะ แต่วิทยุออนไลน์ไม่ค่อยมีเสียงสะท้อนจากผู้ฟัง อาจเป็นเพราะเป็นสื่อออนไลน์ และอาจเป็นเพราะแค่ฟังแล้วผ่านไป อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อเสนอแนะจากผู้ฟังบ้างว่าควรเสนอข่าวในประเด็นใด แต่ไม่มีอิทธิพลต่อเรานาคนั้น เพราะเรารู้อยู่แล้วว่ามีเป้าหมายอะไร รับฟังนะแต่ก็เป็นในแง่มุมหนึ่ง” (ฉัฐวรรณ ศิริกิจพานิชกร, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555)

“ผู้รับสารมีผลต่อการทำข่าวอย่างมาก อย่าคิดว่าเป็นสื่อออนไลน์ คิดว่าทำข่าว ทำไปไม่มีใครฟังหรอกไม่ใช่จริงๆ ก็มีคนฟัง บางทีเจอคอมเมนต์แค่ครั้งเดียวก็ทำให้เสียความมั่นใจได้ จ๊ามาโดยตลอดว่าห้ามพลาดนะ” (ปรีศนี นามแปลง, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555)

อย่างไรก็ดี จากการที่วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีผู้ฟังจำนวนน้อย จึงได้เปิดพื้นที่เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ www.Facebook.com/ThaipbsRadio เพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะต่างๆ มายังสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ จากการสังเกตการณ์บนหน้าเว็บไซต์ www.Facebook.com/ThaipbsRadio เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2555 พบว่า มีคนกดถูกใจ 7,435 คน และมีคนแสดงความคิดเห็น 1,797 คน ซึ่งสะท้อนว่าการใช้เทคโนโลยีด้านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีผู้รับฟังวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มากขึ้น

4.1.2 ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านกฎหมาย และ 2. ด้านแหล่งข้อมูลภายนอก ดังนี้

4.1.2.1 ด้านกฎหมาย

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นหน่วยงานย่อยของ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะ ก่อตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ดังนี้

4.1.2.1.1 พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 มาตรา 7 ว่าด้วยการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้าน สมดุล และเชื่อถือตรงต่อจรรยาบรรณ

(2) ผลิตรายการทางด้านข่าวสาร สารประโยชน์ทางด้านการศึกษา และสาระ บันเทิง ที่มีอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพสูง เน้นความหลากหลายในมิติต่างๆ โดยมุ่งดำเนินการอย่างปราศจากอคติทางการเมืองและผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ และยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(3) ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อประโยชน์ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านทาง การให้บริการข่าวสารและสารประโยชน์อื่น

(4) ส่งเสริมเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน

(5) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทางการให้บริการขององค์การเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(6) สนับสนุนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์อื่น

การดำเนินการตาม (2) (3) (4) และ (5) ให้คำนึงถึงการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมของประชาชน

และมาตรา 8 เพื่อให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ให้องค์การมีอำนาจหน้าที่หลักดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่นหรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศหรือให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพิ่มเติมเป็นเครือข่าย ไม่เก็บค่าสมาชิกและไม่หารายได้จากการโฆษณา เว้นแต่เป็นการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนองค์การ

(2) ให้บริการผลิตสื่อโสตทัศน์ หรือบริการระบบเครือข่ายสารสนเทศอื่น หรือบริการอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่รายการ

(3) ให้การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและการสร้างสรรค์การผลิตรายการของผู้ผลิตรายการอิสระ

(4) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน ชุมชน หรือหน่วยงานต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือสถานีวิจัยหรือสถานีวิจัยขององค์การสื่อสารสาธารณะของต่างประเทศ ในการผลิตรายการอันเป็นการส่งเสริมความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือสร้างความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างกัน

(5) กระทำการอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

นอกจากนี้ ส.ส.ท. เป็นองค์การที่มีรายได้ ตาม พ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 มาตรา 12 คือ มีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงองค์การจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละ 1.5 โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน 2,000 ล้านบาท และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการปรับเพิ่มรายได้สูงสุดตามมาตรานี้ทุก 3 ปี เพื่อให้้องค์การมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ขณะเดียวกัน กฎหมายได้เขียนไว้ชัดเจนในส่วน ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ขององค์การว่า เป็นสื่อสาธารณะไม่มีรายได้จากโฆษณา หรือการรับเงินต้องไม่ทำให้องค์การขาดอิสระในการดำเนินงานหรือต้องไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ขององค์การ

1. ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ขององค์การ ประกอบด้วย

(1) เงินบำรุงองค์การที่จัดเก็บตามมาตรา 12

(2) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนตามมาตรา 57 หรือตามกฎหมายอื่น (สำนักงานบริหารกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและกรมประชาสัมพันธ์

(3) ทุนประเดิมที่รัฐจ่ายให้เป็นการอุดหนุนตามมาตรา 60 (โดยไม่เกินที่กำหนดไว้ในมาตรา 12)

(4) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดในการให้บริการ

(5) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับจากผู้สนับสนุนองค์การ

(6) รายได้หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การ

(7) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินขององค์การ

การรับเงินตาม (5) ต้องไม่เป็นการกระทำที่ทำให้้องค์การขาดความเป็นอิสระในการดำเนินงาน หรือให้กระทำการอันขัดหรือแย้งต่อวัตถุประสงค์ขององค์การ

งบประมาณของ ส.ส.ท. มีจำกัดไม่เกิน 2,000 ล้านบาท ซึ่งไม่เพียงพอ และฝ่ายการเมืองจะไม่สนับสนุนงบเพิ่มเติม เพราะมองว่า ไม่ใช่เรื่องจำเป็นเร่งด่วน ส.ส.ท. จึงต้องใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีช่องทางหารายได้เพิ่มเติม เช่น การขายไฟลัภาพวิดีโอ การร่วมจัด

สัมพันธ์กับหน่วยงานบริษัทเอกชน เงินสนับสนุนในรูปแบบมูลนิธิต่างๆ หรือองค์กรต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่สื่อสารของ ส.ส.ท

“ไทยพีบีเอส เป็นสื่อที่มีการติดต่อประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นที่ยอมรับ เพราะไม่เช่นนั้นจะมีองค์กรระหว่างประเทศจะเสนอตัวที่จะสนับสนุนเงิน เพราะให้ความสำคัญกับสื่อสาธารณะ” (นายสมชัย สุวรรณบรรณ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2555)

ส.ส.ท. ยังได้อ้างกฎหมาย พ.ร.บ. องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ในมาตรา 8 (1) เพื่อให้ได้เวลาจากสถานีวิทยุคลื่นความถี่

“เบื้องต้น กสทช. ก็เห็นด้วยในลักษณะให้ ส.ส.ท. เริ่มทดลองใช้คลื่นวิทยุ FM 98.5 ได้วันละ 6 ชั่วโมง ปีแรกในปี 2556 ก่อน คือ มีการทบทวนและตรวจสอบ (Review) ทุก 6 เดือนว่าสามารถทำงานนี้ได้ และผลตอบรับเป็นที่พอใจและเนื้อหาเป็นที่สนใจของผู้ฟังและภาคประชาชนสามารถทำงานได้ก็จะขอขยายเวลาได้” (สมชัย สุวรรณบรรณ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2555)

“เราก็พยายามทำ อย่างที่ผมบอกว่าตอนนี้ทุกคนมองแต่เรื่องดิจิทัล แล้วเรื่องความถี่โยนทิ้งไป แต่ผมบอกว่าเราต้องไปขอความถี่จาก กสทช. ถามว่าจะเป็นไปได้ขนาดไหนก็ถือมีความเป็นไปได้เพราะเราเป็นสื่อสาธารณะที่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของสังคม กสทช. คุณมีหน้าที่จัดสรรความถี่เพื่อสังคมเหมือนกัน เพราะฉะนั้นเป้าหมายสอดคล้องกัน หน้าที่เราก็คืออยากมีความถี่ที่จะเปิดเผยข้อมูลออกไปสู่คนทั่วประเทศ คนที่มีหน้าที่จัดสรรความถี่ก็บอกฉันผมหาความถี่ให้คุณเอาไปทำวิทยุออกทั่วประเทศ เพราะฉะนั้นน่าจะไม่มีปัญหา” (ธีรภัทร สงวนกษกร, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

4.1.2.1.2 ระเบียบข้อบังคับในหน่วยงานของรัฐ

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานของหน่วยงานราชการ ทำให้กระบวนการทำงานมีความล่าช้า เนื่องจากต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่มีหลายขั้นตอน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เช่น ข้อบังคับเรื่องการวางแผนงาน ระเบียบของการขออนุมัติงบประมาณ และขั้นตอนการอนุมัติโครงการต้องผ่านมติของคณะกรรมการนโยบาย ส.ส.ท. รวมทั้งระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง และการประกวดราคา ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

“อุปสรรคก็มีบ้าง เพราะด้วยความที่ไทยพีบีเอส เป็นองค์กรของรัฐ ต้องมีกฎระเบียบของข้าราชการมีอะไรยับยั้ง ต้องไปร้องใส่ตรวจสอบได้ เพราะถ้าอยู่ดีๆ ทำมั่วไม่ได้ ต้องเป็นไปตามขั้นตอน ซึ่งจะลดขั้นตอนให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้นไม่ได้ เพราะเป็นระเบียบราชการ ดังนั้น

จะต้องทำงานหนักขึ้น มาช่วยกันทำให้เสร็จโดยเร็ว” (ธีรภัทร สงวนกษกร, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

จากระเบียบข้อบังคับในการบริหารงาน พบว่า สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีการจัดเตรียมแผนงบประมาณในปี 2555 จำนวน 21,600,000 บาท สำหรับใช้บริหารงาน รวม 6 โครงการ คือ 1. ค่าตอบแทนการผลิตรายการและจัดจ้างผลิตรายการ 2. โครงการจ้างผลิตรายการวิทยุ 3. โครงการจัดทำของที่ระลึก 4. ค่าดำเนินการกิจกรรมร่วมกับเครือข่าย 5. โครงการพื้นที่ชีวิตละครวิทยุ และ 6. การจัดทำสารคดีสั้นวิทยุ 10 ชุดความรู้ พบว่า การบริหารงานทั้ง 6 โครงการ มีอุปสรรคจากระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานราชการ ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้า

4.1.2.2 แหล่งข้อมูลจากภายนอก

การนำเสนอข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกับข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โดยทีมข่าววิทยุและนิวมีเดีย ได้นำแหล่งข้อมูลจากภายนอกเพื่อใช้ผลิตข่าวต้นชั่วโมงและผลิตรายการข่าว ดังนี้

1. ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดียลงพื้นที่ติดตามทำข่าว เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง และเวทีเสวนาต่างๆ
2. การโทรศัพท์สัมภาษณ์แหล่งข่าว
3. การใช้ข้อมูลจากถึงข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โปรแกรม ENPS และเว็บไซต์ teefeed.thaipbs.or.th รวมทั้งข่าวการรายงานสดและการทำข่าวภาคสนามของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
4. การหาข้อมูลจาก โปรแกรมถึงข่าว News Center รวมทั้งเว็บไซต์ข่าวทั้งในและต่างประเทศ
5. นักข่าวพลเมืองผลิตข่าวจากพื้นที่ต่างๆ เพื่อรายงานข่าว

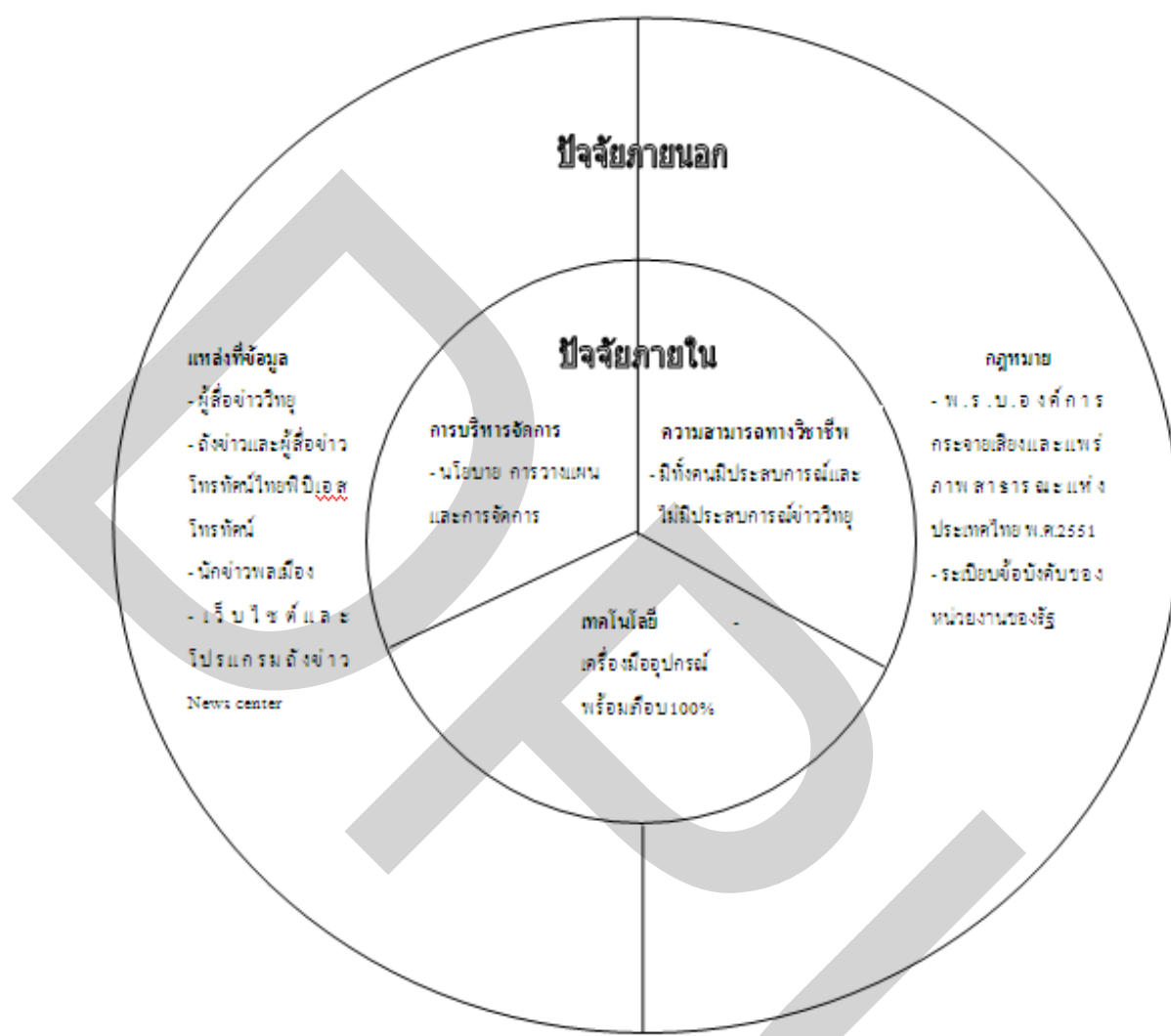
แหล่งข้อมูลจากภายนอกที่วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ใช้ในการผลิตข่าวมากที่สุด ได้แก่ การใช้ข้อมูลจากถึงข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เนื่องจากเป็นนโยบายของผู้บริหาร ส.ส.ท. ที่ต้องการให้มีการใช้ประโยชน์จากถึงข่าวและรายการโทรทัศน์ไทยพีบีเอสให้มากที่สุด โดยนำเนื้อหารายการที่เป็นประโยชน์มาปรับรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาให้เป็นรายการวิทยุที่น่าสนใจ

“เรามีทั้งถึงข่าวและรายการ อย่างรายการตอบโจทย์เป็นรายการทีวี เน้นการพูดเป็นหลัก เพราะฉะนั้นรายการตอบโจทย์ 25 นาทีหรือ 20 นาที คุณเป็นนักข่าววิทยุ คุณเอาเทปเสียงมาตัดเป็นช่วงๆ แล้วเอาออกวิทยุได้เลย เพราะเป็นการนั่งคุยกัน 2-3 คน ก็ตัดเทปแล้วคุณก็เอามาบรรยาย เพิ่มเติมเสียง เดิมเสียงอย่างอื่นเข้าไปเพื่อให้เป็นรายการวิทยุ หรือหากมีความก๊ิบหน้าอะไรเกี่ยวกับประเด็นที่พูดกันในรายการคุณก็เอามาใส่เพิ่ม เพื่อให้เนื้อหาโทรทัศน์สามารถนำมาใช้ได้กับรายการวิทยุใน

ตอนเช้าวันรุ่งขึ้น คือเหมือนได้อาหารปรุงสุกมาแล้วคุณมาเติมอีกหน่อยหนึ่ง คือปรับรูปแบบเนื้อหาโทรทัศน์ให้กลายเป็นเนื้อหาวิทยุ หลายรายการที่สามารถทำแบบนี้ได้ เหมือนกับที่เราไม่ต้องเริ่มต้นจากศูนย์ เพราะเรามีเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องมาทำใหม่หมด ไม่ใช่เอาเนื้อหาทั้งหมดแล้วยัดใส่เข้าไป แบบนั้นเรียกก็เกียจ Lazy journalism ทำแบบนี้ไม่ได้ หรืออย่างรายการสถานีประชาชนบางช่วงบางตอนก็สามารถตัดมาทำรายการวิทยุได้อีก 30 นาที คือทำได้ เพียงแต่ต้องใช้จินตนาการหรือคนที่รู้เรื่องนี้อยู่มาดูรายการเสร็จแล้วตัด จากนั้นคุณจะได้ลงไปยังไร เอามาทำรายการวิทยุได้อีก 1 รายการ รายการวิทยุที่นั่งพูดอยู่คนเดียว 30 นาที 50 นาที ไม่มีใครฟัง ยกเว้นว่าคุณเป็นนักพูดเก่งๆ” (สมชัย สุวรรณบรรณ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2555)

“รูปแบบที่หลากหลายมีตั้งแต่การสัมภาษณ์นักข่าวพลเมืองทางโทรศัพท์ หากมีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งง่ายที่สุด คือ ขยายความจากนักข่าวพลเมืองที่ทำออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ก็หยิบชิ้นงานนั้นแปลงเป็นวิทยุและสัมภาษณ์นักข่าวพลเมืองต่อว่า งานชิ้นนี้นักข่าวพลเมืองต้องการบอกอะไร ให้ขยายความ ขยายประเด็นที่นักข่าวพลเมืองต้องการสื่อสาร” (เบญจมาศ บุญฤทธิ์, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

ผลการศึกษาจากข้อมูลทางด้านเอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมืองที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น พบว่า มี 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ คือ ปัจจัยภายใน ทั้งในด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยี และความสามารถทางวิชาชีพ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การผลิตข่าวของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยภายนอกด้านกฎหมายและแหล่งข้อมูลจากภายนอกผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นภาพรวมที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของ วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

4.2 โครงสร้างและหน้าที่การบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

จากการศึกษาภาพรวมโครงสร้างการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งระบุในพระราชบัญญัติการกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 โดยมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่ระดับคณะกรรมการนโยบาย ส.ส.ท. คณะกรรมการบริหาร ส.ส.ท. และผู้อำนวยการ ส.ส.ท. ดังนี้

คณะกรรมการนโยบาย ศ.ส.ท มี รศ.มาลี บุญศิริพันธ์ เป็นประธานพร้อมด้วยกรรมการนโยบายอีก 8 คน ประกอบด้วย

1. นางสาวรณมา จิตประภัสสร
2. ผศ.ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน
3. นางสมศรี หาญอนันทสุข
4. ดร.สัมพันธ์ เตชะอธิก
5. ศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์
6. นายศิริชัย สาครรัตนกุล
7. รศ.ดร.ธีรภัทร สงวนกษกร
8. ศ.ดร.ปราณี ทินกร

อำนาจหน้าที่ของ ตามมาตรา 28 ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายทั่วไปขององค์การ
 - (2) คุ้มครองรักษาความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ และพนักงานให้ปลอดจากการแทรกแซงใดๆ
 - (3) ให้ความเห็นชอบแผนการบริหารกิจการและแผนการจัดทำรายการขององค์การให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ
 - (4) ให้ความเห็นชอบงบประมาณขององค์การ
- ควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย
- (5) ควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย
 - (6) กำหนดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของรายการ
 - (7) กำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ ผู้บริหารขององค์การ พนักงานและลูกจ้างขององค์การ และบทลงโทษ
 - (8) กำกับดูแลเพื่อให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและคำติชม ตลอดจนข้อเรียกร้องของประชาชนต่อองค์การ ได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว
 - (9) กำหนดระเบียบกลางเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงิน การงบประมาณและทรัพย์สิน การมอบอำนาจให้คณะกรรมการบริหารดำเนินการต่างๆ และการดำเนินกิจการโดยทั่วไป

(10) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารตามมาตรา 29

(11) แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการตามมาตรา 31

(12) กำหนดค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้บริหาร และรองผู้อำนวยการตามมาตรา 37

(13) กำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิต และการเผยแพร่รายการขององค์การตามมาตรา 42

(14) แต่งตั้งคณะกรรมการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนตามมาตรา 46

(15) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามมาตรา 52

(16) ปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น
คณะกรรมการบริหาร ส.ส.ท.

มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ให้คณะกรรมการบริหารปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกรอบนโยบายที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุมดูแลการผลิตรายการหรือการสร้างสรรค์รายการขององค์การให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย

(2) กำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับขององค์การในกรณีที่มีการร้องเรียนของประชาชน

(3) จัดทำแผนการบริหารกิจการและแผนการจัดทำรายการขององค์การเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายเพื่อให้ความเห็นชอบ

(4) จัดทำแผนพัฒนาองค์การ แผนพัฒนาบุคลากร และแผนการเงินเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย

(5) จัดทำแผนแม่บทพัฒนาเครือข่าย

(6) ประเมินคุณภาพของรายการที่มีการเผยแพร่

(7) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมาย

ผู้อำนวยการ ส.ส.ท.

มีนายสมชัย สุวรรณบรรณ เป็นผู้อำนวยการ ส.ส.ท. มีอำนาจตาม มาตรา 38 ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ในการปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

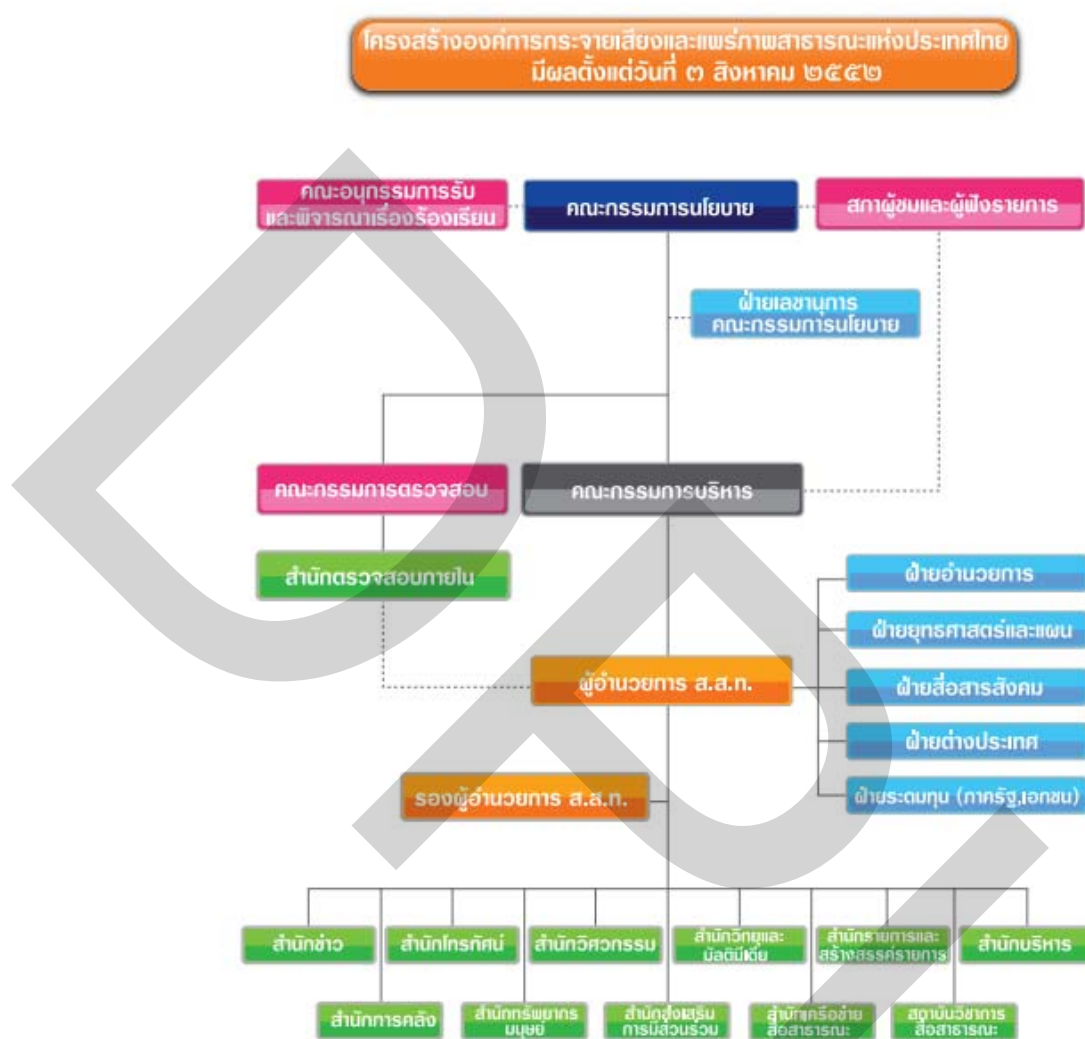
(1) ออกระเบียบในการบริหารกิจการขององค์การ รวมทั้งระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การ ทั้งนี้ โดยมาขัดหรือแย้งกับระเบียบกลางที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

(2) ทำสัญญาจ้าง เลิกจ้าง เลื่อน ลด หรือตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้างขององค์การตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

(3) แต่งตั้งนายสถานีและคณะกรรมการบริหารสถานี

จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2552 องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ระบุว่า เนื่องจาก ส.ส.ท. มีข้อจำกัดไม่มีคลื่นความถี่วิทยุเป็นของตัวเอง เพราะคณะกรรมการกำกับกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ซึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ยังไม่เกิดขึ้น จึงได้ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายภาคประชาชน อาทิ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ชมรมวิทยุเด็ก ดำเนินงานสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว โดยใช้คลื่นความถี่วิทยุ FM 105.0 เมกกะเฮิร์ต ของกรมประชาสัมพันธ์ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน ปี 2552 มุ่งเป็นสถานีวิทยุที่เน้นการผลิตรายการเพื่อเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงรายการสารประโยชน์เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างมีนัยยะ ตอบสนองกลุ่มผู้ฟังที่หลากหลาย ปราศจากโฆษณา ป้องกันการแทรกแซงจากกลุ่มทุนธุรกิจและการเมือง นอกจากนี้ ยังขยายพื้นที่ออกอากาศไปยังสถานีวิทยุภูมิภาคทั่วประเทศผ่านทางเครือข่ายวิทยุเด็กและครอบครัว

ซึ่ง ส.ส.ท. ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการข่าวและรายการทางสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว FM 105.0 เมกกะเฮิร์ต โดยให้อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักวิทยุและมัลติมีเดีย ที่มี อนุพงษ์ ชัยฤทธิ์ เป็นผู้อำนวยการสำนัก

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างองค์กรของ ส.ส.ท. ปี 2552

ที่มา: รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2552

โดย ส.ส.ท. จึงรับผิดชอบในส่วนของการข่าวช่วงเช้า-ค่ำ ข่าวต้นชั่วโมง สถานการณ์ปัจจุบัน รายการสารประโยชน์ และปกิณกะบันเทิง ขณะที่ สสส.ผลิตรายการเพื่อตอบสนองกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีสัดส่วนการผลิตรายการจากจำนวน 128 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนี้ ส.ส.ท. ร้อยละ 30.47 สสส. ร้อยละ 47.52 และกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะเจ้าของคลื่นความถี่ร้อยละ 12.11 ทั้งนี้ สถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว

ลำดับ	สถานี	ครอบคลุม	รายการที่เชื่อมโยง
๑	สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยกลาง AM. ๑๑๐๐ MHz. และ เครือข่ายภูมิภาค	บางพื้นที่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางพื้นที่	รายการครอบครัวคุณกัน และ รายการสถานีครอบครัว เวลา ๒๑.๐๕ - ๒๔.๐๐ น.
๒	สถานีวิทยุชุมชน จ.สุรินทร์ FM. ๘๔.๕ MHz. สถานีวิทยุชุมชน จ.ยะลา	อ.เมือง จ.สุรินทร์	รายการพระอาทิตย์ขึ้นแจ้ง เวลา ๐๗.๐๐ - ๐๘.๐๐ น.
๓	สถานีวิทยุชุมชน จ.ชลบุรี	อ.เมือง จ.ยะลา	รายการเด็ก
๔	สถานีวิทยุชุมชน จ.บุรีรัมย์	อ.เมือง จ.ชลบุรี	รายการเด็ก
๕	สถานีวิทยุชุมชน จ.สุรินทร์ FM. ๑๐๖ MHz.	อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์	รายการเด็ก
๖	สถานีวิทยุชุมชน จ.อุบลราชธานี	อ.เมือง จ.สุรินทร์	รายการเด็ก
๗	สถานีวิทยุชุมชน จ.อำนาจเจริญ	อ.เมือง จ.อุบลราชธานี	รายการเด็ก
๘	สถานีวิทยุชุมชน จ.ศรีสะเกษ	อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ	รายการเด็กและครอบครัว
๘	สถานีวิทยุสร้างสรรค์สังคมไทย FM. ๑๐๖.๕ MHz.	อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ	ไม่ระบุ
๑๐	สถานีวิทยุชุมชนคลื่นความคิด FM. ๑๐๖.๕ MHz.	อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา	ไม่ระบุ
๑๑	FM. ๑๐๖ MHz. สถานีวิทยุชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี	อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	ไม่ระบุ
๑๒	รวมวงกลมล้านนา FM. ๑๐๔.๕ MHz. สถานีวิทยุชุมชนเชียงใหม่ FM. ๑๐๐ MHz.	จ.ลำปาง	รายการภูมิคุ้มกัน, ข่าวค่ำวิทยุไทย, BBC English
๑๓	สถานีพัฒนาคุณภาพชีวิต Modern Life Radio FM. ๑๐๔.๕ MHz.	จ.เชียงใหม่	ข่าวคืนข่าววิทยุไทย
๑๔	Intranet ธนาคารกรุงไทย	ทุกอำเภอ ในจ.สุราษฎร์ธานี	จ.-ศ. (พระอาทิตย์ขึ้นแจ้ง, สบายดี, ภูมิคุ้มกัน, จันทร์เช้า) ส.-อ. (ทุกรายการตลอดวัน)
๑๕	ดาวเทียม ช่อง NBT We love the King มิ่งมงคล FM. ๘๔.๒๕ MHz.	ธนาคารกรุงไทย ทุกสาขาทั่วประเทศ	รายการสบายดี, อารมณ์ดียาวเช้า, ทันโลกไอที
๑๖	จวช. อ.ปาย FM. ๑๐๐ MHz. วิทยุออนไลน์ (วิทยุออนไลน์)	จ.ภูเก็ต	ยังไม่ได้ออกอากาศอย่างเป็นทางการ
๑๗	www.watnongga.com	อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน	รายการในความทรงจำ, ทันความคิดความคิด, ทันโลกไอที, หนังสือคือเพื่อน, เสียงเพลงเสียง
๑๘		อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่	ชีวิต, สารคดีบีบีซี รายการโลกของเรา รายการคุณแม่มือใหม่หัวใจเกินร้อย, สบายดี และภูมิคุ้มกัน

หมายเหตุ ยังมีสถานีอื่นๆ ที่ตั้งสัญญาณไปออกอากาศไม่ได้แจ้งข้อมูล ส.ส.ท. ซึ่งมีผู้ฟังโทรแจ้งว่ามีรายการ เช่น จ.น่าน จ.แม่ฮ่องสอน เป็นต้น

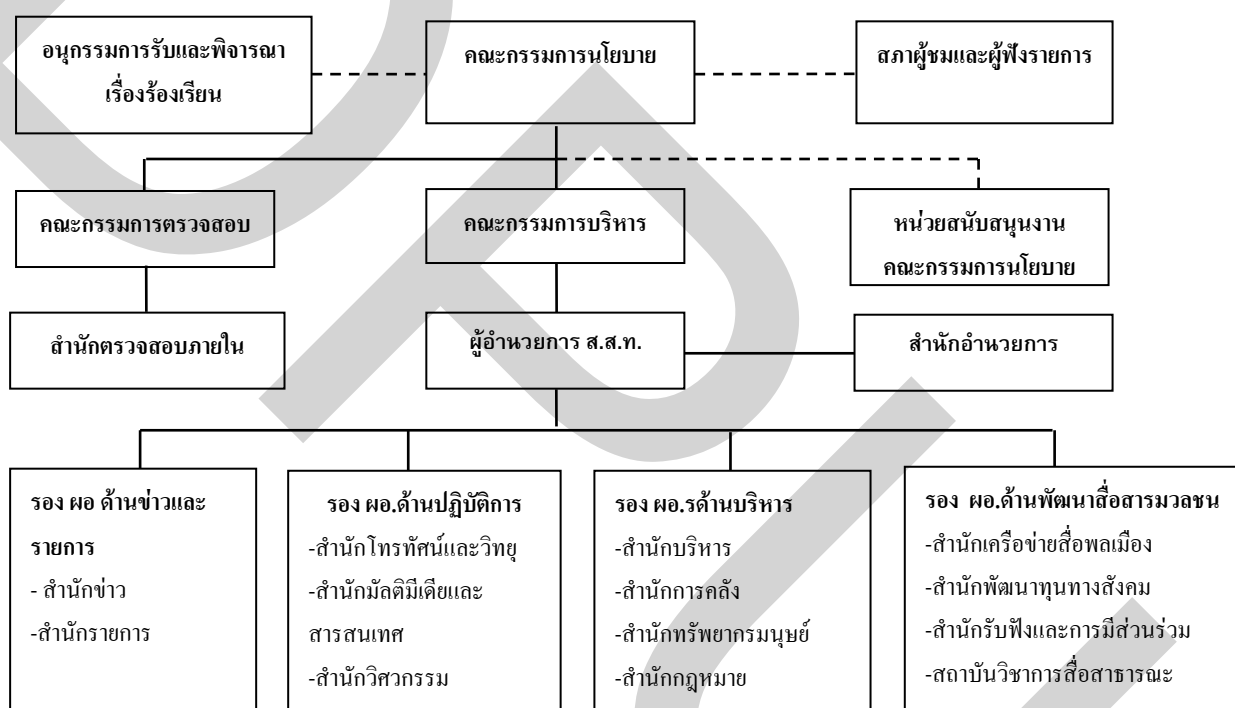
ภาพที่ 4.3 สถานีวิทยุภูมิภาคเชื่อมโยงสัญญาณของสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว ปี 2552

ที่มา: รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2552

วิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวทำงานเชื่อมประสานข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆ ภายในเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ สำนักข่าว สำนักการพิมพ์ และสำนักประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกอย่างหลากหลาย เพื่อทำกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมพร้อมกับเผยแพร่รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต ทั้งถ่ายทอดสดตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงการรับฟังดาวน์โหลดย้อนหลัง ทาง www.radiothai.fm เพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้ฟังได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงและกว้างขวางขึ้น

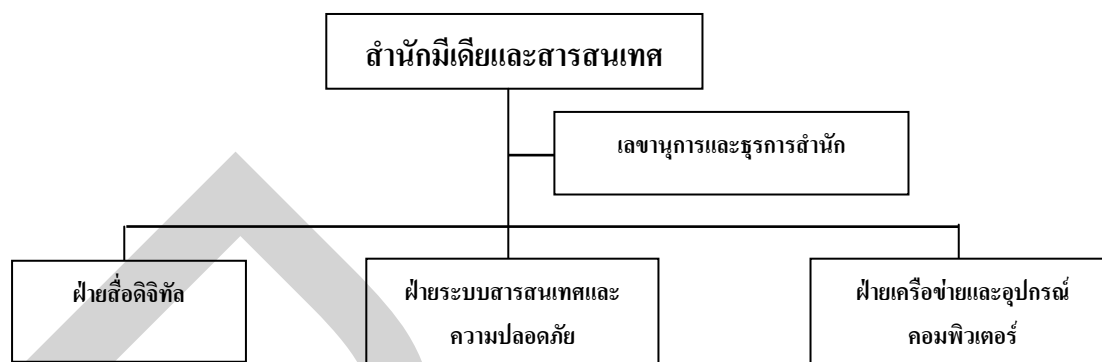
แต่การดำเนินงานของสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวต้องยุติลงปลายปี พ.ศ. 2553 โดยมอบคลื่นวิทยุคืนแก่กรมประชาสัมพันธ์ เนื่องจากสภาพปัญหาด้านธุรกิจ (เว็บไซต์ข่าวสด, 2554, 15 กรกฎาคม) ส่งผลให้การดำเนินงานของวิทยุออนไลน์ต้องหยุดชะงักไปด้วย

จากนั้นในวันที่ 1 มิถุนายน ปี 2554 ส.ส.ท. เริ่มให้บริการวิทยุออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบอีกครั้ง โดยใช้ชื่อว่า “โครงการสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ประจำปี 2554” อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ ซึ่งมี วสันต์ ภายหลีกดิ์ รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท. ด้านปฏิบัติการในขณะนั้น ได้กำกับดูแลสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ

ภาพที่ 4.4 ผังโครงสร้างองค์กร ส.ส.ท.

ที่มา: Thai PBS รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554)

ภาพที่ 4.5 โครงสร้างสำนักมีเดียและสารสนเทศ

ที่มา: เว็บไซต์ www.thaipbs.or.th, 2554

จากภาพประกอบที่ 4.4 สำนักมีเดียและสารสนเทศ มีโครงสร้างการทำงานนอกเหนือจากเลขานุการและธุรการสำนักแล้ว ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ฝ่ายสื่อดิจิทัลที่ดูแลสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ฝ่ายระบบสารสนเทศและความปลอดภัย และฝ่ายเครือข่ายและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

“แต่เดิมที่มีการดำเนินการในส่วนของวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัวนั้น เราจัดการการเป็นแค่ ผู้ให้บริการด้านเนื้อหา (Content Provider) อย่างเดียว บริหารจัดการแต่รายการที่เราทำ และจำนวนรายการตอนนั้นก็ประมาณกว่า 30% โดย ส.ส.ส. ดูแลรายการ 50% เพราะฉะนั้น จำนวนรายการที่ ส.ส.ท. ต้องดูแล หรือ งบประมาณ หรือจำนวนคนที่ควบคุมก็จะดูแลเฉพาะรายการ ไม่ใช่ทั้งคลื่นวิทยุ การประชาสัมพันธ์ต่างๆ ก็ไม่ใช่งานหลักของ ส.ส.ท. เป็นเพียงการผลิตเนื้อหาป้อนเฉพาะแค่ไควด้าของเราเท่านั้นเอง แต่ก็ยังเป็นประสบการณ์ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์” (กนกพร ประสิทธิผล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ต่อมา วสันต์ ภัยหลิกี้ รองผู้อำนวยการ ส.ส.ท. เห็นว่าในอนาคตทิศทางทางเรดิโอของสื่อออนไลน์จะเพิ่มมากขึ้น จึงควรที่จะขยายโครงสร้างการทำงานของฝ่ายสื่อดิจิทัลให้เป็นสำนักสื่อดิจิทัลแทน แต่คณะกรรมการบริหาร ส.ส.ท. มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งยังหาข้อสรุปไม่ได้ เบื้องต้นจึงให้จัดทำเป็นโครงการสื่อดิจิทัล เพื่อทดลองงานในรูปแบบใหม่ไปก่อน 1 ปี (เมษายน 2555 - มีนาคม 2556) โดยใช้ฝ่ายข่าววิทยุ และฝ่ายสื่อดิจิทัล รวมทั้งฝ่ายอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่สำนักเครือข่ายสื่อพลเมือง และช่างเทคนิคของสำนักโทรทัศน์และวิทยุ มาร่วมกันปฏิบัติงานในสถานี

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ภายใต้โครงการสื่อดิจิทัล ซึ่งแยกออกจากโครงสร้างการบริหารงานของ ส.ส.ท. ดังภาพประกอบที่ 4.5

"การเป็นสำนักสื่อดิจิทัล มันกระทบหลายฝ่าย เพราะฝ่ายบุคคลต้องประกาศ ชื่อ ตำแหน่งต้องเปลี่ยน สายบังคับบัญชาทุกอย่างเปลี่ยนใหม่หมด เป็นเรื่องใหญ่ในการปรับโครงสร้างองค์กร ก็ให้เป็นโครงการไปก่อน" (กนกพร ประสิทธิผล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 4.6 โครงสร้างการบริหารงานโครงการสื่อดิจิทัล

ที่มา: (โครงการสื่อดิจิทัล, 2555)

จากภาพประกอบที่ 4.5 โครงสร้างการบริหารงานโครงการสื่อดิจิทัล มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิทยุออนไลน์ ฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล ฝ่ายรายการสื่อดิจิทัล และฝ่ายสร้างสรรค์การผลิต ดังนี้

1. ฝ่ายวิทยุออนไลน์ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ผลิต ร่วมผลิต จัดหารายการสารคดีชนิดสารประโยชน์และสาระบันเทิง เพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่อวิทยุออนไลน์

วางแผน ประสานงานเครือข่ายผู้ให้บริการชุมชน หรือวิทยุเพื่อการศึกษาใดๆ ในกิจกรรมเผยแพร่กระจายเสียง

วางแผนประสานงานกับหน่วยงานผู้ผลิตเนื้อหา (Content) ภายใน และภายนอก ผู้ผลิตอิสระ เพื่อการมีส่วนร่วมในการผลิตและสร้างสรรค์รายการ

วิเคราะห์ ประเมินผลสำเร็จ และสะท้อนผลของงาน

2. ฝ่ายข่าวสื่อดิจิทัล มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ผลิต ร่วมผลิต ข่าว รายการข่าว สารคดีข่าว เพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่อ วิทยุออนไลน์ เว็บไซต์ ทีวีออนไลน์ และโทรศัพท์มือถือ

เชื่อมโยง พัฒนา ต่อยอด ผลผลิตข่าว และรายการข่าวจากสำนักข่าว และกลุ่มสำนักพัฒนาสื่อสาธารณะ เพื่อสื่อดิจิทัลตามมาตรฐานงานมัลติมีเดีย เพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต วิทยุออนไลน์ ทีวีออนไลน์ โทรศัพท์มือถือ

วิเคราะห์ ประเมินผลสำเร็จ และผลสะท้อนของงาน

3. ฝ่ายรายการสื่อดิจิทัล มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ผลิต ร่วมผลิต จัดหารายการ สารคดีสารประโยชน์และสาระบันเทิง ข้อมูลข่าวสารองค์กร เพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่อ วิทยุออนไลน์ เว็บไซต์ และทีวีออนไลน์

ประสานงานกับหน่วยงานภายในในองค์กร เพื่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารองค์กรสู่สาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลขององค์กร

ประสานงานกับหน่วยงานผู้ผลิตเนื้อหา (Content) ภายในและภายนอก ผู้ผลิตอิสระ เพื่อการมีส่วนร่วมในการผลิตและสร้างสรรค์รายการ

วิเคราะห์ ประเมินผลสำเร็จ และผลสะท้อนของงาน

นอกจากนี้ ยังมีผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักเครือข่ายสื่อพลเมือง ร่วมจัดรายการข่าว ตลอดจนช่างเทคนิคสำนักโทรทัศน์และวิทยุ ดูแลด้านการออกอากาศทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

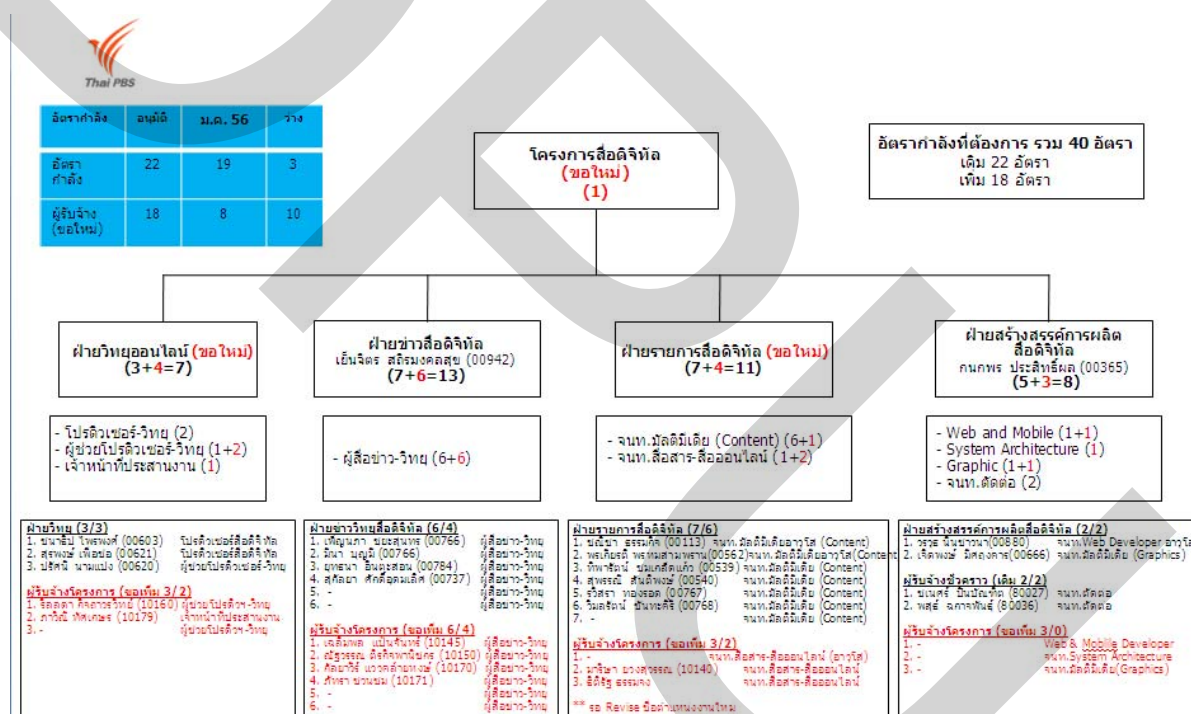
ข้อดีของการเป็นโครงการสื่อดิจิทัล คือ การทดลองรูปแบบใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานของทุกๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเติบโตและความต้องการด้านเนื้อหา ด้านช่องทาง ด้านเทคโนโลยี และด้านรูปแบบการนำเสนอ แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งยังมีความสับสนในการปฏิบัติหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชา เนื่องจากการบริหารงานในโครงการสื่อดิจิทัล ซึ่งแยกออกจากโครงสร้างการบริหารงานของ ศ.ส.ท. อย่างชัดเจน

“การเป็นโครงการสื่อดิจิทัล มีส่วนดี คือ การทดลองรูปแบบใหม่ ที่จะมารวมฝ่ายข่าว สื่อดิจิทัล กับอีก 3 ส่วนที่อยู่ในสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ คือ ฝ่ายวิทยุออนไลน์ ฝ่ายรายการสื่อดิจิทัล และฝ่ายสร้างสรรค์การผลิต” (กนกพร ประสิทธิผล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

การจัดตั้งโครงการสื่อดิจิทัล เริ่มเดือนเมษายน 2555 ได้มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการสื่อดิจิทัลเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2555 วสันต์ ภัยหลิกสี รองผู้อำนวยการ ศ.ส.ท. พ้นตำแหน่งเพราะใกล้หมดวาระ ตามคำสั่งของ เทพชัย หย่อง ผู้อำนวยการ ศ.ส.ท. และมีคำสั่งให้ กนกพร ประสิทธิผล ผู้จัดการฝ่ายสื่อดิจิทัล ให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งรักษาการผู้อำนวยการโครงการสื่อดิจิทัล จากนั้น เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2555 ได้มีคำสั่งให้ วันชัย ดันดีวิทยาพิทักษ์ รองผู้อำนวยการ ศ.ส.ท. ด้านข่าวและรายการ มีหน้าที่กำกับดูแลหน่วยงานโครงการสื่อ

ดิจิทัล ต่อมา สมชัย สุวรรณบรรณ รับตำแหน่งผู้อำนวยการ ศ.ส.ท. ได้มีคำสั่งให้ น.ศ.กนกพร เป็น รักษาการผู้อำนวยการ โครงการสื่อดิจิทัล

ขณะเดียวกันภายใต้การบริหารงานโครงการสื่อดิจิทัล ขาดบุคลากรรวม 13 ตำแหน่งมาปฏิบัติงาน ทั้งตำแหน่งผู้บริหาร ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายวิทยุออนไลน์ และผู้จัดการฝ่ายสร้างสรรค์การผลิต มาเป็นระยะเวลากว่า 1 ปี เช่นเดียวกับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ ที่ยังเว้นว่างอยู่ เช่น ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดีย ผู้ช่วยโปรดิวเซอร์วิทยุ เจ้าหน้าที่มัลติมีเดีย เจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อสารและสื่อออนไลน์ และเจ้าหน้าที่ในฝ่ายสร้างสรรค์การผลิต ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างล่าช้า และต้องปรับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำงานก็เป็นอุปสรรคสำหรับการขับเคลื่อนงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ภาพที่ 4.7 บุคลากรในโครงการสื่อดิจิทัล

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ 2555

จากข้อมูลในภาพประกอบที่ 4.4 พบว่า ในโครงการสื่อดิจิทัลยังขาดบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ จำนวน 13 ตำแหน่ง ดังนี้

หัวหน้าโครงการสื่อดิจิทัล	1 ตำแหน่ง
ผู้จัดการฝ่ายวิทยุออนไลน์	1 ตำแหน่ง
ผู้จัดการฝ่ายรายการสื่อดิจิทัล	1 ตำแหน่ง
ผู้ช่วยโปรดิวเซอร์วิทยุฯ	1 ตำแหน่ง
ผู้สื่อข่าววิทยุ	4 ตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่มัลติมีเดีย	1 ตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่สื่อสาร-สื่อออนไลน์	1 ตำแหน่ง
Web & Mobile Developer	1 ตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่ System Architecture	1 ตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่มัลติมีเดีย (Graphics)	1 ตำแหน่ง

ผลจากการศึกษาข้อมูลทางด้านเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ พบว่า การเปลี่ยนโครงสร้างเป็นโครงการสื่อดิจิทัลเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล ร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยแยกส่วนจากโครงสร้างองค์กร ศ.ส.ท. มีการปรับเปลี่ยนผู้อำนวยการสื่อดิจิทัลบ่อยครั้ง รวมทั้งการขาดบุคลากรในระดับบริหารงานและปฏิบัติงานอีก 13 ตำแหน่ง

4.3 การกำหนดวาระข่าวสารของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

จากการศึกษาด้านการกำหนดวาระข่าวสารของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การจัดผังรายการ และการกำหนดประเด็นข่าวสาร

4.3.1 การจัดผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

แผนการจัดทำรายการสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ของ ศ.ส.ท. ประจำปี 2555 แบ่งสัดส่วนรายการสาระประโยชน์และสาระบันเทิง 70% และข่าว 30% เพื่อให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย ด้วย ถ้ากลุ่มเป้าหมายไม่ใช่ผู้ติดตามข่าวอย่างต่อเนื่อง ต้องลดสัดส่วนลงการนำเสนอข่าว

“मुखข่าว สถานีวิทยุออนไลน์จำกัดกลุ่ม แคลด้วยวัย ความสนใจ คนเสพนันทิงมากกว่าข่าว เน้นข่าวมากไม่ได้ แต่ถ้าเป็นแนวข่าวคุยแล้วต้องเข้าถึง เช่น นวัตกรรม ไอซีที สุขภาพ สังคมในเมืองกรุง” (กนกพร ประสิทธิ์ผล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ผังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ จะมีการปรับปรุงทุก 3 เดือน โดยรักษาการผู้อำนวยการโครงการสื่อดิจิทัล จะพิจารณาตามความเหมาะสมด้านทักษะในการจัดรายการของผู้จัด

รายการ ขณะเดียวกันก็จะปรับผังรายการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหาร ส.ส.ท. ทุกครั้งปี ส่วนการปรับผังรายการครั้งใหญ่จะมีขึ้นทุก 1 ปี เพื่อให้เป็นไปตามแผนการจัดทำรายการประจำปี ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์พร้อมทั้งสัดส่วนประเภทเนื้อหาการออกอากาศทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ นอกจากนี้ บุคลากรในกองบรรณาธิการข่าวของ ส.ส.ท. สามารถเสนอรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะได้ โดยการเขียนโครงการเสนอไปยังคณะกรรมการบริหารของ ส.ส.ท. เพื่อพิจารณาอนุมัติให้จัดรายการได้

ในช่วงข่าวหลักของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบด้วย ข่าวเช้า ข่าวเที่ยง ทันข่าวเด่น 17.00 น. และข่าวค่ำ รวมทั้ง รายการสถานีประชาชน เชื่อมโยงสัญญาณจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เพื่อออกอากาศผ่านสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ส่วนข่าวที่มีการผลิตใหม่เพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบด้วย ข่าวต้นชั่วโมง รายการเกาะติดทิศทางข่าว รายการหน้าต่างโลก รายการเสียงพลเมือง รายการวาระเมืองไทย รายการเปลี่ยนโจทย์ และThaiPBS บริการ ส่วนรายการขอดเกล็ดข่าว และรายการ Sport Time ออกอากาศทุกวันเสาร์ รายการห้องเรียนดิจิทัล และรายการASEAN UPDATE ออกอากาศทุกวันอาทิตย์

“วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มันเพิ่งเกิด เนื้อหายังไม่พอก็ต้องดึง (สัญญาณข่าวโทรทัศน์) มา วิทยุจะเสียบไม่ได้ แต่ก็จะมีพัฒนาต่อไป แต่เนื้อหาจากโทรทัศน์จะเอาไปใช้เป็นเนื้อหาในวิทยุเลยไม่ได้ ต้องมีการปรับเนื้อหา อย่างที่บอกคุณว่ารายการโทรทัศน์โชว์ถ้วยโกโงแกก็ได้แล้ว บรรยายว่าสวยมากเลย แต่เอาคำพูดนี้มาออกวิทยุไม่ได้ ต้องบรรยายให้เห็นภาพด้วยว่าเป็นอย่างไร เพราะภาพหายไปแล้วเหลือแต่เสียงทำให้ต้องมีการผลิตเนื้อหาเพื่อใช้ออกอากาศทางวิทยุ” (ธีรภัทร สงวนกชกร, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

PAJU ONLINE						ข่าว	สารคดี/สเปเชียล	สารคดีพิเศษ	
เวลา/วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	วัน/เวลา	
06.00	ช่วงเช้า (TV)					สารคดีจากพิพิธภัณฑ์ (มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ)			6.00
						ข่าวไทยเช้า (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)			07.00
07.30	ชมรมการพิมพ์ บีบีบี (เช้าวันเสาร์ - วันอาทิตย์)					ข่าวไทยเช้า (เช้าวันเสาร์ - วันอาทิตย์)			07.30
08.00	หน้าฟ้าใหม่ (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					I Society (ไม่ซ้ำทุกวัน)	สังคมออนไลน์ (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	08.00	
08.30	เสียงของเสียง (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)								
08.45	ราชบัณฑิต (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)								
09.00	ภาษาเพื่อการพัฒนา (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					ขลุ่ยกลองอีสาน (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	ขลุ่ยกลองอีสาน (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	09.00	
10.00	ข่าวไทยพีบีเอส					Share (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)			09.30
10.05	วิทยุเพื่อเด็ก-เยาวชน (กลุ่มสาระการเรียนรู้)	วิทยุเพื่อเด็ก-เยาวชน (กลุ่มสาระการเรียนรู้)	วิทยุเพื่อเด็ก-เยาวชน (กลุ่มสาระการเรียนรู้)	วิทยุเพื่อเด็ก-เยาวชน (กลุ่มสาระการเรียนรู้)	วิทยุเพื่อเด็ก-เยาวชน (กลุ่มสาระการเรียนรู้)	Share (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)			
11.00	ข่าวไทยพีบีเอส					ลูกทุ่งอีสาน (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)			10.30
11.05	ภูมิคุ้มกัน (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)								
12.00	ช่วงเที่ยง (TV)								12.00
13.00	พุดดิ้ง English กับคุณ (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					เพลงเพื่อสังคม (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	(เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	13.00	
13.10	ขลุ่ยกลองอีสาน (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)								
14.00	ข่าวไทยพีบีเอส								
14.05	สถานีข่าวเช้า (TV)								
15.00	ข่าวไทยพีบีเอส					เสียงจากภาคอีสาน (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	(เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	15.00	
15.05	Music Intelligence (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)								
16.00	ข่าวไทยพีบีเอส								
16.05	Music Intelligence (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)								
17.00	ช่วงข่าวเย็น (TV)								17.00
17.30	บันเทิงใจ (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					(เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	ข่าวไทยเช้า (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)		17.30
18.00	After School (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					Sports Time (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	Sports Time (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	18.00	
19.00	ข่าวค่ำ Thai PBS (TV)								19.00
20.00	Thai PBS ทีวี (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					เสียงจาก Thai PBS (TV)			20.00
20.30	คืนนี้ไทยพีบีเอส (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)					ข่าวไทยเช้า (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	ข่าวไทยเช้า (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	20.30	
21.00	Science Today (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	Science Today (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	IT Update (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	IT Update (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	IT Update (เช้าวันจันทร์ - วันศุกร์)	เพลงเพื่อสังคม (TV)	เพลงเพื่อสังคม (TV)	21.00	
22.00	ช่วงค่ำ Thai PBS (TV)								22.00

Email : info@thaiPBS.or.th

ข่าว

สารคดี/สเปเชียล

สารคดีพิเศษ

UPDATE : 6/11/2012 10:56

Email : red@thaipbs.or.th

ข่าว	สารคดี	สารคดี
------	--------	--------

UPDATE : 4/11/2012 10:06

ภาพที่ 4.8 หังรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ 2555

4.3.2 การกำหนดประเด็นข่าวสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นข่าวสารที่ใช้ออกอากาศทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ 7 รายการ ประกอบด้วย ข่าวต้นชั่วโมง รายการเกาะติดทิศทางข่าว รายการหน้าต่างโลก รายการเสียงพลเมือง รายการวาระเมืองไทย รายการ Sport Time และรายการ ASEAN UPDATE

4.3.2.1 ข่าวต้นชั่วโมง

จากการศึกษาประเด็นข่าวสารที่นำเสนอในช่วงข่าวต้นชั่วโมง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มเลือกอย่างเป็นระบบ คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน ปี 2555 ไล่เรียงกันไปสัปดาห์ละ 1 วัน ในวันจันทร์ - วันศุกร์ ตลอด 5 สัปดาห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ประเด็นข่าวต้นชั่วโมงวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ปี 2555

ทันข่าว วิทยุไทย พีบีเอสฯ	ประเด็นข่าว จันทร์ 1 ต.ค.55	ประเด็นข่าว อังคาร 9 ต.ค.55	ประเด็นข่าว พุธ 17 ต.ค.55	ประเด็นข่าว พฤหัสบดี 25 ต.ค.55	ประเด็นข่าว ศุกร์ 2 พ.ย. 2555
10.00 น.	- เปิดสนามบินดอนเมืองวันแรก (สก.) - ม็อบหน้าทำเนียบฯ ร้องแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน (สก.) - ผู้ชิงตำแหน่ง ปธน. เวเนซุเอล่า หาเสียงโค้งสุดท้าย (คปท.)	- เสนอผลงาน รบ.1 ปีต่อกรม. / ก.คลังเสนอขออนุมัติหนี้สาธารณะ (กม.) - พายุแกมี น้ำท่วมบ้านชาวราชบุรี (ภก.) - ผู้นำฝ่ายค้านพม่าประกาศความตั้งใจขึ้นเป็น ปธน. (คปท.)	- ศาลฎีกานัดฟังคำสั่งคดีเพิกถอนสิทธิ ส.ส. บุรีรัมย์ ภท. (กม.) - สภาฯ ถก ร่าง พรบ. เงินก่อการร้าย (กม.) - พลุไฟระเบิด ดับ 1 ต.สวนพริก อ.อุรียา (ภก./อชญ.) - อินเดียจัดประชุมความหลากหลายทางชีวภาพ UN (คปท.)	- ฝ่ายค้านตั้งกระทู้สดโครงการรับจำนำข้าว (กม.) - ผู้ว่าฯ พัทลุงเตือนระวังดินถล่ม (ภก.) - พายุเฮอริเคนแซนดี้เข้าใกล้ชายฝั่งทางใต้ของจามาอิก้า (คปท.)	- ประชุม ครม.นัดพิเศษ (กม.) - รมว.วธ. ของบฯ บูรณะวัดอรุณาฯ (สก.) - รถขนยาบ้า จ.น่าน ชนแผงกั้นรถไฟ (ภก./อชญ.) - ชาวอังกฤษประท้วงปธน.อินโดนีเซีย เหตุการณ์ในปาปัว (คปท.)
11.00 น.	- กรมอุตุฯ เตรียมแถลง พายุลูกใหม่ (สล.) - วันทำบุญเดือนสิบ จ.ยะลา (ภก.) - คริสต์(โรมันคาทอลิก)ในเยอรมนีประกาศเพิ่มภาษีทางศาสนา (คปท.)	- เจริญ หนู น. ส.ว. อภิปรายจำนำข้าว (กม.) - ไฟไหม้บ้านเช่า จ.ตราด (ภก./อชญ.) - ค.ช.วัย 12 ปี สมุทรปราการ ร่วมขบวนการค้ายาฯ (ภก./อชญ.) - ชีวีระดมกำลังโจมตีทางอากาศ (คปท.)	- คนพิการ ชุมชนหน้ากองสลากจี รบ.เล็ก หว่ยออนไลน์ (สล.) - กรมอุตุฯ เตือนเข็ญรายอากาศหนาว (สล.) - โอบาามา นำตีเบต ปธน.สหรัฐ ครั้งที่ 2 (คปท.)	- ประธานสภาฯ ไม่ทราบการปรับ ครม. (กม.) - ปิดร้าน จ.นราธิวาสครบ 8 ปีตากใบ (ภก.) - นักท่องเที่ยว จ.พังงาทยอยขึ้นฝั่ง (ภก.) - ดีเบต ชิง ปธน.สหรัฐเข้มข้น (คปท.)	- ญัรัฐติ ให้ รมว.กตตัดสินใจกรณีศาลอาญาระหว่างประเทศสอบสายชุมนุม (กม.) - ผู้ช่วย ผบ.ตร. รับ คดีหมอสู่พัฒนา สอบยา (ภก./อชญ.) - คนร้ายใช้อาวุธปืนสังครามยิง อบต.ค.ลองเฉลิม จ.พัทลุงดับ1 (ภก./อชญ.)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ทันข่าว วิทยุไทย พีบีเอสฯ	ประเด็นข่าว จันทร์ 1 ต.ค.55	ประเด็นข่าว อังคาร 9 ต.ค.55	ประเด็นข่าว พุธ 17 ต.ค.55	ประเด็นข่าว พฤหัสบดี 25 ต.ค.55	ประเด็นข่าว ศุกร์ 2 พ.ย. 2555
15.00	- ผบ.ตร. คนใหม่ พบนายกฯ (กม.) - ทนายมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคยื่นศาลฎีกาเพื่อยุติข้อกล่าวหาว่าเข้าข่ายฉ้อโกง (อชญ.) - ชาวญี่ปุ่นประท้วงเครื่องบินสหรัฐหลังมีประวัติตกหลายครั้ง (ตปท.)	- นายกฯพร้อมแจงโครงการจำนำข้าว สั่งเอาผิดการทุจริต (กม.) - กลุ่มชาวนาจอร์เจียอ้างเป็นเจ้าของที่ดิน ปปส. ขโมยทรัพย์สินชาว จ. ปทุมธานี (ภก./อชญ.) - เข้าเกียร์ผิดขับรถชนประตูห้าง จ.ปทุมธานี (ภก./อชญ.)	- ถกโครงสร้างของ สปก.กบต. (กม.) - ค้านประกันผู้ต้องหา คดี 2 สมาชิกภรรยาคิดว่าไปกว่า 3 ปี (กม.) - กษ.จัดหาเครื่องจีพีเอสตรวจสอบโครงการรับจำนำสินค้าเกษตร (กม.)	- นายกฯยื่นปรับ ครม. ไม่ได้เห็นชักฟอก (กม.) - ตรวจเข้มหาดใหญ่ครบ 8 ปี ตกใบ (ภก.) - แกนนำ นปช. ร้อง DSI สอบสลายชุมนุมปี 52 และปี 53 (กม.)	- ครม.แต่งตั้ง ขรก. การเมืองหลายตำแหน่ง (กม.) - ตร. ลิงบุรี กวาดล้างผู้ค้ายาบ้า (ภก./อชญ.) - ข.โลกอนุมัติเงินกู้ยืมมูลค่า 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้พม่าครั้งแรกในรอบ 25 ปี (ตปท.)
16.00	- ก.พาณิชย์ปรับลดคาดการณ์เงินเฟ้อ (สก.) - คืบเงินภาษีรถคันแรก 47 ราย (สก.) - ครม.ญี่ปุ่นลาออกเพื่อเรียกความนิยมของพรรค (ตปท.)	- ครม.อนุมัติแผนการ - ชาวภาคเหนือ จี้ รบ. แก้ปัญหาการค้าชายแดน (ภก.) - กินหมูป่าดิบท้องเสีย 2 คนส่ง ร.พ.น่าน (ภก.) - กรีซ หวังชุมนุมเข้มดูแลผู้นำเยอรมนี (ตปท.)	- รองนายกฯ สั่งคุมเข้มเหตุการณ์ครบรอบตากใบ (กม.) - กรมอุตุนิยมวิทยาระดับน้ำเข้าพระยาสูงจะน้ำทะเลหนุน ไม่กระทบ ปชช.(สล.) - 2 ทหารอเมริกาผู้ต้องหาข่มขืนหญิงชาวญี่ปุ่น กระทั่งความสัมพันธ์ระหว่าง ปท. (ตปท.)	- ศาลฎีกาสั่งประหารอดีต ส.ว.กทผ.อ้างว่าหมิ่นแพทย์หญิง รพ.จุฬาฯ (อชญ.) - ป.ป.ช.ตั้งอนุ กก.ไต่สวนประมุข 3 จี (กม.) - บุตรชาย ปธน.เกาหลีใต้ เข้าให้ปากคำต่ออัยการ คดีซื้อที่ดินเพื่อสร้างบ้านให้บิดา (ตปท.)	- มอบ ร.ต.อ เฉลิม แก้วไพบูลย์ (กม.) - ลาโดทกานันท์ จี๋ม่วง 6 คน นราธิวาส (ภก./อชญ.) - ภัยแล้งกระทบพื้นที่ปลูกมะม่วง จ.ประจวบฯ (ภก.) - รมต.สธ.ฯฯ เยี่ยมผู้บาดเจ็บรถบรรทุกน้ำมันระเบิด (ตปท.)

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

หมายเหตุ... อักษรย่อในวงเล็บ () หมายถึงประเด็นจากสายข่าวต่างๆ ดังนี้

(กม.) = ข่าวการเมือง 22 ข่าว (อชญ.) = อาชญากรรม 2 ข่าว

(ภก.) = ข่าวภูมิภาค 10 ข่าว (สก.) = เศรษฐกิจ 3 ข่าว

(ตปท.) = ต่างประเทศ 21 ข่าว (สล.) = สิ่งแวดล้อม 4 ข่าว

(สก.) = สังคม 3 ข่าว (ภก./อชญ.) = ข่าวอาชญากรรมที่มาจากสายข่าวภูมิภาค 10 ข่าว

สำหรับการพิจารณาประเด็นข่าวต้นชั่วโมงนั้น บรรณาธิการข่าวและนิมิตเดีย และผู้ปฏิบัติงานทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้พิจารณาประเด็นข่าวสารจากตามความสำคัญและเหตุการณ์ข่าวนั้นๆ รวมทั้งพิจารณาประเด็นข่าวตามสายข่าว เนื่องจากมีผู้สื่อข่าววิทยุสายการเมือง 1 คน ประจำทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภานำเสนอประเด็นและเนื้อหาข่าว โดยพิจารณาจากองค์ประกอบข่าวที่มีความสำคัญและความเด่น มีผลกระทบ และขัดแย้ง ซึ่งประเด็นข่าวมหากหรือ เป็นข่าวเชิงนโยบาย อาทิ “กรม.อนุมัติแผนการบริหารหนี้สาธารณะปี 56 วงเงิน 2 ล้านล้านบาท และปัญหาภัยพิบัติ ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข่าวต้นชั่วโมง วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โดยใช้วิธีการสุ่มสำรวจอย่างเป็นระบบและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ตามตารางที่ 4.2 พบว่า ในช่วงวันจันทร์ – วันศุกร์ มีการเสนอข่าวทั้งหมด 65 ข่าว พบว่า แต่ละช่วงเวลาจะนำเสนอข่าวที่หลากหลายทั้งข่าวการเมือง ข่าวต่างประเทศ ข่าวภูมิภาค ข่าวอาชญากรรม ข่าวเศรษฐกิจ เน้นการนำเสนอข่าวเหตุการณ์เป็นหลัก ให้ความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ และความขัดแย้ง เช่น “นายกฯ พร้อมแจงโครงการจำนำข้าว สั่งเอาผิดการทุจริต” และ “ภัยแล้งกระทบพื้นที่ปลูกมะม่วง จ.ประจวบคีรีขันธ์” เป็นต้น

“เราให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวทุกประเภท อย่างเช่น ข่าวการเมือง เนื้อหาข่าวที่นำเสนอจะต้องเป็นกลาง เป็นประโยชน์บอกเล่า หรือตรวจสอบข้อมูลอีกฝ่าย หากเป็นประเด็นที่เอนเอียงชัดเจนก็จะไม่รายงาน เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความสับสน” (เย็นจิตร สติรมงคลสุข, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ส่วนข่าวภูมิภาค มีทั้งข่าวทั่วไปและข่าวอาชญากรรมที่มาจากสายข่าวภูมิภาค รวม 22 ข่าว โดยประเด็นข่าวส่วนใหญ่ จะเน้นข่าวผลกระทบของชาวบ้าน ความเดือดร้อนของประชาชนทั่วไป ภัยแล้ง ยาเสพติด ตามรูปแบบการนำเสนอข่าวตั้งแต่เดิมเป็นวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว FM 105.0 เมื่อกะเอิร์ด หากเป็นข่าวปล้นจี้ ชิงทรัพย์ กราบยิง ฆ่าปาดคอ ข่มขืน จะไม่นำเสนอ ทำให้มีการนำข่าวอาชญากรรมค่อนข้างน้อย ยกเว้นข่าวใหญ่ในขณะนั้น เช่น การหายตัวไปของ 2 สามเณรเพชรบุรีที่มีผู้ต้องหาเป็นพันตำรวจเอกนายแพทย์

ข่าวอื่นๆ เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวสิ่งแวดล้อม ที่มีจำนวนน้อย เนื่องจากมีการคัดเลือกประเด็นที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ และเป็นที่น่าสนใจในวงกว้างมานำเสนอ เช่น ข่าวเปิดสนามบินดอนเมืองวันแรกอย่างเต็มรูปแบบ ข่าวคนพิการชุมนุมหน้ากองสลากค้านขายหวยออนไลน์ และข่าวกรมอุตุนิยมวิทยาแถลงข่าวพายุลูกใหม่

4.3.2.2 รายการเกาะติดทิศทางข่าว

รายการเกาะติดทิศทางข่าว ออกอากาศสดนาน 1 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 09.00 -10.00 น. ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ ซึ่งการบริหารจัดการเป็นไปตามรูปแบบรายการที่แบ่งออกเป็น 5 ช่วง ช่วงละ 10 นาที โดยมี น.ส.ปรีศนี นามแปลง ผู้ช่วยโปรดิวเซอร์ สับเปลี่ยนกับ น.ส.วิฐษา สุขมาก ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส จัดรายการในช่วงข่าวทั่วไป 15 นาที และทำหน้าที่พุดเชื่อมโยงเข้าช่วงอื่นๆ อีก 4 ช่วง ที่มีผู้จัดรายการเฉพาะ ได้แก่ ช่วง News Update (ข่าวสังคมคุณภาพชีวิต) ช่วง Sports Today (ข่าวกีฬา) ช่วงไทยบันเทิง (ข่าวศิลปะ วัฒนธรรม) และช่วง INSIDE ASEAN (ข่าวอาเซียน)

ตารางที่ 4.2 ภาพรวมประเด็นข่าวรายการเกาะติดทิศทางข่าว เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2555

ช่วง	ผู้จัดรายการ	ประเด็นการนำเสนอ
ข่าวทั่วไป (15 นาที)	ปรีศนี นามแปลง (ทีมข่าววิทยุ) สลับกับ วิฐษา สุขมาก (ผสข.ข่าวเช้า Thai PBS)	- นำเสนอข่าวเด่น ทั้งข่าวการเมืองเศรษฐกิจ อาชญากรรม ภูมิภาค และสิ่งแวดล้อม
ช่วง News Update (10 นาที)	นันทกาญจน์ เจริญรุ่งโรจน์ (ผู้ช่วย บก.ข่าวสังคม โทรทัศน์ Thai PBS)	- ข่าวสังคมคุณภาพชีวิต
ช่วง Sports Today (10 นาที)	อัครเดช วัฒนานบรรจงกุล (ผสข.กีฬา Thai PBS)	- ผลการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศในรอบวัน - ความเคลื่อนไหวของวงการกีฬาในและต่างประเทศ
ข่าวศิลปะ วัฒนธรรม ช่วงไทยบันเทิง (10 นาที)	ทีมข่าวศิลปะ วัฒนธรรมฯ โทรทัศน์ Thai PBS (จัดรายการ 2 คน) - กานดา เข้มบุญเรือง, อธิป กลิ่นวิจิต - อติสร สุขสมอรรถ, วรมน ศิริณพกุล	- หยิบยกประเด็นที่น่าสนใจด้านศิลปะ วัฒนธรรม ที่มีอิทธิพลต่อสังคมในวงกว้าง
ช่วง INSIDE ASEAN (10 นาที)	- ณัฐฐา โกมลวาทิน (บก.ข่าวอาเซียน โทรทัศน์ Thai PBS) - เย็นจิตร สติรมงคลสุข (บก.ข่าววิทยุและนิวมีเดีย)	- ประเด็นปัญหาต่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความขัดแย้งในประเทศและประเทศในกลุ่มภูมิภาค ตลอดจนและการแก้ปัญหาด้วยการสร้างสันติภาพ

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

ประเด็นข่าวที่นำเสนอในรายการเกาะติดทิศทางข่าว ครอบคลุมข่าวทุกประเภท ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กีฬา ศิลปวัฒนธรรม และข่าวอาเซียน โดยผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ซึ่งเป็นผู้จัดรายการเกาะติดทิศทางข่าว ในแต่ละช่วงข่าวเป็นผู้กำหนดประเด็นข่าวสาร

ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการเกาะติดทิศทางข่าววันที่ 1 ตุลาคม และ 31 ตุลาคม 2555

ช่วง	ประเด็นข่าว	
	1 ต.ค.2555	31 ต.ค.2555
1. ข่าวทั่วไป (15 นาที)	- เดือนพายุในไทย / น้ำท่วม จ.ปราจีนบุรี - แก๊สรั่วที่ขึ้นมาจากลำภาษาอังกฤษ - ก.พาณิชย์ ไม่หวั่นนักวิชาการยื่นศาล รธน. ชะลอโครงการจำนำข้าว - ภัยน้ำของคดีการหายตัวไปของสองสามีภรรยา จ.เพชรบุรี - เปิดสนามบินดอนเมืองอย่างเต็มรูปแบบ	- ความเสียหายเฮลิคอปเตอร์ขึ้นที่ถล่มสำหรับ - ฝ่ายค้านยื่นซักฟอก รบ.9 พ.ย - หนุนจรรยา พน.พรรคเพื่อไทย - ส.ว. ยื่นสอบคุณสมบัติ ส.ส.ของ วราเทพ - ภัยแล้งเหนือตอนล่าง-อีสาน - เหตุร้ายรายวันภาคใต้ - ศาลตัดสินคดีฟ้อง กทม.กรณีขานติกำดับ
2. ข่าวสังคมคุณภาพชีวิต (ช่วง News Update 10 นาที)	อย. ยกเลิกการว่าจ้างบริษัทเอกชนผลิตยชูโคอีเฟดรีน	ก.ยุติธรรม นำนวัตกรรมใหม่ใช้ตรวจสอบสิทธิการถือครองที่ดินทำกิน แก้ปัญหาที่ดินถูกพื้นที่ป่า
3. ข่าวกีฬา (ช่วง Sports Today 10 นาที)	- ดนัย อุดมโชค คว่ำชัยเทนนิส ATP - ความเคลื่อนไหววงการฟุตบอล และผลการแข่งขันในโซนต่างๆ - ผลการแข่งขันกอล์ฟ ไรเดอร์คัพ ทีมยุโรป พลิกชนะทีมสหรัฐฯ	- ฟุตบอลยังไม่สรุปใช้สนามบางกอกฟุตซอลอารีน่า - ผลการแข่งขันและความเคลื่อนไหววงการฟุตบอล - ผลแข่งขันบาสเก็ตบอล เอ็นเอฟแอล
4. ข่าวศิลปะ วัฒนธรรม (ช่วงไทยบันเทิง 10 นาที)	นวนิยายเรื่องโลกประหลาดในประวัติศาสตร์ ความเศร้า 1 ใน 7 ผลงานที่ผ่านเข้าชิงรางวัลซีไรต์ปี 2555 ถูกวิจารณ์เนื้อหาเลียนแบบ -กลุ่มชาติพันธุ์ไม่พอใจ	จับตาทายพนันศรีสะเกษขวัญรับวันฮาโลวีนสร้างรายได้
5. ข่าวอาเซียน (ช่วง Inside asean 10 นาที)	นักวิชาการจาก TDRI ชี้ ไทยจะขาดแคลนแรงงาน หลังเปิด AEC	บังคับใช้แรงงานชาวโรฮิงญา ช่อมบ้านในรัฐยะไข่ โดยไม่ได้สอบถามความสมัครใจ

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

ในการศึกษาองค์ประกอบของข่าวในรายการเกาะติดทิศทางข่าวในวันที่ 1 ตุลาคม 2555 และวันที่ 31 ตุลาคม 2555 มี ดังนี้

ข่าวเด่นที่น่าสนใจ เช่น “40 ส.ว. ยื่นตีความคุณสมบัติ ส.ส.ของ นายวราเทพ (บุคคลเด่น)” และ “ฝ่ายค้านยื่นซักฟอก รบ. 9 พ.ย.นี้ (เหตุการณ์เด่น)”

ข่าวที่มีความใกล้ชิด เป็นข่าวความสำเร็จของนักกีฬาไทยในต่างประเทศ “ดนัย อุดมโชค คว่ำชัยปิดฉากเทนนิส ATP”

ข่าวความขัดแย้ง “บังคับชาวโรฮิงญา ช่อมบ้าน”

ข่าวผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ “เปิดใช้สนามบินดอนเมืองวันแรก”

ข่าวที่มีเงื่อนไข เรื่อง “การหายตัวไปของสองสามีภรรยา จ.เพชรบุรี

แต่ข่าวสด/ทันเหตุการณ์ ส่วนใหญ่เป็นการรายงานผลกีฬาเรื่อง “ผลการแข่งขันกอล์ฟไรเดอร์คัพ ทีมยุโรปพลิกชนะทีมสหรัฐฯ” แต่เป็นที่น่าสนใจว่า การนำเสนอข่าวของรายการไม่ได้เน้นด้านความสดหรือทันเหตุการณ์มากนัก เนื่องจากไม่มีช่วงรายงานสดจากภาคสนามของผู้สื่อข่าววิทยุ ตลอดจนไม่มีการต่อสายโทรศัพท์เพื่อสัมภาษณ์แหล่งข่าวออกอากาศสดในรายการ

4.3.2.3 รายการวาระเมืองไทย

รายการวาระเมืองไทย บันทึกเทปออกอากาศ ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เวลาออกอากาศ 15 นาที ตั้งแต่เวลา 08.30 – 08.45 น. นำเสนอประเด็นข่าวด้านการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นต่างๆ

ตารางที่ 4.4 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการวาระเมืองไทย ช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2555

ลำดับที่	ประเด็นข่าว	ลำดับที่	ประเด็นข่าว
1	ร้านค้าศูนย์บาท ขยะรีไซเคิลแลกของใช้	12	กฎหมายผังเมือง รองรับการพัฒนา
2	มูลนิธิสืบฯ MOU กรมอุทยานฯ รักษาผืนป่า	13	ชุมชนป้อมพระกาฬ อนุรักษ์หรือรื้อถอน
3	จุดแข็ง-จุดอ่อน ผู้ว่าฯ กทม.	14	ปัญหาเด็กเร่ร่อน
4	เทศบาลยุติท้องถิ่น อ.ท่าศาลา รักษาทะเล	15	สนามฟุตบอลโลกหนองจอก เสรีจไม่ทัน ฯลฯ
5	ปกป้องป่าพุกวงเครื่อง	16	ถมทะเลแก่น้ำท่วม กระทบระบบนิเวศ
6	เจาะ 16 นโยบาย รบ.ครบ 1 ปี ล้มหรือรุก	17	ปัญหาขยะไฟฟ้าหมู่บ้าน จากโคมลอยยี่เป็ง
7	โฉมชุมชนกับการแก้ปัญหาที่ดินทำกิน	18	เมืองจำลองญี่ปุ่น วัฒนธรรมเทียม อ.ขุนยวม
8	นโยบายสร้างระบบโลจิสติกส์ กับคนไร้ที่อยู่	19	กฎหมายห้ามใช้โฟงพาง วัสดุจับสัตว์น้ำ
9	มองมุมชาวภูเก็ตต่อโครงการเม็กกะโปรเจกต์	20	ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้พุ่ง
10	ค้านแผนเข้าเทิร์นชิบอร์ค กระทบสิ่งแวดล้อม	21	วิถีชีวิตพอเพียงของชาวกะเหรี่ยง จ.เพชรบุรี
11	พืชทอล์ก (เสวนาสันติภาพ) แก่ไฟได้	22	สิทธิของผู้บริโภค

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

ประเด็นที่น่าสนใจในรายการวาระเมืองไทย ตามตารางที่ 4.5 เสนอประเด็นความขัดแย้งหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องนโยบายของรัฐบาล และด้านกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ตลอดจนปัญหาการไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

4.3.2.4 รายการเสียงพลเมือง

รายการเสียงพลเมือง บันทึกเทปออกอากาศ ทุกวันจันทร์-วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.45-09.00 น. เปิดพื้นที่สาธารณะให้แก่ภาคพลเมือง ซึ่งมีทั้งเครือข่ายนักข่าวพลเมือง นักศึกษา และภาคประชาชน ได้นำเสนอประเด็นข่าวในแต่ท้องถิ่นทั่วประเทศ รวมถึงผลิตข่าวเองเพื่อออกอากาศในรายการ

ตารางที่ 4.5 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการเสียงพลเมือง ช่วงเดือนตุลาคมปี 2555

ลำดับที่	ประเด็นข่าว	ลำดับที่	ประเด็นข่าว
1	โปรโมทโครงการสื่อศิลป์ ดินน้ำป่า	8	ปัญหาแรงงานนอกระบบ
2	ปชต.ชายแดนไทย-พม่า จ.ระนอง	9	กม.ห้ามใช้โพงพาง จับสัตว์น้ำ
3	งานรวมพลคนกินปลา จ.นครศรีธรรมราช	10	สะโน คนตรีถิ่นอีสาน
4	แม่น้ำสาละวิน ผลกระทบการสร้างเขื่อน	11	รวมพลังชุมชนแม่น้ำท่าจีนรับมือน้ำท่วม
5	งานรวมพลคนกินปลา จ.นครศรีธรรมราช	12	ประชากรดั่งกว้างลด ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
6	แก๊งมั่งกรดำ เขาวชนหลงผิดกลับตัวเป็นคนดี	13	รวมพลังชุมชนแม่น้ำท่าจีนรับมือน้ำท่วม
7	โปรโมทภาพยนตร์สารคดี “ทางผ่านของปิระ”	14	ใช้ผังเมืองรวม ระบุที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
8	สื่อวิทยุชุมชนอนุรักษ์วัฒนธรรม	16	สื่อพลเมืองสันติภาพชายแดนใต้
		17	นักสื่อสารแรงงานนอกระบบ

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

จากตารางที่ 4.6 เป็นประเด็นข่าวที่ออกอากาศรายการเสียงพลเมือง ส่วนใหญ่เน้นหนักในด้านปัญหาสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากหลายสาเหตุ แต่มีพลังของชุมชนที่ร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการกำหนดประเด็นข่าวแบบจุลภาคหรือแบบเฉพาะเจาะจง เช่น ข่าว “สื่อพลเมืองสันติภาพชายแดนใต้” และข่าว “แก๊งมั่งกรดำ เขาวชนหลงผิดกลับตัวเป็นคนดี” เป็นต้น

“เชื่อมประเด็น ทำให้คนฟังรู้สึกว่ำนน้ำท่วมที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ก็เกี่ยวข้องกับคนในหลายพื้นที่ หรือ พืชพันธุ์ไม้พันธุ์หนึ่งหายไปจากท้องที่หนึ่งแต่มันเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคน ก็จะเวียนกันไปตามภูมิภาค ไม่ให้เนื้อหาเป็นท้องถิ่นเกินไป แต่ก็ไม่ใช่เรื่องของส่วนกลางจนเกินไป” (เบญจมาศ บุญฤทธิ์, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

4.3.2.5 รายการ Sport Time

รายการ Sport Time ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 1 ชั่วโมง ตั้งแต่ 18.00 – 19.00 น. ผู้จัดรายการ Sport Time คัดเลือกประเด็นข่าวที่น่าสนใจ รวมทั้ง ต่อยอดการนำเสนอเนื้อหาเพื่อนำเสนอในรายการ เช่น การรายงานผลการแข่งขันล่าสุด และการสัมภาษณ์แหล่งข่าวในรายเพิ่มเติมในรายการวิทยุฯ

ตารางที่ 4.6 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการ Sport Time เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2555

ลำดับที่	ประเด็นข่าว	ลำดับที่	ประเด็นข่าว
1	ศึกเอลกาลิโก้ บาร์เซโลน่า ปะทะ เรอัล มาดริด	5	เปิดศึกฟุตบอลชิงแชมป์โลก 2012
2	มนัส บุญจำนงค์ กับการแข่งขันมวยไทยอาชีพ	6	เกาะติดฟุตบอลชิงแชมป์โลก 2012
3	เมืองทองฯแชมป์ไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก 2012	7	บราซิล-สเปน คู่ชิงฟุตบอลชิงโลก 2012
4	นับถอยหลังฟุตบอลชิงแชมป์โลก 2012	8	เชลซีแต่งตั้งผู้จัดการทีมคนใหม่

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

ประเด็นนำเสนอในรายการ Sport Time มีทั้งประเด็นข่าวข่าวกีฬาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งความเคลื่อนไหวรอบขอบสนามกีฬา สัมภาษณ์พิเศษนักกีฬาและบุคคลในวงการกีฬา โดยการนำเสนอจะคล้ายกับหน้าจอโทรทัศน์ไทยพีบีเอส แต่อัพเดทข้อมูลให้ด้วย รวมทั้งบอกถึงทิศทางข่าวกีฬาที่น่าสนใจ เช่น “เกาะติดฟุตบอลชิงแชมป์โลก 2012 ที่ประเทศไทย” แต่ก็มีกระแสนอข่าวกีฬาที่เป็นอัตลักษณ์ของไทย เช่น “มนัส บุญจำนงค์ชกมวยไทยอาชีพ”

“มีผู้ดำเนินรายการ 2-3 คน แล้วแต่สัปดาห์ เพราะมีผู้สื่อข่าวบางคนต้องไปทำข่าวต่างจังหวัด ช่วยกันดูว่า สัปดาห์นี้มีข่าวอะไรบ้าง ข่าวอะไรดังๆ เด่นๆ เช่น การแข่งขันฟุตบอลโลก อาจสรุปข่าวประจำสัปดาห์ที่ทำกันมาและเรื่องกีฬาในสัปดาห์ถัดไป ส่วนผลการแข่งขันกีฬามักจะไม่ใช้ แต่ถ้าจะแข่งขันในสัปดาห์นั้นก็จะเลือกคู่เด่นๆ” (จำลักษณ์ ล้วนรอด, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2555)

4.3.2.6 รายการหน้าต่างโลก และรายการ ASEAN UPDATE

มีรูปแบบการนำเสนอข่าวต่างประเทศที่คล้ายกัน เน้นเล่าเหตุการณ์สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อโลกในทุกมิติ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความขัดแย้ง เทคโนโลยี และวิทยาการ แตกต่างกันว่ารายการหน้าต่างโลกสามารถหยิบยกประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในทั่วโลก แต่รายการ ASEAN UPDATE เลือกนำเสนอในมุมของอาเซียน โดยการสรุปข่าวในรอบสัปดาห์

1) รายการหน้าต่างโลก

จัดรายการโดย เสาวลักษณ์ จักรวิวัฒนกุล บันทึกเทปออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.00-08.30 น. โดยประเด็นข่าวที่น่าสนใจในรายการหน้าต่างโลก มุ่งเน้นที่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทศวรรษโลก เป็นประเด็นข่าวระดับมหากาฬที่มีองค์ประกอบด้านความเด่นและความสำคัญ พร้อมทั้งบอกเล่าถึงที่มาของปรากฏการณ์นั้นๆ เพื่อให้ผู้ฟังมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เช่น “การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ” และข่าว “ตอลีบัน ยิงเด็ก 14 ปี” ข่าว “ศึก Tablet ของไมโครซอฟท์และแอปเปิล” และ “Flash Mob” ซึ่งรวมถึงการเลือกประเด็นข่าวที่มีความใกล้ชิดกับผู้ฟังซึ่งเป็นคนไทยด้วย ได้แก่ ข่าว “ประวัติเจ้าสีหนุ” และข่าว “นาง ผิง อี บุคคลแห่งปีของเอเชีย”

ตารางที่ 4.7 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการหน้าต่างโลก ช่วงเดือนตุลาคมปี 2555

ลำดับที่	ประเด็นข่าว	ลำดับที่	ประเด็นข่าว
1	ประวัติอั้งลี่	2	ความเป็นมาของขนมไหว้พระจันทร์
3	โฆษณาแฝงในโลกสังคมออนไลน์	4	ปัญหาของ iPhone5
5	ปกป้องป่าพุกองเคร็ง	6	สิงคโปร์จะสร้างเมืองใต้ดิน
7	Flash Mob	8	Facebook มีสมาชิกครบ 1 พันล้านคน
9	โค้งสุดท้ายก่อนเลือกผู้นำสหรัฐฯ คนใหม่	10	IMF คาดการณ์เศรษฐกิจโลก
11	ตอลีบัน ยิงเด็ก 14 ปี	12	รางวัล Nobel และ Ig Nobel
13	ประวัติเจ้าสีหนุ	14	ปัญหาเด็กเร่ร่อน
15	อาหารลดความอ้วน 13 ชนิด	16	วิธีอนุรักษ์ธรรมชาติ
17	จัดอันดับโรคร้ายในอาเซียน	18	ความใฝ่ฝันของชาวจีน
19	ความยากจนของคนอินเดีย	20	สิทธิของหญิงชาวซาอุดีอาระเบีย
21	ตำนานวันฮัลโลวีน	22	ศึก Tablet ของไมโครซอฟท์และแอปเปิล

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

2) รายการ ASEAN UPDATE

จัดรายการโดย จิระชาติา เอี่ยมรัศมี บันทึกเทปออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 20.30 - 21.00 น. เป็นการบอกเล่าเนื้อหาความคืบหน้าของประเทศในกลุ่มอาเซียนรอบสัปดาห์ เป็นประเด็นในระดับมหากาฬ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับคนไทย และมีองค์ประกอบข่าวที่มีความเด่นหรือความ

สำคัญ และความขัดแย้ง เช่น ข่าว “ความรุนแรงในรัฐยะไข่ของพม่า” รวมไปถึงให้มุมมอง วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคอาเซียน เช่น ข่าว “ข้าวหอมกัมพูชาได้รางวัลข้าวหอมที่ดีที่สุดในโลก ปี 2012” และข่าว “ลาวเปิดใช้ 4G”

ตารางที่ 4.8 ตัวอย่างประเด็นข่าวรายการ ASEAN UPDATE ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2555

ลำดับที่	ประเด็นข่าว	ลำดับที่	ประเด็นข่าว
1	เบื้องหลังการเมืองฟิลิปปินส์ระอุ	5	ลาวเปิดใช้ 4G
2	กัมพูชาได้รางวัลข้าวหอมที่ดีที่สุดในโลก ปี 2012	6	การประชุมสุดยอดผู้นำเอเชีย-ยุโรปที่ลาว
3	อดีตกษัตริย์กัมพูชาสวรรคต	7	เที่ยวอินโดนีเซีย-สิงคโปร์
4	ความรุนแรงในรัฐยะไข่ของพม่า	8	ผู้นำสหรัฐฯ เยือนชาติอาเซียน

ที่มา: สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ (2555)

ผลการศึกษาจากข้อมูลทางเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการกำหนดวาระข่าวสาร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทั้ง 7 รายการมีการกำหนดประเด็นข่าวสารมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยเป็นประเด็นข่าวแบบมหากาฬ ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ต่างประเทศ กีฬา และวัฒนธรรม โดยมีการกลั่นกรองเนื้อหาข่าวเพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความสับสน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสื่อวิทยุสาธารณะออนไลน์ไทยพีบีเอส” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานข่าวจำนวน 14 คน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน ของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ในช่วงเดือนตุลาคม-เดือนพฤศจิกายน 2555 โดยผู้วิจัยได้วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พลเมือง
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ในการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์
3. เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ออกอากาศตั้งแต่เวลา 06.00 – 21.00 น. โดยเลือกศึกษาเฉพาะข่าวและรายการข่าว ผู้วิจัยได้พบรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ โครงสร้างหน้าที่ในการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ และกระบวนการกำหนดวาระข่าวสารของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งสามารถสรุปคำตอบเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการข่าวของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

5.1.1.1 ปัจจัยภายใน

วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นหน่วยงานย่อยที่อยู่ภายใต้การดูแลของ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) กลไกหลักที่มีผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้แก่ การบริหารจัดการ ความสามารถทางวิชาชีพ และเทคโนโลยี

การบริหารจัดการ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ที่ยึดโยงกัน คือ นโยบาย การวางแผน และการจัดการ

นโยบายของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ระบุไว้ในนโยบายด้านสื่อและรายการ 14 ข้อ ของคณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) โดยยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน (ปี 2555) ประกอบด้วย

1. ส.ส.ท.ต้องเป็นเจ้าของคลื่น และปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจการสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพเพื่อสาธารณะ แม้สื่อหลักของ ส.ส.ท. คือ สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพแต่ ส.ส.ท. พึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อใหม่

2. แผนการจัดทำรายการและผังรายการ เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกรรมการและผู้บริหาร ในงานด้านข่าวและรายการ การตอบสนองสาระสำคัญในพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

3. การจัดทำแผนการจัดทำรายการ มีแผนหลักที่จัดทำเป็นรายปี โดยอาจมีแผนย่อยรายไตรมาส ในแผนการจัดทำรายการพึงระบุหลักการเหตุผลในการกำหนดสัดส่วนและประเภทของเนื้อหา รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายรายการ แหล่งที่มาของรายการ รวมทั้ง การคาดหวังผลทางความนิยม ประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม

4. กลุ่มเป้าหมายหลักการขององค์การ คือ ประชาชนทุกภาคส่วนของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจสังคม พึงกระตุ้นสร้างความสนใจและมีส่วนร่วมในการรับสารผ่านสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพของ ส.ส.ท.เพื่อรับข้อมูล ความรู้ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น แรงบันดาลใจ และจินตนาการ นำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

5. จำนวนและสัดส่วนรายการ สัดส่วนรายการข่าว กลุ่มข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน : รายการกลุ่มสารประโยชน์เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ : รายการกลุ่มสารบันเทิง คือ 40:30:30 โดยประมาณ

6. แหล่งผลิตรายการ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของรายการในภาพรวม เป็นรายการที่ผลิตในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 25 ในแต่ละกลุ่มรายการสารประโยชน์เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ และกลุ่มรายการสารบันเทิงเป็นรายการนำเข้าจากต่างประเทศ มีการกระจายสัดส่วนแหล่งผลิตรายการทั้งในและต่างประเทศอย่างเหมาะสม การนำเข้ารายการจากต่างประเทศ ไม่ควรเน้นกระแสตลาด

7. รายการทุกรายการที่นำเสนอมีคุณภาพสูง เน้นความหลากหลายในมิติต่างๆ ทั้งเนื้อหา รูปแบบ แหล่งข้อมูลรายการ และกลุ่มผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ปราศจากอคติทางการเมือง และผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

8. กระบวนการผลิตและการเผยแพร่รายการ มีกลไกกำกับดูแลมาตรฐานในทุกขั้นตอนของกระบวนการงานการผลิตและการเผยแพร่รายการ คำนึงถึงจริยธรรมองค์กร จริยธรรมวิชาชีพ

9. การประเมินคุณค่า คุณภาพ ความนิยม ความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์รายการ

10. การจัดหา จัดซื้อ จัดจ้างรายการ ผลิตรายการ การสร้างความร่วมมือ การรับการสนับสนุนและสนับสนุนผู้ผลิตอิสระ

การดำเนินการจัดหา จัดซื้อ จัดจ้างรายการ การผลิตรายการ การสร้างความร่วมมือ การรับการสนับสนุน และการสนับสนุนผู้ผลิตอิสระ ให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรมของ ส.ส.ท. โดยมีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจนตรงกัน ระหว่างบุคลากร ส.ส.ท. และผู้ร่วมงาน ผู้สนับสนุน ภายนอก

11. การรับการสนับสนุน การร่วมมือ หรือสนับสนุนการผลิตสื่อ กับบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และองค์กร ต้องดำเนินการอย่างถูกต้อง ขอบธรรม มีจริยธรรม มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบและชี้แจงได้

12. การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะในสื่อ

13. ส.ส.ท.พึงพัฒนาศักยภาพหน่วยงานผลิตรายการในส่วนภูมิภาค ทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์หลักและอุปกรณ์สนับสนุนต่างๆ เพื่อให้สามารถผลิตรายการที่มีคุณค่า คุณภาพ หลากหลาย เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ

14. รายการที่นำเสนอทางสื่อทุกประเภทและรูปแบบต้องมีเนื้อหาและวิธีการทำงานที่ไม่ขัดต่อข้อบังคับจริยธรรมของ ส.ส.ท. หรือมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อประโยชน์บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ด้านการวางแผนงานไว้อย่างชัดเจน ตามแผนการจัดทำรายการประจำปี 2555 มีการกำหนด 4 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานของสื่อสาธารณะ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม

1) ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพรายการ ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายการที่นำเสนอไว้ในช่วงของการประเมินก่อนบรรจุผังรายการ และรักษาคุณภาพทางการนำเสนอได้อย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาของการออกอากาศ จัดให้มีระบบการตรวจสอบคุณภาพรายการอย่างเข้มข้น ทั้งในด้านเนื้อหา การนำเสนอ และคุณภาพทางเทคนิคทุกตอนก่อนออกอากาศ โดยทุกรายการต้องมีบันทึกในส่วนของแนวคิด วัตถุประสงค์ของรายการ และลักษณะเฉพาะของรายการไว้อย่างชัดเจน เพื่อประเมินได้ในทุกระยะของการผลิตรายการและการนำเสนอรายการ

ออกอากาศ รายการที่ผลิตขึ้นเพื่อนำเสนอทางสื่อของ ส.ส.ท. จะต้องรักษาจรรยาบรรณของสื่อสาธารณะอย่างเคร่งครัด

2) ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วม ด้วยความเป็นองค์กรสื่อสาธารณะ ส.ส.ท. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นพิเศษ ทั้งในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น และการผลิตรายการ ส.ส.ท. ร่วมกับภาควิทยุทธศาสตร์ จัดการฝึกอบรม พร้อมกับให้พื้นที่แก่เครือข่ายสื่อภาคพลเมือง เพื่อให้รายการต่างๆ ของ ส.ส.ท. สะท้อนความต้องการ และการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองอย่างแท้จริง แผนจัดทำรายการในปี 2555 มุ่งหมายให้เวลาการออกอากาศของสื่อพลเมือง มีเวลา 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเพิ่มขึ้นต่อไปในปี 2556 และ 2557

3) ยุทธศาสตร์ภาพรวมในการนำเสนอ การจัดผังรายการทั้งรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุออนไลน์ และรายการที่ผู้ชมสามารถเลือกรับชมที่จะเผยแพร่บนเว็บไซต์ จะมีการพิจารณาการร้อยเรียง ความเหมาะสม อย่างถี่ถ้วนสม่ำเสมอ ผังรายการสื่อของ ส.ส.ท. จึงนำเสนอกรอบใหญ่ในแต่ละปี เพื่อประเมินและปรับปรุงในปีต่อไป รวมทั้งคณะกรรมการบริหารดำเนินการพิจารณาผังรายการในแต่ละไตรมาสตามภารกิจอีกด้วย โดยผังรายการทั้งผังหลักของปีและผังรายการในแต่ละไตรมาส จะได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม

ผังรายการที่ประกาศสู่สาธารณะ แยกประเภทรายการเป็นรายการข่าว สารประโยชน์ และสาระบันเทิง ต้องระบุคำจำกัดความของรายการแต่ละประเภทให้ชัดเจน เพื่อให้การบรรจุรายการลงผังเป็นไปอย่างถูกต้องตามประเภทรายการ

สำหรับรายการทางวิทยุออนไลน์ในช่วงของการทดลองออกอากาศ จะใช้สัดส่วนของรายการสารประโยชน์และสาระบันเทิงต่อรายการข่าว มีสัดส่วนเป็น 70:30

จัดให้มีช่วงเวลาของการออกอากาศซ้ำของรายการที่แน่นอน เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ชม และประกาศในผังรายการทุกไตรมาส

รายการวิทยุออนไลน์ จะเผยแพร่รายการตามผังรายการตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึง 21.00 น. และจะดำเนินการจัดรายการตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อ ส.ส.ท. มีคลื่นความถี่และบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงของตนเอง โดยวิทยุออนไลน์จะลดยุทธศาสตร์มาเป็น Live cast ของวิทยุกระจายเสียง

เผยแพร่รายการโทรทัศน์ออนไลน์ในลักษณะ Live cast จากหน้าจอของไทยพีบีเอส และจัดเสนอ event cast สำหรับรายการหรือกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากผู้ชม นอกจากนี้ ส.ส.ท. ยังมีแนวคิดที่จะจัดรายการเพื่อกลุ่มเครือข่ายผู้พิการและกลุ่มคนดูเฉพาะที่สามารถใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตรับชมและรับฟังรายการที่ต้องการ ในเวลาที่เหมาะสมกับตนเองได้ และยังได้จัดพื้นที่สำหรับการสะท้อนคำติชมของผู้ชมรายการและกิจกรรมเสริมในรายการ ไว้ในเว็บไซต์ของ ส.ส.ท.

การจัดการรายการสำหรับเด็กสำหรับสื่อวิทยุออนไลน์

ในปี 2555 เป็นต้นไป ส.ส.ท. จะส่งเสริมให้มีการผลิตสารคดีในประเทศ ให้มีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น โดยคาดหวังว่าจะได้มีสารคดีที่เป็นต้นแบบของ ส.ส.ท. ได้ในปี 2557 สารคดีของ ส.ส.ท. ที่มีความลุ่มลึก รอบด้าน และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

เนื้อหารายการยังคงมุ่งกำหนดประเด็นตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนดไว้ในปี 2555

1) ยุทธศาสตร์การเข้าถึงของผู้ชม พัฒนาทางด้านเทคนิค เพื่อส่งสัญญาณภาพและเสียงให้เข้าถึงผู้ชมอย่างทั่วถึงแล้ว การผลิตรายการของไทยพีบีเอส ยังมีแนวทางในการเปิดกว้างต่อการเข้าถึงของผู้ชมซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาส ซึ่งอาจจะเป็นผู้พิการทางได้ยิน ผู้พิการทางสายตา

การดำเนินงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เริ่มต้นเดือนมิถุนายน 2554 จึงเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหารายการ จำนวนบุคลากร และทดสอบความพร้อมของเครื่องมือเทคนิคด้านการออกอากาศ เพื่อรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.)

ด้านการบริหารจัดการข่าว พบว่า สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ดำเนินงานเพียง 1 ปี ยังอยู่ในขั้นการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุโดย กสทช. จะใช้ข่าวจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เป็นส่วนใหญ่ มาผลิตเป็นข่าววิทยุ เพื่อให้ทิศทางข่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ขณะที่มีการประชุมข่าว 2-3 ครั้งต่อเดือน เพื่อจัดเวรทำข่าว ทบทวนข้อผิดพลาด และบอกถึงทิศทางข่าวในอนาคต ขณะที่รายการข่าวอีก 6 รายการไม่เคยเข้าร่วมประชุมกองบรรณาธิการข่าว และการแบ่งความรับผิดชอบในการทำงาน โดยผู้จัดรายการทำหน้าที่เองทั้งหมด ทั้งการหาข้อมูล รวบรวมข่าว และนำเสนอข่าว อย่างไรก็ตาม รายการส่วนใหญ่เป็นการบันทึกเทปก่อนออกอากาศ ซึ่งทีมงานวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ สามารถตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข่าวในรายการข่าวนั้นๆ ได้ หากพบความผิดพลาดหรือการนำเสนอข่าวที่ขัดต่อจริยธรรมขององค์กร

ปัจจัยภายในด้านความสามารถวิชาชีพ บุคลากรของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีความสามารถทางวิชาชีพ เคยได้รับรางวัลสารคดีเชิงข่าว และทำงานได้หลายหน้าที่ในคนเดียว แต่การปรับเปลี่ยนตำแหน่งเจ้าหน้าที่ดูแลเนื้อหาข่าวเว็บไซต์เป็นผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดีย บางคนยังไม่สามารถปรับตัวด้านการรายงานข่าววิทยุได้ จึงมีข้อเสนอจากเจ้าหน้าที่วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าววิทยุ

ปัจจัยภายในด้านเทคโนโลยี สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีในการออกอากาศวิทยุระบบดิจิทัลเกือบ 100% และมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ผลิตข่าวในสถานีวิทยุที่ทันสมัย ขณะเดียวกัน ก็มีการใช้สื่อใหม่ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางเปิดรับผู้ฟังจำนวนมากขึ้น

5.1.1.2 ปัจจัยภายนอก

เป็นปัจจัยอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านกฎหมาย และแหล่งข้อมูล

ด้านกฎหมาย

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เป็นหน่วยงานย่อยของ ส.ส.ท. ซึ่งมีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เพื่อทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ เป็นอิสระ ปลอดจากแทรกแซงโดยกลุ่มทุนธุรกิจและฝ่ายการเมือง โดยมีเงินอุดหนุนจากภาษีสรรพสามิตปีละ ไม่เกิน 2,000 ล้านบาท นอกจากนี้ ส.ส.ท.ยังอ้างอิงข้อกฎหมายเพื่อขอให้ กสทช.ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุให้แก่ ส.ส.ท. ด้วย เพื่อขยายช่องทางการสื่อสารทั้งวิทยุกระจายเสียงคลื่นความถี่ และสื่อวิทยุออนไลน์ด้วย

1. ระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานของรัฐ

ส.ส.ท. เป็นองค์กรของรัฐ มีกฎระเบียบ และมีเอกสารทางราชการ จึงมีอุปสรรคที่ขั้นตอนและกระบวนการทำงานที่ล่าช้า ต้องมีการวางแผนก่อนการจัดสรรงบประมาณ และต้องผ่านมติของคณะกรรมการนโยบาย ส.ส.ท. จากนั้นฝ่ายบริหารต้องทำวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง และประกวดราคา มีการทดสอบก่อนออกอากาศ และมีกระบวนการตรวจรับเช่น โดยในปี 2555 ส.ส.ท. ได้อนุมัติงบประมาณ 21,600,000 บาท เพื่อดำเนินงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ แบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่

1. ค่าตอบแทนผลิตรายการ จัดจ้างผลิตรายการ
2. โครงการจ้างผลิตรายการวิทยุ
3. โครงการจัดทำของที่ระลึก
4. ค่าดำเนินกิจกรรมร่วมเครือข่าย
5. โครงการฟื้นฟูชีวิตละครวิทยุ
6. จัดทำสารคดีสั้นวิทยุ 10 ชุด

จากขั้นตอนตามระเบียบหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการข่าว ส่งผลให้ตลอดปี 2555 สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ สามารถดำเนินงานได้เพียง 3 โครงการ/กิจกรรม คือ การจ่ายค่าตอบแทนผลิตรายการและค่าจัดจ้างผลิตรายการ การจัดทำสารคดีสั้นวิทยุชุด 10 ความรู้ และโครงการจัดทำของที่ระลึก จากทั้งหมด 6 โครงการ/กิจกรรม

ด้านแหล่งข้อมูลจากภายนอก

ทีมข่าววิทยุและนิวมีเดียจึงนำแหล่งข้อมูลที่ใช้ผลิตข่าวต้นชั่วโมงและผลิตรายการข่าว ดังนี้

1. ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดียลงพื้นที่ติดตามทำข่าว เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง และเวทีเสวนาต่างๆ
2. การโทรศัพท์สัมภาษณ์แหล่งข่าว
3. การใช้ข้อมูลจากถึงข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โปรแกรม ENPS และเว็บไซต์ teefeed.thaipbs.or.th รวมทั้งข่าวการรายงานสดและการทำข่าวภาคสนามของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
4. การหาข้อมูลจาก โปรแกรมถึงข่าว News Center รวมทั้งเว็บไซต์ข่าวทั้งในและต่างประเทศ
5. นักข่าวพลเมืองผลิตข่าวจากพื้นที่ต่างๆ เพื่อรายงานข่าว

นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการใช้แหล่งข้อมูลในการบริหารจัดการข่าวสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ พบว่า มีการเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับหน่วยงานต่างๆ หรือภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอข่าวค่อนข้างน้อย มีเพียงแต่เครือข่ายนักข่าวพลเมือง ที่นำข่าวจากโทรทัศน์ไทยพีบีเอส มาออกอากาศซ้ำทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ หรือมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นข่าววิทยุเพียงเล็กน้อย เช่น การสัมภาษณ์นักข่าวพลเมืองเพิ่มเติม หรือรวมข่าวของนักข่าวพลเมืองมาเผยแพร่ทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

5.1.2 โครงสร้างหน้าที่ในการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

จากเดิมเป็นสถานีวิทยุไทยเพื่อเด็กและครอบครัว FM 105.0 เมื่อกะเอิร์ด ในวันที่ 2 เมษายน ปี 2552 อยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักวิทยุและมัลติมีเดีย ร่วมผลิตรายการกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายอื่นๆ กระทั่งกรมประชาสัมพันธ์ ขอคืนความถี่วิทยุคืนด้วยเหตุผลทางธุรกิจ จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งโครงการสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ประจำปี 2554 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2554 ที่ยังอยู่ภายใต้สำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ จากนั้นได้ปรับเปลี่ยนเป็นโครงการสื่อดิจิทัล โดยแยกออกจากโครงสร้างองค์กร ส.ส.ท. เพื่อทดลองรูปแบบใหม่ เพื่อศักยภาพในการบริหารงาน และเตรียมพร้อมการที่ กสทช. จะจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุให้แก่ ส.ส.ท. แต่จากการศึกษาพบปัญหาเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการมีความสับสนด้านสายการบังคับบัญชา และการขาดบุคลากรอีก 13 ตำแหน่งมาทำหน้าที่ในโครงการสื่อดิจิทัล ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างล่าช้า

5.1.3 การกำหนดวาระข่าวสาร

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีการกำหนดวาระข่าวสาร แบ่งเป็น 2 ส่วน ที่มีความสำคัญต่อการรับรู้ของผู้ฟัง คือ ด้านการจัดผังรายการ และการกำหนดประเด็นข่าวสาร

5.1.3.1 การจัดผังรายการ

สัดส่วนผังรายการสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ที่ออกอากาศจริง แบ่งเป็นรายการสารประโยชน์และสารบันเทิง 70.33% และข่าว 29.66% นั้น เป็นไปตามแผนการจัดทำผังรายการประจำปี 2555 โดยรักษาการผู้อำนวยการโครงการสื่อดิจิทัล ระบุเหตุผลว่า ทางกลุ่มเป้าหมายที่ฟังวิทยุออนไลน์ไม่ใช่ผู้ที่ชื่นชอบติดตามข่าว จึงมีสัดส่วนรายการสารประโยชน์และสารบันเทิงมากกว่าข่าว

ขณะที่รูปแบบการนำเสนอข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ พบว่า ในช่วงข่าวหลักเกือบทั้งหมดของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นข่าวเช้า ข่าวเที่ยง ทันข่าวเด่น 17.00 น. และข่าวค่ำ รวมทั้งรายการสถานีประชาชน และรายการอื่นๆ ได้เชื่อมโยงสัญญาณจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส มาออกอากาศคิดเป็นจำนวน 2,410 นาที ขณะที่มีการผลิตเนื้อหาใหม่ 3,610 นาที หรือคิดเป็นจำนวน 1 ใน 3 ของรายการวิทยุทั้งหมดที่มีการเชื่อมโยงสัญญาณจากโทรทัศน์

5.1.3.2 การกำหนดประเด็นข่าวสาร

ผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษาการกำหนดประเด็นข่าวในรายการข่าว รวม 7 รายการ ทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้แก่

1. ทันข่าววิทยุไทยพีบีเอส (ข่าวต้นชั่วโมง)
2. รายการเกาะติดทิศทางข่าว
3. รายการหน้าต่างโลก รายการเสียงพลเมือง
4. รายการวาระเมืองไทย
5. รายการสื่อพลเมือง
6. รายการ Sport Time
7. รายการ ASEAN UPDATE

จากการศึกษาด้านการกำหนดประเด็นข่าวรวม 7 รายการ ทางสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ช่วงทันข่าววิทยุไทยพีบีเอส บรรณาธิการข่าววิทยุกำหนดประเด็นข่าวตามความสำคัญและเหตุการณ์ โดยมีผู้สื่อข่าวการเมือง 1 คน และผู้สื่อข่าวสายทั่วไป 2 คนทำข่าวภาคสนามกำหนดประเด็นข่าวตามสายงาน แต่ส่วนใหญ่เป็นประเด็นข่าวในเชิงมหภาค เช่น ข่าวนโยบายของรัฐบาล

และปัญหาขยะพิบัติ เป็นต้น ขณะที่มีการนำเสนอประเด็นข่าวจุลภาคที่เน้นข่าวเฉพาะเจาะจงในข่าวนั้นๆ มีน้อย มักพบในข่าวภูมิภาค อาทิ “กินหมูป่าดิบท้องเสีย 20 คนส่ง ร.พ.น่าน”

รายการเกาะติดทิศทางข่าว นำเสนอข่าวหลากหลายประเภททั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อาชญากรรม กีฬา และข่าวอาเซียน แต่เน้นไปที่ข่าวมหัพภาคเป็นหลัก มีการนำเสนอข่าวตามความสำคัญและเหตุการณ์ มีองค์ประกอบของข่าวครบถ้วน ทั้งความเด่นน่าสนใจ ไกล่ลี้ชัด ชัดแจ้ง กระชับคนส่วนใหญ่ มีเงื่อนไข ขณะที่ด้านข่าวสดหรือทันเหตุการณ์ จะเน้นเฉพาะผลการแข่งขันกีฬา

รายการวาระเมืองไทย กำหนดประเด็นข่าวสารโดยผู้สื่อข่าววาระประเทศไทย สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ส่วนใหญ่เป็นประเด็นข่าวแบบมหัพภาคเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งด้านนโยบายของรัฐที่มีผลกระทบต่อชุมชน เช่น “เจาะนโยบายรัฐบาลครบ 1 ปี ล้มหรือลุก” และ “ปัญหาเด็กเร่ร่อน”

รายการเสียงพลเมือง นำสื่อกฎบัตรของนักข่าวพลเมือง โทรทัศน์ไทยพีบีเอสมาออกอากาศซ้ำในรายการเสียงพลเมือง แต่เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอให้เป็นรายการวิทยุ ส่วนใหญ่เป็นประเด็นปัญหาๆ ที่มีผลกระทบต่อชาวบ้าน รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น “ผังเมืองรวมระงับตั้งโรงงานอุตสาหกรรม” “สื่อพลเมืองสันติภาพชายแดนใต้”

รายการ Sport Time เน้นไปที่ประเด็นข่าวตามสถานการณ์เป็นหลัก เช่น ความเคลื่อนไหววงการกีฬาทั้งในและต่างประเทศ ที่เป็นประเด็นน่าสนใจตามสื่อกระแสหลัก เช่น “เกาะติดฟุตบอลชิงแชมป์โลก”

รายการหน้าต่างโลก นำเสนอข่าวตามทิศทางของกระแสโลก พร้อมอธิบายรายละเอียดเบื้องต้น และที่มาของข่าว รวมทั้งข่าวความเคลื่อนไหวของประเทศเพื่อนบ้านทั้งเอเชีย และอาเซียน อาทิ “เลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐ” และ “IMF คาดการณ์เศรษฐกิจโลก”

รายการ ASEAN UPDATE บอกถึงความเคลื่อนไหวของประเทศในกลุ่มอาเซียนในรอบสัปดาห์ โดยกำหนดประเด็นที่มีความเด่นและความสำคัญในข่าว “อดีตกษัตริย์กัมพูชาสวรรคต” และ “ลาวเปิดใช้ 4 จี”

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา การบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ที่มีผลต่อการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ สามารถอภิปรายผลในประเด็นมีเป็นข่าวได้ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ พบว่า มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มากที่สุด คือ ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการ รองลงมาเป็น ความสามารถวิชาชีพ และ เทคโนโลยี ซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการบริหารจัดการข่าววิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ เดนิส แมคควอล (Danis McQuail) (2537) ว่า องค์กรสื่อสารมวลชน จะดำเนินงานและปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความคาดหวังของสังคม ซึ่งมีปัจจัยแวดล้อมที่มากมายที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน โดยเฉพาะปัจจัยภายใน เช่น ระบบการจัดการภายในองค์กร ข้อจำกัดของเทคโนโลยีการผลิตและข้อกำหนดของมาตรฐานทางวิชาชีพ

ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการ

แม้ว่านโยบายขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์เพื่อทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ แต่เนื่องจากสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพิ่งดำเนินการเพียง 1 ปี และเป็นการทดลองรูปแบบใหม่ และรอการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) อีกทั้งผู้บริหาร ส.ส.ท.ยังไม่ให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อวิทยุออนไลน์สื่อสารสาธารณะ เช่น ข่าวหลักของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีการเชื่อมโยงสัญญาณจากข่าวสถานีโทรทัศน์เกือบทั้งหมด ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิด World Radio and Television Council ที่กล่าวถึงหลักการพื้นฐาน (Principle) ซึ่งสิ่งที่สื่อสาธารณะควรยึดถือ เช่น ความโดดเด่นในแง่ของเนื้อหารายการ (Program Content) และผลิตรายการที่มีจุดเด่น

ปัจจัยภายในด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ บุคลากรวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ บางส่วนยังขาดทักษะความชำนาญทางวิชาชีพ จึงต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องมีการคัดสรรบุคคลที่มีความชำนาญและความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับเกรแฮม และ เดวิส (Graham and Davies, 1997 อ้างถึงใน วิชา อุดมฉันท, 2544 : 244-247) ซึ่งให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสื่อสาธารณะว่า จะต้องเป็น “ศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศ” (Center of Excellence) ที่ต้องดำเนินการผลิตรายการและออกอากาศด้วยตัวเอง เป็นผู้วางมาตรฐานให้กับตลาด และสามารถกระตุ้นสื่อกระจายเสียงทั้งระบบซึ่งศูนย์กลางเช่นนี้สามารถมีมากกว่าหนึ่งแห่ง

และเทคโนโลยีของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ จากผลงานของบุคลากรของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ที่ได้รับรางวัลด้านการนำเสนอข่าวสารคดีข่าววิทยุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญด้านความสามารถวิชาชีพ ตามแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานข่าวขององค์กรสื่อมวลชน ซึ่งหมายถึง แนวความคิด พื้นฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ของบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าว ที่จะทำให้การนำเสนอข่าวมีความน่าสนใจมากขึ้น แต่ก็มีบุคลากรบางส่วนที่ยังขาดประสบการณ์ด้านงานข่าววิทยุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายเนื้อหาข่าวเว็บไซต์ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าววิทยุและนิวมีเดีย ไม่สามารถรายงานข่าวทางวิทยุได้ จากผลการวิจัยจึงอภิปรายได้ว่า สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพข่าววิทยุให้แก่บุคลากรมากขึ้นเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน

ปัจจัยภายในด้านเทคโนโลยี สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ให้ความสำคัญเทคโนโลยีในการผลิตสื่อวิทยุออนไลน์ในระบบดิจิทัล มีความพร้อมออกอากาศเกือบ 100% นอกจากนี้ ยังมีความพยายามใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าถึงสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ แอทกินสัน และ ราบอย (Atkinson and Raboy, 1997) กล่าวไว้ชัดเจนว่า ของการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะมีองค์ประกอบสำคัญ เช่น สามารถเข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Neuman (1991 อ้างใน Wikipedia, 2009) กล่าวถึงสื่อใหม่ว่า สื่อใหม่ช่วยเพิ่มจำนวนการสื่อสารให้มากขึ้น และช่วยให้การสื่อสารรวดเร็วขึ้น

ปัจจัยภายนอกด้านกฎหมาย สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นหน่วยงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ซึ่งอยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 เพื่อทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ ได้รับงบประมาณจากภาษีปีละไม่เกิน 2,000 ล้านบาท ซึ่งมีคุณลักษณะและบทบาทของสื่อกระจายเสียงสาธารณะตามแนวคิดของ มาร์ค ราบอย (Marc Raboy, อ้างถึงใน กิตติมา ชาญวิทย์, 2548: 25-26) ที่กล่าวว่า สื่อสาธารณะต้องได้รับเงินอุดหนุนโดยตรงจากสาธารณะ

การดำเนินงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีข้อจำกัดต้องปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนหน่วยงานของรัฐ ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ เดนิส แม็คควอล (Danis McQuail, 1994: 7-8.) กล่าวไว้ว่า แรงกดดันทางสังคมและการเมือง เป็นปัจจัยที่เกิดจากภายนอกองค์กรสื่อสารมวลชนและมีอิทธิพลโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อกระบวนการผลิตข่าวของสำนักข่าว

5.2.2 โครงสร้างหน้าที่ในการบริหารจัดการข่าว

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการสื่อดิจิทัล มีโครงสร้างองค์กรสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีตลาดขนาดเล็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ ปีเตอร์ เค.พริงเกิล, ไมเคิล เอฟ. สตาร์ และ วิลเลียม อี.แม็คคาวิทท์ (Peter K. Pringel, Michael F. Starr & William E. McCavitt) (2538) ซึ่งอธิบายโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรสื่อวิทยุกระจายเสียงออกเป็น 3 ประเภทตามขนาดของตลาดเป็นหลัก แบ่งเป็น โครงสร้างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

แต่เนื่องจากสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ มีโครงสร้างการบริหารงานองค์กรขนาดเล็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิด เกรแฮม และเดวิส Graham and Davies, 1997 อ้างถึงใน วิชาอุดมพันธ์, 2544: 244-247) ที่กล่าวไว้ว่า องค์กรกระจายเสียงต้องมีขนาดใหญ่เพื่อมีพลังอำนาจต่อรองในสังคม

นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนตำแหน่งผู้บริหารและการขาดบุคลากร เป็นอุปสรรคในการทำงานของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

5.2.3 การกำหนดวาระข่าวสาร

การกำหนดวาระข่าวสารของสถานีวิทยุไทยพีบีเอส ซึ่งทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ ต้องมีความสำคัญต่อการรับรู้ของผู้ฟัง โดยสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การจัดผังรายการ และการกำหนดประเด็นข่าวสาร

การจัดผังรายการ

การกำหนดสัดส่วนผังรายการสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นไปตามแผนการจัดทำผังรายการที่มุ่งเน้นนำเสนอเนื้อหารายการสารประโยชน์และสารบันเทิง 70% และข่าว 30% อีกทั้งการนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมข่าวรอบด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตอบสนองความต้องการของผู้ฟัง สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการกำหนดเนื้อหาในสื่อวิทยุกระจายเสียง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร 2551:77-78) ว่าด้วยการจัดผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการ กลยุทธ์ และทิศทางขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ World Radio and Television Council กำหนดนิยามและหลักการของสื่อสาธารณะไว้ในแง่ของหลักการและเนื้อหารายการว่า เข้าถึงประชาชนทุกคน มีความหลากหลาย เป็นอิสระ โดดเด่นในแง่ของเนื้อหารายการ (Program Content) ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางและเป็นประโยชน์ ผลิตรายการเพื่อการบริการและผลประโยชน์ของสาธารณะ ผลิตรายการที่มีจุดเด่น ผลิตรายการด้วยตัวเอง และผลิตเนื้อหาที่นำเสนอเพื่อส่วนรวม

จากการศึกษาด้านการกำหนดประเด็นข่าวสาร รวม 7 รายการ ส่วนใหญ่มักกำหนดประเด็นแบบมหากาฬในเชิงนโยบาย เช่น ข่าวการเมือง และข่าวนโยบายด้านเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องกับ

ทฤษฎีการกำหนดความระบ่ำสารหรือประเด็นทางการเมืองและสังคมของสื่อ (ฟังก์เฮเซอร์ และชอว์, Funkhouser and Shaw (1990 อ้างถึงในอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547: 16) ว่ากำหนดความระบ่ำมหภาคนั้น สื่อวิทยุและโทรทัศน์มีศักยภาพในการเป็นผู้สร้างภาพ ทศนคติ และอคติต่อเรื่องต่างๆ อย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือสถาบันสื่อสารมวลชนเอง

นอกจากนี้ นำเสนอข่าวทางวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เป็นไปตามแนวคิดของ (พิศิษฐ์ ขวาลาวัช, 2546: 31 เรื่องคุณค่าข่าว (News Worthy) มีเงื่อนไขอยู่ 3 ประการประกอบเข้าด้วยกัน 33)

1. ความสดของเรื่อง (Timeliness) หมายถึง เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ หรือเป็นเรื่องที่ยังไม่รู้แต่เพิ่งถูกค้นพบ
2. ความน่าสนใจ (Interests) หมายถึง เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นมีความน่าสนใจพอต่อผู้อ่าน (ประชาชนควรได้รับรู้ ต้องการรู้)
3. ความสำคัญ (Significance) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีผลกระทบในด้านต่างๆ ต่อผู้อ่าน เช่น การดำเนินชีวิต การตัดสินใจ (จึงจำเป็นต้องรู้)

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารงานข่าวสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ในการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ

1. แม้สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์จะมีจุดเด่นที่สามารถใช้แหล่งข้อมูลข่าวจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส แต่ยังพบปัญหาด้านการบริหารงานข่าว ที่ยังไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการนำเสนอข่าววิทยุฯ ได้อย่างเต็มที่และมีอรรถรส ขณะเดียวกัน ยังต้องมีการพัฒนาศักยภาพทีมงานวิทยุฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดรายการสด และการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวภาคสนามเพื่อความเร็วและมีประสิทธิภาพในการนำเสนอข่าว
2. ส.ส.ท.ควรปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานจากโครงการสื่อดิจิทัล ให้เป็นสำนักสื่อดิจิทัล โดยพิจารณาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานข่าวมาทำหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักสื่อดิจิทัล ตลอดจนเปิดรับบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ มาทำหน้าที่ให้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการนำเสนอข่าวในเชิงรุกมากขึ้น
3. ส.ส.ท.ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ภารกิจของวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นโดยใช้สื่อหลักทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เพื่อกระตุ้นการรับรู้ของผู้ฟังต่อการทำหน้าที่สื่อวิทยุสาธารณะออนไลน์

4. หน่วยงานราชการควรลดระเบียบและขั้นตอน เพื่อให้วิทยุไทยพีบีเอส ออนไลน์ทำหน้าที่สื่อสารณะ ได้อย่างเต็มที่

5.4 ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาด้านข่าวและรายการข่าวเท่านั้น แต่ยังมีรายการสารประโยชน์และสารบันเทิง ที่นำเสนอผ่านสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ หากต้องการวัดประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ได้อย่างครบถ้วนต้องพิจารณาจากทั้ง 3 ส่วน คือ ข่าว รายการสารประโยชน์ และรายการสารบันเทิง

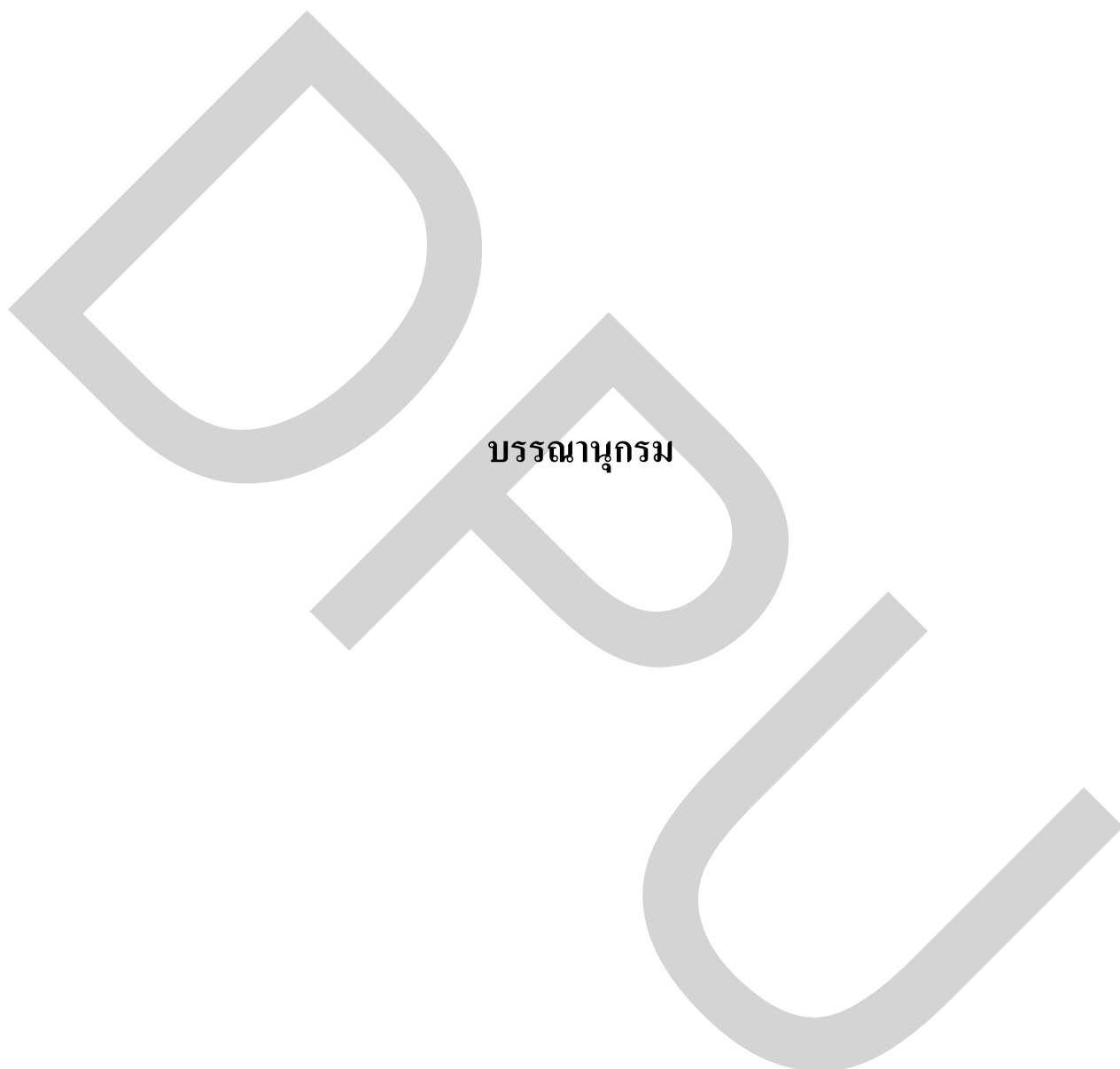
2. โครงการสื่อดิจิทัลที่สร้างขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมของผู้บริหาร ส.ส.ท. เพื่อรอให้ กสทช. ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง ส่งผลให้โครงสร้างการบริหารงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานได้ในอนาคต

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากสถานีวิทยุออนไลน์สาธารณะเป็นเรื่องใหม่เพื่อที่จะชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารงานข่าวควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับสถานีวิทยุ และ สถานีวิทยุออนไลน์อื่นๆ ที่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ

2. เพื่อให้ครบองค์ประกอบการทำหน้าที่สื่อวิทยุสาธารณะ จึงควรที่จะศึกษาการทำหน้าที่ของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ทั้งด้านข่าว รายการสารประโยชน์ และรายการสารบันเทิง

3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ และการเข้าถึงสื่อของผู้ฟังและผู้ชม เป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดการบทบาทและทำหน้าที่สื่อสารณะต่อสังคมได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- นวนน้อย ตรรัตน์ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2547). *เสรีสื่อไทยในยุคเศรษฐกิจการเมืองผูกขาด*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจน์ เขจรธยา เมตตา กฤตวิทย์ และฉัตรนันทน์ อนวัชศิริวงศ์. (2532). *แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ประมวลศัพท์วิชาการทฤษฎีสำคัญศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- พิศิษฐ์ ชวลาธวัช. (2546). *วิ่งไปกับข่าวก้าวไปกับโลก*. กรุงเทพฯ: อินฟอรมีเดีย บุ๊คส์
- ภิญโญ สาร. (2517). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ภีรกาญจน์ ไค่นุ่นนา. (2552). *แนวปฏิบัติในการรายงานข่าวความขัดแย้ง*. ในคู่มือรายงานข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้ง มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท (FES). กรุงเทพฯ: หจก.เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เรืองพิลาศ ธรรมวิเศษ และจารุภา วะสี. (2548). *ปิดตำนาน 64 ปี วิทยูบีปีชีภาคภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว.
- วลักษณ์กมล จ่างกมล. (2550). *การสื่อข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง*. คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, แปลจาก Ross Howard. (2003) *Conflict Sensitive Journalism*. International Media Support and Institute for Media, Policy and Civil Society: Denmark.
- วิภา อุดมฉันท. (2541). *สื่อมวลชนในญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์.
- _____. (2544). *ปฏิรูปสื่อเพื่อสังคม: หลักคิดและบทเรียนจากนานาชาติ*. กรุงเทพฯ: ไอคอน พรินติ้ง.
- สุรพงษ์ โสทนะเสถียร และโกศลสงเนียม. (2551). *การบริหารงานวิทยุกระจายเสียง*. กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนพริ้นติ้ง.
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2553). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2552*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. พี. เอ็น. การพิมพ์ จำกัด.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2547). *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม Media. Culture and Society* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม: กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์

- กิตติมา ชาญวิชัย. (2553). *ความสำเร็จของรายการสารคดีของสถานีโทรทัศน์ NHK ประเทศญี่ปุ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจเลศ เจษฎาวัดย์. (2545). *60 ปีของบทบาทวิทยุบีบีซีภาคภาษาไทย ในบริบทของสังคมไทย*
- จิตชนก ชะนะภะชัย. (2550). *การรับฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตของชาวกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลิดา ตรุทัศน์วินท์. (2552). *การเปลี่ยนแปลงจากวิทยุ เอเอ็ม เอฟเอ็ม เป็นวิทยุออนไลน์ กรณีศึกษา การบริหารธุรกิจของสถานีวิทยุออนไลน์เรดิโอบางกอกคอทเน็ท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณพวรรต พิมพ์พิพัฒน์. (2551). *ความชอบของประชาชนที่มีต่อรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เนติมา ทองนะ. (2550). *การบริหารงานข่าวผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของข่าวสำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภารัตน์ ธนกุลพรรณ. (2553). *สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย: แนวคิด ปรัชญา กลยุทธ์ และปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารประกอบการสอน

- ดร.ณิ หิรัญรักษ์. (2549). *การสื่อข่าวและคุณสมบัติของผู้สื่อข่าว*. (เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการ ข่าวและการบรรณาธิกรณข่าว หน่วยที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จิตทัศน์ เอี่ยมนิรันดร์. (2548). แนวคิดปัจจัยแวดล้อมทางสังคมในการดำเนินงานของสื่อมวลชน.

(เอกสารประกอบชุดวิชานิเทศศาสตร์). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ และอังธิดา ลิ้มปัทมปาณี. (2554). องค์ประกอบข่าวและประเด็นข่าว.

(เอกสารประกอบชุดวิชาการข่าวเบื้องต้น = Introduction to journalism หน่วยที่ 5).

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พีระ จิรโสภณ. (2542). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. ปรัชญานิเทศศาสตร์ และทฤษฎีการสื่อสาร.

(เอกสารประกอบชุดวิชาที่ 1 หน่วยที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ขงยุทธ รัชการศิริ. (2549). การวินิจฉัยคุณค่าของข่าว. (เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการข่าว

และการบรรณาธิกรณข่าว หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อริน เจียจันทร์พงษ์. (2554). การกำหนดประเด็นข่าว. (เอกสารประกอบชุดวิชาหลักการสื่อข่าว

และเขียนข่าวเบื้องต้น). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อลงกรณ์ ปริวุฒิพงศ์. (2553). การเลือกประเด็นการสื่อข่าว. (เอกสารประกอบชุดวิชาหลักการสื่อ

ข่าวและเขียนข่าว). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2554, 28 กรกฎาคม). "เอไอเอ็ม" เสริมนิวมี่เดีย-กิจกรรมรับวิทยุยุค2.0.

สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2555, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/...>

จิตนันท์ พงษ์สุทธีรักษ์. (2550, 13 พฤศจิกายน). สื่อสาธารณะ: แนวคิด บทบาท และความเป็นไป

ได้ในประเทศไทย 1 (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร). สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2555, จาก

<http://www.thaibja.org/thaibja/index.php?option...>

ไทยพีบีเอสออนไลน์. (2551). พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่ง

ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2555, จาก

http://www.thaipbs.or.th/s1000_obj/Include/Include_File/4113/object/thaipbs.pdf...

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2554, 15 สิงหาคม). สถานการณ์การเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง. สืบค้นเมื่อวันที่

3 เมษายน 2555, จาก <http://prachatai.com/journal/2011/07/36132>

สิริชัย วงศ์สาริตศาสตร์. (2549, 3 กันยายน). สื่อออนไลน์...ช่องทางใหม่ในการรายงานข่าวของ

สื่อมวลชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2555, จาก

http://dcms.thailis.or.th/dcms/browse.php?option=show&browse_type...

สมชัย สุวรรณบรรณ. (2554). ThaiPBS Model สื่อสาธารณะไม่ใช่ (แค่) สถานีโทรทัศน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2555, จาก http://www.thaipbs.or.th/BoG/document_in21.htm.
 เว็บไซต์ข่าวสด. (2554, 15 กรกฎาคม). คลื่นสีขาวเพื่อเด็กทวงถามรัฐบาลใหม่, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2555, จาก http://www.khaosod.co.th/view_news.phpnewsid...
 ASTVผู้จัดการออนไลน์. (2554, 28 มีนาคม). ไทยพีบีเอส รุกนิวมียเดีย-ไม่รอ กสทช.รุกจับกลุ่มคนรุ่นใหม่-เพิ่มสารบันเทิง. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2555, จาก <http://www.manager.co.th/business/ViewNews.aspx?NewsID=9540000039350>
 MCOT Thailand` Best TV Website Modernine TV. (2554, 31 มีนาคม). แบบแสดงรายการข้อมูลบัญชี ประจำปี 2554 บริษัท อสมท.จำกัด (มหาชน). สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2555, จาก <http://mcot.listedcompany.com/misc/form/20120404-MCOT-Form561-2011-TH-01.pdf>.
 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554, 26 พฤษภาคม). รายงานผลการวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิรูปสื่อในมุมมองขององค์กรกำกับดูแลและเฝ้าติดตาม. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2555, จาก http://www.commarts.chula.ac.th/research/thai/hiligh/2010/vdo_media.html.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Harcup, T. and O'neil, D. (2001). "What is news?. Galtung and Ruge Revisited." Journalism Studies 2.
 Galtung and Ruge. (1965). cited in Watson James. (1998). *Media Communication: An Introduction to Theory and Process*. New York: Palgrave.
 McCombs, M. and Shaw, D. (1972). "The Agenda-Setting Function of Mass Media." Public Opinion Quarterly.
 McQuail, D. (1994). *Mass Communication Theory*, (3ed), Sage, Chapter.
 Peter K. Pringel, Michael F. Starr & William E. McCavitt. (1995). *Electronic Media Management*. 3rd Edition (London : Focal Press).
 White, D.M. (1950). "The 'Gatekeepers': a case study in the selection of news." Journalism Quarterly.

กรุณา

ภาคผนวก

เว็บไซต์วิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์

www.thaipbsonline.net

ที่มา: www.thaipbsonline.net

รายชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์

กนกพร	ประสิทธิ์ผล. สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555.
จำลักษณ์	ล้วนรอด. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2555.
จิรัชตา	เอี่ยมรัมย์. สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2555.
ณัฐวรรณ	ศิริกิจพานิชกร. สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555.
ธีรภัทร	สงวนกษกร. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555.
เบญจมาศ	บุญฤทธิ์. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555.
ปรีศณี	นามแปลง. สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555.
ภัทรา	ชวนชม. สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2555.
เย็นจิตร	สถิรมงคลสุข. สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555.
วสันต์	ภัยหลีก. สัมภาษณ์, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2555.
เสาวลักษณ์	จักรวิวัฒนากุล. สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2555.
สมชัย	สุวรรณบรรณ. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555.
สุรพงษ์	เพื่อขอ. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555.
วลัยลักษณ์	แสงเปล่งปลั่ง. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555.

อื่นๆ

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2555). แผนจัดทำรายการประจำปี 2555. กรุงเทพฯ.

สำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ. (2555). งบผลิตและจัดหารายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ประจำปี 2555. กรุงเทพฯ.

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. (2554). แผนการดำเนินงานของสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์ ในปี 2554. กรุงเทพฯ.

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. (2554). โครงสร้างสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ. กรุงเทพฯ.

Thai PBS รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554. (2554). ฝ่ายโครงสร้างองค์กรส.ส.ท. กรุงเทพฯ.

โครงการสื่อดิจิทัล. (2555). โครงสร้างการบริหารงานสถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. กรุงเทพฯ.

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. (2555). คำสั่งแต่งตั้งผู้มีหน้าที่กำกับดูแลหน่วยงานโครงการสื่อดิจิทัล. กรุงเทพฯ.

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. (2555). บุคลากรในโครงการสื่อดิจิทัล. กรุงเทพฯ.

สถานีวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. (2555). ฝ่ายรายการวิทยุไทยพีบีเอสออนไลน์. กรุงเทพฯ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นาย วีระยุทธ วิริยะสัจจะจิตร

ประวัติการศึกษา

จบการศึกษาระดับนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์
วารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปีการศึกษา 2547

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ TNN24
ชั้น 5 ฝั่งข่าว 118/1 อาคารทิปโก้ ถนนพระราม 6
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400